

CSODALÁMPA

A VILÁG LEGSZEBB MESÉI

MESÉLI

BENEDEK ELEK

POGÁNY WILLY S MÁS MŰVÉSZEK RAJZAIVAL

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA

1921

KÉK MESEKÖNYV

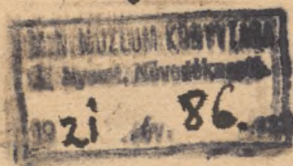
A VILÁG LEGSZEBB MESÉIBŐL

MESELI
BENEDEK ELEK

POGÁNY WILLY S MÁS MŰVÉSZEK RAJZAIVAL

MÁSODIK KIADÁS

36.312/1

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA

1921

Paed
1330*i*

A CSODALÁMPA.

Van nekem egy csodalámpám, gyerekek, melynek tündéri fényességet árasztó világa mellett országot-világot bejárok s úgy szedegetem össze a világ legszebb meséit. Világjáró nagy utamból, íme, itt egy könyvre való mese: olvassátok, gyönyörködjete bennök, aztán hozok én nektek újabb meg újabb könyveket, melyekből a nagyvilág népeinek legszebb meséit ismeritek meg.

Az én csodalámpám nemcsak a világ legszebb meséit mutatja meg, de mutat mindenféle gyönyörűséges színeket is: ez a magyarázata, hogy ennek a kötetnek *Kék mese könyv* külön jelzője van. Az ezután következő köteteknek is valamely szín lesz a jelzője, azt példázván ezzel, hogy a mesék világa, melyet én bejártam, színekben pompázó világ.

Mostan pedig üljete ide körém. Kezdődik a mesemondás, mégpediglen minden mesék ősforrásán — a Pancsatantrán ...

Benedek Elek.

Mi a Pancsatantra?

Ez a különös indiai szó annyit jelent magyarul, mint: *Ötös-könyv*, vagyis öt részből álló könyv. Ebben az ötös-könyvben, amelynek sem íróját, sem iratása pontos idejét nem ismerjük, a világ legrégebb meséi, indiai állatmesék vannak. Ezek az állatmesék már réges-régen, kevéssel Krisztus születése után, elterjedtek az egész világon, minden népnek ajkára elkerültek, minden nép változtatott rajtuk a maga lelkének megfelelő módon, s a mesélgető magyar pásztorlegény nem is sejti, hogy az a mese, amit ő elmond, valójában a messze Indiából származik.

Hogy az indiai mesék mind állatmesék, vagy, ha emberekről szólnak is, a történetet beszélő állatok mondják el, annak az az oka, hogy India lakói egészen más szemmel nézték az állatokat, mint mi. Az ő vallásuk a *lélekvándorlást* tanította, vagyis e vallás szerint az ember életében elkövetett bűneiért új életben bünhődik meg, s aki mint ember meghalt, mint állat újra meg újra feltámadhat. Ezért az állatok iránt, még a veszedelmes és kártékony állatok iránt is kímélettel és gyöngédséggel viseltettek, hiszen átváltozott rokonaikat

látták bennük. És így meséikben sem találták olyan különösnek, hihetetlennek, mint mi, hogy az állatok úgy beszélnek, gondolkoznak és bölcselkednek, mint az emberek.

Ezeknek az állatmeséknek mindig van valami tanító céljuk. Hol erkölcsre, hol életbölcsségre tanítanak. Bölcs mondásokkal szinte csordultig meg vannak tömve az indiai mesegyűjtemények, sőt egyéb költői művek is. A Pancsatantra öt könyvében több mint *ezer* ilyen mondás van. Nagy részük az akkori élet viszonyaival függ össze. Az olvasó az itt következő mesékben csak az általános, ma is értékes gondolatokat találja majd.

Az Ötös-könyv, mint bevezetése mondja, volta-képen iskolakönyvül íródott. A bevezetés maga is mese, amely keretként foglalja magába az egész könyvet. Az van elmondva benne, hogy egy Amarasakti nevű királynak volt három ostoba fia, Vasusakti, Ugrasakti és Anantasakti, akiket a világ minden tudósa sem tudott semmire megtanítani. A kétségbeesett királynál egyszer megjelent egy Visnusármán nevű bölcs, s vállalkozott arra, hogy okos, jó királyökká neveli a fiúkat. A király rá is bízta a fiait, s a bölcs állott a szavának. Nem könyvekből tanította a fiúkat, hanem történeteket mondott el nekik, s az azokba szőtt bölcs mondásokból tanulhattak meg mindent, amire szükségük volt. Ezeknek a történeteknek a gyűjteménye a Pancsatantra, az Ötös-könyv.

De a történetek, melyeket a bevezetés szerint Visnusármán mondott, nem függetlenek egymástól. Amint a bevezetés maga keretet ad e történeteknek, ezek maguk is körülfogják egymást, mint az egymásba rakott skatulyák. Az öt könyv öt önálló történet, ezeket csak a bevezetés tartja össze. De az egyes történetek már összefüggnek egymással. Elkezdődik egy történet, valamelyik szereplője egyszerre csak belekezd valami új történet elmondásába; ebben a történetben sokszor előfordul, hogy valamelyik szereplő mesélni kezd — aztán a könyv végén valamennyi történet befejeződik szép sorjában. Ha tíz skatulyát egymásba rakunk, nem vehetjük addig hasznát az elsőnek, amíg a többi sorban ki nem vettük.

Az öt könyv közül a harmadikat, a varjak és baglyok harcáról szólót találja itt az olvasó, kissé meg-
rövidítve, néhány mese és a mai ember számára érdekelenebb bölcs mondások elhagyásával.

Varjak és baglyok.

A bölcs Visnusármán így szólt a három királyfihoz :

— Ne bízzatok az ellenségben, ha barát lett is belőle: gondoljatok arra, hogy a varjak lángbaborítottak egy barlangot, melyben baglyok tanyáztak.

— Ugyan hogy esett az? — kérdezte a három királyfi, Vasusakti, Ugrasakti és Anantasakti.

Visnusármán mesélni kezdett.

— Volt egyszer, messze délvidéken, egy rengeteg nagy, ágas-bogas fügefa. Ennek az ágain lakott Meghavarna, a varjak királya, udvarával együtt. A fa közelében Arimardána, a baglyok királya ütött tanyát rengeteg népével. Egy barlang volt a baglyok királyának a vára; onnan ütött rajta minden istenáldott éjjel a szegény varjakon. Régen gyűlölte már egész nemzetiségüket, s aki az útjába került, kegyetlenül meggyilkolta. A varjak királya egyszerre csak azon vette észre magát, hogy alig maradt egy-két katonája. De hát így is van az: aki ellenséggel, betegséggel nem gondol, martaléka lesz neki.

Most aztán összehivatta Meghavarna a minisztereit és így szólt hozzájuk :

— Hűséges szolgáim, a mi hatalmas ellenségünk,

a baglyok királya, idestova egész nemzetségünket elpusztítja. Mi éjszaka nem látunk, de fényes nappal sem találjuk meg az ő tanyáját. Mondjátok hát, mitévők legyünk? Hiszen én azt sem tudom, miért van ez a gyűlölködés a varjak és baglyok között?

Megszólalt Stirajivin, a legöregebb miniszter:

— Hallgass ide, felséges királyom, elmondom én ennek a történetét.

Első mese:

A madarak királyválasztása.

— Egyszer, régesrégen, elhatározták a madarak, hogy királyt választanak maguknak. Volt ugyan királyuk, Vináta isten fia, de az nem sokat gondolt velük, nem óvta meg őket bajtól, veszedelemtől, kígyók torkától, madarászok hálójától. Soká tanakodtak, hogy kit kellene a helyébe választani. Egyszerre csak meglátták a baglyot, megtetszett nekik tudós képe, s egy szívvel-lélekkel mondták: legyen a bagoly a királyunk!

Kezdték is már készülődni a koronázásra, hoztak vizet a szent forrásból, trónust állítottak fel, tigrisbőrt terítettek a földre, aranyos korsókat raktak tele ággal, virággal, gabonával; ajándékokat hoztak a királynak, a költők szavaltak, leányok énekeltek — s a bagoly épen fel akart röppenni a trónusra, mikor egyszerre csak rémítő káromlás hallatszott. Előkerült valahonnét a varju s azt kérdezte:

— Ugyan, minek gyűltetek itt össze ennyien?

Mikor a madarak a varjut meglátták, összébújtak s azt mondták egymásnak:

— Híres, okos egy madár ez, jó volna tanácsot kérni tőle.

Oda is mentek a varjuhoz s azt mondták neki :

— Hallod-e, mi madarak királyt választunk. Eddig nem törődött velünk senki, ezentúl a bagoly lesz gondviselőnk, őt fogjuk királlyá koronázni. No, mondd meg, mit szólsz hozzá ? Épen jókor jöttél.

Elnevette magát a varju s azt mondta :

— Bolondul cselekesztek. Ugyan mért lenne ez a vaksi a mi királyunk, mikor annyi más derék madár van itt : tarvarju, galamb, kacska, liba, páva, meg a többi. Hiszen a görbeorrú, kancsalszemű, komorképű bagoly még akkor is utálatos, ha jókedvében van. Hát még milyen lehet, ha megharagszik !

Aztán itt van a Vináta isten fia. Még ha ez a madár igazán királynak való volna is — akkor se tanácsolnám, hogy megválasszuk melléje. *Egy* király áldás az országra, sok király átok. Mi lenne velünk, ha sok nap ragyogna az égen ? Elég ez az egy király, elég még a neve is, hogy minden bajtól megkíméljen. Aki hatalmas úr nevére hivatkozik, annak minden dolga sikerül : a nyulak is vígan élnek most, mert a holdra hivatkoztak.

— Ugyan hogy esett az ? — kérdezték a madarak. A varju mesélni kezdett.

Második mese :

A nyúl és az elefánt.

— Valahol messze, egy nagy erdő mélyén lakott az elefántok királya, Csaturdanta, tengernyi népével. Gond nélkül uralkodott felettük, amíg csak egy szörnyű csapás nem látogatta meg azt a vidéket, ahol éltek. Tizenkét álló esztendeig egy csöpp eső sem esett.

Kiszáradt minden tó, patak, forrás messze földön. Szenvedtek a szomszúságtól a szegény elefántok s egyszer csak így szóltak a királyukhoz:

— Felséges királyunk, a gyermekeink sorra hullanak már a szomszúságtól. Találj ki valamit, mert nem nézhetjük tovább a pusztulásukat.

A király szolgákat küldött szét mindenfelé, hogy vizet keressenek. Az egyik csapat talált is egy tavat, tele mindenféle vizimadarakkal, állatokkal. Partján csodás gazdagságban nőttek fák, virágok, a vize tiszta volt — a mennyország nem lehetett szebb, mint ez a tó meg a környéke. Úgy hitták, hogy a Hóld tava.

Megvitték a szolgák a gyönyörű tó hírét, útra kerekedett Csaturdanta egész népével együtt, s a hatalmas elefántok minden oldalról csak úgy rohantak belé a tóba. Csakhogy eközben halálra tapostak egy sereg kis nyulat. Azok szegények régesrégén ott tanyáztak már a tó partján, s most keserves jajveszékeléssel látták, ki fiát, ki lányát, ki feleségét szétroppanni az elefántok lába alatt.

Az elefántok királya pedig, mintha semmi sem történt volna, megvárta, amíg az egész népe eloltotta a szomszúságát és megfürdött a tó vizében, aztán visszavezette őket az erdőbe.

Az életben maradt nyulak rémülten dugták össze a fejüket.

— Mitévők legyünk? — kérdezték egymástól — az elefántok megtalálták ezt a tavat, most már minden nap visszajönnek ide s egy szálíg agyontaposnak minket. Ki kellene találni valamit, amivel elijesszük őket.

Soká tanakodtak, de hiába, semmi okos dolog nem jutott eszükbe. Egyszerre csak megszólalt egy Vijája nevű nyúl.

— Ne féljeteK, én megígérem, hogy egy sem jön ide többet. KüldjeteK csak engem követségbe az elefántok királyához.

El is küldték Vijáját, s az még akkor nap megjelent az elefántok tanyáján. Megtalálta a királyt is, de nem ment a közelébe, mert tudta, hogy az elefántnak az érintése is öl. Felmászott egy sziklás halom tetejére, ahová az elefánt nem mehetett utána s onnan szólította meg:

— Elefántok királya, hogy szolgál az egészséged?

A király csodálkozva nézett föl erre a hangra és így szólt:

— Ki vagy te, hé?

A nyúl azt felelte:

— Követ vagyok!

— Ki küldött? — kérdezte a király.

— Engem bizony senki más, mint maga a Hold, — felelte a nyúl.

— Ugyan miért?

— Elmondom, de elébb jegyezd meg jól, hogy akármit beszéljek is: a követet nem szabad bántani! Hát, amint mondom, engem a Hold küldött ide. Azt üzeni neked a Hold: te meggyaláztad azt a tavat, melyet énrólam neveztek el a Hold tavának. Megöltél egy sereg nyulat, pedig azokat én védelmezem. Úgy is bívnaK engem, hogy a nyulak fejedelme. Egy szó mint száz: ha ezentúl is oda mered vinni népedet a Hold tavához, megbüntetlek érte; ha nem viszed oda többet, hasznát látod. Ha engedelmeskedel, járhat-sz-kelhetsz vígan ebben az erdőben, testedet körülözo-nlik az én bívös sugaraim. De ha nem, elpusztulsz minden nemzetségeddel együtt, mert nem engedem le rátok a sugaraimat és megöl a forráság benneteket.

Megijedt az elefántok királya s azt felelte a nyúl-
nak :

— Édes fiam, belátom, hogy vétettem a Hold ellen,
adj tanácsot, hogyan békíthetném meg. Nem szeretném,
ha megharagudnék rám.

— Kövess engem egyesegyedül, majd hozzá-
vezetlek, — szólt a nyúl.

Elvezette a Hold tavához és megmutatta neki a tó
mozdulatlan vizében a Hold ragyogó képét, csillagokkal
körülveve. Az elefánt meghajolt a kép előtt, hosszú
ormánya beleért a tóba, felzavarta a vizet, s a Hold
képe ugrálni kezdett, széjjelszakadt: az elefánt ezer
holdat is látott egyszerre.

Előugrott Vijája, úgy tett, mintha megrémült
volna, rákiáltott az elefántra :

— Jaj, mit tettél, szerencsétlen, most még százszor
jobban megharagudott rád a Hold!

A szegény elefánt földig meghajolt s úgy kérte
Vijáját :

— Édes fiam, soha életemben nem jövök ide töb-
bet, csak könyörögj a Holdnak, hogy bocsásson meg
nekem! — Azzal elment, vissza se fordult.

— Azért mondom, — fejezte be elbeszélését a
varju — hogy aki hatalmas úr nevére hivatkozik,
annak minden dolga sikerül. És aztán a bagoly külön-
ben is kegyetlen, rosszakaratú állat, ha tudna sem akarna
minket megvédeni. Én igazán félek tőle. Azt mondják :
hogy járhatnának jól a pörlekedők, mikor rossz bíróra
találnak? A macska is elpusztította a nyulat meg a
gyöngytyúkot.

— Ugyan mondd el, hogy esett az? — kérdezték
a madarak.

A varju mesélni kezdett :

Harmadik mese :

A gyöngytyúk, a nyúl, meg a róka.

— Valamikor régen, egy nagy fügefa tetején laktam. A fa alján tanyázott egy gyöngytyúk. Mert hogy együtt laktunk, össze is barátkoztunk, minden nap bölcs dolgokról beszélgettünk egymással. Egyszer aztán a gyöngytyúk elment a maga fajtájabeli madarakkal messze vidékre, ahol sok rizs termett, s nem jött vissza a szokott időben. Én elszomorodtam, s elkezdtem gondolkozni.

— Ejnye, ejnye, hol maradhat az én derék gyöngytyúk barátom? Talán bizony hálóba került, vagy meg is ölték valahol?

Teltek, múltak a napok egymásután, s a gyöngytyúk elhagyott odujába egy nyúl költözött be. Én nem is szóltam neki egy szót sem, mert nem hittem már, hogy hazajön valaha. Hát másnap megjött a gyöngytyúk, jól meggömbölyödve a sok rizsevéstől. Hazajött, mert hát jól mondják, hogy a mennyországban sincs olyan jó dolga az embernek, mint otthon, a maga házában, még ha szegényen kell is élnie.

Amikor a gyöngytyúk meglátta a házába tolakodott nyulat, haragosan rákiáltott, hogy takarodjék onnan.

— Hohó, — mondta a nyúl — nem addig van az. Lehet, hogy a tiéd volt ez az odu, de én a távollétedben elfoglaltam, most már törvény szerint az enyém.

— Bizony az enyém, — erősködött a gyöngytyúk — a szomszédaimmal is bizonyíthatom!

— Hiába bizonyítod, — mondta a nyúl — elfoglaltam, enyém, a törvény is nekem ad igazat.

— No ha úgy bízol a törvényben, — felelt a gyöngytyúk — hát gyere velem, majd megkérdezünk valakit, aki ért hozzá. Annak az ítéletében megnyugszunk mind a ketten.

Elindultak bírót keresni. En is utánuk mentem gyalogszerrel, hadd lássam, mi lesz a vége a pörnek. Útközben megkérdezte a nyúl a gyöngytyúkot:

— Mondd, ki fog hát döntení a pörünkben?

— Egy Dadhikarna nevű róka, — felelte a gyöngytyúk — az részvétet érez minden ügyes-bajos ember iránt, áhítatoskodásban, imában tölti az életét a szent Ganges folyó partján, remete módjára.

Mikor a nyúl meglátta ezt a rókát, megremegett az ijedtségtől és azt mondta a gyöngytyúknak:

— Ne forduljunk ehhez a gonosz lélekhez! Látszik rajta, hogy csak színleli ezt a nagy jámborságot!

Dadhikarna, aki igazán csak azért öltözött remetének, hogy könnyebben jusson ennivalóhoz, meghallotta a nyúl beszédét. Hogy megszerezze a két pörlekedőnek a bizalmát, a nap felé fordította az arcát, összetette a két első lábát, behúnyta a szemét és álszentkedő módon prédikálni kezdett:

— Hiábavalóság a földi élet, egy pillantás alatt odavan; álom a jóbarátok társasága, káprázat a szerető család — minden elmúlik, csak a jóság örök.

Igy beszélt még tovább is, s erre már a nyúl is elhitte, hogy igazi remetévé lett. Hívta a gyöngytyúkot, hogy adják elő az ügyüket a jámbor remetének.

Most meg a gyöngytyúk volt okosabb, s azt mondta:

— Jó, de nekünk a róka természettől fogva ellenségünk, hát csak messziről szóljunk hozzá. — Úgy is tettek, s odakiáltottak neki:

— Hallod-e, jámbor remete, pörös ügyben jöttünk eléd. Itélj fölöttünk. Amelyikünknek nincs igaza, azt megeheted.

— Dehogyan eszem, dehogyan eszem, — szenteskedett a róka. — Nem akarok pokolba jutni! Az is kegyetlen és pokolba jut, a ki kártevő állatokat öl meg; hát még az, aki hasznos állatokat mer bántani! Nem, nem eszem meg egyikőtöket sem. Hanem én már öreg vagyok és messziről nem értem jól a szavakat. Így nem ítélek az ügyekben, hiszen pokolba jut minden ember, aki hamis ítéletet mond. Bízhatok bennem és beszéljetelek hangosan a fülemben.

A két állat el is hitte, amit a róka mondott; odamentek hozzá, s abban a pillanatban meg is ragadták mind a kettőt. Megette a nyulat is, a gyöngytyúkot is. Azért mondom én: hogy járhatnának jól a pörlekedők, mikor rossz bíróra találnak? Ha ti ezt a nappal vak, éjjel rabló madarat királlyá teszitek, épen úgy jártok, mint a gyöngytyúk meg a nyúl, hiszen ti éjjel vakok vagytok. Gondoljátok meg ezt és aszerint cselekedjete.

— Ennek bizony igaza van, — mondták a madarak — majd máskor választunk királyt, ha jobban meg gondoltuk a dolgot. — Azzal elrepültek mind, ki erre, ki arra. A bagoly meg csak várta, várta a trónuson, hogy mikor kezdődik már a koronázás. El is küldötte egy szolgáját körülnézni. A szolga visszajött és azt mondta neki:

— Uram, a varju csalárd módon megakadályozta a koronázást, s a madarak szétrepültek mindenfelé, épen csak ő maradt itt. Jerünk innét, uram, engedd, hogy a hajlékomba vezesselek.

Haragosan felelte a bagoly:

— Ó te gaz varju, mivel bántottalak meg, hogy megakadályoztad a koronázásomat? Ezért ellenséged leszek halálig! Mert a nyíl ütötte seb beheged, a levágott erdő újra nő, — de a rossz szó gyűlöletes; az a seb, amit a nyelvvel ütnek, sohasem heged be.

Azzal a bagoly a szolgájával együtt hazarepült, a varju pedig gondolkozni kezdett. Ugyan minek bántotta ő meg a baglyot? Hiszen senkiről sem szabad rosszat beszélni, még az igazat sem kell megmondani, ha fájdalmat okoz valakinek. Dehát segíteni már nem lehetett a bajon, hazament ő is — s azóta van háborúság a varjak és a baglyok között.

Mikor a miniszter elhallgatott, megszólalt Meghivarna, a varjak királya:

— Mondd hát, öreg szolgám, mitévők legyünk most?

— Azt tanácsolom, — felelte Stirajívin — hogy ne fegyverrel, hanem ravaszsággal próbáljuk legyőzni a baglyokat. Majd én magam megyek közéjük és fogadom, hogy legyőzöm őket. Többet ésszel, mint erővel! A három csavargó is az eszével csalta el a paptól a bakkecskéjét.

— Ugyan, hogy esett az? — kérdezte a király. A miniszter mesélni kezdett.

Negyedik mese:

A megcsalt pap.

— Élt valahol egy Mitrasármán nevű pap, aki azzal töltötte az életét, hogy barmokat áldozott Bráma istennek. Ez egyszer elment a szomszéd faluba, hogy áldozati állatot kérjen valakitől. Kapott is egy kövér bakkecskét. Elindult vele az erdőn keresztül hazafelé,

de mert a kecske folytonosan ugrándozott, a hátára vette s úgy cipelte hazafelé. Útközben meglátta három éhes csavargó. Megkívánták a kövér bakkecskét, de mert a papot nem merték bántani, elhatározták, hogy elcsalják tőle.

Az egyik elébe került a papnak s így szólt hozzá :

— Ejnye, ejnye, nem szégyelled magad, hogy pap létedre kutyát viszel a válladon? Tudhatnád, hogy a kutya érintése beszennyezi az embert.

— Talán bizony megvakultál, — szólott haragosan a pap — hogy a kecskebakot kutyának nézed?

— Bocsáss meg, rosszul láttam, menj békével, — szólt a csavargó.

Alig ment tovább a pap, elébe került a második csavargó és nagy fejcsóválva azt mondta :

— Hüüm, hüüm, szent atyám, akármennyire kedves volt is neked életében ez a borjú, mégsem illik, hogy most a válladra veszed. Hiszen te tudod legjobban, hogy a mi vallásunk szerint holttestet, döglött érinteni nem szabad.

Erre már éktelenül megharagudott a pap. Rákiáltott a csavargóra :

— Megvakultál, hogy a kecskebakot döglött borjunak nézed?

— Bocsáss meg, kérlek, — felelt a csavargó — nem tudtam, mit beszélek. Eredj békével.

Ment is a pap, de alig ment egy hajításnyira, elébe került a harmadik csavargó is, s megszólította :

— Az már mégsem járja, hogy szamarat viszel a válladon. Aki ezt teszi, annak ruhástul kell megfürdeni, különben rosszul jár. Dobd le gyorsan, azt tanácslom, amíg más valaki meg nem látja.

No, erre már megijedt a pap szörnyűségesen. Azt hitte, a gonosz lélek szállt a bakkecskébe, az mutogatta magát annyiféle alakban. Ledobta a válláról és futott haza, vissza se nézett. A három csavargó meg fölvette a bakkecskét s megették jó étvággal. Azért mondom, hogy: többet ésszel, mint erővel.

— Mondd hát, mi a terved? — kérdezte a király, mikor Stirajívin bevégezte a mesét.

— Az, felséges királyom, — felelte az öreg miniszter — hogy bánj most úgy velem, mintha ellenséged volnék, kiálts rám haragosan, verj meg, keríts elő vért valahonnét, vérezd össze a tollamat. Hadd higyjék a baglyok kémei, hogy összevesztünk. Aztán taszíts le az ágról és menj egész népeddel együtt a hegyek közé. Várj ott, amíg én ügyesen megnyerem a bizalmukat, kiismerem a barlangjuk belsejét és elpusztítom őket. Azt tudom, hogy a várunknak nincs kijárata, ahol menekülhetnének. Már pedig kijárás nélkül nem vár a vár, hanem börtön. — No rajta, felséges királyom, ne kimélj engem: békében bánj jól a szolgáloddal, de háboruban áldozd fel őket a nép javáért.

Ezzel rátámadt a királyra és úgy tett, mintha komolyan harcolna vele. A többiek rá akartak rohanni, de a király azt kiáltotta feléjük, hogy ő maga is elbánik az árulóval. Azzal úgy tett, mintha eldöngötte volna, bevérezte a tollát, lelökte az ágról és egész népével együtt a hegyek közé szállott.

Ezalatt a baglyok kéme megvitte a királyhoz a verekedés hírét, s azt is, hogy a varjak a hegyek közé menekültek. A baglyok megörültek ennek a diadalnak, s a király büszkén kiáltotta el magát:

— Ez a mi érdemünk! Mondtam, hogy megijednek tőlünk! Most aztán rajta, utánuk, pusztítsuk el őket!

Naplementekor elindultak és legelőször is a varjak elhagyott tanyájára, a fügefára szálltak. Odavoltak a büszkeségtől és boldogságtól, hogy egy árva varjút sem találtak. A költőbaglyok verseket is mondtak már a király dicsőségéről.

— De már most ki tudja, merre menekültek? — kérdezte a király. — Meg kell találnunk őket, hogy egyet se hagyjunk életben!

Hallotta ezt Stirajívin a fa tövében s így gondolkozott:

— Ha az ellenség elmegy, úgy amint jött, anélkül, hogy a történetemet meghallotta volna, az egész munkám nem ér semmit. Inkább ne is kezdjen az ember semmibe, mintsem hogy abbahagyja, amit kezdett. Megszólalok hát, hadd vegyenek észre. — Azzal meg is szólalt, gyöngén, fájdalmas hangon. A baglyok tüstént körülvették és meg akarták ölni. De Stirajívin így szólt hozzájuk:

— Jaj, jaj, hallgassatok reám! Meghavarna király minisztere vagyok, Stirajívin a nevem, s a király maga köpült vérbe ilyen csúfosan. Hívjátok ide a királyotokat, fontos beszédem volna vele.

Hírül vitték a királynak, hogy mi történt, s az oda is ment Stirajívinhez.

— Hát veled mi történt? — kérdezte a király.

— Hallgasd meg, uram, — szólt nyögve Stirajívin. Tegnap, mikor annak a szörnyetegnek jelentették, hogy hány szolgája pusztult el, haragjában tüstént harcba akart vonulni ellened. Én azt tanácsoltam neki, hogy maradjon nyugton, hiszen ti erősebbek vagytok nálunk, már pedig a gyöngé ne kezdjen harcolni az erőssel, mert úgy jár, mint a lángba repülő bogár.

Fizessen hadisarcot és kérjen kegyelmet, az a legokosabb. Ezt mondtam neki ; ő meg rám kiáltott, hogy alávaló áruló vagyok, s vérbefagyva hagyott ezen a helyen. Királyom, amint repülni tudok, megmutatom neked, hová repült a népével együtt — kívánom, hogy irtsad ki az egész fajzatot.

Arimardána meghányta-vetette a dolgot a minisztereivel : elfogadják-e vezetőül a varjat ? A legidősebb miniszter így szólt :

— Ne is gondolkozzál, felséges királyom, hanem ölesd meg ezt a varjut. Akkor kell megölni az ellenséget, mikor gyöngé ; ha erőre kapott, nehéz elbánni vele. Meg aztán a szerencse egyszer nyujt valamit felénk ; ha érte nem nyúlunk, tovább viszi, sohase hozza vissza. És ne higgy az ellenségnek, ha baráttá vedlett is. Tudok egy történetet, abból az látszik, hogy az egyszer elszakított barátságot hiába forrasztod össze, nem tud tovább nőni.

— Mondd el azt a történetet, — szólt a király.
A miniszter mesélni kezdett.

Ötödik mese :

A pap meg a kígyó.

Volt egyszer egy szegény pap, Kopikeli volt a neve. Egész esztendőn keresztül szorgalmasan művelte a földjeit, mégsem termett rajtuk semmi. Egyszer, meleg nyári időben, tikkadtan hevert egy fa alatt, s észrevett egy hangyaboly tetején egy óriás kígyót.

— Ez bizonyosan ennek a földnek az istene, — gondolta magában a pap — s azért nem teremnek a földjeim semmit, mert eddig sohasem áldoztam neki.

Kért valahol egy kis tejet, tálba töltve odavitte a kígyónak s így szólt hozzá :

— Uram, a mai napig nem tudtam, hogy itt lakol, azért nem áldoztam neked. Bocsásd meg a hibámat. — Otthagytá a tejet és hazament. Mikor másnap arra felé járt, egy aranyat talált a tejestálban. Ettől fogvást minden nap tejet vitt a hangyabolyban lakó kígyónak, s mindennap ott találta az aranyat a tálban.

Egyszer aztán másfelé volt útja s a fiára bízta, hogy a tejet vigye el a kígyónak. A fiú el is vitte, de mikor másnap az aranyat megtalálta a tálban, úgy gondolkozott :

— Ez a hangyaboly bizonyosan arannyal van tele. Megölöm a kígyót s enyém lesz a sok arany ! — A következő napon, mikor újra tejet vitt a kígyónak, egy bottal a fejére vágott. Hanem az ütés nem ölte meg a kígyót, beleharapott a fiú lábába, s az tüstént halva esett össze. A holttestét megtalálták, a vallás parancsai szerint elégették a rokonok, s az apját, aki másnap került haza, halála hírével fogadták.

Elszomorodott a pap, de mert igazságos ember volt, azt mondta : a fiam saját bűne miatt halt meg ! És elment a kígyóhoz, újra tejet vitt neki.

Ámde a kígyó nem fogadta el az áldozatot. Azt mondta : nézz a füstölgő máglyára, melyen a fiad holtteste elégett — az egyszer elszakított barátságot hiába forrasztod össze, nem tud tovább nőni.

— Egyszóval, — fejezte be a miniszter meséjét — ölesd meg, királyom, ezt a varjút, akkor semmitől sem kell tartanod.

De Arimardána még nem tudott határozni. Megkérdezte a másik minisztert is, mitévő legyen a varjúval? Az így felelt :

— Felséges uram, kegyetlenség az, amit ő tanácsol. Aki menedéket keres nálad, azt nem szabad megölni. Nem hallottad a vadgalamb történetét? Az befogadta az ellenségét, mikor hozzá menekült, s mert egyebe nem volt, saját húsát adta neki ételül.

— Ugyan hogy esett az? — kérdezte Arimardána. A miniszter mesélni kezdett.

Hatodik mese:

A vadgalamb.*

Egy irgalmatlan madarász,
Akit gyűlölt az erdő népe,
Betévedt egyszer egymagán
A rengeteg fák sűrűjébe.

Rokon, barát nem járt vele,
Ilyen embernek nincs barátja,
Ártatlanoknak gyilkosát
Mindenki elborzadva látja.

Kalitkát, hurkot és botot
Cipelt az erdőn át magával;
Hogy a szándéka rossz megint,
Ez a sok szerszám is reávall.

S amíg az erdőn kóborol,
Borul az égre szürke felhő,
Eső zuhog, villám lobog, —
Hinnéd, világnak vége eljő.

* Benedek Marczell fordítása.

Ijedten fut a madarász,
Futtában egy nagy fához ér el,
S így szól: »e fának istene
Megvéd, s a bajból kivezérel!«

Lakott a fán egy vadgalamb,
Siratta régen szíve párját,
S az ő kezében látta most,
Csapkodva a kalitka zárját.

»Eső zuhog, villám lobog« —
Szegény galamb szól bűgva ottan,
»S a párom vissza mégse jő,
A fészkeink búsul elhagyottan.

Asszony nélkül nem ház a ház;
Amíg az asszony nincsen benne,
Asszony, ki férjét szereti — —
Akárcsak vadon erdő lenne!«

Hallotta a fogoly galamb,
Hallotta ezt és sírt a lelke,
Es bűgva szépen, csöndesen,
Ura szavára ezt felelte:

»Olyan asszony, kinek nem ég
Uráért minden cseppnyi vére,
Csúfos halálra érdemes,
Nem méltó az asszony nevére.

De most a gondunk más legyen:
Hallgass a szómra, édes férjem,
Engedd meg, hogy madarász
A fedelünk alá betérjen.

Az éhező, a szomjazó,
 Ki ételt, szállást kér tetőled,
 Meghallgatatlanul soha
 Ne távozhasson el előled.

Ne gyűlöld őt, mert elfogott,
 Gyászbaborítva a szívünket :
 Lehet, hogy régi bűnökért
 Az isten karja ezzel büntet«

A vadgalamb érté a szót,
 Leszállt a fázó madarászhoz,
 S így szólt hozzá : »Uram, gyere,
 Szállj be e békességes házhoz«.

A faodúba hogy bement,
 — Túltett az most sok úri házon, —
 Mindjárt így szólt a madarász :
 »Kérlek, csinálj tüzet, mert fázom.«

Tüzet rakott a vadgalamb,
 Pattogtak vígan száraz gallyak,
 De nem nyugodt a lelke még :
 »Elébe vajjon mit találjak ?

Másnak van bőven mindene,
 Vehet is ételt pénzen, kincsen, —
 De én olyan szegény vagyok,
 Hogy sokszor még magamnak sincsen !

Szégyenlem — és nem akarom,
 Hogy többet ily gyalázat érjen,
 S akit vendégül fogadok,
 Ételt tőlem hiába kérjen !«

Igy szólt, indult a tűz felé,
Egy darabig járkált körötte,
Aztán beléugrott — s a tűz
A húsát szépen megsütötte.

»Ó jaj« — kiált a madarász —
»Ez mennyországba jut bizonynal,
S pokol mélyére szállok én,
Küzködve örök fájdalommal.

De hogy halálomig az ég
Irgalmasabb legyen irántam :
Vezeklek súlyosan, amért
Az állatokkal rosszul bántam.«

Botot, kalitkát összetör,
A rab galambot elbocsátja —
Szegény, hogy férje halva már,
Kétségbeesve hallja, látja.

Csak ennyit mond : »nem kell nekem.
Most már a szabadság, az élet —
Követlek, uram, tégedet,
A helyem ott, a tűzben, véled.«

A tűz lobog, majd hamvadoz,
A madarász még egyre térden —
S a két galamb az égbe száll,
Egymás mellett, fényes szekérben.

Mikor a király ezt a mesét meghallgatta, a harmadik miniszterhez fordult tanácsért. Az így felelt :

Felség, nem kell megölni a varjut. Az ellenség is segítségünkre lehet, ha összevész egymás között. Egy tolvaj az életét mentette meg valakinek, egy rossz szellem pedig egy pár tehenét.

— Ugyan hogy esett az? — kérdezte Arimardána. A miniszter mesélni kezdett.

Hetedik mese:

A pap, a tolvaj, meg a rossz szellem.

— Élt valahol egy szegény papi ember, aki a mások alamizsnájából tengette az életét. Drona volt a neve. Rongyos ruhában járt, sokat éhezett, szomjazott, haja, körme gondozatlanul nőtt. Ennek a szegény papi embernek adott egyszer valaki egy pár tehénborjut, s addig koldulgatott össze füvet, szénát a számukra, míg föl nem nevelte őket. Mikor aztán hasznukat is láthatta volna már, megtudta egy tolvaj, hogy a papnak két kövér tehene van s el akarta lopni. A mint beesteledett, el is indult a tolvaj a pap háza felé.

Útközben egy szörnyűséges alakkal találkozott. Szájából hegyes, hosszú agyarak lógtak ki, az orra fölfelé állt, egyik szeme magasabban volt, mint a másik, a teste csupa meztelen ín volt; az arca kiaszott; haja, szakállá vörös, mint a tűz. Megrémült a tolvaj, remegve kérdezte:

— Ki vagy te? mi vagy te?

— Rossz szellem vagyok, Satiavacsána a nevem. Hát te ki vagy?

Bezzeg nem mert hazudni a tolvaj, így felelt a rossz szellemnek:

— Tolvaj vagyok, egy szegény paphoz megyek, el akarom lopni a teheneit.

— Helyes, — mondta a rossz szellem, — akkor egy úton járunk. Én minden harmadik nap estéjén szoktam enni. Ma este a papot akarom fölfalni.

Azzal együtt folytatták az útjukat és a pap házá-
nak fala mellett meglapulva várták az alkalmas időt.
Mikor a pap elaludt és a rossz szellem fölkerekedett,
hogy végezzen vele, a tolvaj megállította :

— Hohó, barátom, az így nincs rendjén ! Majd ha
én elloptam a teheneket, akkor fölfalhatod a papot,
előbb nem.

— Az ám, — felelt a rossz szellem, — hátha föl-
ébred a lármától, amit te csinálsz és én nem bánhatok
el vele ?

— De hátha te nem tudod megölni — erősködött
a tolvaj, — felébred és elkerget minket ?

Addig veszekedtek az elsőségen, hogy a pap föl-
ébredt s észrevette őket. Akkor a két gonosz árulkodni
kezdett egymásra.

— Ez a rossz szellem meg akar téged ölni, —
szólt a tolvaj.

— Ez pedig el akarja lopni a teheneidet, — kiál-
tott a szellem.

A pap kimondta Isten nevét s a rossz szellem
tüstént elfutott ; a tolvajt pedig bottal kergette el.
Azért mondom hát — fejezte be a meséjét a minisz-
ter, — hogy az ellenség is segítségünkre lehet, ha össze-
vész egymás között. Én azt tanácslom, ne bántsuk a
varjut.

A király most a negyedik minisztert kérdezte meg.
Az így felelt :

— Ne ölesd meg, felség, hasznunkra lehet még.
Akik az egymás titkát meg nem őrzik, elpusztulnak,

mint az a két kígyó, amely a hangyabolyban meg a királyfi testében lakott. Így járnak majd a varjak is.

— Mi történt azokkal a kígyókkal? — kérdezte a király. A miniszter mesélni kezdett.

Nyolcadik mese:

A királyleány meg a testében kígyót hordó királyfi.

— Élt egyszer egy király, Devasakti volt a neve. Volt a királynak egy fia, aki napról-napra sorvadt, gyengült, mert egy kígyó lakott a gyomrában. Szegény királyfi elindult vándorolni, hátha megszabadulhatna valahol a kígyótól. Eljutott egy városba, ahol rendszeren a templomban töltötte az idejét.

Ennek a városnak a királyát Balinak hívták. Két leánya volt a királynak. A nagyobbik mindennap az apja lába elé borult és azt mondta neki: légy győzelmes, felséges királyom! — a kisebbik pedig azt: örülj annak, amit az Isten rendel, felséges királyom! — Egyszer csak megúnta a király a kisebbik leány mondasát, megharagudott rá, s megparancsolta a miniszterének, hogy ezt a gonosz leányt adja akármelyik jöttment embernek feleségül — hadd örüljön ő annak, amit az Isten rendel. A miniszter a templomba vitte a leányt, s mert éppen az idegen királyfit találta ott, neki adta feleségül. Boldog volt a szegény leány, úgy nézett a királyfira, mint valami istenre, s elindult vele vándorolni. Egy pár hűséges cselédje követte a királyleányt vándorlásában.

Egyszer, mikor már messzeföldön jártak, letelepedtek egy tó partján, valami idegen városnak a környékén. A királyleány meg a cselédei bementek a városba,

hogy egy s mást vásároljanak, a királyfi pedig egyedül maradt otthon. Lefeküdt aludni s véletlenül egy hangyabolyra tette a fejét. Amint elaludt, a testében lakó kígyó kidugta a fejét a királyfi száján, hogy egy kis levegőt szippantson. Abban a pillanatban a hangyabolyból is előbujt egy kígyó. A két kígyó dühösen nézegette egymást s a hangyabolyban lakó rákiáltott a másikra :

— Te nyomorult, minek kínozkod ezt a szépséges királyfit ?

— Nyomorult vagy te magad, — felelt a kígyó, — hát te minek őrzöl két arannyal töltött korsót ?

Nagy hangon veszekedtek tovább. Egyszerre csak azt mondja a hangyabolybeli kígyó :

— Te nyomorult, nem tudja talán senki, hogy mustárral kevert rizsből olyan orvosságot lehet főzni, amitől rögtön meghalsz ?

— Hát azt nem tudja minden ember, hogy téged forró vízzel vagy olajjal meg lehet ölni ? — kérdezte dühöngve a király testében lakó kígyó.

Eközben hazajött a királyleány a városból s egy fa mögött állva végighallgatta, hogy árulják el a kígyók az egymás titkait. Rögtön elkészítette az orvosságot is, a forró olajat is, megölte mind a két kígyót, — a királyfi százszor szebb lett mint addig volt, s a hangyabolyban annyi kincset találtak, hogy holtuk napjáig sem tudták elkölteni. Boldogan mentek vissza a királyleány apjához, aki most bezzeg elhitte, hogy örülni kell annak, amit az Isten rendel.

Láttad hát, uram, királyom, — szólt a miniszter — hogy akik az egymás titkát meg nem őrzik, elpusztulnak. Nyugodtan élve hagyhatod hát a varjút.

A király el is határozta, hogy megkegyelmez Stirajívinnek. A szolgák fölemelték a varjú-minisztert,

hogy a baglyok várába vigyék. Útközben így szólt Stirajívin a királyhoz :

— Felséges királyom, mi hasznomat veheted ilyen állapotban? Engedd meg, hogy tűzbe ugorjam. Érted szenvedtem, királyom, azt akarom, hogy meghaljak és mint bagoly támadjak fel újra.

Megszólalt egyik Raktáksa nevű miniszter, akinek nem tetszett hogy Stirajívin életben maradt :

— Hiába ravaszkodol, barátom. Még ha bagoly lennél is, akkor is büszke lennél rá, hogy varjú voltál azelőtt. Nehéz ám a fajtáját elfelejteni valakinek. Azt mondják, hogy az egér megvetette a napistent, az esőistent, a szelet és a hegyet, s visszatért a maga fajtájához.

— Ugyan, hogy esett az? — kérdezte a varjú. Raktáksa mesélni kezdett.

Kilencedik mese :

Az egérből lett leány.

— Élt egyszer egy szent remete a Ganges folyó partján. Mikor ez egy nap a folyóban fürdött, a parton elébe hullott egy kis egér valami ragadozó madárnak a csőréből. Az egér élt még. A remete fügefalevéltre fektette az egeret, ápolta, gyógyította s mert Isten csodatevő hatalommal áldotta meg, leánnyá változtatta. A kis leányt azután becsületesen fölnevelte a feleségével. Mikor aztán a leány tizenkét esztendőse lett, az asszony eszébe juttatta a férjének, hogy itt az idő, férjhez kell adni.

A remete elhívta a napistent, hogy hozzáadja a leányt feleségül. A napisten meg is jelent a remete szavára s az megkérdezte a leányt :

— Gyermekem, tetszik-e neked a napisten, aki fényével az egész világot besugározza?

— Apám, — felelt a leány, — nagyon is forró, nem tetszik nekem. Hozz valaki mást, kedvemrevalóbbat.

A remete megkérdezte a napistént:

— Uram, van-e valaki, aki nálad hatalmasabb?

— Az esőisten hatalmasabb nálam, — felelte, — mert ha az elémbé áll a felhőivel, láthatatlan vagyok.

Most elhívta a remete az esőistént s azt mondta a leányának:

— No leányom, ehhez adlak hát feleségül.

— Nekem bizony nem kell, — felelte a leány, — hiszen sötét, mint az éjszaka s még hozzá buta, víz-fejű. Hozz valaki mást, kedvemrevalóbbat.

Megkérdezte a jámbor remete az esőistént is:

— Uram, van-e valaki, aki nálad hatalmasabb?

— A szél hatalmasabb nálam, — volt a válasz, — mert elkergeti a felhőt.

Elhívta a remete a szelet is, megkérdezte a leányt, akar-e hozzámenni?

— Nem én, — szólta a leány, — nagyon állhatatlan. Hozz mást, hatalmasabbat helyette.

— Ki hatalmasabb nálad? — kérdezte a remete a szélről.

— A hegy, — felelte a szél, — mert megakaszt a futásomban.

A remete most a hegyet hívta el, de a leánynak az sem tetszett.

— Ez keménynyakú és megingathatatlan, — mondta a leány, — mit csináljak én ilyen férjjel? Adj máshoz engem!

— Hegyek királya, van-e, aki nálad hatalmasabb? — kérdezte a remete.

— Az egér hatalmasabb nálam, — felelte a hegy — mert ki meri vájni az oldalamat.

A remete fogott valahol egy egeret, odavitte a leány elé és azt mondta neki :

— Hát tessék, menj ehhez feleségül.

A lány ugrálni, tapsolni kezdett örömében s azt felelte :

— Hozzámegyek, édesapám ! Kérlek, változtass engem vissza egérré, hadd éljek úgy, amint a természetem kívánja !

A remete vissza is változtatta s az egér boldogan élt tovább. Azért mondom én, — fejezte be a meséjét Raktáksa — hogy nehéz fajtáját elfelejteni valakinek.

De nem hallgatott senki Raktáksa szavára, diadallal vitték be Stirajívint a baglyok várába s a király megparancsolta, hogy olyan lakást adjanak neki, amilyent csak kíván.

Mikor ezt Stirajívin meghallotta, így gondolkozott :

— Ki kell valami módot találnom, hogy megöljem őket ; de hiába találok ki akármit, ha én is benn lakom a várban. Mind énrám fognak figyelni s előbb-utóbb elárulom magam. Jobb lesz, ha künn maradok. Azzal így szólt a baglyok királyához :

— Köszönöm a kegyedet, felséges királyom, de nem illet meg engem ez a nagy tisztesség. Azért, ha megengeded, kinn maradok a bejárás körül.

A király ezt is megengedte és megparancsolta, hogy hússal és minden jóval bőven ellássák Stirajívint, amíg csak föl nem gyógyul egészen. Úgy is lett, a varjú hízott, erősödött napról-napra. Olyan volt már mint egy hordó, hiszen azelőtt sem volt kutyabaja sem. Csak Raktáksa nézte komoran a gömbölyödését s egyre morgolódott :

— Uram, királyom, bolondul cselekesztek, te is, meg a minisztereid is! Majd azt mondod te is, amit a mesében mondanak: előbb én voltam bolond, aztán a madarász, aztán a király meg a miniszter: igazán, bolondok vagyunk valamennyien!

— Mondd el azt a mesét, — szólt a király. Rak-táksa mesélni kezdett:

Tizedik mese:

Az aranytojó madár.

Volt valahol a világon egy nagy fa, azon a fán fészkelte egy aranytojó madár. Egyszer, mikor a madár otthagya a fészket, arra ment egy madarász és meglátta benne az arany tojást.

— No, megöregedtem, de még aranytojó madarat nem láttam életemben, — mondta a madarász. — Azzal hurkot tett a fészek nyílására s a fák mögé bujva várta, hogy visszajöjjön a madár.

Jött is az nemsokára, s a bolond nem vette észre a hurkot, belelépett s a vadász megfogta, hazavitte.

De a vadász sem örült sokáig a zsákmányának. Elkezdett tünődni: hiába van nekem aranytojó madaram, a szomszédaim észreveszik, elmondják a királynak s a király megölet, hogy hozzájusson. Inkább elviszem neki én magam.

El is vitte a bolond. A király megörült az ajándéknak, kalitkába záratta a madarat s megparancsolta, hogy lássák el bőven étellel-itallal. De egyszerre csak megszólalt egyik minisztere:

— Ugyan, királyom, miért tartatsz el ingyen egy madarat, amelyről csak egy rongyos madarász fecsegte,

hogyan aranyat tojik? Hát van aranytojó madár a világon? Eresztess el, az lesz a legokosabb!

Hallgatott a király a miniszter tanácsára, eleresztette a madarat. Az meg boldogan fölszállt a kapu tetejére, lepottyantott egy arany tojást s azt mondta, amihez hasonlót te is mondasz majd, királyom, attól félek.

— Előbb én voltam bolond, aztán a madarász, aztán a király, meg a miniszter: igazán, bolondok vagyunk valamennyien!

De hiába beszélt Raktáksa, a sors könyvében úgy volt megírva, hogy a baglyoknak el kellett pusztulni, s ők csak tartották tovább is Stirajívin mindenféle jóval. Most aztán Raktáksa összegyűjtötte minden kedves atyjafiát és titokban így szólt hozzájuk:

— Nem hallgattak rám ezek a szerencsétlenek, el fognak pusztulni mind egy szálig. Én megtettem a kötelességemet és most menekülök. Gyertek ti is velem. Jól jár, a ki gondol a jövődre, de jaj annak, aki megfélemedezik róla. Megvénültem, de barlangot még nem hallottam beszélni.

— Mit jelent ez? — kérdezték a rokonai. Raktáksa mesélni kezdett:

Tizenegyedik mese:

A beszélő barlang.

— Lakott egyszer valamelyik rengeteg erdőben egy oroszlán. Őlte, pusztította az erdő vadjait, de egyszer megtörtént, hogy napokon keresztül nem tudott egyet sem a körme közé kaparítani. Egy este, mikor már alig látott az éhségtől, betévedt egy barlangba. Azt gondolta magában: bizonyosan betér

ide valami vad éjszakára ; megvárom, nem mozdulok egy tapodtat sem.

Csakugyan volt is lakója a barlangnak, még pedig egy ravasz kis sakál. Amint ez hazafelé tartott, észrevette a barlangba vezető oroszlánnymokat. Gondolkozni kezdett.

— Vajjon itt van-e még az az oroszlán ? Ha benn találom, vége az életemnek. Meg kéne tudni valahogy.

A ravasz sakál elkezdett hát lármázni a barlangszáda előtt.

— Hahó, barlang ! Hahó, barlang ! — Hallgatózott egy kicsit, azután így folytatta : — No, talán nem emlékszel az ígéretedre, hogy mikor hazajövet megszólítalak, felelni fogsz és behívsz engem ? Hát jó, ha ma nem hívsz, más barlangot keresek magamnak !

Hallotta ezt az oroszlán s azt hitte, hogy a barlang igazán hívni szokta a sakált, csak most úgy megijedt őtőle, hogy a szava is elállt a rémülettől. Azt gondolta hát, hogy majd beszél ő a barlang helyett, — mert semmiképpen nem akarta elszalasztani a sakált. Meg is szólalt, de a bömböléséből nemcsak a sakál, hanem az erdő minden vadja megtudta, hogy hol van, mert a barlang ezerszeres erővel visszhangoztatta az oroszlán szavát. A sakál elfutott és azt mondta, amit én is mondtam az előbb.

— Jól jár, aki gondol a jövődre, de jaj annak, aki megfeledkezik róla. Megvénültem, de barlangot még nem hallottam beszélni.

Azzal Raktáksa és atyjafiai elszálltak a baglyok várából, sorsukra hagyván a többieket. Azok pedig hamar megbánták a vakságukat. Mert Stirajvin most már, hogy az utolsó okos bagoly is elköltözött a várból, bátran tehetett, amit akart. Fészket kezdett rakni

a bagolyvár nyílásánál, s a bolondok nem vették észre, hogy nőtt, növekedett a fészek napról-napra, hogy tömte meg Stirajívin mind jobban száraz gallyal a fészket is, az odu nyílását is. Aztán egy napon, mikor a baglyok javában aludtak, Stirajívin elszált a varjak táborába, Meghavarna királyhoz.

Volt nagy öröm a varjak között, akik már régen halottnak hitték az öreg Stirajívit! A király nagy tisztességgel fogadta, megkérdezte tőle, hogy menekült meg, hogy élt a baglyok között?

— Nincs most idő a mesélésre, felséges királyom, — felelte gyorsan Stirajívin, — hanem, kérlek, parancsold meg azonnal a katonáidnak, hogy vegyen mindegyik egy égő gallyat a csőrébe s jöjjön velem a baglyok oduja elé. Ott én már elzártam száraz gallyakkal a kijárást s ha azokat meggyújtjuk, odavész az egész nemzetség, a pokolban sem sülnhet meg jobban.

Úgy is lett, a gallyakat meggyújtották s az ostoba baglyok egy szálíg bennégték az oduban. Így lett vége a baglyok és varjak híres háborújának. Stirajívit diadallal vitték haza, elejétől végig elmondattak vele mindent; a mi történt, s az öreg miniszter így végezte be a beszédét:

— Királyom, ebből is láthatod, milyen forgandó a szerencse. Elpusztul a leghatalmasabb király is, a legvitézebb harcos is. Jusson ez eszedbe uralkodásod minden pillanatában s aszerint cselekedjél.

A halhatatlanságra vágyó királyfi.

(Székely mese.)

Volt egyszer egy öreg király s annak egy szép növendék fia. De nem sok öröme volt az öreg királynak egyetlen fiában. Mert a királyfi mindig szomorú volt, mint a háromnapos esős idő, s hiába a sok vadászat, dárídó, heje-huja s mindenféle komédia: élő ember még nem látta nevetni a királyfit. Búsult az öreg király, hogy ne búsult volna. Mi lesz az ő rengeteg nagy országából, ha erre az örökké szomorkodó fiura marad? Kérdezte, faggatta egyre:

— Mi bajod van, édes fiam? Beszéld el apádnak. De a fiú csak vállát vonogatta s nem felelt.

Aztán elküldötte, hadd lásson országot, világot, de még szomorúbban tért haza. Egyszer mégis kibököntette, hogy mi nyomja a szívét. Azt mondotta: fél a haláltól s addig meg nem nyugszik, míg föl nem találja a halhatatlanság országát.

— Ó lelkem gyermekem, — mondá a vén király — hol jár a te eszed. Nincs olyan ország kerek e világon. Mindenütt születnek s meghalnak az emberek.

— Már mindegy, én addig megyek, míg meg nem tudom: van-e, nincs-e! Ha nincs: nincs! Isten neki, hadd halok meg én is.

Csináltatott három pár vasbocskort, egyet mindjárt fel is húzott, kettőt a tarisznyájába tett, görbe kardját oldalára kötötte, aztán elbúcsuzott szépen az édes apjától. Sírt a vén király, sírt keservesen. Fél lába már a koporsóban, bizony nem látja ő többet ez életben egyetlen fiát. Sírt a fiú is, de ment.

Ment, mendegélt, hegyeken, völgyeken által, s egyszerre csak egy olyan magas hegy aljába ért, hogy annak a teteje éppen az égig ért. Gondolta a királyfi: talán ezen a hegyen túl van a halhatatlanság országa. Mi lehet egyéb ezen túl: vagy a világ vége, vagy a halhatatlanság országa. Megkötötte jól a bocskorát s nekiindult a hegynek. Hét nap s hét éjjel örökösen ment, de a hegynek még közepéig sem ért. Leült egy fa alá, ott elaludt. Azt álmodta, hogy egy ősz öreg ember jött hozzá s ez azt mondta neki: Jól tudom, miben jársz, te királyúrfi. Csak menj fel ennek a hegynek a tetejébe, ha célt akarsz érni. Messze, messze van még onnét is, ahová te vágyódsz, de még elég fiatal vagy, s oda érhetsz. Hej, ha én nem ilyen öregem kezdettem volna, talán én is elérek odáig. Az Úr Isten áldjon meg.

Ezzel az ősz öreg ember eltűnt, s a királyúrfi felébredt. Ahogy felnyitotta a szemét, mindjárt az álma jutott eszébe. Gondolkozott rajta sokáig, aztán nagyot fohászkodott, felkötötte a bocskorát s tovább indult. Mikor még hét nap s hét éjjel folyton-folyvást ment, megpillantotta a hegy tetejét, s úgy tetszett neki, hogy azon valami emberféle mozog. Ment közelebb, közelebb. Először akkora volt, amit mozogni látott, mint az öklöm, aztán mind nőtt, nőtt, s hát egy nagy óriás lett belőle. A kezében akkora ásó volt, mint egy ház födele, aztán egy kosár mellette, akkora, mint egy templom. Az óriás ásta, ásta a hegy tetejét s a földet hányta a kosárba.

Eleinte megijedt a királyúrfi, hogy majd még őt is behányja a kosárba, de mégis felé közeledett, s nagyot köszönt:

— Adjon Isten jó napot, bátyámuram.

— Adjon Isten, te emberizink, — fogadta az óriás, — hát te hol jársz itt, ahol a madár sem jár?

Felelt a királyúrfi:

— En, bizony, vén óriás bátyámuram, a halhatatlanság országát keresem, mert soha sem szeretnék meghalni.

— Hiszen akkor éppen jó helyen jársz: ha itt maradsz s velem dolgozol, élélhetsz éppen ezer esztendeig. Mert én arra vagyok átkozva, hogy addig meg ne haljak, míg ezt a hegyet el nem hordom, s ez eltart kerek ezer esztendeig.

— Hej! — sóhajtott a királyfi, — mi nekem ezer esztendő, mikor én élni akarok, míg a világ s még két nap!

— Hagyd, öcsém, — mondá az óriás — elég az életből ezer esztendő is.

De így, s de úgy, okoskodott, bölcselkedett a királyúrfi, ő neki az nem elegendő.

— Jól van, — szólt az óriás — látom, hogy veled nem lehet okosan beszélni, csak menj, te bolondos fiú, úgy is tudom, hogy hiába mégy. Hanem azért, nesze, adok neked egy rézpatkót: ha akár földön, akár levegőben hirtelen akarsz valahova eljutni, csak tedd rá a vasbocskorodra s ott leszel mindjárt, ahol lenni akarsz.

Megköszönte a királyfi az ajándékot, elbúcsuzott az óriástól, s ment tovább. Ahogy a hegy aljába ért, gondolta: Minek koptassa bocskorát? Felkötötte a rézpatkót, s egyszerre csak — su—urr! fölsurrant a levegőbe, föl, föl a magasba, a csillagoknál is följebb,

s addig repült, addig repült, mígnem olyan ország fölé ért, ahol még a fűszál is fekete volt.

— Istenem, atyám, — gondoló a királyfi, — nagy

gyász lehet odalent, abban az országban, hogy ott még a fűszál is gyászfekete. Már csak megnézem, hogy mi történhetik ott?

Azzal mind alább-alább ereszkedett s egy nagy fekete várnak éppen az udvarán toppant le. Véges-végig, keresztül-kasul fekete posztókkal volt az udvar bevonva, még az arany kerítés is, a várnak a fala is, a föld színétől a vár tornyáig. Megy a vár falához, föl-libbenti a posztó szélét s látja, hogy a vár csupa gyémánt és aranykőből van rakva. No, gondolja, itt nem lakhatik más ember a királynál. Egy életem, egy halálom, bemegyek, hadd látom, ki van odabent. Bemegy, s mindjárt egy nagy-nagy terembe lép.

Ennek a teremnek a földje telidestele volt tűzdelve varrótűvel, de úgy, hogy többet már nem lehetett volna leszúrni. Csak a közepén volt egy kis üresség, ott pedig egy szépséges szép leány ült, s fekete gyászruhát varrott. Megáll a királyfi, szemét, száját eltájtja, mert sokat járt-kelt már a világban, de ilyen csudát még nem látott. Köszön nagy hebegve :

— Adjon Isten jó napot, te szépséges szép leányzó !

— Adjon Isten neked is, te királyúrfi, mert látom az arcodról, hogy az vagy. No, én meg királykisasszony vagyok, de nincs benne köszönet. Megvert az Isten, megfogott az átok ! Kékország királya feleségül akart venni, s én, hogy még jobban megszeressen, harmatból akartam ruhát csináltatni. Ahány leány volt az apám országában, mind ebben halt meg, egy sem tudta megcsinálni a harmatruhát. Mikor az utolsó leányt is elhozatam, ez megátkozott, hogy addig éljek, míg ezt a tenger sok tűt, amit itt látsz, mind el nem koptatom. Az átok meg fogott s nekem most élnem kell kétezer esztendeig.

Azt mondá a királyúrfi :

— Mi az a kétezer esztendő ! Látod, te szépséges királykisasszony, én olyan országot keresek, ahol az emberek örökké élnek.

— Ó, te boldogtalan, — mondá a leány — olyan ország nincs a világon. Jobb, ha itt maradsz, nálam, itt élélhetsz kétezer esztendeig.

De hiába beszélt a leány, a királyúrfin nem fogott a beszéd.

— Hát jól van, ha csakugyan menni akarsz, nesze, adok egy gyűrűt, húzd fel az újjadra, s ha valamit akarsz, csak fordítsd meg, mindjárt teljesedik a kívánságod.

A királyúrfi szépen megköszönte az ajándékot, jó munkálódást kívánt a leánynak, s tovább ment. Már két pár bocskor elszakadt, a harmadikat kellett felkötnie. Addig ment, addig ment, amíg a harmadik pár bocskor is úgy el nem kopott, hogy már alig tudott benne járni. Akkor eszébe jutott a rézpatkó: minek kínlódjék, amikor repülhet is? Felkötötte a patkót s addig repült, míg nem egy nagy folyóhoz ért. Ennek a folyónak a közepe felett egy rettentő nagy palota csüngött a levegőben.

— Ejnye, — gondolta — ide berepülök, hadd lám, mi van odabent.

De hiába erőlködött, valami erős szél kerekedett, s mindig visszasodorta, valahányszor nekirepült a várnak. Hiszen megállj, szél, — gondolta a királyfi — majd túl járok én a te eszeden. Fordított egyet a gyűrűjén s azt gondolta, hogy szeretne egy arany hídát a folyó partjától a palota kapujáig. Mindjárt megvolt az akarata. Jó erősen belefogódzott a híd karfájába s addig el sem eresztette, míg a palota kapuján be nem lépett. De még csak itt következett a hadd-el-hadd. Három sárkány, három oroszlán állott elébe. Ha egyet lép tovább, szörnyű halált hal.

— Kard, ki hüvelyből! — gondoló a királyúrfi s csavarintott egyet a gyűrűjén. Egyszeribe lett hüvely is, kard is, de a hüvely az oldalán, a kard meg a kezében. Na, most neki ezeknek a cerberusoknak! Vágott jobbra, vágott balra, de amint levágta egy fejét valamelyik sárkánynak, mindjárt más nőtt a helyébe. Már úgy kifáradt a hiábavaló vagdalkozásban, hogy a karja megrogyant s a kardját leeresztette.

— Vissza! Vissza! — kiáltott most valaki, s a sárkányok is, oroszlánok is egyszeribe visszahúzódtak, mint valami szelid bárányok. Fölnéz a királyúrfi, hogy vajjon ki szelidíthette meg ennyire ezeket a cerberusokat, s hát odafönt, a palota ajtajában, hová éppen hétszáz garádics vezetett, egy olyan szép asszony áll, amilyent ő még nem látott világ életében. Tüstént futott fel hozzá, köszönt illedelmesen, s hálálkodott erősen, hogy megmentette az életét.

— Ugyan bizony, — kérde a szép asszony — hogy kerültél ide, hol rajtam kívül nincs lelkes teremtés?

Elmondá a királyfi, hogy ő ki, s mi jóban jár.

— Na, — mondá az asszony, — éppen jó helyen jársz, mert én a halhatatlanság királynéja vagyok, s aki idejut az én palotámba, örök időn át él. Maradj itt a házamnál, éljed a világot, nem bánom.

Hej, megörült a királyúrfi, de nagyon! Nagy szomorúsága nagy vígságra változott s olyan vígan élt, hogy vígabban már a mennyországban sem élhetett volna.

Na, telt-múlt az idő. Eltelt ezer, kétezer, három-ezer esztendő. S az neki éppen annyi volt, mintha egy, két, három esztendő lett volna. Egyszer aztán mit gondolt, mit nem, azt mondá a halhatatlanság királynéjának:

Vágott jobbra, vágott balra . . .

— Felséges királyném, ha megengeded, egykét-napra hazamegyek az országomba, meglátogatom az édesapámat.

Nagyot nevetett a királyné, hogy csakúgy megcsendült belé a palota.

— Mit beszélsz te? Haza akarsz menni az apádhoz? Tudod-e, hogy hány esztendeje jöttél el hazulról? Eppen háromezer esztendeje. Már csak a porát találod az édesapádnak.

Aj! búra fordult ismét a királyúrfi nagy vídamsága. Mit ér neki az örök élet, ha az apját többé nem láthatja! Ahogy látta a királyné szegény királyúrfi nagy bűját, bánatját, erősen megsajnálta s bevezette egy sötét szobába. Ott felnyitott egy lappancs-ajtót, az alól kivett egy aranykorsót, s mondta neki:

— Hát nesze, itt ez a korsó, tele van élet-itallal. Akit ebből megfreckelsz, életre támad, akármilyen régen halt meg. Támaszd föl az apádat, aztán búcsuzz el tőle mindjárt, sokáig úgyse maradhatsz az országban, ha élni akarsz.

A királyúrfi felütötte a sarkára a rézpatkót, szépen elbúcsuzott a királynétól, megígérte, hogy ismét visszajő, s azzal uccu neki, vesd el magad, úgy elrepült, mint a gondolat. Még jóformán be sem hunyhatta a szemét, s már ott is volt az apja országában. Hát Uram, Istenem, de megváltozott ez az ország! Alig ismerte meg. A királyi palota sem olyan volt, mint az ő idejében. Meghiszem, háromezer esztendő sok szép idő. Leszállott az udvarba s egyenest ment a sírboltba. Annak az ajtajában ült egy ősz öreg ember, a kezében egy rengeteg nagy könyv. Köszön az öregnek s mondja, hogy miben jár.

— Hej, édes fiam, ebbe a könyvbe be van írva az apád neve is bizonyosan, de hogy hol és merre, a jó Isten tudja.

Egész nap kereste, mígnem aztán megtalálta. Rábökött az ujjával; itt van ni. Eppen háromezer esztendeje halt meg.

— Hát most gyere velem. S vezette a királyúrfi egyik szobából a másikba (volt ott ezer is), míg aztán nagy későre rátaláltak a koporsóra. A királyfi előveszi az aranykorsót s éppen rá akar loccsantani a koporsóra, mikor csak megszólal valaki a háta mögött:

— Ahá! itt vagy!? éppen téged kereslek!

Megfordul a királyfi s hát a Halál áll előtte, kasza volt a kezében.

— Kérdi a királyfi:

— Mit akarsz tőlem?

— Mit-e? Nem elég volt, hogy háromezer esztendeig bujdoskoltál előlem? Most még az apádat is fel akarod támasztani? Velem jössz te mostan!

— Nem megyek én! — mondá a királyúrfi.

— De bizony jössz! — kiáltott a Halál s elkezdett dulakodni a királyúrfival.

Valahogy mégis kikerült a Halál kezéből, azzal — hopp! kisurran a sírboltból, a Halál meg utána. Repült a királyúrfi, mint a sebes szélvész, a Halál mindenütt a nyomába, de nem tudta megfogni. Már a halhatatlanság országába ért, éppen be akart lépni a királyné palotájának ajtaján, de csak az egyik lábával léphetett be, a másikat megfogta a Halál. Odaszaladt a halhatatlanság királynéja, ő is megfogta a királyúrfit s húzta befelé. De a Halál nem engedte. Sokáig dulakodtak, húzták erre is, arra is a királyúrfit, egyszer aztán azt mondta a királyné:

— Hallod-e, te Halál, minek kínozzuk ezt a szegény ifjut, még ketté szakítjuk s neked sem lesz örömed benne, Mondok valamit. En feldobom őt a csillagokig s ha visszaestében a palotám udvarán kívül esik, legyen a tied ; ha belül, legyen az enyém.

— Jól van, — mondá a Halál — legyen meg a te akaratod.

A királyné most megfogta a királyúrfit, egyet lódított rajta s úgy felrepült, hogy a fejével éppen a csillagokat verte. Innen aztán visszafordult s esett lefelé. Amint szállt, szállt lejjebb, lejjebb, a Halál s a Halhatatlanság egyre kötekedtek, hogy vajjon melyiké lesz a kettő közül.

— Fogadok, hogy kívül esik; — mondta a Halál.

— Adja Isten, hogy belül essék, — fohászzkodott a királyné.

S az Isten meghallgatta a kérését. Éppen oda esett elibe. A Halál egyet mordult, aztán sarkon fordult s úgy elkotródott, hogy színét sem látták többet. A királyúrfi pedig azóta boldogan él a Halhatatlanság országában s meg sem hal, míg a világ s még két nap.

Benedek Elek : Kék mesekönyv.

(48-49.)

A halhatatlanságra vágyó királyfi.

A kereskedő és a gonosz szellem.

(Az *Ezeregyéj* meséiből.)

Volt egyszer egy gazdag kereskedő. Rengeteg vagyona volt földben, portékában, tiszta pénzben. Időnként el kellett utaznia hazulról, hogy az üzlete dolgát végezze azokkal, akikkel összeköttetésben volt, egyet s mást megbeszéljen. Egy alkalommal azonban igen messzire kellett utaznia. Elbúcsúzott feleségétől, gyermekeitől, a tarisznáját jól megtöltötte kétszersülttel, datolyával, aztán felült a lovára s neki-vágott a rengeteg pusztaságnak. Azon a pusztaságon egy élő lélek sem lakott. Nem is történt semmi baja arrafelé való útjában. A dolgát a városban elvégezte, aztán visszafordult. Már tizennégy napja jött visszafelé, s a tizennegyedik napon oly rettenetes nagy meleg lett, hogy nem győzte tovább a lovaglást. Leszállott a lováról s az úttól messzire letelepedett egy fa alá, ott elvette tarisznáját, elkezdett falatozni. Amint eddegélte a kétszersültet meg a datolyát, a datolyának a héját jobbra-balra hajigálta, nem törődve, hova, merre. Aztán, mikor jóllakott, muzulmán szokás szerint megmosta a kezét, — mert közbe legyen mondvá, a fa tövében volt egy forrás is — megmosta arcát, lábát és imádkozott. Alig hogy elvégezte imádságát, egy-

szerre csak ott termett előtte egy rettenetes magas szörnyeteg. Hófehér volt a haja, kard volt a kezében s szörnyű hangon kiáltott rá :

— Állj fel, hogy öljelek meg a kardommal, úgy, amint te megölted az én fiamat !

Hej, megijedt a kereskedő ! Nem tudta, mit gondoljon. Hiszen ő nem ölt meg senkit soha életében. Könnyörögve nézett a szörnyetegre s mondotta neki :

— Óh, jaj nekem ! Hát mi bűnt követtem én el, hogy te meg akarsz engem ölni ?

— Megöllek, — ismételte a szörnyeteg — mert megölted a fiamat !

— Óh, Istenem, — mondotta a kereskedő — hát hogy ölhettem volna én meg a te fiadat, hiszen én nem is ismerem, nem is láttam soha !

— Hát nem te ütötted le, amikor ide jöttél ? ! — kérdezte a szörnyeteg. — Nem te dobtad meg a datolyával ? ! Mindjárt szörnyet halt.

— Igaz, — mondotta a kereskedő — hogy én a datolya héját eldobtam, ezt nem tagadom.

— No, ha nem tagadod, — mondotta a szörnyeteg — újra mondom, hogy megölted a fiamat. Szembe dobtad datolyával s ő attól rögtön szörnyet halt.

— Óh, uram, kegyelmezz életemnek, — könyörgött a kereskedő.

— Nincs kegyelem, nincs irgalom ! Hát nem igazság megölni azt, aki ölt ?

— Megengedem, — mondotta a kereskedő — de mikor én nem öltem meg a te fiadat, s ha megöltem volna is, ártatlan vagyok a dologban ! Könnyörgök neked, bocsáss meg, hagyd meg az életemet.

— Nem, nem, — ordított a szörnyeteg — készülj a halálra !

Azzal karján ragadta a kereskedőt, arccal le nyomta a földre s felemelte a kardját, hogy a fejét levágja. Sírt keservesen a kereskedő, hullatta könnyeit, mint a záporosó, újra elzokogta az ő nagy ártatlanságát, elkeseregte, hogy többé nem látja a feleségét, drága, szép gyermekeit s újra, meg újra könyörgött a szörnyetegnek, ne bántsa, hagyja meg az életét, de hiába, mindhiába : a szörnyeteg nem akart megkegyelmezni.

— Megöllek, hiába könyörögsz, szörnyű halálnak halálával halsz meg, mint az én fiam !

— Hogyan, — zokogott a kereskedő — hát nincs a te lelkedben semmi irgalom ? Hát nem indítanak meg az én könnyeim ? Van lelked megölni egy ártatlan embert ?

Aztán csendesesen, keseregve, jajongva mondotta a következő verseket :

— Az emberi életnek mindössze két napja van. Az egyik napon biztosságban él, a másik nap csupa bizonytalanság. Az egyik napja csupa derű, mosolygás, a másik napja felhős, szomorú. Látod a szellőt, hallod a szellőt, amint zúgatja, búgatja vihar-szárnyait ? Imé : csak a legmagasabb fákba kap bele. Hány szép és hány csunya fa van a világon, de imé az emberek csak azokra a fákra dobnak követ, amelyeken gyümölcs van. Az égen vannak megszámlálhatatlan csillagok, de közöttük csak a legnagyobbaknak, a Napnak és a Holdnak van fogyatkozása. A szerencse gondtalanná tett tégedet és tévedésbe ejtett, de éjnek éjszakáján hirtelen a legrettenetesebb vihar támad.

A kereskedő még egyszer, hogy ezt a verset elkeseregte magában, könyörögve fordult a szörnyeteghez, de az felemelte a kardját s már-már le akart suhintani rá.

— Várj még egy pillanatot, még csak egy szót, — könyörgött a kereskedő. — Adj nekem haladékot, engedd meg, hogy menjek haza feleségemhez, búcsúzzam el tőle s gyermekeimtől; hogy készítsem el végrendeletemet; hogy oszthassam el vagyonomat közöttük, nehogy pörlekedjenek majd halálom után. Adj nekem időt, hogy rendezzem el minden dolgaimat barátaimmal, szomszédaimmal, kereskedőtársaimmal s egy esztendő múlva, esküszöm neked, visszajövök ide, erre a helyre, ez alá a fa alá.

— Nem hiszek neked, — mondotta a szörnyeteg — nem jössz vissza.

— Esküszöm az élő Istenre, hogy visszajövök, engedj haza.

— Hát egy esztendő kell neked? — kérdezte a szörnyeteg.

— Egy esztendő, csak egy esztendő!

— Jó, — mondotta a szörnyeteg — tehát visszajössz? Mehetsz!

A szörnyeteg eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. A kereskedő meg felkelt a földről, reszketve, támo-lyogva, felült a lovára s szép csendesén hazament, de egész úton szakadott a könny a szeméből, gyötörte a szörnyű bánat, hogy még csak egy esztendeig tart az ő élete s akkor meg kell halnia ártatlanul, szörnyű halálnak a halálával. Mikor hazaért s a felesége, a gyermekei elébe szaladtak nagy örömmel, ő sírva borult a nyakukba, hangos sírásától zengett a ház, az udvar. Rettentő ijedséggel néztek rá mind:

— Mi történt veled, édes, jó uram? Mi történt veled, édes, jó apám?

— Óh jaj, ne is kérdezzétek, — felelt a kereskedő — még csak egy esztendeig tart az én életem.

Elképedve néztek rá s várták a magyarázatot. A kereskedő elbeszélte mindent a legaprájára, hogy mi történt vele. Hej, lett szörnyű szomorúság a házban! Szörnyű sírás-rívás, jajgatás. Összezsúdlódtak a szomszédok és lett nagy szomorúság mindenütt, mert a kereskedőt igen szerették, de hiába, mit tehettek? Nem segíthettek rajta, s szegény kereskedő készült a halálra. Elkészítette végrendeletét; elosztotta vagyonát; rabszolgáinak, rabszolganőinek visszaadta szabadságát; rengeteg alamizsnát osztott ki a szegények között. Aztán egyszerre csak közeledett az esztendő vége. Készülnie kellett, indulnia kellett a halálos útra.

Mind el akarták kísélni, de a kereskedő nem engedte. Elbúcsúzott feleségétől, gyermekeitől, szomszédaitól, jó barátaitól keserves könnyhullatás között, aztán felült a lovára, Istennek ajánlott mindenkit s elindult. Ment, mendegélt, addig ment, mendegélt, amíg arra a végtelen pusztaságra ért, azon a végtelen pusztaságon éppen az alá a fa alá, ahol találkozott a szörnyeteggel. A lovát megkötötte a fához, aztán letelepedett a fa alá, a forrás mellé, és nézett szomorúan maga elé a földre. Amint itt üldögélt s hullatta a könnyét, egyszerre csak ott áll előtte egy öreg ember. De ennek az öreg embernek más volt a képe, mosolygott az arca, a szeme s barátságosan üdvözölte. Ezzel az öreg emberrel volt egy szép szarvas is; a szarvasnak a nyakán egy szalag, annálfogva vezette az öreg ember a szarvast.

— Testvér, mi bajod, miért vagy olyan szomorú? — kérdezte az öreg ember a kereskedőt — s hogy vetődtél te ide, ahol emberek nem szoktak járni? Tudod-e, hogy ez a gonosz szellemeknek a tanyája?

A kereskedő elmondotta nagy búsan, hogy bizony nem jó kedvéből jött ide. Ez meg ez történt vele. Visszajött ide meghalni. Az öreg ember szörnyen elcsudálkozott :

— Na, még ilyen dolgot sem hallottam világon való életemben ! És te megtartottad esküdet ? Na, itt maradok, tanuja akarok lenni annak, ami itt történik.

Az öreg ember leült a kereskedő mellé, aztán el kezdett beszélgetni. Beszéltek erről, beszéltek arról, s egyszerre csak ott terem közöttük egy másik öreg ember, ki két fekete kutyát vezetett pórázon. Üdvözölte őket, azok fogadták, aztán letelepedett ő is közéjük. Megkérdezte, hogy mi jóban járnak. Az első öreg ember elmondotta a kereskedőnek a dolgát, hogy szegény feje hogy járt, mint járt, miért jött ide. Ahogy ezt meghallotta a fekete kutyás ember, mondta :

— Na, erre én is itt maradok. Akarom látni, mi történik itt.

Alig ült le a második öreg ember, jött egy harmadik. Az egy öszvért vezetett. Köszönt barátságosan, emezek fogadták, aztán szóból szó kerekedett, ő is letelepedett közéjük, s mikor meghallotta, hogy miért vannak itt, miért várnak, ő is mondta :

— De már ezt megvárom. Akarom látni, mi történik itt.

Hiszen nem kellett sokáig várniok, egyszerre csak rettenetes vastag köd kerekedett, gomolygott, terjengett feléjük, aztán támadott szörnyű forgószeél, forgott, keringett ez a végtelen pusztaságon, mind közelebb, közelebb hozzájuk, majd hirtelen szertefoszlott a forgószeél, eltűnt, elenyészett s közéjük toppant a szörnyeteg, a gonosz szellem, s anélkül hogy üdvözölte volna őket, kirántotta kardját hüvelyéből, felemelte jó ma-

gasra s nem törődve a többi öreggel, ráordított a kereskedőre :

— Állj fel, hogy öljelek meg, amint te megölted az én fiamat !

Rettentő félelem szállotta meg az öreg embereket, reszkettek mind valamennyien, mint a nyárfalevél. Nem tudták, mit mondjanak, mit tegyenek. De aztán mégis magukhoz tértek s megszólalt az első öreg ember, aki a szarvassal jött ide. A szörnyetegnek a lábához vetette magát s mondá a következőket :

— Óh, szellemeknek királya, könyörgök hozzád alázatosan, szüntesd a te haragodat s hallgasd meg türelemmel az én beszédemet. Nézz erre a szarvasra és engedd meg, hogy beszéljem el ennek a történetét : csudálatos egy története van ennek. Hallgasd meg s ha tetszik majd neked a történet, ha érdekesnek találod, engedd el e szegény ember büntetésének harmadát.

A gonosz szellem egy kevés ideig gondolkozott, tünődött, aztán mondta :

— Jól van, hát beszélj. Ha érdekes lesz a történet, elengedem a büntetésnek egy harmadát.

Az első öreg és a szarvas története.

— Hát halljátok a történetét, — mondotta az öreg ember — hallgassátok meg figyelemmel.

Ez a szarvas, akit itt láttok, az én feleségem. Még csak tizenkét esztendő volt, amikor feleségem lett, mondhatom tehát, hogy nemcsak férje, de apja is voltam. Teljes harminc esztendeig éltünk együtt, anélkül hogy Isten gyermekkel áldott volna meg, de én azért nem haragudtam rá, jól bántam vele ; minden kívánságát, minden kedvét betöltöttem. De ne csu-

dáljátok, bizony szerettem volna mégis, ha Isten gyermekkel áldana meg, s hogy utód nélkül ne maradjak, vettem egy rabszolganőt. Annak a rabszolganőnek született egy fia, egy gyönyörű szép fiú, akiben, amint nőtt, növekedett, mind nagyobb, nagyobb örömem tellett. De a feleségem nem nézhette sem az anyát, sem a gyermekét. Eltitkolta ugyan sokáig a haragot, a gyűlöletet, de én sejtettem, de én láttam, hogy rossz szemmel nézi őket. Aztán egyszer ki is tört a haragja, a gyűlölete, szörnyen kitört. Egyszer, mikor már a fiam tíz esztendő volt, hosszú útra kellett mennem. Mikor útra keltem, megkértem a feleségemet, hogy bánják jól a gyermekkel, az anyjával is, viselje gondját a fiamnak. Megmondottam, hogy egy esztendeig távol maradok a háztól, legyen gondja a gazdaságra, a házra, mindenre. Ám, amíg én távol voltam, azalatt mi történt? Megtanulta a bűbájosságot az én feleségem, ezt az ördögi mesterséget, elvitte a fiamat valami félenvaló helyre, ottan borjuvá változtatta, aztán odaadta az én bérlőmnek, hogy csak tartsa jól, hízlalja meg. Azt hazudta a bérlőnek, hogy a nyáron vette a borjut.

De ez nem volt elég. A fiunak az anyját megtehénne változtatta, azt is odaadta a bérlőnek. Meghagyta neki, hogy csak tartsa jól, hízlalja meg. Mikor én hazatértem esztendő múlva, keresem a fiamat, keresem az anyját, nincsenek sehol.

— Hol a fiam, hol az anyja? — kérdeztem a feleségemet.

— A rabszolganőd meghalt, — mondotta az aszszony — a fiadat pedig már két hónapja nem láttam. Azt se tudom, hogy hova lett.

Nagyon megszomorodtam a rabszolganő halálán, megszomorodtam fiam miatt is, de mégis reményked-

»Állj fel, hogy öljelek meg!«

tem, hátha valahol megtalálom. De telt, mult az idő, hét hét után, hónap hónap után, már nyolc hónap mult el, hogy kerestem szüntelen mindenfelé, nem találtam a fiamat sehol. Hírét sem hallottam.

Aközben elkövetkezett a nagy Bajrám ünnepe. Üzentem a bérlőmnek, hogy hozza be a tanyáról a legkövérebb tehenet, azt akarom áldozni a nagy ünnepen. A bérlő bejött, bevezetett egy tehenet az udvaromra. Ez a tehén a fiu anyja volt, de én azt nem sejtettem. Egy oszlophoz kötöttem a tehenet, aztán felemeltem a bárdot, hogy levágjam, de haj, oly keservesen, oly szomorúan bögött, olyan bánatosan nézett rám! Es láttam, amint a könny kicsordul a szeméből. Megzavarodtam, a bárdot leeresztettem, nem voltam képes levágni a tehenet. Szóltam a bérlőnek, vezesse vissza a tehenet s hozzon másikat helyette. Haj, mit csinált a feleségem, mikor ezt látta!

— Miféle dolog ez, mit csinálsz? Mit akarsz? Miért nem áldozod fel ezt a tehenet? Hiszen ez a legsebbe, a legkövérebb minden tehened között!

Nem tudtam, hogy mit mondjak, mit tegyek. Addig beszélt a feleségem, hogy így, meg úgy, végre is engedtem neki: levágtam a tehenet, aztán lehúztam a bőrét, s ime akkor láttam, hogy a tehén, amely kívülről oly nagyon kövérnek látszott, sovány volt, szörnyű sovány. Csak csontja és bőre volt, semmi egyéb.

— Eredj, — mondottam a bérlőnek — neked adom a bőrét, húsát, csontját, mindenét, vigyed magaddal. Hozzá helyette egy kövér borjút.

Ment a bérlő s csakhamar vissza is tért, vezetett magával egy szép, kövér borjút, megkötötte az udvaron egy oszlophoz, én pedig vettem a bárdot s éppen felemeltem, le akartam rá sujtani, de hallgassatok

ide, oly keservesen bőgött szegény, olyan bánatosan nézett rám, aztán hozzám dörgölődött szép, kicsi fejével, nyalt, csókolt. Nem voltam képes megölni.

— Vidd vissza, — kiáltottam a bérlőnek — ezt a borjút én nem ölöm meg.

Ahogy ezt hallotta a feleségem, kiszaladott a házból, kiabált szörnyen:

— Miféle dolog ez? Hiszen ez a legszebb, legkövérebb borjad valamennyi borjú között. Mit akarsz?

— Feleség, — mondtam én — hagyjad, én nem ölöm meg ezt a borjút. Nézd, milyen szomorú szegény. Hogy nyalja, nyalogatja az én kezemet. Nézd, úgy foly a könny a szeméből, mint a záporosó.

— Óh, te gyáva! — gúnyolódott velem az asszony — miféle férfi vagy?!

De hiába beszélt most az asszony, nem öltem meg a borjút. Parancsoltam a bérlőnek, hogy vezesse vissza az istállóba; hozzon egy más borjút. Hozott is. Azt aztán leöltem a Bajram-ünnepre. Másnap bejött hozzám a bérlő. Kiintett a házból, hogy menjek ki az udvarra, mert ő valamit akar nekem mondani titokban.

— Mit akarsz? — kérdeztem.

— Óh, uram, különös dolgot mondok én neked. Azt hiszem, hálás leszel majd érte. Van nekem egy leányom, aki érti a bűbájosságot. Tegnap, mikor visszavezettem a borjút, amelyet meg akartál ölni, a leányom, ahogy meglátta, elmosolyodott, nevetett, aztán a másik pillanatban hangosan kezdett sírni. Csak úgy hullott a könnye. Kérdeztem tőle: — Mi dolog ez, leányom? Előbb neveltél, mosolyogtál, most meg sírsz. Mi történt veled?

— Apám, — mondotta a leányom — ez a borjú, amelyet visszahoztál, a mi urunknak a fia. Nevettem a nagy örömtől, amikor megláttam, hogy él, hogy nem

ölték meg és sírtam, mikor arra gondoltam, hogy szegénynek az édes anyját megölték. Mert az a tehén, amelyet megöltek, ennek a fiúnak az édes anyja. — Aztán azt is elmondotta a leányom, hogy a fiút is, az anyját is a te feleséged varázsolta meg.

Elgondolhatjátok, — mondta az öreg ember — mit éreztem én, amikor ezt a szörnyű dolgot hallottam! Egy pillanatig sem volt otthon maradásom. Szaladva szaladtam a tanyára, hogy beszéljek a bérlő leányával. Ott volt az istállóban, símogatta, cirókálta-morókálta a borjút. Amikor beléptem, rám nézett a borjú, hullott a könnye, én meg aztán átkaroltam mind a két kezemmel. Óh, szegény, hogy szeretett volna ő is átkarolni, de ő nem tudott egyebet, csak dűnnyögött, dűnnyögött. Aztán nyalta-falta a kezemet, az orcámat, ott, ahol érte.

— Hallod-e, leány, — mondtam a bérlő leánynak — vissza tudnád-e változtatni az én fiamat az ő igazi alakjába?

— Hogyne tudnám, — mondtotta ő.

— Óh, ha ezt megtennéd, minden vagyonomat neked adnám.

Mondotta a leány nevetve:

— Te a mi gazdánk vagy és én jól tudom, hogy mivel tartozunk neked. Nem kívánom én ezért a te vagyonomat, de megmondom előre, hogy fiadnak csak két feltétel alatt adom vissza a régi alakját. Az első az, hogy feleségül vesz engem; a második pedig az, hogy engeded megbüntetnem azt az asszonyt, aki ezt a fiút borjúvá változtatta.

Mondottam én:

— Az első feltételedre az a válaszem: a szívem szerint beszéltél, édes leányom. Ha visszavarázsolod

fiamat régi alakjába, legyetek egymásé, éljetez boldogan. A másik feltételedre pedig az a válaszem, hogy

az az asszony, aki képes volt erre a gonoszságra, minden rosszat megérdemel: tégy vele, amit akarsz. Változtasd át akármivé, csak az életét ne vedd el.

A leány erre kihozott a házból egy dézsát, azt megtöltötte vízzel, föléje hajolt, egynéhány szót morgott belé, amelyeket én nem értettem, aztán a borjúnak fordult s mondá neki :

— Óh, borjú, ha a világ Mindenható ura úgy teremtet téged abban az alakban, amelyben most vagy, akkor maradj meg ebben az alakodban ; de hogyha ember vagy, változzál vissza emberré a Mindenható teremőnek az engedelmeivel !

Ezt mondván, a vízzel megfecskenedezte a borjút s íme abban a pillanatban visszanyerte régi alakját ! Óh, ha láttátok volna az én örömet, ahogy én öleltem, ahogy én csókoltam az én édes, szép fiamat, s ahogy ő ölelt, ahogy ő csókolt engem, sírván keservesen örömeiben, bánatában ! Óh, ha ezt láttátok volna, óh, ha ezt hallottátok volna ! Mikor aztán kisírtuk magunkat, mondtam a fiamnak :

— Fiam, nézd meg ezt a leányt, ennek köszönheted, hogy visszanyerted régi alakodat. Én neki megígértem, hogy te őt feleségül veszed. Szíved szerint beszéltem ?

Mondotta a fiam :

— Szívem szerint, édes apám !

Mindjárt megtartottuk a lakodalmat. Akkor aztán a fiamnak a felesége ismét megtöltötte vízzel a dézsát, föléje hajolt, mormogott valamit, mindenféle szavakat, amiket én nem értettem s ímé : mikor hazaértem, egy szarvastehén szaladgált az udvaromon. Az én feleségem volt az. Ez, amint ti látjátok, ez a szarvas. Telt, mult az idő, egyszer aztán a fiam hosszabb útra ment, hosszú ideig nem kaptam róla semmi hírt. Nyugtalankodtam erősen s elindultam, hogy felkeresem őt, de ezt a szarvast nem akartam elhagyni magamtól, vele

indultam hát el a fiamnak a keresésére. Így kerültem ide, így hallottam meg ennek a szegény kereskedőnek a történetét. Ezért mondtam el ezt a történetet. Nemde, ritka és csudálatos történet ez?

— Valóban ritka és csudálatos történet, — mondotta a gonosz szellem. — Elengedem a kereskedő büntetésének egyharmadát.

Amikor az első öreg ember bevégezte a beszédét, s a gonosz szellem elengedte a büntetés harmadát, eléállott a másik öreg ember, aki két fekete kutyával jött s mondottá a gonosz szellemnek:

— Szellemek királya, én ennél a történetnél, amit itten hallottál, sokkal érdekesebbet, sokkal csudálatosabbat tudok. Engedd meg, hogy beszéljem el, s ha csakugyan érdekesebbnek s csudálatosabbnak találod, engedd el e szegény ember büntetésének még egyharmadát. Elengeded-e?

Mondotta a gonosz szellem:

— Beszélj, hadd halljam a történetet, s ha csakugyan érdekesebb, ha csakugyan csudálatosabb lesz, elengedem a büntetésnek a másik harmadát is.

Erre az öreg ember elkezdte az ő történetét.

A második öreg ember és a fekete kutyák története.

— Szellemek hatalmas fejedelme, nézd meg ezt a két kutyát, ezek az én testvéreim. Az apám a halálos ágyán ezer-ezer zekhinót hagyott mind a hármunkra. Ezzel a pénzzel üzletbe fogtunk, boltot nyitottunk. Telt, mult az idő. Egyszer a nagyobbik bátyám azt határozta, hogy elutazik idegen országba s ott kezd valami üzletet. El is adta minden vagyonát; annak

az árán portékát vásárolt s ment a portékával idegen országba. Teljes egy esztendeig volt távol. Egy esztendő múlva, mikor éppen a boltomban ültem, beállít hozzám egy rongyos ember s alamizsnát kér tőlem. Ránéztem, nem ismertem meg, pedig az én testvérem volt.

— Hát te nem ismeresz meg engem? — kérdezte a testvérem.

— Óh, édes bátyám, — szaladtam feléje s megöleltem, megcsókoltam — hát te hogy kerültél ilyen nyomorúságos állapotba?

Elmondotta, hogy bejárt országot-világot, kereskedett ezzel is, azzal is, de nem volt szerencséje, minden vagyonát elveszítette. Egyszeribe vittem a lakásomba, fürdővizet melegítettem neki, megfürdettem, legszebb ruháimat adtam rá. Aztán általnéztem az üzleti könyveimet, s mikor láttam, hogy egy esztendő alatt az én vagyonom megkettőződött, mondtam neki:

— Nézd, bátyám, kétezer zekhinóm van; legyen tiéd az egyik ezer, kezdj vele valamit!

Nagyon megörült a pénznek, köszönte, hálálkodott, boltot nyitott s éltünk békességben, nagy szeretetben tovább. Telt, mult az idő, s egyszerre csak a másik testvéremnek jutott eszébe, hogy ő is eladja a vagyonát, szerencsét próbál a nagy világban. Eleget beszéltem, hogy így, meg úgy, ne tegye, nézze, milyen szerencsétlenül járt a bátyánk is: mind hiába való volt a beszédem. Éppen akkor indult egy karaván, hozzászegődött és elment. Egy esztendő múlva éppen úgy került haza, mint a legidősebb bátyám. Felöltöztettem őt is s adtam neki is ezer zekhinót, mert míg ő odajárt, megint megkettőződött az én vagyonom. Ismét boltot nyitott ez is és éltünk tovább mind a hárman

békességben, boldogságban. Hanem ahogy telt, mult az idő, az én testvéreimnek csak nem volt otthon maradásuk. Mindegyre mondták nekem :

— Induljunk el hárman világgá, próbáljunk együtt szerencsét.

— Nem, nem megyek — mondtam én folyton. — Ti már, úgy látszik, elfelejtettétek, hogy milyen szerencsétlenül jártatok. Nem akarok én arra a sorsra jutni, amire ti egyszer jutottatok.

De nem volt tőlük nyugtom. Mindennap újra, meg újra előhozták a dolgot, folyton a nyakamon voltak. Végre is, mit volt, mit nem tennem, engedtem nekik, összeszámoltam a vagyonomat: volt éppen hat ezer zekhinóm, ezt két részre osztottam. Egy-egy ezret adtam nekik, egyet magamhoz vettem, három ezret pedig elástam a házamnak egyik sarkába, hogy, ha szerencsétlenül járnánk, mikor visszajövünk, legyen valami pénzünk, amiből ismét üzletet kezdhessünk. Összevásároltunk mindenféle portékát, béreltünk egy hajót s kedvező széllel elindultunk. Vagy két hónapig mentünk a tengeren, aztán szerencsésen megérkeztünk egy kikötőbe. Ott kiraktuk a portékánkat, én az enyémet eladtam jó áron, minden egy zekhinóra nyertem tizet. Aztán ismét portékát vásároltunk, olyant, ami nincs a mi országunkban, hogy vigyük oda és adjuk el ott. Mikor éppen hajóra akartunk szállni, egyszerre csak odajön hozzánk egy cselédformán öltözött asszony, megragadta a kezemet, megcsókolta és sírva, zokogva kért engem, hogy vegyem feleségül s vigyem magammal. Megütődtem ezen a kérésen, nem tudtam, mit csináljak, mit gondoljak, de az asszony addig beszélt, annyit beszélt s olyan szívrehatóan könyörgött, hogy végre is azt mondtam :

— Jól van, légy az enyém, gyere velem.

Vettem neki tisztességes ruhát, s még mielőtt hajóra ültünk, megkötöttem vele a házassági szerződést, úgy indultunk útnak. Amint jöttünk a hajón, napról-napra több jó tulajdonságot láttam az én feleségemen s valósággal megszerettem, hanem a testvéreim, akik nem csináltak olyan jó üzletet mint én, irigyek voltak, bosszusak voltak, összesúgtak-búgtak, s hallgassatok csak ide: elhatározták, hogy éjjel feleségemmel együtt, mikor elalszunk, beledobnak a tengerbe. Hanem az én feleségem tündér volt: ő mindjárt tudta, hogy a testvéreim mit határoztak, min török fejüket. Nem szólt nekem semmit sem: hagyta, hogy dobjanak bele a tengerbe, ám sem ő nem fulladt a tengerbe, sem én nem fulladtam. Szépen kiszállott a tengerből, mikor a testvéreim beledobtak, megfogott engem a karomnál fogva, elröpült velem egy szigetre. Éppen akkor jött fel a nap, mikor a szigeten letett a feleségem. Mondta nekem:

— Látod, kedves uram, ha feleségül vettél engem, meg is háláltam a te jóságodat. Tudd meg, hogy én tündér vagyok, s amikor téged a tengerparton meglátalak, már akkor erős hajlandóságot éreztem téirántad. Próbára akartalak tenni, hogy milyen a szived, azért öltöztem rongyos ruhába. Te nagylelkű voltál irántam és nagy volt az én örömem, hogy majd bizonyosságot tehetek az én jóságomról. Hát ime, megmentettem az életedet. Ám a testvéreidre szörnyen haragszom és addig meg nem nyugszom, míg keményen meg nem büntetem őket.

Én álmélkodással hallgattam a tündér beszédét, hálálkodva köszöntem meg nagy jóságát, aztán mondtam neki:

— Elhiszem, hogy haragszol az én testvéreimre, de nézd, ők mégis az én testvéreim, bocsáss meg nekik : nem akarom az ő pusztulásukat. — Elmondottam a feleségemnek, hogy mit tettem értük és én még sem kívánom, — mondottam újra — hogy megbüntesse őket.

— Nem, nem, — mondotta az asszony — bosszut kell állanom rajtuk. Elsülyesztem a hajójukat. Kérve kértem a feleségemet, az Isten nevére kértem :

— Ne tedd azt, mérsékelj a haragodat. Gondold meg, hogy azok az én testvéreim. Hogy a rosszat jóval kell viszonzni.

Szavaimmal csakugyan el is csendesítettem a tündért. Aztán megragadta a karomat, felröppent velem a levegőbe, röpiült, röpiült velem hegyeken, völgyeken, pusztaságokon, tengereken át s egyszerre csak letett a házam födelén, s ahogy letett, abban a pillanatban eltűnt nyomtalan. Leszállottam a ház födeléről, kinyitottam az ajtókat, kiástam a 3 ezer zekhinót, aztán ismét boltot nyitottam. Jöttek újra a vevők ; jöttek a szomszédok, jöttek a jó barátok s örvendeztek igaz szívvel az én hazaérkezésemre. De még egy napot sem voltam otthon, egyszer, amint a boltból felmentem a lakásomra, ott találtam ezt a két fekete kutyát, akik alázatosan, farkcsóválva jöttek eléem. Nem tudtam, hogy mit tegyek. Hogy került ide ez a két kutya ? Nagyon csodálkoztam, de abban a pillanatban betoppant a házba a tündér s mondá nekem :

— Uram, ne csudálkozzál ezen a két kutyán ! Ezek a te testvéreid !

Szörnyű haragra gerjedtem, amint ezt meghallottam. Kérdeztem :

— Hogy voltál képes erre ?

— Nem én tettem, — felelt a tündér — hanem egyik testvérem. Őt bíztam meg, hogy büntesse a te testvéreidet. A hajójukat elsüllyesztette, odavesztek a te áruid is, oda az ő portékájuk is, de ne szomorkodj emiatt, majd én ezt visszapótolom neked. A testvéreid megérdemelték ezt a büntetést s ne búsulj, mert nem egész életükre változtatta őket a testvérem kutyává, csak tíz esztendőre. Hütlenségükért megérdemelnek ennyi büntetést.

Ezt mondván a tündér, ismét eltűnt a házból.

Most éppen tíz esztendeje, — folytatta tovább az öreg ember — hogy útban vagyok, keresem a tündért. Így találkoztam ezzel a két öreg emberrel s ezzel a kereskedővel. Így hallottam meg, óh szellemek királya, ennek a szegény kereskedőnek a szomorú esetét. Ennyi az én történetem. Elég érdekes-e arra, hogy elengedd e szerencsétlen ember büntetésének másik harmadát?

— Elég érdekes, — mondotta a gonosz szellem. — Legyen: elengedem a másik harmadát is.

Amint a második öreg befejezte az ő történetét, a harmadik öreg vette át a szót:

— Óh, szellemek hatalmas fejedelme, — mondotta az öreg ember — ha már meghallgattál két történetet s azért elengedted e szegény ember büntetésének a két-harmadát, hallgasd meg az én történetemet is. Ez a két elsőnél is sokkal érdekesebb. Igérd meg, hogyha érdekesebbnek találod, elengeded a büntetés harmadik harmadát is.

— Beszélj, — mondotta a gonosz szellem — hadd halljam a történetet!

A harmadik öreg és az öszvér története.

— Ez az öszvér — mondotta a harmadik öreg ember — az én feleségem volt. Egyszer elutaztam hazulról s teljes egy esztendeig maradtam távol. Mikor hazaérkeztem, a feleségemet egy fekete rabszolga karjai között találtam. Amint az asszony megpillantott engem, hirtelen egy pohár vízzel szembeöntött engem, aztán néhány szót mormogott. Valami effélet mondott: — Változzál kutyává. — Abban a pillanatban kutyává változtam s engem a rossz asszony kikergetett a saját házamból. Szomorúan kullogtam végig az utcán, aztán egyszer csak megállottam egy mészárszék előtt. Ott nekem a mészáros csontot dobott. Megettem s ott maradtam a mészárszék mellett, nyaltam-faltam a kezét a mészárosnak, hízelkedtem neki s annyira megtetszettem, hogy este felé, mikor a mészárszéket bezárták, hazavitt magával. Amint beléptünk a házba, a mészáros leánya csak rám nézett s azonnal elfátyolozta arcát. Azt mondta az apjának:

— Hogyan vezethetsz, apám, a mi házukba idegen férfit?

— Hol van a férfi? — kérdezte az édes apja csudálkozva.

— Ez a kutya az, — mondotta a leány — a felesége változtatta azzá, de majd én megszabadítom a varázslat alól.

Mikor az apja ezt hallotta, azt mondotta leányának:

— Istennek tetsző dolgot cselekedel, édes leányom, tedd is meg. Látod, most gyógyultál meg nagy betegségedből: hálából változtasd vissza ezt a kutyát igazi alakjára.

Erre felállott a leány, vett egy pohár vizet, föléje hajolt, néhány szót mormogott bele, aztán a vízzel megfecskenendezte arcomat, s közben ezt mondotta:

— A mindenható Isten kegyelmével változzék vissza ez a kutya igazi alakjára.

És én abban a pillanatban visszaváltoztam, újra ember lettem. Hálálkodva csókoltam kezét ennek a leánynak s mondtam neki:

— Istenre kérek, óh leány, varázsold meg a feleségemet, büntesd meg a gonoszságáért.

Akkor a leány egy pohár vizet adott nekem s azt mondotta:

— Eredj haza, s amikor hallod, hogy alszik a feleséged, ezzel a vízzel öntsd meg az arcát s közben kívánj akármit. Amivé át akarod változtatni, azzá lesz.

Hazavittem a pohár vizet s éppen akkor értem a házamba, mikor a feleségem aludott. Odaléptem az ágyához, az arcát befecskenedeztem s mondtam:

— Változzék ez a gonosz asszony öszvérré.

Ahogy ezt a szót kimondottam, abban a pillanatban öszvérré változott.

Most az öreg ember egyenesen az öszvérnék fordult s kérdezte:

— Igazat beszélek? — Mire az öszvér bólintott a fejével: igent intett az öregnek. Nagy volt mindnyájuknak csudálkozása, mikor látták, hogy az öszvér meghajtotta a fejét. Nem volt abban semmi kétség, hogy csakugyan ember volt.

— Ez az én történetem, — fejezte be beszédjét az öreg ember. — Érdekesebb volt-e a két elsőnél?

Mondotta a gonosz szellem:

— Valóban érdekesebb volt a te történeted a két elsőnél s én meg is tartom a szavamat: elengedem a

büntetés harmadik harmadát is. Hallod, — fordult a kereskedőhöz — adj hálát ezeknek az embereknek, mert bizony mondom, hogy nekik köszönheted a te életedet.

Ezt mondván a gonosz szellem, eltűnt a szemük elől, mintha a föld nyelte volna el. Hej, hogy hálálkodott a kereskedő! Alig birt nagy örömeivel. Örültek az öreg emberek is, aztán egy kicsit még együtt maradtak, elbeszélgettek, akkor felkerekedtek mind a négyen. A három öreg ember ment egyfelé, a kereskedő másfelé: ment egyenesen haza a családjához. Hazaérték szerencsésen. Életben találta feleségét, gyermekeit s élt azután sokáig boldogságban, békességben.

A három citrom.

(Török mese.)

Réges-régen élt Törökországban egy hatalmas szultán, s volt annak egy deli szép fia. Büszke volt ám a szultán a fiára, mert messze földön híre ment szépségének, bátorságának, jószívűségének. Ahány leány megfordult az udvarnál, mind szívesen lett volna a felesége, illegették-billegették előtte eleget magukat, de a királyfinak egy sem kellett közülök.

Telt, mult az idő, az öreg szultán már megsokallotta a dolgot, s egyszer csak így szólott a fiához :

— No, édes fiam, most már igazán elérkezett az ideje, hogy megházasodjál, én öreg vagyok, beteg vagyok, s szeretném még az unokáimat látni. Annyi gyönyörűséges leány van itt az udvarban, hogy én a te helyedben már régen választottam volna közülök egyet feleségül !

— Nem tudok én ezek közül egyet sem választani, édes apám, — mondotta az ifju herceg. — Talán ha sokat-sokat járnék-kelnék a világban, akkor megtalálnám azt a leányt, akit szeretni tudnék. Annak a leánynak, aki az én feleségem lesz, olyan tisztának kell lennie, mint a harmatos reggel, fehérnek, mint a hó és tökéletesnek, mint egy angyal !

— Igazad van, fiam! — mondotta az öreg szultán. — Menj s keress magadnak ilyen feleséget.

Hát elindult a királyfi, hogy feleséget keressen magának. A hó úgy hullott, mikor elindult, hogy alig haladhatott előre, a szél süvített s korbácsolta a tenger hullámain. De a királyfi bátran belészállott a parton veszteglő hajóba, s amint a hajó fedelére lépett, láthatatlan kezek eloldották a kötelet, s a hajó elindult.

Három éjjel és három nap úszott csendesen a hajó a tengeren, a kormányos helyén egy árnyék állott, amely hangtalanul irányította a hajót előre. Negyedik nap egy kis sziget tűnt a királyfi szeme elé, a hajó ott kikötött, s hát mit látnak szemei? Kedvenc paripája ott legelt a puha pázsitos réten, fel van nyergelve, kantározva, úgy, mintha most szállott volna le róla. Kiugrott hamar a hajóból, rápatant a paripa hátára, s fordult vissza a tenger felé, hogy ugyan mit csinál majd a hajó, amíg ő barangol? Hát a hajónak se híre, se hamva, úgy eltűnt a tenger színéről, mintha maga a tenger nyelte volna el.

Ment a királyfi előre, de olyan nagy hideg volt mindenfelé, hogy alig birta tartani a kantárszárat. Körülötte mindenütt nagy némaság volt, embert nem lehetett sehol sem látni. Mikor jóideig lépegetett a térdig érő hóban, egyszerre csak domb tetején kis házikót pillantott meg. Odasietett s jó erősen megkocogtatta az ajtót. Némsokára csoszogást hallott, s egy pillanat múlva hófehérhajú öreg anyóka dugta ki fejét az ajtó nyílásán.

— Hát te hol jársz itt, ahol a madár se jár? — kérdezte az anyóka.

— Feleséget keresek, öreg anyám. Nem ismered-e azt a királykisasszonyt, aki a legszebb a világon, s aki épp olyan jó is, mint amilyen szép?

Az öreg anyóka félig behúzta az ajtót a királyfi előtt s aztán barátságtalanul válaszolta:

— Itt ugyan hiába keresel feleséget. En Tél anyó vagyok s ez az én királyságom, nincs nekem arra időm, hogy a szerelemre gondoljak. De menj csak itt egyenesen előre, akkor megtalálod testvéremet, az Őszt, az talán tud segíteni rajtad.

A herceg megköszönte az útbaigazítást s elindult arrafelé, amerre az öreg asszony mutatta. Alig ment egy jó darabon, hát a hó olvadt el a lába alól, a hideg szél engedett, a fák ágait sárga levelek borították, s csakúgy roskadoztak a finomabbnál finomabb gyümölcsök terhe alatt. A gabona aransárga tengere hullámozott mindenfelé, amerre csak nézett, s még fel sem ocsudott csodálkozásából, egyszerre egy kis barna házikó előtt toporzékolt a lova.

Hamar bekopogott az ajtón, s alig hangzott el a kopogás, egy szép, barnahajú, piros arcú, kőkényszemű asszony nyitotta ki az ajtót és nyájasan mosolyogva megkérdezte a herceget:

— Mit keresel itt, te legény?

— Feleséget keresek, — felelte a herceg.

— Ó, de sajnálom, hogy nem segíthetek rajtad, — felelte kedvesen az asszony — de annyi dolgom van a sok gyümölcs leszedésével s elrakásával, hogy nincs időm szerelemre és házasságra gondolni, de menj el csak a húgomhoz, a Nyárhoz, az ugyancsak ábrándozó asszony, az talán segíthet rajtad valamit!

A herceg megköszönte a tanácsot s pihenés nélkül folytatta tovább az útját.

Amint haladt előre, mind melegebben, melegebben süttött a nap, az izzadság csak úgy csurgott róla, pedig az ujjasát is kigombolta. A gabona félig éretten hajladozott előtte, a fű frissen, zölden bizsergett a lova lába alatt. Sokáig ment a perzselő melegeben, mikor egyszerre csak meglát egy kis sárga házikót. Odasietett, s kopogtatására fiatal barnahajú asszony nyitott ajtót, aki a herceg kérdésére ezt válaszolta:

— Igen sajnálom, tenger sok dolgom van, nem segíthetek rajtad, de siess testvéremhez, a Tavaszhoz, az bizonyosan segíteni fog rajtad!

Ment, mendegélt ismét a herceg, amíg csak egy kis zöld házacskához nem ért. Halvány lila lugas állott a ház előtt, a kertben pedig gyönyörű, illatosnál-illatosabb jácintok, liliomok, ibolyák, nárciszok nyíltak. Mikor megkopogtatta az ajtót a herceg, göndörhajú, halvány ibolyakék szemű leányka nyitotta ki az ajtót. Kíváncsian fordult a herceg felé:

— Hol jársz, mi jóban jársz itt, te szép legény?

— Ó, szép Tavasz, — szólt a herceg — engem a nővéreid utasítottak hozzád, mert olyan feleséget keresek, aki tiszta legyen mint a harmatos reggel, fehér, mint a hó és tökéletes, mint egy angyal.

— Igen sokat kívánsz, — mosolygott a Tavasz — de megpróbálom, hátha megtehetem, amit kérsz. De gyere, előbb pihend ki magad, egyél valamit, mert ugyancsak elfáradhattál.

Bevezette a herceget egy hosszú terembe, amely tele volt gyönyörű virágokkal. Mikor jól lakott, s pihent is, a Tavasz kisietett a szobából, nemsókára visszatért: egy üvegtál volt a kezében. Az üvegtálban pedig volt egymás mellett három citrom, egy ezüst kés és egy aranykehely. Mondta a leányka a hercegnek:

— Nagy gonddal őrizd ezt a három dolgot, herceg, mert bűvös erejük van ám ezeknek! Ha hazaérsz az apád kertjébe, ülj le egy forrás mellé, ott vedd elő az aranykelyhet, merítsd tele, aztán vágd fel az első citromot az ezüst késsel. Gyönyörű királykisasszony fog kiszállani belőle, annak add oda rögtön a vizet, mert ha váratod, abban a szempillantásban eltűnik a szemed elől, de úgy eltűnik, hogy soha többet meg nem látod!

— Ne félj, nem leszek olyan ostoba, hogy elengedjem, de ha mégis eltűnne, hát akkor nem lenne feleségem? — kérdezte a herceg.

— Akkor a második citromot is fel kell vágnod, s azzal is ugyanúgy kell elbánnod, — mondotta a Tavasz. — S ha mind a kettőt elszalasztod, már csak az utolsó citromban lehet reménységed, s ha arra sem vigyázol, sohasem lesz olyan feleséged, amilyent kívántál.

A herceg meg akarta köszönni a Tavasz jószágát, de az csak nyájasan intett neki s eltűnt a szobából. No, de a herceg sem töltötte tovább az időt, nagysebesen felugrott a paripájára s vágatott hazafelé. Hamar átkelt a Nyár, Ősz és Tél birodalmán, s amint a tengerhez ért, már várt reá a hajó. A szél gyorsan röpítette őket hazafelé, s egy-kettőre elénkük tűnt a szultán palotája. Amint odaértek a parthoz, a herceg türelmetlenül kapott fel ismét lovára, s egy szemhunyorítás alatt ott voltak a rengeteg nagy kertben, egy kristálytisza forrás mellett. Ott mindjárt megtöltötte a kelyhet friss vízzel a herceg, s elővette a citromot, meg az ezüstkést. Hát amint beléhasított, egy gyönyörű szép leány termett előtte, aki félenken így szólt hozzá:

— Szomjas vagyok, adj innom az aranykehelyből!

De a hercegnek úgy elállott a szava is a nagy csodálkozástól, hogy elfelejtette oda adni a vizet. No, ha elfeledte, el is tűnt a gyönyörű leány a szeme elől, mintha sohasem is lett volna ott.

Hej, búsult most a herceg, de megfogadta, hogy másodszor jobban fog vigyázni, s felhasította a második citromot is. Mikor meglátta a leányt, nagy csodálkozásában így kiáltott fel:

— Te oly tiszta vagy, mint a reggel, s oly fehér, mint a hó! — de a vizet bizony nem nyújtotta a szép leány felé. Az is eltűnt nagy búsán a herceg szeme elől.

Reszkető kézzel nyitotta fel a harmadik citromot is, de mikor megpillantotta a szépséges szép leányt, hirtelen lehúnyta a szemét, nehogy ezen is rajta feledje a szemét, s úgy nyújtotta oda a serleget a leánynak. Az csak az ajkához emelte, megnedvesítette s aztán mosolyogva köszönte meg a hercegnek.

Nem volt nyári reggel, amely oly tiszta lett volna, hó nem lehetett fehérebb, s az angyal nem tökéletesebb ennél a leánynál! A herceg boldogan fogta meg hófehér kezét s maga mellé ültette egy virágos padra.

— Akarsz-e az én feleségem lenni, te gyönyörű leány? — kérdezte halkan a herceg.

— Igen, — felelte a szép leány.

Amint felocsudott álmélkodásából a herceg, a királyleány ruhájára esett a tekintete. Egyszerű szövetből volt, a színe se volt szép, nem illett semmi képpen sem reá. A herceg szerette volna rögtön teljes pompában látni a szép leányt, mondta hát neki:

— Nem illik tehozzád, édes szép menyasszonyom, ez a rongyos ruha. Beszaladok az apám palotájába,

s hozok neked selyemruhát, csillogó láncot a nyakadra, az illet meg téged.

A leány nem sokat bánta a fényes ruhát, meg csillogó ékszert, de mert látta, hogy a herceg abban szeretné látni, hát beleegyezett, hogy ott marad egyedül a forrás mellett. De mielőtt elment volna a herceg, felsegítette a leányt egy fa ágára, az meg szépen letelepedett rá, mint egy kis fészekbe, s úgy várta a herceget. Őt senki sem láthatta a falevelektől, de ő látta a forrásban az arcát, amely úgy megmutatta a szépségét, akárcsak egy tükör.

Alig ment el a herceg, egy csúnya néger asszony lépett a forráshoz, s beléhajolt, hogy megmerítse a korsaját. Majd elájult örömében, amikor egy gyönyörű fehér arc pillantott rá vissza a vízből!

— Oh, milyen gyönyörű lettem! — mormogta magában boldogan. — De bizony nem is vagyok én most már arra való, hogy mást szolgáljak! Többet nem lát engem ez a kút, nem hordok én vizet senkinek!

Ezzel eldobta korsaját, s mint a páva úgy illegette-billegette magát, amíg a gazdája házához nem ért.

— Miért jöttél üres kézzel, Debora? — kérdezte az asszonya szigorúan.

— Azért, mert megláttam gyönyörű arcomat a forrás vizében, és most már nem fogok többet rabszolgamódra dolgozni! — felelte büszkén Debora.

— Hisz csúnyább vagy, mint voltál, takarodj rögtön vízért, te csúfság! — kiabált rá nagy mérgesen az asszonya.

Debora hamar vett egy új korsót és sietve ment vissza a forráshoz, hátha rosszul látott. Amint bele-nézett, ismét a hercegnő gyönyörű arcát tükrözte vissza a víz, s boldogan kiáltott fel:

»Óh, milyen gyönyörű lettem!«

— Igaz volt! Igaz volt! Szebb vagyok még az álomnál is, most már csak egy herceghez megyek feleségül, s fényes palotában fogok élni!

Ismét eldobta a korsaját, s büszkén tért vissza asszonyához, aki nagy mérgében már csak nevetni tudott a szolgáló bolondságán. Mikor jól kinevette magát, így szólt Deborához:

— Te nem is tudod elképzelni, milyen rút vagy, Debora, s most ilyen bolondságokkal tömöd meg a fejedet. Takarodj vízért, s ha még egyszer a szépségeddel jössz vissza, majd meglátod, hogy rosszul jársz!

Ismét visszament az asszony a forráshoz, s a hercegnő mosolygó arca most is ott imbolygott a vizen.

— Csak azt tudnám, valóság ez, vagy álom? — kérdezte hangosan magától. — A leány meghallotta a hangos beszédet, megmozdult a fán, s egy levelet lesúrolt az ágról a vízbe. A csúf asszony csodálkozva pillantott fel a fára, hogy vajjon mi mozog ott. Hát ott van az ő gyönyörű, mosolygó arca, hófehér nyaka a fán, egy idegen leányon! Hej, megmérgeződött, hogy így elbolondította magát, de azért mit gondolt, mit nem magában, nyájasan, mosolyogva szólította meg a leányt:

— Jó reggelt, szép lányocskám. Ki tett fel téged erre a fára?

— Én a vőlegényemre várok, aki selyemruhát, szép nyakláncot hoz nekem az apja palotájából, — mondotta mosolyogva a leány.

— Nagyon összekuszálta aranyhajadat a szél, gyere le, majd én megfésülöm, nehogy így találjon a herceg, amikor idejő.

— Milyen szíves vagy hozzám. Bizony jó lesz, ha megfésülsz, — mondta a királyleány s nyujtotta

le a kezét a vénasszonynak. Az le is húzta hamar, s egy hosszú tűvel abban a szempillantásban agyonszúrta. És alig hanyatlott le a szép fehér leány a földre, hófehér galambbá változott s panaszos búgással, burkolással szállt el a gonosz asszony feje fölött.

A csúf vénasszony hamar felkapaszkodott a szép leány helyére, s ott várta a gonosz lélek, hogy jöjjön érette a királyfi. Bezzeg nem kellett sokáig várakoznia, jött a királyfi a selyemruhával, ragyogó ékszerrel. Hát édes Istenem, mikor felveti a szemét a fára, mit lát? Csúf ráncos néger asszony ül az ő szép menyasszonya helyén!

— Hol van az én édes, szép menyasszonyom? — kérdezte haragosan a vénasszonytól. — Hiszen ő tiszta volt, mint a harmatos reggel, s fehér, mint a hó! Mit csináltál vele, te vén boszorkány?

— Ó, édes hercegem, — felelte somolyogva a csúf banya — amíg te ruháért jártál, idejött egy varázsló, s így elvarázsolt engem. De végy csak feleségül, három nap múlva olyan leszek, amilyen voltam, de ha elhagysz, örökre ilyen világcsúfja maradok.

A herceg erősen elszomorodott, de nem akarta megszegni a szavát, hát felöltöztette a vénasszonyt a gyönyörű ruhába, s beültette a kocsiba, úgy indultak hazafelé. A királyfi előre lovagolt s elmondta nagy szomorúan az apjának, hogy mi történt, de bizony az se tudott más tanácsot adni, mint hogy most már csak tartsák meg az esküvőt, akármit legyen is a dolog. Mialatt beszélgettek egymással, a kocsis is megérkezett, a vénasszony kiszállott belőle, felment nagy begyesen a palotába, s ott rendre összejárta a szobákat, nézelődött, parancsolgatott okkal, ok nélkül a cselédeknek.

Jártában-keltében betévedt a konyhába is, s megparancsolta a szakácsnak, hogy bőviben legyen pecsenye s minden jó a lakodalmán. Hát amint éppen ott parancsolgat nagy hangosan, meglát az ablakpárkányon egy gyönyörű hófehér galambot !

— Fogjátok meg ezt a madarat, s főzzétek meg ebédre ! — kiáltotta a vén banya a cselédeknek.

Futottak is, ahogy tudtak, megfogták s a szakács egy pillantatra elvágta a nyakát. De három csepp vér odacseppent a nyakáról az ablak alá, s ím, halljatok csudát ! — másnap szép zöld citromfa hajtott ki belőle ! Másodnap levélbe is borult, harmadnap három citrom csüngött már rajta. Épp aznap járt a királyfi arrafelé, meglátja a fát s rajta a három szép citromot, s mi jutott, mi nem eszébe, szépen leszakasztotta, bevitte a szobájába. Elővette az aranykelyhet, megtöltötte vízzel, s felvágta az elsőt az ezüst késsel. Hát ebből is kiugrik egy szép leány, s nyújtja a kezét a víz után, de a királyfi nem adta oda, hanem így szólt :

— Szép vagy, szép vagy, de az én menyasszonyom szebb volt nálad ! A második citromot is felvágta, nyújtotta a kezét a második leány is a víz után, de ennek sem adta oda, el is tűnt nemsokára a szeme elől. De mikor a harmadik citrom lakója megjelent, bezzeg odanyújtotta a vizet, aztán karjába szorította a gyönyörű leányt.

Hej, volt nagy öröme az öreg szultánnak is, mikor a fia elébe vezette az igazi menyasszonyt, de annál nagyobb haragra gerjedt a gonosz vénasszony ellen. Rögtön maga elé hívatta, s azt kérdezte tőle :

— Milyen büntetést érdemel az, aki el akarja pusztítani a herceg jövődöbeli feleségét ?

— Mindenesetre borzasztó büntetést érdemel, — mondotta az asszony — tetesse be felséged a sütőkemencébe s csapják be utána az ajtót.

— Magadra mondtad ki az ítéletet, vén boszorkány! — kiáltotta nagy haraggal a szultán, s elhurcoltatta a vénasszonyt. De a jólelkű királykisasszony addig könyörgött a gonosz asszony életéért, amíg csak meg nem kegyelmezett neki: ez volt az egyetlen ajándék, amit az öreg szultántól az esküvőjére kért. Mikor az ifju herceg meghallotta a menyasszonya kérését, boldogan mondotta néki:

— Láttam, hogy oly tiszta vagy, mint a harmatos reggel, s oly fehér, mint a hó, most tudom, hogy oly tökéletes is vagy, mint az angyalok.

Teltek, múltak boldogságban az esztendők, s az ifju herceget és a feleségét mindenki szerette. A nagy kert közepén gyönyörű citromfa pompázott, s akárhányszor elsétált alatta az ifju pár, hálásan gondoltak a Tavaszra, a kinek boldogságukat köszönhatték.

Dzsúder ben Ómár.

(Ezeregyéből.)

Élt Kairóban egy szegény asszony, annak volt három fia. A fiuk közül kettő haszontalan naplopó volt. Egész nap csavarogtak, semmit sem dolgoztak. De annál szorgalmasabb volt a legkisebb, kinek Dzsúder ben Ómár volt a neve. Ez, szegény feje, jókor reggel kiment a folyóra, halászott estig; de rendszerint csak 2—3 halacskát fogott egész nap. Azt eladta a városban: annak az árán tengődött az egész család.

Egyszer kiment Dzsúder ben Ómár halászni, de alig eresztette be a hálót kétszer-háromszor a vízbe, lefeküdt a folyó partjára. Mondta magában: Minek kínlódjam? Ugyis mindig üresen huzom ki a hálót! Majd este ismét beleeresztem, akkor is megkapom azt a két halacskát! Leheveredett a folyó partján, s amint ott hevert, egyszerre csak odajön egy ember. Öszvéren ült. Üdvözölte Dzsúdert:

— Béke veled!

— Béke veled is! — fogadta Dzsúder.

Az ember leszállott az öszvérről, se szó, se beszéd: kivett a tarisznyájából 100 darab aranyat s odaadta Dzsúdernek:

— Nesze! Legyen a tied!

Dzsúder a pénzt elfogadta.

Akkor ismét belenyult a tarisznyájába, kivett onnét egy selyemkötelet s mondta Dzsúdernek:

— Nesze, fiam, kötözz meg vele! Aztán végy a válladra, vigy bele a folyóba; oda, ahol a legmélyebb; ott aztán dobj bele engem. Ha a víz fehér színt mutat, mikor beledobtál, akkor visszajövök s boldog ember léssz te. Ha azonban vörös színt mutat, akkor ne várj reám: nem jövök vissza többet!

Dzsúder összekötözte a selyemkötéllel az embert, vállára vette, bevitte a vízbe, s ahol a legmélyebb volt, ott bedobta. A hab összezapott az ember feje felett s abban a pillanatban vörös színűvé változott. Egy óra hosszat várt reá Dzsúder, hátha mégis visszajön, de bizony nem jött vissza. Mit tehetett? — szépen kiment a partra, s gondolta magában: Miféle csuda ember lehet ez, hogy úgy bánik magával, mint ellenség az ellenséggel?

Abban a pillanatban ért oda egy zsidó. Mondja Dzsúdernek:

— Add nekem ezt az öszvért!

— Jól van, legyen a tiéd!

A zsidó ekkor ránézett Dzsúderre s azt mondta neki:

— A kapzsiság és a gyilkosság romlásba viszi az embert! Ennél többet nem mondott s azzal ott-hagyta Dzsúdert. Dzsúder pedig a pénzen össze-vásárolt minden jót s vitte hazá nagy örömmel az anyjának:

— Na, anyám, most van mit együnk; nem kell éhezünk.

— Fiam, fiam! Hol kaptad te azt a sok pénzt?

— Egyet se kérdezze, édesanyám, csak egyék, igyék!

— Jó, — mondotta az asszony, — de adjunk belőle testvéreidnek is. Eredj, hívd haza őket !

A fiuk valahol kávéházban voltak, Dzsúder utánuk ment s őket is jól megvendégelte.

Másnap reggel Dzsúder ismét kiment halászni. Leheveredett a folyó partjára s hát amint hevert, jön megint egy ember. Az is öszvéren jött. Üdvözölte :

— Béke veled !

— Béke veled is ! — fogadta Dzsúder.

Kérdezte az ember :

— Fiam ! Nem járt itt tegnap egy ember öszvéren ?

— Nem, itt nem járt. — felelte Dzsúder.

— Nem kért téged, hogy megköttözzed ?

— Nem. Engem nem kért.

— Nem vetted a hátadra és nem dobtad bele a vízbe ?

— Nem. En nem, — mondotta Dzsúder.

— Hallod-e ! Mondd meg nekem a való igazságot ! Ne tagadd el a dolgot. Majd úgy veszed hasznát !

— Hát igen, — mondotta Dzsúder, — csakugyan volt itt egy ember ; adott nekem száz aranyat s arra kért, hogy kötözzem össze és dobjam bele a vízbe, ott, ahol a legmélyebb.

— Na látod, — mondotta az ember, — én is erre kérlek téged. Nesze, itt van száz darab arany ! Legyen a tied ! Végy a hátadra s dobj bele a vízbe épen ott, ahol azt a másik embert bedobtad. Ha a víz színe vörösre változik, tudd meg, hogy akkor meghaltam. De ha fehér színűre változik, örülj, mert bizony mondom neked, hogy gazdag ember lesz belőled.

— Hát legyen úgy, — mondotta Dzsúder. Azzal megköttözte az embert, vállára vette, bevitte a folyóba

s épen ott dobta bele, ahol a másik embert. Abban a pillanatban vörös színűre változott a víz. Dzsúder egy kevés ideig várakozott, de bizony az ember nem jött vissza. Mondta magában: Miféle csudaember lehet ez is? Ugy bánik magával, mint ellenség az ellenséggel. — Aztán kiment a vízből; gondolkozott tovább. — Már mindegy, — mondta magában, — tegnap is kaptam száz aranyat, ma is kaptam száz aranyat: csak így tartson tovább! — Felült az öszvérré, mendegélt hazafelé s amint a város kapujához ér, ismét találkozott a zsidóval. Mondta neki a zsidó:

— Add nekem ezt az öszvért, fiam!

— Szívesen. Legyen a tied, — mondotta Dzsúder.

— Meghalt? — kérdezte a zsidó.

— Meg, — felelt Dzsúder.

— Ilyen az élet! — mondotta a zsidó s többet egy szót sem szólt.

Dzsúder nagy vígan hazament, vásárolt minden jót, ettek-ittak, vígan voltak, aztán másnap reggel ismét kiment a folyó partjára. Bele sem eresztette a hálót a vízbe; lefeküdt a partján s úgy várta a jó szerencsét.

Hát csakugyan jött aznap is egy öreg ember öszvéren. Megállott Dzsúder mellett, üdvözölte:

— Te vagy Dzsúder ben Ómár? — kérdezte az öreg ember.

— Én vagyok.

Akkor leszállott az öreg ember az öszvérről s kérdezte:

— Járt-e itt két ember tegnap s tegnapelőtt?

— Igen, járt, — felelte Dzsúder.

— S meghalt mind a kettő?

— Meg. Mind a kettő meghalt.

Az öreg ember benyult a zsákjába, kivett onnan 500 darab aranyat s átadta Dzsúdernek. Aztán levette a ruháját s kivett a zsákból egy bőrruhát, azt vette magára s mondta Dzsúdernek:

— Ahhoz a ruhához, amit levetettem, hozzá ne nyulj! Add annak az embernek, aki tőled majd az öszvért kéri. Az öszvért is, a ruhát is add neki. Ha azonban élve kerülök ki a vízből, akkor az öszvér is, a ruha is az enyém marad.

— Hát te is meg akarsz halni? — kérdezte Dzsúder. Mi történt veletek, hogy mind így rohantok a pusztulásba?

— Ne kérdezd, — mondotta az öreg ember, — majd ha visszakerülök a vízből, mindent megmondok neked. Ha visszajövök: jó, ha nem jövök: úgyis jó. Ahogy az Isten akarja!

Átadta Dzsúdernek a selyemkötelet, Dzsúder összekötözte, vállára vette az öreg embert, bevitte a vízbe s épen azon a helyen, ahol a másik két embert, bedobta az öreget is. Aztán várt egy óra hosszat s hát a vízből fehér hab emelkedett fel, s a fehér hab után felbukkant a vízből az öreg ember is. Mind a két kezében volt egy-egy vörös hal, a szájában pedig egy aranycső. Kijött a víz partjára s mondotta Dzsúdernek:

— Most oldd el a kötelet! — Dzsúder eloldotta a kötelet, az öreg ember pedig a zsákjából kivett egy szelencét, abba beletette a két halat. Akkor aztán mondotta Dzsúdernek:

— Na, Dzsúder, szerencsés egy ember vagy te! Nézd: ebben az aranycsőben varázspor van. Mert tudd meg, hogy én varázsló vagyok, s varázsló az a két ember is, az én testvéreim, akiket te a vízbe dobtál. Messze nyugaton, a föld méhében, rengeteg kincs van,

s mi azt olvastuk a varázsigékben, hogy ezt a kincset csak a te segítségeddel szerezhethjük meg. Ez a két hal a szelencében két ördögös leány. Övék az a rengeteg kincs. Már egyszer megpróbáltuk varázslással, hogy megszerezzük a kincset ezektől az ördögös leányoktól, de akkor elvették tőlünk az aranycövet a porral együtt s eltűntek a tengerben. Az egyik testvérem ide jött, hogy megszerezze őket, s itt a vízben lelte halálát. Ugy járt a másik testvérem is. De lásd, én szerencsésen visszakerültem a vízből. Most már velem jöhetsz s velem is maradsz egy esztendeig. Megyünk a kincsekért.

— Jó, jó, — mondotta Dzsúder, — de hát az alatt az esztendő alatt ki visel gondot az én édesanyámra? Ki szerzi meg neki a mindennapit?

— Ne búsulj a te édesanyádért: hagyunk itt neki mindent, ami csak kell. — Azzal belenyult a zsákba, kivett onnan egy tarisznyát, azt szépen lelerítette a földre s azt mondta Dzsúdernek:

— Kivánj akármit, amit csak a szemed-szájad kíván: azonnal itt lesz, ezen a tarisznyán.

— Hát jó, — mondotta Dzsúder, — kívánom, hogy töltött tyúk, fiatal galamb, s egy szó, mint száz: minden, ami jó, legyen ezen a tarisznyán.

Még jóformán ki se mondta kívánságát, pompás ebéd került a tarisznyára. Leültek melléje, jól megebédeltek. Akkor aztán Dzsúder vette a tarisznyát s hazament az édesanyjához. De az öreg meghagyta: nehogy az anyja szóljon a másik két fiúnak erről a tarisznyáról! Dzsúder hazament s mondta az édesanyjának:

— Édesanyám, én ma elmegyek. Egy esztendőig nem is lát engem.

— Elmégy? Hát mi lesz énvelem? Ki szerzi meg nekem a mindennapit? Hiszen tudod, hogy bátyáid naplopók! Folyton csatangolnak, semmit se dolgoznak.

— Ne búsuljon édesanyám! Ihol: nézze ezt a tarisznyát! Csak kívánni kell akármit, lesz étele-itala elegendő.

— Ugyan, ugyan, — mondotta az öreg asszony, — mit beszélsz, Dzsúder? Meg akarsz csalni engem, az édesanyádat?

— Hát kívánjon akármit, — mondotta Dzsúder.

— Jó, — mondotta az öreg asszony, — kívánok néhány árpakenyeret s egy tányér főzeléket!

— No, már ennél különb dolgokat kívánok én magának, édesanyám! — S kívánt Dzsúder pompás ételeket, drága italokat, s im, abban a pillanatban megtelt a tarisznya a legpompásabb ételekkel, a legdrágább italokkal.

Lássa, édesanyám, hogy nem hazudtam? Hát csak adjon a testvéreimnek is ételt, italt elegendőt! Ihol hagyok pénzt is magának, 500 darab aranyat. Vegyen magának s a testvéreimnek ruhát. De erről a tarisznyáról ne szóljon senkinek!

Azzal szépen elbúcsuzott az édesanyjától s visszament az öreg emberhez. Amíg odajárt, az öregember szerzett egy másik öszvért; fölültek mind a ketten: elindultak. Reggeltől estig meg sem álltak. Akkor aztán újra leszállottak az öszvérről. Mondta az öreg:

— Pihenjünk egy kicsit, fiam! Mert tudod-e, hogy mekkora utat tettünk meg ma? Épen három hónapi utat.

Letelepedtek a földre, vacsoráztak, aztán lefeküdtek, aludtak reggelig. Másnap reggel ismét fölkerekedtek,

estig meg se álltak. Aznap ismét három hónapi utat tettek meg. Aztán pihentek, harmadnap reggel ismét felkerekedtek, estig meg se álltak. Akkor egy város elé értek. Ott a város szélén eleresztették az öszvéreket, azok el is tűntek, mintha föld nyelte volna el, ők meg szépen besétáltak a városba. Abban a városban volt az öreg embernek egy nagy háza. Oda bementek, ott megvacsoráztak, lefeküdtek, reggelig fel se keltek. Reggel, mikor felkeltek, mondja Dzsúder :

— Most már indulhatnánk tovább, öregapám !

— Nem, fiam, itt maradunk egy hónapot.

Mikor a hónap eltelt, kérdezte Dzsúder :

— Hát megyünk-e, öregapám ?

— Nem, fiam, még itt maradunk egy hónapot.

Eltelt a második hónap, eltelt a harmadik hónap : az öreg ember nem mozdult. Dzsúder nyugtalankodott :

— Öregapám ! Menjünk ! Végezzük el a dolgunkat ! Mert én erősen kíváncsi vagyok az édesanyám után. Szeretném látni : mi van vele ?

— Fiam, — mondotta az öreg ember — te egy esztendőre jöttél velem. Addig ne is gondold a visszamenetelre ; majd ha az esztendő letelik, két óra alatt otthon leszel a hazádban.

Egyszer aztán, egy reggel, mondja az öreg :

— Na, Dzsúder, most már itt az ideje : indulhatunk Isten segédelmével !

Felkészülődtek, elindultak ; mentek, mendegéltek ; addig mentek, amíg egy rengeteg nagy hegynek az aljába kerültek. Ottan megállottak ; az öreg ember száraz fát gyűjtött össze, tüzet gyújtott s mindenféle füstölőszereket szórt a tűzbe. Közben szólt Dzsúdernek :

— Te csak ülj le a földre, olyan mereven ülj, mint a kő s egy szót se szólj !

Amíg Dzsúder ült, az öreg ember mindenféle varázslásokat csinált, s hát egyszerre megnyílt a hegynek a töve s a nyíláson kilépett egy keresztény leány. Annak a keresztény leánynak volt a kezében egy arany mérleg. Odalépett az öreg emberhez s mondta neki:

— Add ide, amid van!

Az öreg ember átadott neki néhány csomó füstölőszert, azt a leány mérlegre tette s mondta:

— Helyes a mérték, rendben van a dolog: beléphetsz.

De az öreg nem ment be, Dzsúderhez fordult s azt mondta neki:

— Eredj, fiam, menj be te, én itt maradok kívül. Egy nagyon szűk úton fogsz menni, aztán egy szélesebb nyíláshoz jutsz. A széles nyílás mellett találsz egy házat. Abban a házban van négy szoba. Belépsz az első szobába, ottan találsz a falon egy kardot, a kard alatt egy asztalkát. Majd körülvesznek téged az ördögös lelkek, szólnak hozzád minden szépet, de te meg ne szólalj; mert ha megszólalsz, vége mindkettőnknek. Te csak vedd le a kardot, vidd el az asztalkát s amilyen gyorsan csak tudsz, siess vissza hozzám.

Dzsúder belépett a szűk nyílásba. Ment elébb-elébb, aztán tágasabb helyre ért. S íme: egyszerre előtte állott a ház. Belép az első szobába, s hát a fal mellett áll egy leány. Vasba volt verve, oda volt kötözve a falhoz. Megszólította Dzsúdert:

— Szabadíts meg engem innen!

Dzsúdernek megesett a szíve a leányon, a bilincseket leoldotta róla; de abban a pillanatban mi történt, mi nem: Dzsúder már kívül is volt, ott, ahonnan kiindult. Ott eszméletlenül terült el a földön. Az öreg

ember felvette Dzsúdert a vállára s hazavitte a házába. Ott nagynehezen fellocsolta Dzsúdert s mondotta neki:

— Látod, látod! Nem fogadtad meg a szavamat! Mégis beszéltél!

— Igazad van, — mondotta Dzsúder — mindent úgy csináltam, amint te mondtad; de ezt az egyet elfelejtettem. De hát miféle leány volt az, akit én megszabadítottam? — kérdezte Dzsúder. — Embernek, vagy ördögnek a leánya?

— Ember leánya, — mondotta az öreg — még pedig király leánya. Egy ördög vitte oda s ott sanyargatja éjjel-nappal, három esztendő óta. Azt akarja, hogy a felesége legyen. Úgy van megírva a végzet könyvében, hogy az a leány teáltalad szabaduljon meg, Dzsúder.

— De hát mit tegyek? — kérdezte Dzsúder.

— Azt kell tenned, amit először mondtam: egy szót sem szabad szólnod. Ha még egyszer bemégy: szó nélkül eloldod kezét, lábát s akkor semmi bajod sem lesz. Hanem most már várnod kell egy esztendeig, míg ismét visszamehetsz.

— Ha igazhívó, — felelte Dzsúder — szívesen várok akár tíz esztendeig is.

Eltelt az esztendő s akkor mondta az öreg ember:

— Na, Dzsúder, most visszamegyünk ismét a kincsesházhoz.

Elmentek a hegy tövéhez; ott az öreg ember tüzet gyújtott, füstölőszereket szórt a tűzbe s íme: megnyílt a föld. S mondotta Dzsúdernek:

— Újra mondom neked, Dzsúder: el ne feledd, amit már egyszer mondtam! Ha a leány megszólít, te ne szólj semmit. Csak tedd ra szépen a kezedet a

láncra ; mikor aztán elszabadul onnét a fal mellől a leány, látsz ottan egy szekrényt. Abban a szekrényben van egy tör. Ez a tör végesvéig tele van írva. Az van arra a törre írva, hogy a kincsnek a gazdája teáltalad fog meghalni. Mert a lelke abba a törbe van száműzve. Ha megfogod a tört, az ördög rimánkodni fog : »Ne bánts engem, Dzsúder !« Vigyázz, nehogy szólj, mert akkor mind a ketten meghalunk.

Ahogy ezt mondotta az öreg : megnyílt a hegy. Kilépett a keresztény leány ; ment egyenesen az öreg emberhez. Mondta neki :

— Hát nem volt elég egyszer ? Nem félsz ? Ha nem, akkor add ide, amid van !

Az öreg ember átadta neki a füstölőszereket. A leány mérlegre tette s mondta :

— Rendben van, a mérték helyes : beléphetsz !

Dzsúder belépett a barlangba, végig ment a szűk nyíláson, aztán elért a házhoz. Belépett az első szobába. Ment egyenesen a kardhoz, azt levette, felkötötte, aztán magához vette a kis asztalkát ; úgy fordult a leányhoz. Nem szólt semmit, szépen rátette a kezét s a leányról a bilincsek abban a pillanatban leoldódtak. Akkor kinyitotta a szekrényt, a szekrényből kivette a tört s ím : abban a pillanatban előtte állott az ördög. Kérte rimánkodva : »Ne bánts, Dzsúder !« De Dzsúder nem hallgatott rá, nem is szólt semmit, csak megforgatta kezében a tört : az egyszeribe lángba borult s annak a lángjától összeégett az ördög. Azzal szépen kijött a kincsesházból s ím : most a hegy bezárult utána.

— Jól van, — örvendezett az öreg ember — boldog ember vagy te ! Lesz kincsed annyi, hogy azt se tudod : mit kezdj vele ? Most gyerünk haza !

Azzal szépen hazamentek, a királyleányt beküldötték egy szobába, ahol a többi asszonyok voltak. Ők maguk pedig mindketten felmentek a ház felső részébe, ottan leültek, jól megvacsoráztak, s lefeküdtek. De mielőtt elaludtak volna, Dzsúder megkérdezte az öreg embert:

— Ugyan bizony, mi tulajdonsága van annak a kardnak, s ennek az asztalnak?

— A kardnak az a tulajdonsága, fiam, hogy csak a kezébe kell vened, megforgatnod, s minden pillanásra egy fej esik le. Az asztalnak pedig az a tulajdonsága, hogy csak kívánnod kell valamit, s kívánságod abban a pillanatban teljesül. Ahhoz az asztalhoz két ördögös király tartozik. Csak kívánnod kell, s mindjárt előtted teremnek. Azt akarod, hogy nagy sereg katona járjon veled s védjen téged? Ez a kívánságod is teljesül. Csak kívánnod kell. Akarod, hogy két óra alatt hazakerülj az édesanyádhoz? Ez a kívánságod is teljesül. Csak akarnod kell.

— Hej, pedig én nagyon kívánczom haza, az édesanyámhoz! — mondotta Dzsúder. — Nem is kell nekem a kard, csak add nekem az asztalkát! — mondotta az öreg embernek.

— Jól van, — mondotta az öreg ember — én megtartom magamnak a kardot, legyen a tied az asztalka. Ennek több hasznát vedd.

Másnap reggel Dzsúder kezébe vette az asztalkát s szólt:

— Ördögös királyok, jertek ide!

Abban a pillanatban előtte állottak az ördögös királyok s kérdezték:

— Mit parancsolsz?

— Azt parancsolom, hozzatok nekem lovat s nagy sereg katona legyen körülöttem; úgy akarok hazamenni, mint egy igazi fejedelem.

Abban a pillanatban hoztak neki lovat s annyi katona volt körülötte, hogy a szem nem győzte belepni. Akkor Dzsúder felült a lóra, elindultak s az első helyen, ahol megállottak, azt kívánta Dzsúder az ördögös királyoktól, hogy üssenek fel neki egy pompás sátrat ide. Azon a sátron legyen négy aranygolyó. Tiszta színarany legyen a sátnak minden rúdja. Legyen a sátorban ágy, még pedig tiszta elefántcsont. S az elefántcsont-ágyban tiszta selyem ágynemű. Megvolt abban a pillanatban a sátor, benne az elefántcsont-ágy. Dzsúder lefeküdt, elaludt; de amíg aludt is, az ördögös királyok vitték s reggel, mikor fölébredett, egy gyönyörű szép palotát látott maga előtt. Kérdi Dzsúder az ördögös királyokat:

— Miféle palota ez?

— Ez a palota, — felelték az ördögös királyok — negyven varázslónak a palotája, akik azt olvasták a varázsigékben, hogy Dzsúder ben Ómár keze által pusztulnak el. Van ebben a palotában egy leány. Ezt a varázslók rabolták el s itt tartják fogva. Mert tud meg, hogy ezek a varázslók nem amolyan közönséges varázslók. Tűzimádók is ezek.

Mondotta Dzsúder:

— Hát hogyan öljem akkor én meg ezeket? Hisz hatalmasabbak ezek, mint én!

— Ne félj semmit, — mondotta az egyik ördögös király — nesze: itt van egy cédulácska. Ezt a te számodra írtam. Ezt kösd a szemed fölé. Menj a palotához, a kapu megnyílik előtted. A palota udvara márványkövel van kirakva: fehér és fekete márvány-

Benedek Elek : Kék mesekönyv.

(36—97.)

. . . odanyújtotta a vizet.

kövel. A fehér után következik fekete, a fekete után fehér. Vigyázz jól, hogy csak fehér kőre lépj; feketére ne; mert ha feketére lépsz, abban a pillanatban szörnyet halsz.

Mikor felmégy a palotába, ott az első szobában találsz egy szekrényt, a szekrényben kulcsot. Nyissd ki a szekrényt s ottan találsz egy kardot. Ezt a kardot húzd ki a hüvelyéből, fogd meg jól. Csak meg kell forgatnod a levegőben, mindjárt ott lesz a negyven varázsló s kérnek, rimázkodnak, hogy ne öld meg őket. De te ne szólj semmit, csak forgasd a kardot; az mindjárt lángba borul s az a láng elégeti a negyven varázslót. Mikor aztán a varázslókat megölted, akkor fordulj jobbra: belépsz egy szobába. Az ajtó megnyílik magától. Ottan találsz egy leányt megkötözve.

— Jól van, — mondotta Dzsúder — eleget hallottam.

Azzal elindult, ment egyenest a palotába. Ott mindjárt megtalálta a szekrényt, kinyitotta, kivette belőle a kardot, s abban a pillanatban megjelentek a varázslók.

— Ó Dzsúder ben Ómár, ó Dzsúder ben Ómár!! — jajgattak a varázslók — ne bánts minket!

De Dzsúder hallgatott, jó keményen marékra fogta a kardját, belevágott a levegőbe: a kard abban a pillanatban lángra lobbant s porrá égett mind a negyven varázsló. Aztán jobbra fordult, belépett abba a szobába, amelyről az ördögös király beszélt. Hát csakugyan ott volt egy leány, összekötözve. Nézte, nézte a leány nagy csodálkozással Dzsúdert s kérdezte:

— Hogyan kerültél ide?

— Az Isten vezérelt ide, — mondotta Dzsúder — azért, hogy megszabadítsalak tégedet. De ki vagy te, s hogy kerültél ide?

Felelt a leány :

— Én igazhívő vagyok. Az apám kínai király. Ezek a varázslók eljöttek az apámhoz, s kérték, hogy adjon feleségül engem. De az apám nem adott ; akkor aztán elraboltak s így sanyargatnak engem három teljes esztendő óta. Azt akarják, hogy én is tűzimádó legyek. De én nem lettem tűzimádóvá.

— Hát most szabad vagy, — mondotta Dzsúder — mit kívánsz ? Visszaküldjelek az édesapádhoz ?

Felelt a leány :

— Aki jót akar cselekedni, annak nincs szüksége a kérdésre ! Három esztendeje szenvedek itt. Mondjak-e többet neked ?

Akkor Dzsúder elővette a kis asztalkát s mindjárt megjelentek az ördögös királyok.

Mondotta nekik :

— Eredj s vidd ezt a leányt haza az édesanyjához !

Az ördögös király vette a leányt s abban a pillanatban eltűnt vele, mintha a föld nyelte volna el. Egy szempillantás múlva vissza is jött s jelentette, hogy hazavitte a leányt az apjához.

Akkor mondotta Dzsúder :

— Most pedig én azt kívánom, hogy ezt a palotát minden kincseivel együtt egyenesen Kairóba vigyétek s ott tegyétek le.

— Úgy lesz, — mondották az ördögös királyok — csak feküdj le szépen s aludjál : reggelre Kairóban virradsz meg.

Dzsúder lefeküdt, elaludott, s ím, reggel, mikor felnyitotta szemét, Kairó kellős közepén volt. Mindjárt hívatta az ördögös királyokat s mondta nekik :

— Most pediglen állítsatok öröket a palota elé ! Abban a pillanatban örök állottak a palota előtt.

— Vajjon mi van az én édesanyámmal? — mondotta magában Dzsúder. — Megyek s felkeresem.

Elindult az utcán, ment, mendegélt, s íme: egyszerre csak lát az utca szélén egy öreg koldusasszonyt. Megszólította Dzsúder:

— Mit csinálsz te, szegény öreg asszony?

— Mit csinálnék? Hát koldulok, fiacskám! — felelt az öreg asszony.

— Hát nincs neked senkid?

— Volt egy jó fiam, — felelt az öreg asszony — de az elment messze földre régesrégen s vissza sem került többet. Aztán van még két naplopó fiam, de azok nem törődnek velem. Éjjel-nappal csatangolnak; esznek-isznak, vígan vannak; nekem semmit sem adnak s így tengetem életemet koldulással.

— Nézz meg jól, — mondotta Dzsúder — hát nem ismersz meg?

— Nem, — mondta az öreg asszony — nem ismerlek.

— Pedig én Dzsúder vagyok, a te fiad.

— Fiam, édes fiam! — kiáltott az öreg asszony s nyakába borult fiának, ölelte, csókolta.

— De hát mi történt veled? Hogy lett koldus belőled, mikor én neked adtam a varázstarisznját; pénzt is hagytam elegendőt?

— Ó, édes fiam, azt a varázstarisznját elvették tőlem testvéreid! Sokáig nem mondtam meg nekik, hogy honnét van az a sok étel-ital, honnét van a sok pénz. Egyszer aztán megkötöztek; meg akartak ölni. Kénytelen voltam nekik átaladni a tarisznját. Azóta nem láttam őket. Folytonosan mulatnak. Etetik-itatják a barátaikat; éjjel-nappal dínom-dánom, de reám nem gondolnak; így tengődöm, amint látod.

Dzsúder karonfogta az édesanyját, felvezette a palotába, levetette a rongyos ruháját, megfüröszttötte langyos fürdőben; adott reá szép ruhát. Aztán szólította az ördögös királyokat s parancsolta nekik:

— Mindjárt itt legyenek a testvéreim!

Mentek az ördögös királyok, mindjárt meg is találták a legényeket egy korcsmában, ahol javában dőzsöltek. Se szó, se beszéd, megragadták s egy szempillantás mulva ott állottak Dzsúder előtt.

— Hát ti mit tettetek az édesanyánkkal?! — rivallt rájuk Dzsúder. — Miért hagytátok éhezni, koldulni? Hiszen ha nem hagytam volna nektek enni-valót elegendőt és pénzt is, akkor is gondoskodnotok kellett volna az anyátokról!

A legények nem szóltak semmit, földre sötötték szemüket.

Kérdezte az ördögös király Dzsúdert:

— Mit tegyek velük? Parancsolj!

— Semmit, semmit! Ők az én testvéreim.

S jött az öreg asszony is és sírva kérte Dzsúdert: ne bántsa őket.

Nem is bántotta Dzsúder, sőt inkább ott tartotta a palotájában.

Hát jól van. Még aznap Dzsúder a palota előcsarnokába kitétetett egy diványt, leült oda, aztán parancsolta az ördögös királyoknak, hogy a divány két oldalára állítsanak öröket. Ő maga leült a diványra, az örök állottak jobbra-balra: úgy ült ott Dzsúder, mint egy igazi fejedelem. De bezzeg jöttek is a népek, megállottak a palota előtt. Ámultak-bámultak: mi történt itt? Ihol, itt van egy fényes palota, amelyik még tegnap nem volt itt! Hogy került ez ide? S a palota előtt az előcsarnokban ül egy nagy úr, egy

igazi fejedelem. Vajjon ki lehet az? Egyszeribe híre ment a csudaszép palotának az egész városban. Vitték a hírt a szultánnak is. Mondották az udvarbéli népek a felséges szultánnak:

— Olyan dicső szép palota van Kairóban reggel óta, amilyen még nem volt itt soha. Valami nagy úr lakik benne; bizonyosan fejedelmi személy.

Mondotta a szultán a vezírnek:

— Eredj azonnal abba a palotába s mondd a gazdájának: parancsolom, jöjjön hozzám!

Ment a vezír a palotába, Dzsúder ott ült a diványon. Felállott, illendően fogadta a vezírt, aztán asztalt terítettett, nagy ebédet adott, ebéd után kávét. Mikor aztán jól megebédeltek, akkor mondotta a vezír, hogy miért jött.

— Hivat a szultán, hogy azonnal gyere hozzám!

— Mondd meg a szultánodnak, hogy én nem megyek. Előbb neki kell eljőnnie én-hozzám.

A vezír nem szólt semmit, visszament a szultánhoz: jelentette, hogy mit mondott annak a csudaszép palotának a gazdája.

— Jól van, — mondotta a szultán — hát elmegyek én hozzá.

Maga mellé vette a vezíreit s ment egyenest a palotába. Dzsúder ott ült most is a diványon. Mikor látta a szultánt, felállott illendően, helyet mutatott a szultánnak, egyszeribe asztalt terítettett, nagy ebédet adott. Ebéd után a szultán mondja neki:

— Én üzentem volt hozzád, hogy gyere hozzám; de te nem jöttél. Mit jelent ez?

— Nem jelent ez semmit, felséges szultánom, csak nem éreztem jól magamat. Fáradt voltam a nagy utazástól.

— Jó, jó, hiszem, — mondotta a szultán — nem is akarok én veled összetűzni, de sőt inkább azt akarom, hogy nagy, erős barátságba lépjünk egymással! Légy te a fejedelem, én meg apád leszek, Neked adom a leányomat.

— Jól van, — mondotta Dzsúder — de én még ma meg akarom tartani az esküvőt!

— Legyen a kívánságod szerint — mondotta a szultán, s még aznap megtartották az esküvőt.

Most már igazi boldog ember volt Dzsúder. Volt szép felesége, rengeteg kincse; minden, amit szeme-szája kívánt. Hanem az asztalkára nagy gondja volt. Megmondta a feleségének külön is: erősen vigyázzon rá, ha valahova ő el találna menni.

Jó. Telt, mult az idő, nem történt semmi különös. Hanem Dzsúdernek a testvérei mindegyre összesúgtak-búgtak: nem tetszett nekik, hogy az öccsük ilyen nagy ember lett. Nagyobb, mint ők. Pedig nekik is ugyancsak jó dolguk volt. Azt mondja egyszer az egyik, az idősebb:

— Te, öljük meg az öcsénket!

— Nem, — mondá a kisebbik — azt mégse tehetjük; ne öljük meg, hanem vitessük el valahova messze, idegen országba. Aztán akkor majd igazi urak lehetünk.

Na, ebben meg is egyeztek. De már most hogy küldjék el Dzsúdert idegen országba? Azt határozták, hogy meghívják ebédre. Meg is hitták. Mondták Dzsúdernek:

— Öcsém, gyere hozzánk. Egyszer ebédeljünk együtt hárman.

Dzsúder nem gondolt semmi rosszat: szívesen fogadta a meghívást, elment hozzájuk ebédre. Am ebéd közben testvérei álomport dobtak a poharába s

ott, abban a helyben, az asztalnál csak ledült a székről Dzsúder. Elaludt, mintha meghalt volna. A testvérei pedig beletették egy ládába, elvitték, ki, a tenger partjára s ott egy hajóskapitánynak eladták, mint rabszolgát. De megmondták a kapitánynak, hogy a ládát ki ne nyissa, amíg valamelyik városba meg nem érkeznek. Ott aztán tehet vele, amit akar. A kapitány megvette Dzsúdert, elindult a hajóval, mikor aztán egy városnál kikötött, kinyitotta a láda födelét. Dzsúder akkorra már felébredett s kérdezte a kapitányt:

— Hol vagyok? Kinél vagyok?

— Jó helyen vagy, — mondotta a kapitány. — Itt, az én hajómon. A testvéreid eladtak, mint rabszolgát. Én megvettelek; az enyém vagy. Most pedig szépen állj be a többi matróz közé, s dolgozzál, mint a többi.

Dzsúdernek le kellett vetnie magáról a szép ruhát, matrózruhát vett magára, beállott a többi matróz közé s dolgozott.

Teljes három esztendeig volt a matrózok között, akkor aztán mondta a kapitánynak:

— Kapitány úr! Engedjen el engem! Hadd menjek el Mekkába zarándokolni.

— Jól van, fiam, — mondotta a kapitány — becsületesen szolgáljál, megérdemled, hogy szabaddá tegyelek. Eredj Isten hírével! Menj Mekkába.

Elindult Dzsúder, ment, mendegélt s addig ment, amíg Mekkába nem ért. Amint ment a városban, egyszerre csak megszólítja egy öreg ember:

— Nem ismersz? — kérdi az öreg ember.

Nézi, nézi Dzsúder s mondja:

— Nem ismerlek.

— Már pedig én az az öreg ember vagyok, akivel te azt a nagy jót tetted. Aki által én azt a rengeteg kincset megszereztem. De hát mi történt veled? Hogy jöttél te ide?

— Én bizony úgy, — mondotta Dzsúder — hogy a testvéreim eladtak mint rabszolgát egy hajóskapitánynak. Szolgáltam nála három esztendeig, akkor szabadon eresztett s eljöttem ide, Mekkába.

— Hát az asztalkával mi van?

— Az asztalkát odaadtam a feleségemnek, hogy vigyázzon reája.

— Nem baj, — mondotta az öreg ember. — Adok én neked az asztalka helyett egyebet. Egy varázsgyűrűt. Ez még sokkal többet ér az asztalkánál. Ezt a gyűrűt csak meg kell fordítani az ujjadon s azonnal megjelenik előtted egy ördögös király. S csak mondanod kell, hogy mit kívánsz: kívánságod azonnal teljesül.

Dzsúder megköszönte szépen a gyűrűt, elbúcsúzott az öreg embertől, aztán egyszerre csak megfordította a gyűrűt az ujján s hát csakugyan előtte termett egy ördögös király.

— Mit parancsolsz, uram?

— Azt parancsolom, hogy vigy engem Kairóba, az én palotámba!

— Húnyd be a szemedet, — mondotta az ördögös király — mindjárt ott leszünk a palotádban, a feleséged mellett.

Behúnyta szemét Dzsúder s ím: a következő pillanatban, mire a szemét felnyitotta, már ott is volt a palotájában. Hej, Istenem, volt öröm! De milyen öröm!

— Hol voltál? — kérdezte az asszony, kérdezte az édesanyja. — Három esztendeje, hogy nem láttunk!

Dzsúder elmondta, hogy mi történt vele. Aztán ment a szultánhoz. Az is kérdezte:

— Hol voltál, édes fiam? Már azt hittük, hogy meghaltál.

Elmondotta annak is, hogy mi történt vele.

— Na, fiam, — mondotta a szultán — én már úgylis elbetegeskedtem, sokáig nem élek: azt akarom, hogy te légy utánam a szultán.

Mindjárt hivatta a vezíreket, a kádikat, a muftikat s mondotta azoknak:

— Ime, itt az én vejem: Dzsúder ben Ómár. Úgy nézzetek rá, hogy ő lesz az én utódom, ha én meghalok.

A szultán csakugyan nem is élt sokáig, s ahogy meghalt, Dzsúder ben Ómár lett a szultán. De Dzsúdernek jó szíve volt, a testvéreinek megbocsátott: mindkettőt megtette vezírnek. Az egyik a jobb, a másik a bal oldalon ült mindég. Csakhogy a testvérei nem tudtak megnyugodni. Bántotta őket erősen, hogy az ő testvérükből szultán lett. Mondották egymásnak:

— No, lásd, eddig csak vezír volt, most meg már szultán lett! Hogyha eltennök láb alól, akkor mink lehetnénk szultán.

Összeegyezttek s azt határozták, hogy megint meghívják ebédre. Azt gondolták, hogy, ha megszerezhetik a gyűrűt, akkor könnyen elbánhatnak Dzsúderrel. Szép arcot mutattak, körülvették Dzsúdert, hízelegtek s mondották neki:

— Olyan rég nem ebédeltünk együtt, Dzsúder! Gyere hozzánk, ebédelj velünk!

— Nem, nem, — mondotta Dzsúder — egyszer már megjártam. Többet nem ebédelek veletek!

De a testvérei esküdöztek mennyre-földre, hogy nem lesz semmi bántódása, csak menjen bátran hozzájuk, ebédeljen velük.

— Az anyánk tejére! — mondották testvérei — arra esküszünk, hogy semmi bántódásod sem lesz!

Addig s addig beszéltek, hogy Dzsúder csakugyan elment hozzájuk ebédre. Hanem most már nem álomport hintettek a poharába, hanem mérget a tányérjába. Amint az első falatot megette Dzsúder, abban a pillanatban holtan terült el a földön. Akkor aztán a nagyobbik bátyja hirtelen levette a gyűrűt az ujjáról, ráhúzta a maga ujjára. Megfordította s ím, abban a pillanatban megjelent előtte az ördögös király:

— Mit parancsolsz, uram?

— Azt parancsolom, hogy öld meg az öcsémet, Dzsúder ben Ómárt pedig temesd el!

Az ördögös király megölte az egyik testvért, Dzsúder ben Ómárt pedig felvette, vitte ki a palotából, s eltemette.

Hej, lett sírás-rívás, jajgatás a palotában, mikor megtudták, hogy Dzsúder ben Ómár meghalt!! Hogy gonoszlelkű testvére megölette, s mielőtt láthatták volna, el is temettette! Hanem Dzsúdernek a felesége azt mondotta a Dzsúder anyjának:

— Ne sírjunk többet, édesanyám! Legyen vége a sírásnak! Maga velem marad, együtt élünk; majd az Isten jóra fordítja a dolgunkat!

Hát megölték Dzsúdert, eltemették s a gonoszlelkű testvér mindjárt parancsolta az ördögös királynak, hogy húsz katonát állítsanak melléje: tizet jobbról, tizet balról. Akkor aztán leült, mint egy igazi szultán a diványra, s parancsolta, hogy járuljanak

elébe a kádik, a muftik, a vezírek. Jöttek egymásután a kádik, a muftik, a vezírek s mondotta nekik:

— Úgy tudjátok meg, hogy Dzsúder, a szultánok meghalt. Ez órától fogva én vagyok a szultánok! Vagy nem akarjátok talán, hogy én legyek a szultánok?

— Dehogy nem akarjuk, dehogy nem akarjuk!
— mondották a vezírek s mind, akik megjelentek.

Mit mondhattak volna egyebet? Félték a gonoszlelkű szultántól. Hanem azt csakugyan emberi száj nem tudja elmondani, mely gonosz lélek volt az új szultán! Mi szörnyű dolgok történtek attól a naptól kezdve, hogy ő lett a szultán. Az emberek sírtak, keseregtek; nem volt sem éjjelük, sem nappaluk. Egyszer aztán mit gondol, mit nem az új szultán: maga elé rendeli a kádit s mondja neki:

— Eredj, menj az öcsémnek az özvegyéhez s mondd meg neki, hogy feleségül akarom venni.

A kádi elment Dzsúder özvegyéhez, bekopogtatott az ajtón. Az asszony kiszólt:

— Ki az? Mit akarsz?

— A kádi vagyok. A szultán küldött ide!

Az asszony kinyitotta az ajtót, de hirtelen visszahúzódott egy függöny mögé s onnan beszélt a kádival:

— Mit akar a szultán? Miért küldött ide?

Mondotta a kádi:

— Azt akarja, hogy légy a felesége.

Az asszony hallgatott egy ideig; aztán megszólalt:

— S hát milyen ember az a szultán? Hogy bánik a népével?

— Hogy milyen ember? Oh, asszonyom, — felelte a kádi — nem ismer ő sem istent, sem embert. Hitványságaival tönkre tette a várost.

— Nos, — mondotta az özvegy, — felesége leszek ennek az embernek. Eredj csak vissza s mondjad neki az én nevemben: »A te testvéred nem halt meg, mert te hasonló vagy ő hozzá.« Értetted?

— Hát csakugyan felesége leszel ennek az embernek? — kérdezte a kádi.

— Az leszek, az, még ma este.

A kádi visszament a szultánhoz.

— Nos, mit felelt? — kérdezte a szultán.

— Azt felelte, hogy még ma este feleséged lesz. Hogy a te testvéred nem halt meg, mert te hasonló vagy ő hozzá.

Örült a szultán a kedves üzenetnek s estére meg is jelent pontosan az özvegy palotájában. Az pedig legszebb ruháit vette magára s így várta a szultánt. Es fogadta nagy örömmel:

— Áldás jött veled az én házamba. Foglalj helyet.

Leültette a gazdagon terített asztal mellé s leült maga is. Sorban feladták a pompásnál pompásabb ételeket. Végezetül a kávé. De alig ízlelte meg a szultán a kávé, hátraesett, holtan terült el a palota földjén.

Abban a pillanatban az özvegy asszony rávetette magát, lehúzta ujjáról a varázsgyűrűt, a maga ujjára húzta, aztán megfordította. Mindjárt ott állott előtte az ördögös király.

— Mit parancsolsz asszonyom?

— Azt parancsolom, hogy ezt a holttestet vigyed s tedd, a hová neked tetszik. Az én édes jó uramat pedig támaszd fel, s vezesd ide mellém!

Egy szempillantás sem telt belé, az ördögös király eltűnt a holttesttel s a következő pillanatban már jött is vissza Dzsúder ben Ómárral.

— Jaj de sokáig aludtam, édes feleségem ! mondotta Dzsúder.

— Sokáig bizony s még tovább aludtál volna, ha hitványlelkű bátyáidtól a varázsgyűrűt vissza nem veszem !

Eközben jöttek a palotába a kádik, a muftik, a vezírek. Volt nagy öröm, amikor megtudták, hogy megszabadultak a gonoszlelkű szultántól s Dzsúder ben Ómár él.

— Áldjon meg az Isten ! hálálkodtak a szultánénak. Eljetez, uralkodjatok békével, dicsőséggel !

S éltek, uralkodtak sokáig békével, dicsőséggel.

A fekete bika.

(Skót mese.)

Régesrégén, sok száz évvel ezelőtt, élt egy özvegy királyné a három leányával, egy nagy, öreg, omladozó, bomladozó kastélyban. Olyan szegény volt ez a királyné, hogy még enni is alig volt mit a leányainak, s olyan rongyosak voltak, akárcsak a koldusleányok.

Egyszer azt mondja a legidősebb leány az anyjának:

— No, édes anyám,

én többet nem koplalok itthon, hanem megyek szerencsét próbálni. Rosszabb dolgom egyebütt se lesz majd, mint itt!

— Nem bánom én, édes leányom, ha el is megy, — mondotta búsan a szegény királyné — úgy se vár itthon rád egyéb az örökös koplalásnál. De mielőtt elmennél szerencsét próbálni, menj el a bölcs vénasszony-

hoz, hadd mondjon jövendőt neked, vajjon szerencsével jársz-e?

A királykisasszony meg is fogadta az édes anyja tanácsát s elment a bölcs vénasszonyhoz, aki a falu végén lakott, kicsi házikóban. Elmondotta a királykisasszony a vénasszonynak, hogy mi járatban van, s az azt felelte rá:

— Nem kell, fiam, a szerencséd után messzire menned, itt van az én aranyajtóm, pislants csak ki rajta, majd meglátod, hogy milyen szerencse vár reád.

A leány sem mondatta kétszer magának, hirtelen kinyitotta az aranyajtót, kidugta a fejét rajta, s hát édes Istenem, mit lát? Egy gyönyörű, díszes hintót húzott nagy délcegen hat hófehér paripa, s egy dali szép herceg ült a selyemülésén. Nagyboldogan rohant a királyleány be a konyhába, s mondja a vénasszonynak, hogy mit látott, az is nagy örömmel kiáltotta:

— Hát bizony, ha hintót láttál, fiam, az a te szerencséd, menj haza, ott vár már reád, ülj fel reá, mert az egyenesen éretted jött.

Nem mondatta kétszer a királyleány, szaladt haza, s hát éppen ott toporzékol a hat paripa az ő öreg palotájuk előtt. Felszaladt nagy hirtelen a leány, elbúcsuzott anyjától, két hugától, felugrott a kocsiba, s hipp-hopp, elvágattak vele egy perc alatt a hófehér paripák.

Telt, múlt az idő, a második királykisasszony is erősen megunta a sok koplalást, ő is elment a vénasszonyhoz, hogy hátha őt is olyan nagy szerencse érné, mint a testvérét. Neki is ugyanazt mondta a vénasszony, amit nényének, beküldötte a kicsi aranyajtóhoz, hadd kukucskáljon ki rajta. Hej, nagy örömmel szaladt be ez a leány is a konyhába:

— Jaj, lelkem öreganyám, tudja-e, mit láttam? Gyönyörű királyi hintót húzott hat hófehér paripa! Még szebb volt, mint a nénémé!

— No, ha hintót láttál, szaladj utána, — mondotta vígan az öregasszony — mert az éretted jött, fiam.

Szaladt is mint a szél a leány, búcsuzott anyjától, hugától s elvágtatott a hatlovas hintón.

No, hogy a második leány is elment, türelmetlen lett a kicsi királykisasszony, s elsompolygott egy éjszaka a vénasszonyhoz, hogy meglessé a szerencséjét. Őt is odavezette az asszony az aranyajtóhoz, s hát Istenem, mikor nagy izgatottan kidugja a fejét, ő is egy csodaszép hintót lát arrafelé közeledni, de amint az ajtó közelébe értek a lovak, egyszerre megfordultak, s amerre jöttek, elvágtattak. Szalad a kicsi királykisasszony nagybúsan a konyhába, mondja, hogy mit látott, az öregasszony is csóválja a fejét s mondja:

— Hát bizony, fiam, ha elszaladtak a lovak a hintóval, akkor nem is éretted jöttek; de ne búsulj, gyere el holnap, hátha több szerencsével jársz. El is ment másnap a királyleány, de bizony még annyi szerencsével sem járt, mint az előző nap: nemhogy hintó közeledett volna felé, de még egy rossz szekeret se látott. Elment a vénasszony tanácsára harmadnap is nagybúsan, s hát amint nagy félve kitekint az ajtón, egy nagy fekete bikát lát, aki rohanvást rohan a ház felé. Ijedten szaladt be szegény a konyhába, mondja a vénasszonynak, hogy mit látott, az csak összezsáptá a kezét nagy ijedtségben s mondotta:

— Jézus Máriám, te szegény leány, hiszen téged a Fekete Bika akar feleségül venni!

Elfehéredett szegény kicsi királykisasszony a vénasszony szavára, s mondta:

— Csak nem lesz a Fekete Bika az én jövődöbelim? Nem megyek el vele!

— De bizony el kell menned, édes leányom, — mondotta sajnálkozva az öregasszony — mert aki az én ajtómon át tekint meg a jövődöjét, el kell avval menni, aki érette jön.

Szalad nagy búsán haza az anyjához a leány, elpanaszolja, hogy mi történt vele, de az édes anyja is csak azt mondotta, amit az öregasszony, hogy, ha már ennyiben van a dolog, menjen el a Fekete Bikával. Alig hogy hazaért a leány s beszélt az anyjával, már ott is volt a palota kapuja előtt a Fekete Bika s türelmetlenül integetett nagy szarvával a leánynak. Mit tehetett szegény leány, kiment s felült nehéz szívvvel a Fekete Bika hátára, az meg nagy vágtatással elindult vele. Egész nap szakadatlanul rohant a Fekete Bika s a szegény királylány olyan fáradt és éhes volt, hogy alig bírta tartani magát a bika hátán. Mikor már azt gondolta, hogy no, most már rögtön lesuppan a földre, nyájas hangon megszólalt a Fekete Bika:

— A jobb fülemben talál sz ennivalót, a balban innivalót, majd meglátod, ha megiszod, hogy fel-frissülsz tőle.

A királyleány nem mondatta kétszer magának, evett jóízűen, amikor aztán jóllakott, kicsi üveget húzott ki a bika balfüléből s jót ivott rá. Olyan frissnek is érezte magát, mintha most kelt volna útra. Soká, soká mentek, még a szélnél is sebesebben, hát egyszer látja a királyleány, hogy mindjárt ott vannak a világ végén. No, mindjárt meg is lassította szaladását a Fekete Bika s nemsokára meg is állott egy tündöklő, ragyogó palota előtt s mondta a leánynak:

A fekete bika elvágatott a királyleánnyal.

— Ma éjszaka itt hálunk, mert itt lakik a legidősebb bátyám.

A királyleány nagyon elcsodálkozott, hogy a Fekete Bikának a bátyja ilyen gyönyörű palotában lakik, de még nem is válaszolhatott neki, ott termettek a kapunál s a Fekete Bika a nagy kemény fejével nagyokat koppantott rajta. Jött is szaladva egy parádés inas, kinyitotta a kaput, nagy hajlongással köszöntek a Fekete Bikának s lesegítették a királyleányt a hátáról. Odabent fényes teremben éppen vacsoránál ültek a Fekete Bika bátyja meg a vendégei, nagy örömmel fogadták a királyleányt, jól ellátták minden jóval, s mikor elálmosodott, gyönyörű hálósobába vezették, ahol köröskörül aranyrámás hatalmas tükrök lógtak. Boldogan feküdt le a leány a habfehér ágyba s édesen aludt reggelig. Amint felébredett, már várta türelmetlenül a Fekete Bika a kapu előtt, ő meg nagy sietve búcsúzkodni kezdett a sok embertől s felült ismét a Fekete Bika hátára. Mielőtt elindult, a kezébe nyomtak egy csodaszép almát, s azt mondták, jól őrizze meg, csak akkor vágja fel, ha nagyon szüksége lesz rá... Megköszönte szíves szóval, belécsúsztatta a zsebébe, s azzal indultak is.

Egész nap pihenés nélkül folytatták vándorlásukat, s estére kelve ismét egy rengeteg nagy palotához értek. Mikor a kapunál voltak, így szólt a Fekete Bika a királyleányhoz:

— Ma itt hálunk a középső bátyámnál!

Nyílt is mindjárt a kapu, a szolga leemelte a királyleányt a Fekete Bika hátáról, s vezette be a díszes vendégsereg közé. Egész este neki kedveskedtek, becéztették, s mikor elálmosodott, még szebb hálósobába vitték, mint az első palotában. Reggel, amint felébredt,

ment a kapuhoz, a Fekete Bika várt már reá türelmetlenül. Mikor elbúcsuzott a háziaktól, azok egy gyönyörű körtét adtak neki ajándékba, hogy, ha valaha nagy bajba jut, akkor az segítségére lesz. Azt is a zsebébe tette s mentek tovább.

Estére ismét egy ragyogó palotához értek, s a Fekete Bika megszólalt annak a kapujánál is :

— A mai éjszakát a legkisebb bátyámnál töltjük !

Azzal nyílt a kapu, a királyleányt leemelték, ismét nagy vendégségben találta magát. Mindenki neki kedveskedett itt is, úgy szerették, mintha örökké közöttük lett volna. Reggel, mikor búcsuztak el nagy búsan tőle, egy tollat ajándékoztak neki, hogy, ha nagy bajban lesz, csak vágja fel, majd segít az rajta. Belétette azt is a zsebébe, s mentek sietve tovább.

A negyedik nap estéjén mély és sötét völgybe jutottak, ahol a sűrű bozótól alig bírtak még csak lépésben is menni. Egyszerre csak egy kis fekete házikó kapuja előtt megállt a bika, s így szólt a leányhoz :

— Világíts ide, szép királyleány, most itt kell maradnunk ebben a sötét, csúf házban, mert ez a Sötétség Szelleméé, a kivel nagy harcra készülök. Sok-sok szenvedést okozott már ez a Szellem, s most már ideje, hogy szembeszálljak vele, s ha lehet, legyőzzem. De neked, szép királyleány, itt a kapu előtt erre a kőre le kell ülnöd, sem kezedet, sem lábadat mozdítanod nem szabad, de még beszélni sem, amíg én vissza nem térek. Ha azelőtt megmozdulsz, s csak egy szót szólasz is, a Völgy Gonosz Szellemének varázsába kerülsz.

— De honnan tudjam, mi történt veled, ha se lábamat, se kezemet nem mozdíthatom, s még csak nem is beszélhetek? — kérdezte aggodalmasan a

királyleány, mert nagyon féltette a Fekete Bikát, aki mindég olyan szelíd és jóságos volt hozzá.

— Majd megtudod, hogy legyőztem-e, vagy engem győzött le a Sötétség Szelleme, mert ha én győzök, világoskék lesz körülötted az egész tájék, ha pedig ő győz le, vérveres lesz minden.

Ahogy ezt mondotta a Fekete Bika, fel is készülődött, s elment. A kicsi királykisasszony pedig leült a kőre, s éjjel-nappal hűségesen ott ült mozdulatlanul. Hát egyszer csak világosodni kezd körülötte minden, ragyog, fényesedik fű, fa, virág, s gyönyörű kék színben tündöklük a tájék. Hej, megőrül a királyleány a Fekete Bika győzelmének, s nagy örömeiben összecsapja a két kezét! No bizony szegényke, ha megmozdult, rögtön el is csendesedett, mert a Völgy Gonosz Szelleme halálos álmot bocsátott reá. Azt álmodta, hogy a norvég herceg, aki Fekete Bika képében megvívott a Sötétség Szellemével, amint megölte, rögtön ismét emberi alakra változott, s jött-haza nagy sietve, hogy hűséges menyasszonyát, aki a kövön várt reá, elvigye a palotájába, s feleségül vegye. De bizony hiába kereste, mert a Völgy Gonosz Szelleme úgy elvárásolta a szegény királyleányt, hogy se ő nem látott semmit, se őt nem látta halandó emberi szem.

Soká, soká ült ott a királyleány halálos álomban a kövön, de végre úgy megfázott, kifáradott, hogy álmában hangosat sikoltott, s hát arra egyszeribe fel is ébredett. Körülnézett, de mikor nem látott senkit, nagy búsán útnak indult. Ment, ment sokáig s hát egyszer csak egy jéghegyhez ér. Próbált mindenképen átal kelni rajta, fogódzkodott, kapaszkodott, ahogy csak gyenge keze, lába bírta, de az olyan síkos volt, hogy örökké visszaesett oda, ahonnan elindult. El volt

fáradva szegény
erősen, körüljárta
a hegy alját, hátha egy
házat találna valahol, ahol
kipihenhetné magát. Csak-
ugyan, egy kis ösvényt
talált, azon végigment, s
egy pici házikóhoz ért. Bekopogtatott,
hát egy kovácsműhelybe jutott éppen.
A kovács ott állott az üllő előtt, verte
a vasat. Köszönt illendően a kovácsnak, s
megkérdezte tőle:

— Ugyan, édes bátyámuram, hogy me-
hetnék én átal a jéghegyen? Úgy iparkodtam,
mégsem tudtam semmiképen előre jutni rajta!
A kovács elmosolyodott, s legyintett a kezével:

— Hát te azt hitted, hogy ezzel a gyenge lábacs-
kával át tudsz mászni a jéghegyen? Nem olyan kis
dolog ám az! Vascipők kellene ahhoz!

— Talán bátyámuram tudna nekem csinálni,
szívesen megfizetném az árát! — mondotta a leány.

— Nem lehet azt pénzzel megfizetni, lányom, —
szólt az öreg kovács — szolgálni kell érette nálam, mert
rajtam kívül ugyan senki se tudja azt megcsinálni neked!

— Hát aztán meddig kell szolgálnom? — kérdezte a leány.

— Hét esztendeig.

Sokallotta bizony szegény királykisasszony a hét esztendőt egy pár cipőért, de mit volt mit tennie, ott maradt, takarított, főzött az öreg emberre. Valahogy eltelt a hét esztendő is, megkapta a vascipőt a kovácstól, felhúzta, s olyan könnyen lépkedett át a jéghegyen, mintha puha fűvön lépegetett volna. Amint átért rajta, ismét egy kis házikóhoz ért, ide is bekopogtatott, mert már jó későre járt az idő. Csúf vénasszony nyitotta ki az ajtót, s attól kért éjjeli szállást.

— Hát, fiam, adok szállást, adok, — mondotta a vén banya — de meg is kell szolgálnod ám érte.

— Megszolgálom én szívesen, — mondotta a királyleány.

Ekkor a vénasszony egy mosóteknőre mutatott, amelyben egy mocskos köpenyeg volt.

— Hát ezt a köpenyeget mosd ki, fiam, s akkor itt aludhatsz nálam. Soha annyit nem boszankodtam, mint ezzel a köpenyeggel. Hiába mostam ki a foltokat belőle, amint kiteragettem, újra fekete lett a mocsoktól.

— Ugyan, kié ez a köpenyeg, néném asszony? — kérdezte a királykisasszony.

— Az bizony a Fekete Norvég hercegé, aki nagy párosviadalban mocskolta így össze.

Elkezdett erre a válaszra dobogni a királyleány szíve, s megkérdezte az öregasszonyt:

— Nem rokona a Fekete Norvég herceg a Fekete Bikának?

A vénasszony csodálkozva nézett az idegen leányra, hogy az vajjon honnan tud a Fekete Bikáról, s aztán mondta neki:

— Meghiszem ám, hogy rokonságban vannak egymással, mert a kettő egy. Gonosz varázslat változtatta át a Fekete Norvég herceget bikává, s csak akkor szűnt ez meg, mikor legyőzte a Sötétség Szellemét. Rég volt ez már, azóta szegény herceg folytonosan barángol, járja a világot, keresi az elveszett menyasszonyát. De tudom, ez nem is érdekel téged, hiszen idegen vagy, s nincs is időm a sok fecsegésre. Mondd meg hát, kimosod-e a Fekete Norvég herceg köpenyét, vagy nem?

Nem kellett kétszer kérdezni a királykisasszonytól, bezzeg szívesen kimosta a köpenyeget, s a vénasszony nem győzött eleget csudálkozni, mikor meglátta a mocskos köpenyeget hónál fehérebben. Hamar küldte a királyleányt, hogy feküdjék le, ő pedig a csúf leánnyal várta a herceget, hogy jöjjön a köpenyegért. Persze, nem akarták megmondani, hogy egy idegen leány mosta ki ilyen szépen a köpenyeget, nehogy azt jutalmazza meg a Fekete Norvég herceg. Tudták, hogy van valami köze a leánynak a herceghez, ha ezt a munkát, amit ők olyan nagy fáradsággal nem tudtak elvégezni, ilyen könnyen elvégezte. Hallották is mindenfelé suttogni, hogy hét esztendeje jár olyan mosónő után a herceg, aki ki tudná tisztítani a köpenyegét, de sohase talált még egyet se. Büszkén várták hát a herceget, s bezzeg volt örömük, mikor a Fekete Norvég herceg rögtön megkérte a csúf leány kezét, amint meglátta a tiszta ruhát. Megkérte bizony a szegény herceg, mert azt jósolta neki egy vén bölcs asszony, hogy azt vegye el feleségül, ha szép, ha csúf, aki ezt a mocskos ruhát tisztára mossa. El is határozták mindjárt, hogy másnap megtartják az esküvőt.

Na, felkel másnap reggel a királykisasszony, s hallja nagy szomorúsággal, hogy itt járt éjszaka az ő

hercege, s megkérte a vén banya leányát. Búslakodott, tanakodott egy ideig, hogy s mint segíthetne a baján, s egyszerre csak eszébe jut a gyönyörű alma, amit a Fekete herceg bátyja adott neki. No, gondolta magában, nagyobb szükségben úgy sem lehetek, felvágom az almát. Hát amint felvágja, rengeteg drágaság, ékszer s pénz hull az ölébe. Összekötötte az egészet a kendősarkába, s odafutott a vénasszonyhoz vele :

— Ti talán nem is tudjátok, milyen gazdag vagyok én, — szólította meg az asszonyt — s ha akarjátok, ezt az egészet tinektek adom. — S megmutatta a sok drágaságot.

A vénasszony vágyakozva nézegette, s megkérdezte kíváncsian :

— Hát hogy lehetne ez az enyém ?

— Az bizony úgy, ha egy nappal elhalasztanátok a leány esküvőjét, s ma éjszaka megengednéd, hogy megnézzem álmában a Fekete herceget, mert igen kíváncsi vagyok reá.

A vénasszonynak nem tetszett a kívánság, mert féltette a leánytól a herceget, de szeretne volna a kincseket is, hát azt mondta a királyleánynak, jól van, menjen csak be a herceg hálósobájába, ha elaludt. De bezzeg álmotált kevert a herceg italába, mielőtt lefeküdt, nehogy meglássa a szép leányt, s azt vegye feleségül. Be is ment szegény kis királykisasszony a hálósobába, egész éjjel ott ült a herceg ágya mellett s búsan énekelte :

Hét évet szolgáltam érted,
Jeges hegyet másztam érted,
Köpenyeget mostam érted,
S a szavamat mégsem érted ?

De bizony hiába énekelte egész éjszakán át szakadatlan, a herceg mozdulatlanul feküdt az ágyán, s nem hallotta meg kedves hangját. Másnap nagy bújában a pompás körtét vette elő, hátha az jobban megsegíti, mint az alma, felvágta nagy vigyázva, de bizony abból is csak sok-sok drágakő hullott az ölébe. Ezt is a vénasszonynak adta, hogy halassza el egy nappal az esküvőt, s engedje be a herceghez éjszaka. Ott ült másnap is, szomorúan énekelgetve kis dalát, de a herceg úgy feküdt, mint a kő, meg sem moccant. Harmadnapra nem volt már egyebe, mint a toll, felvágta azt is, de bizony az is csak drágakövekkel volt teli s teli. Odaadta a vénasszonynak, hogy engedje meg, hadd üljön a herceg mellé a harmadik éjszaka is. Meg is engedte, hogyné engedte volna.

A Fekete herceg nagy vadászatra ment az embe-reivel harmadik napon, mert erősen megunta az eskü-vőre való várakozást, hát amint ott lovagol az emberei előtt, egy vén vadász odasomfordál mellé s mondja neki:

— Fenséges uram, bocsánatot kérek, hogy kérde-zősködöm fenségedtől, de már két éjszaka olyan szo-morú éneket hallok a fenséged hálószobájából, hogy nem tudok aludni miána! Ugyan ki dalolhat odabent?

— Az én szobámban? Ott ugyan senkise! Egész éjjel álom nélkül aludtam, fent se voltam, egy pissze-nést se hallottam!

A vén vadász megcsóválta a fejét:

— Én akkor csak azt tanácsolom fenségednek, ne igyon ma este a vénasszony italából, majd meghallja akkor azt az éneket!

A herceg szót is fogadott hűséges vadászának, s mikor este odahozta a vénasszony az altatót, kiküldte

a konyhába, hogy hozzon be cukrot, mert keserű. No, alig hogy kifordult a vén banya a konyhába, fogta az egész kotyvalékot s kiöntötte az ablakon. Mikor az asszony visszajött, azt mondta neki, hogy lehajtotta úgy, ahogy volt. Este hamar lefeküdt, behúnyta a szemét, s abban a pillanatban belibbent a királykisasszony, szelíd, zokogó hangon énekelni kezd:

Hét évet szolgáltam érted,
Jeges hegyet másztam érted,
Köpenyeget mostam érted,
S a szavamat mégsem érted?

De bezzeg felszökött a királyfi az ágyból, ölelte, csókolta a leányt, s kérdezte, faggatta, hol s merre barangolt ilyen sokáig. A királyleány elmondta sok bujdosását, búslakodását. No, de most nem volt ideje a szomorúságnak, egymásé lettek, a Fekete herceg fényes palotájába költöztek, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

A két Iván.

(Orosz mese.)

Volt egyszer egy paraszt s annak felesége. Szegények voltak, mint a templom egere, de azért jól éltek, mert fiatalok voltak, szerették egymást igaz szeretettel. Dolgoztak reggeltől estéig s Isten megáldotta a munkájukat. Egyszer azonban szomorúság érte őket: jött a parancsolat a czártól, hogy induljon azonnal, mert kiütött a háború. Hej, búsult a paraszt, majd felve-tette a nagy bú-bánat! Hogyne, mikor éppen azon örült, örvendezett, hogy két hónap múlva Isten megáldja házasságukat gyermekkel s neki éppen most kell menni háborúba!

— Hát, feleség, — búcsuzott a paraszt — csak ügyelj a házunkra s kicsi gazdaságunkra; élj a szomszédokkal barátságban. Talán az Isten velem lesz s visszakerülök még. Ha nem kerülnék vissza, itt van 50 rubel, tedd el. Ha az Isten leánygyermekkel áld meg: jó lesz hozománynak, mikor férjhez viszik; ha pedig fiúval áld meg, akkor is jó lesz majd!

Azzal elbúcsuzott s elment.

Három hónap múlva az Isten két fugyermekkel áldotta meg az asszonyt. A két fiúnak egyforma nevet adtak: Iván lett a neve mind a kettőnek. A falusiak ugy hívták: a »két Iván«. A »katonagyerekek«. Nőttek,

növekedtek a gyermekek, de az apa csak nem jött haza. Már tíz esztendősek voltak, iskolába kerültek, ott szorgalmasan tanultak, olyan szorgalmasan, hogy megszégyenítették a gazdag bojár úrfiakat. De irigykedtek is rájuk a fiuk, folytonosan gúnyolták, csipkedték, lökdösték őket. Hanem egyszer a fiúk megsokallották az örökös gúnyolódást, az örökös csipkedést, rugdosást, mondta az egyik a másiknak :

— Testvér, meddig tűrjük mi ezt ? Hát azért varrja nekünk az édesanyánk a ruhát, hogy ezek széjjelszaggassák ? Ne hagyjuk magunkat !

Másnap aztán mikor ismét rájuk támadtak a fiúk, a két testvér közékük vágott, ütötték, rugták a fiukat, egy pillanat alatt széjjelverték valamennyit. Lett szörnyű bögés, jajgatás, lett nagy riadalom, csődület, mert egyik-másik fiunak még a karját is eltörték. Bezzeg, hogy a nagy csődületre jöttek a rendőrök is, megfogták a két testvért és vitték a tömlőczbe.

Fülébe ment a czárnak is ez a dolog s mikor meghallotta, hogy s mint történt, megparancsolta, hogy azonnal eresszék szabadon azt a két fiut : hiszen azok csak védték magukat, ártatlanul szenvednek. Hát bezzeg hogy szabadon eresztették a fiukat, azok meg tovább jártak az iskolába, nőttek, növekedtek, s ahogy telt-múlt az idő, deli szép legényekké serdültek. Mondják egyszer az édesanyjuknak :

— Anyácskám, adj nekünk pénzt ! Szeretnénk a vásárra menni s lovat venni !

Az asszony odaadta nekik az 50 rubelt ; 25-öt az egyiknek, 25-öt a másiknak s mondotta :

— Hát csak eredjetek, fiaim ! Hanem azt mondom, hogy amerre jártok, minden embernek köszönjetek, a kivel találkoztok.

— Úgy lesz, anyácskám! — mondották a fiúk s azzal bementek a városba, egyenesen a vásárra. Volt ott ló rengeteg sok, a szemük alig győzte belepni. Hanem a fiuknak egyik ló sem tetszett.

— Na, — mondogatták, — ide rossz helyre juttunk. Úgy látszik, nem találunk magunknak való lovat!

Hanem, amint jártak-keltek a vásárban, egyszerre csak látják, hogy a piacz tulsó felén rettenetes nagy csődület van. Vajjon mi lehet ott? Odamentek, hadd lássák. Hiszen láttak is ott csudát! Ott állott a vásár szélén két nagy oszlop. Ahhoz volt kötve két csikó. Az egyik hat, a másik tizenkét láncsal. Ágaskodtak a csikók, rugták a port, fújtak, tüszköltek, nem volt ember, aki közelükbe merjen menni.

— Mi az ára ennek a két lónak? — kérdezték a legények.

A lovak gazdája gúnyosan mérte végig a legényeket:

— Nem nektek való ez a ló!

— Már hogy nekünk való-e vagy sem, azt nem kend ítéli meg! — mondották a legények. — Majd megnézzük s ha megtetszik, megvesszük. Előbb hadd lássuk a fogát!

— Hát csak nézzétek meg a fogát! — mondotta nevetve a gazda.

Azzal a két legény odament nagy bátran a lovakhoz; az egyik megfogta az egyiknek a láncát, a másik a másiknak a láncát. Abban a pillanatban mind a két ló felágaskodott, felállott a hátulsó lábára, fújt, tüszkölt, nyerített, aztán ismét levágott a földre a két előlábával, felkavarta a port, hogy elsötétedett a hely belé. De a legények nem törődtek vele, eloldották a láncokat, aztán felpattantak a lovakra, hatalmasan

megsarkantyuzták és elvágtattak, mint a sebes szél. Elvágtattak vagy öt mértföldnyire, onnan meg vissza. Mikor meg visszakerekedtek, mind a két ló összeesett. Akkor aztán azt mondták a gazdának:

— Hát ezek is lovak? Nem nekünk valók ezek!

Otthagyták a gazda nyakán a lovakat, azzal elindultak haza. Búsultak, hogy ló nélkül kell hazamenniök, de hát mit csináljanak?

Amint kiértek a városból s mentek, mendegéltek az országúton, szembe jött velük egy öreg, fehérhajú ember. Elmentek mellette, nem köszöntek neki. De alig haladtak egy-két lépést, eszükbe jutott, hogy mit mondott az édesanyjuk. Hiszen nekik üdvözölni kellett volna azt az öreget! Egyszeribe visszafordultak az öreg ember után siettek, illedelmesen levették a sapkájukat, szépen meghajoltak s mondták:

— Bocsáss meg, nagyapácskám, hogy köszönés nélkül haladtunk el melletted. Pedig az édesanyánk ugyan meghagyta, hogy mindenkit üdvözöljünk, akit az úton látunk!

— Nagyon szép, nagyon szép! — mondotta az öreg ember, — helyre fiuk vagytok. Hát honnan jöttök?

— Mi bizony, öreg apácskám, a vásárból jövünk. Lovat szerettünk volna venni, de bizony nem találtunk magunknak valót.

— Nem találatok? Nem baj, édes fiaim, majd adok én nektek!

— Hej, nagyapácskánk, de megköszönnök azt! — mondták a legények.

— Hát csak gyertek velem!

Elindultak az öreg emberrel, mentek, mendegéltek, egyszer aztán egy nagy, magas hegyre értek. Annak a magas hegynek az oldalán volt egy vaskapu.

Azt a vaskaput kinyitotta az öreg ember s ím a következő pillanatban két hatalmas, erős, szép lovat vezetett ki onnét.

— Itt vannak a lovak, fiuk! Üljetek rá! Legyen a tiétek! Ajándékba adom nektek.

Megköszönték a fiuk a szép ajándékot, illendően elbúcsúztak az öreg embertől, azután, felpattantak a lóra, elvágattak, mint a sebes szél, még annál is sebesebben. Aztán, hogy haza értek, az udvaron egy-egy oszlophoz megkötötték a lovakat. Közben kijött az édesanyjuk, nézte, csodálkozva nézte, hogy milyen szép lovakat hoztak a fiuk.

— Hol vettétek ezeket a lovakat, édes fiaim?

— Nem vettük mi ezt, édesanyám, mert a vásáron nem találtunk magunknak valót. Egy öreg ember ajándékozta nekünk.

— Jaj de szépek, jaj de szépek! Csak el ne lopná valaki!

— Ne féljen, édes anyám, nem lopja el ezeket senki! Nincs az az ember, ki közelükbe merjen lépni!

Hanem az asszony egyszerre csak elkezdett könnyezni. A fiuk csodálkozva néztek rá.

— Hát miért sír, édes anyám?

— Hogyne sírnék, édes fiaim! Látom már, hogy nem sokáig lesz rám szükségetek!

A fiuk nem szóltak erre semmit, de másnap azt mondták az édesanyjuknak:

— Anyácskám, bemegyünk a városba, szeretnénk kardot venni.

— Vegyetek, édes fiaim, Isten hírével!

Bementek a városba, ottan is egy kovácshoz s mondták neki:

— Csinálj nekünk két kardot, kovács!

— Hát minek csináljak? — mondotta a kovács.
— Van itt készen elég: válogathattok belőle.

— De nincs ezek között egy sem nekünk való!
Nekünk olyan kard kell, hogy legalább harminc fontos legyen!

— Ugyan mit gondoltok? Hát azt azután hogyan forgatjátok? Nincs olyan kard az egész világon!

Elég az, hogy a kovács nem csinálta meg a kardot, a legények meg nagy búsan hazaindultak kard nélkül. De alig értek ki a városból, már megint találkoztak azzal az öreg emberrel.

— Isten jónap, fiaim!

— Jónapot, öregapácskám!

— Honnan, honnan?

— A városból jövünk, nagyapácskám, kardot akartunk venni, de nem találtunk magunknak valót.

— Bizony, ha nem találtatok, majd adok én nektek! Csak gyertek velem!

Mentek az öreg emberrel, mentek arra a nagy hegyre; ott az öreg ember kinyitotta a vasajtót és kihozott mind a két fiúnak egy-egy hatalmas nagy kardot. Azt a fiuk szépen megköszönték, aztán elbúcsúztak az öregtől és nagy vidáman mentek hazafelé. Ott a kardot be sem vitték a házba, hanem letámasztották a fal mellé.

— Hát hol a kard, fiaim? — kérdezte az édesanyjuk. Vettetek-e?

— Nem vettünk, mert nem találtunk. De adott nekünk az öreg ember kardot is.

— Hol van?

— Kint van az udvaron, megtámasztottuk a ház oldalához.

Kimegy az asszony, nézi, nézi a kardot :

— Jaj de szép nagy kardok, lelkeim fiaim ! Csak el ne lopná valaki !

— Nem lopja el azt senki, ne féljen, édesanyám, nagyon nehéz mind a kettő !

Hát csakugyan nehéz is volt a két kard, olyan nehéz, hogy a háznak az oldala már kezdett is recsegnipogni. Nézte, nézte az asszony a kardot s egyszerre csak könnybe lábadt a szeme :

— Hát miért sír, édesanyám ?

— Hogyne sírnék, mikor látom, hogy nem lesz többet szükségetek én reám ! — Másnap reggel a legények fölnyergelték a lovakat, fölötötték a kardjukat, imádkoztak, aztán elbúcsúztak az édesanyjuktól.

— Anyácskám, édes anyácskám, add reánk áldásodat.

— Édes fiaim, kísérjen mindenütt, a merre jártok, az én áldásom. Isten vezéreljen, baj sehol se érjen ! Senkibe bele ne kössetek ok nélkül ! Válogassátok meg, akivel barátkoztok !

Ezt mondotta az asszony és azzal útnak eresztette a fiait.

Elindult a két fiú, mentek hegyeken, völgyeken, erdőkön, mezőkön át. Aztán egyszerre egy keresztúthoz értek. Azon a keresztúton állott két oszlop. Mind a két oszlopon írás volt. Az egyik oszlopon az volt : »Aki jobbra tér, cár lesz abból.« A másik oszlopon az volt : »Aki balra tér, azt megölik.« A legények nézték, nézték az írást s tanakodtak, tusakodtak, hogy most már merre induljanak. Mind a ketten nem mehettek jobbra, mert attól tartottak, hogy majd versengeni fognak egymással ; ha pedig balra mennek, mind a kettő halál fia. Végre aztán azt mondotta az egyik fiú :

— Testvér, én erősebb vagyok, mint te. Te indulj jobbra, én meg megyek balra. Nem tudom, hogy mi lesz velem. Belóled, ha igaz, amit ez az írás mond, úgy látszik, cár lesz. Hanem minekelőtte elválnánk, cseréljük el a kardjainkat. Amelyik majd véresnek látja a kardot, abból tudni fogja, hogy a másikkal nagy szerencsétlenség történt s induljon utánna!

Ebben megegyeztek, aztán megölelték egymást, keserves könnyhullatással elbúcsúztak, felültek a lovukra, az egyik ment jobbra, a másik ment balra.

Amelyik jobbra ment, nem is sokáig ment, gyönyörű szép országba ért, gyönyörű szép országnak még gyönyörűbb városába. Abban lakott a cár. Egyenesen ment a cár színe elé Iván. Köszönt illedelmesen, a cár meg kérdezte:

— Mi jóban jársz, édes fiam?

— Azért jöttem, felséges cár, hogy végy fel engem a te vitézeid közé!

Tetől-talpig mérte a cár a legényt: megtetszett neki erősen.

— Hát csak maradj itt fiam, tetszel nekem!

Az ám, de abban a pillanatban belépett a cár leánya is, az is megnézte a dali szép legényt: megtetszett neki erősen.

Telt-múlt az idő, de bizony nem sok idő múlt el, a cárnak annyira megtetszett a dali, szép legény, de még inkább a cár leányának, hogy mit mondjak? — egyszerre csak azt mondotta a cár:

— Hallod-e, fiam, Iván! Szeret a leányom. Tetszel nekem is: fiammá fogadlak. Még ma megtartjuk a lakodalmat. Tied lesz a fele királyságom.

Hát ez így jó volt, ahogy volt, hanem most már lássuk: mi történt a másik Ivánnal? A másik Iván

ment balra. Ment folyton, éjjel-nappal, szakadatlan, három teljes nap meg sem állott. Akkor aztán egy idegen országba ért, idegen országnak a fővárosába. Hát Uram Teremtőm, mit látott ott? Az a város csupa gyászfeketébe volt borítva. Minden házon fekete kendő, az emberek csupa gyászruhába jártak. Nem tudta elgondolni Iván, mi történhetett itten. Bement egy kicsi házikóba, abban egy öreg asszony lakott, szállást kért attól. Kapott is szállást s még le sem ült, az volt az első kérdése:

— Mondjad, anyácskám, miért gyászol itt az egész város?

— Hej, édes fiam, nagy oka van annak! Látod-e, itt a város mellett, itt van a Kék tenger. Ebből a Kék tengerből mindennap kiszáll a tizenkétfejű sárkány. Mindennap megeszik egy embert. Most már a cár családja van soron. A cárnak van három szép leánya, ma viszik oda a legidősebbet.

Iván éppen eleget hallott. Azonnal nyeregbe pattant, elvágtatott a Kék tenger partjára. A Kék tenger partján volt egy nagy kő. Azon állott a cárevna láncsal megkötözve. Ott várta szegény, hogy mikor jön érte a sárkány. Mikor a cárevna megpillantotta Ivánt, szomorúan mondotta neki:

— Menj innen, vitéz, nem elég az, hogy megöl engem a sárkány? Te is el akarod veszíteni szép fiatal életedet?

— Ne félj semmit, szép leány, — mondotta Iván.

— Hátha én győzöm le a sárkányt?

Azzal leszállott a lováról, rálépett a kőre, megfogta a láncot és úgy széjjel szakította, mintha váslott kötél lett volna. Azt mondotta most a cárevnának:

— Hallod-e, szép cárevna, engedd meg, hogy a fejemet az öledbe hajtsam s aludjam egy kicsit. Simogasd a fejemet, de a szemed folyton a tengeren legyen, nézzed, mikor jön a sárkány, akkor ébressz föl engem!

A leány leült, Iván meg az ölébe hajtotta fejét s szép csendesen elaludott. Hát egyszerre, alig aludott el, zúgni, búgni, háborogni kezdett a tenger, nagy fekete felleg kerekedett felette. Jött a tizenkétfejű sárkány, csakúgy szakadott mind a tizenkét torkából a láng. A cárevna egyszeribe fölébresztette Ivánt, az meg felzökött, szaladott a lovához, felpattant rá, de abban a pillanatban ott termett a tizenkétfejű sárkány is.

— Na, Ivánka, — kiáltott rá a sárkány — miért jöttél ide? Hát nem tudtad, hogy ez az én országom? Na, most búcsuzz el az élettől, mert jössz velem a tenger fenekére. Ott lesz jó helyed neked!

— Átkozott sárkánya! Hiszen majd meglátjuk! — mondotta Iván. Azzal kihúzta nagy, erős kardját, egy csapásra levágta mind a tizenkét fejét. Akkor a követ felemelte, a sárkánynak mind a tizenkét fejét alája tette, a testét pedig beledobta a tengerbe.

Mintha semmi sem történt volna, szépen hazament a szállására, evett, ivott, lefeküdt, aludt három teljes nap. Eközben a cár az udvari vízhordót kiküldötte a tenger mellé, hogy szedje össze a leányának a csontjait s hozza haza. A vízhordó kiment egy kis talyigával a tenger partjára s hát, Uram Teremtőm, a cárevnának semmi baja. Ott ült épen, elevenen, szépen! Felültette a talyigára, vitte hazafelé. De útközben egy sűrű erdőn kellett keresztül menni, ottan megállott, elővette a kését s elkezdette fenni.

— Hát te mit akarsz? — kérdezte a cárevna.

— Fenem a kést, hogy megöljelek.

— Óh, ne ölj meg! — Óh, ne ölj meg, sírt a cárevna.
 — Hiszen én nem vétettem semmit ellened!

— Jó, — mondotta az ember, — ha azt mondd az apádnak, hogy én szabadítottalak meg a sárkánytól, meghagyom az életedet!

Hogyne ígérte volna meg a cárevna! Megígérte jó szívvel. Azzal hazamentek. Hej, volt öröm otthon! A cár nagy örömeiben, mikor meghallotta, hogy a vízhordó mentette meg az ő leányának az életét, mindjárt kapitánnyá tette.

Eközben elmúlt a három nap, Iván felébredett, pénzt adott az öreg asszonynak s mondta:

— Eredj, anyácskám, a piacra, vásárolj nekem enni és innivalót! Aztán hallgasd meg, hogy mit beszélnek a piacon az emberek. Hátha hallasz valami ujságot?

Az öreg asszony kiment a piacra, vásárolt egy s mást, hallgatódzott, aztán szaladva szaladott haza a nagy hírrel s mondta:

— Hej, nagy ujság van, fiam! A cár palotájában nagy vendégséget csaptak annak az örömeire, hogy a cárevnát megszabadították a sárkánytól. Ott voltak mind a szomszéd országokból a királyok, a hercegek, az idegen országoknak a követei, a bojárok, a generálisok s mindenféle nagy urak. Mikor éppen javában folyt a vendégség, egy nyilvessző röppest be az ablakon, azon a nyilvesszőn volt egy cédulácska, azt a cédulácskát a másik tizenkétfejű sárkány küldötte. Az volt abban az írásban: »Hallod-e, cár! Ha el nem küldöd a második leányodat is, felégetem az országodat. Kő kövön nem marad! Még ma küldd ki a Kéktenger partjára!«

Hiszen Ivánnak sem kellett egyéb, azonnal megnyergelte a lovát, elvágtatott a Kéktenger partjára.

Hát, amint odaért, ott is ült a második cárevna a kövön s sírt keservesen. De, amint meglátta Ivánt, mondotta neki:

— Eredj innét, vitéz, eredj! Nem elég, hogy én elveszttem ifju életemet? Miért vesztenéd el te is?

— Ne törődj te azzal, szép leány! Majd megverekszem én azzal a sárkánnyal! — Rálépett a kőre, a fejét lehajtotta a cárevna ölébe, az meg szépen, lágyan simogatta. Iván elaludt, de alig aludott el, zúgni, búgni, kavarogni kezdett a tenger. Rettentő nagy felleg kerekedett, jött a sárkány, csakúgy szakadott a láng a tizenkét torkából. A cárevna felköltötte Ivánt, ő meg hirtelen a lován termett, kirántotta a nagy erős kardját s egy csapással levágta a sárkánynak mind a tizenkét fejét. Mind a tizenkét fejét a kő alá temette, a testét pedig beledobta a tengerbe. Aztán szót sem szólt s mintha semmi sem történt volna, otthagya a cárevnát, hazament a szállására, evet, ivott, lefeküdt, elaludt, három napig fel sem kelt. Ismét jött a vízhordó, hogy vigye haza a cárevna csontját, de lám, ott ült a cárevna épen, elevenen, szépen. Felültette a talyigára, vitte hazafelé. De amint az erdőbe értek, megint megállott, elkezdette fenni a kését:

— Hát te mit csinálsz? — kérdezte a cárevna.

— Fenem a késemet, hogy megöljelek.

Könyörgött a leány, hogy ne ölje meg s az ember meg is kegyelmezett neki, de azzal a kikötéssel, hogy otthon majd azt mondja, ő szabadította meg a sárkánytól. Hazamentek, fogadták őket otthon nagy örömmel s a cár szertelen jókedvében generálissá tette a vízhordót.

Negyednapra felébredett Iván s mondotta az öreg asszonynak:

— Eredj, édes öreganyám a piacra, vásárolj nekem ennivalót s hallgatódzál, mi ujság a városban?

Alig ment el az öregasszony, már szaladott is vissza.

— Hej, nagy ujság van édes fiam! A harmadik sárkánytól is üzenet jött a cárnak, hogy még ma küldje el a tenger partjára a legkisebb cárevnát is.

Egyszeribe nyeregbe pattant Iván, elvágatott a Kéktenger partjára. Már ott ült a kicsi cárevna, vasláncokkal megkötözve, sírt keservesen. Aztán odaszólt Ivánnak:

— Eredj, vitéz, eredj. Elég, ha én elvesztem ifju életemet, legalább maradjon meg a tiéd!

De hiába, Iván nem hallgatott rá, odaszökött a köre, szerteszaggatta a láncokat, akkor aztán a fejét a kicsi cárevna ölébe hajtotta s kérte:

— Csak simogasd a fejemet, hadd aludjam el egy kicsit. De a szemed mindig a tengeren legyen s ha jön a sárkány, ébressz fel!

Még alig aludott el, megmozdult a tenger, háborgott, kavargott, zúgott, zengett a levegő, rettentő felleg kerekedett: jött a sárkány. A kicsi cárevna pedig költötte, ébresztgette Ivánt, de hiába, Iván nem ébredett fel. Akkor a kicsi cárevna elkezdett sírni keservesen, a könnye csakúgy szakadott, mint a záporosó, lehullott az Iván arcára, ettől Iván felébredett. Nagy hirtelen felugrott, szaladt a lovához, egy szempillantásra a hátán termett, kirántotta nagy, erős kardját és szembeszállott a sárkánnyal. A sárkánynak mind a tizenkét torkából csakúgy szakadott ki a láng s nagy kevélyen szólott Ivánnak:

— Szép legény vagy, vitéz, hanem azért ez a nap az utolsó napod. Szőröstől-bőröstől felfallak.

— Átkozott sárkány, ne járjon a szád! En öllek meg téged!

Azzal összezsaptak, hogy a föld is megrengett alattuk. De bezzeg, hogy a harmadik sárkánnyal nehezebb dolga akadott Ivánnak. Csakúgy csurgott róla a verejték s még mind a tizenkét feje megvolt. Akkor odakiáltott Iván a cárevnának:

— Szép cárevna, áztasd meg a kendődet a vízben s hozd ide, hadd csavarom a kardom markolatjára! — A cárevna hirtelen belemerítette a kendőjét a Kéktengerbe, aztán szaladott Ivánhoz. Az meg a vizes kendőt rácsavarta a kardja markolatjára, most aztán egyet vágott, s mind a tizenkét feje leesett a sárkánynak. Ennek is a fejét a kő alá temette, a testét meg beledobta a tengerbe, aztán se szó, se beszéd, szépen haza ment a szállására. A cár pedig harmadszor is elküldötte a vízhordót, hogy hozza haza a cárevna csontjait. De lám, a kicsi cárevna is ott ült a kövön, épen, elevenen, szépen. Semmi baja sem volt. Felültette a talyigára s vitte hazafelé. De mikor az erdőbe ért, ezt is meg akarta ölni.

— Ne ölj meg, mondotta a leány! — Hagyd meg életemet, bizony nem bánod meg!

— Hát mondd az apádnak, hogy én mentettem meg az életedet s légy a feleségem!

Mit tehetett a kicsi cárevna, mindent megígért. Hazamentek, fogadták otthon nagy örömmel. Ott elmondotta a kicsi cárevna, hogy ez az ember mentette meg az ő életét s hogy neki is ígérte a kezét.

— Jól van, mondotta a cár, ha megígérted, legyen úgy. Meg is érdemli. — Mindjárt el is határozták, hogy még az nap megtartják a lakodalmat.

Egyszeribe híre ment ennek a városban. Meghaltotta Iván is, hogy lakodalom készül a cár palotájában. De bezzeg nem volt maradása, lovára pattant s elvág-

tatott a cár udvarába, ott megkötötte a lovát egy oszlophoz és felment egyenesen a palotába. Eppen akkor lépett be, mikor javában folyt a vendégség, a dinomdánom. Ahogy a kicsi cárevna meglátta Ivánt, felszökött az asztal mellől s kiáltotta :

— Apácskám, édes apácskám, nézd meg ezt a vitézt, ez mentette meg az én életemet !

Elmondotta, hogy halállal fenyegette a vízhordó, csak azért ígerte neki a kezét. Iszonyú haragra gerjedt a cár. De hiszen hamar is végeztek a vízhordóval. Fogták, vitték, felakasztották. S folyt tovább a lakodalom. Az Iván felesége lett a kicsi cárevna.

* * *

Hát azalatt a másik Ivánnal mi történt ? A másik Iván is boldog volt, jól folyt a dolga. Mindennap eljárt vadászni. Egyszer azonban, amint egy nagy pusztaságon átlovagolt, gyönyörű szép szarvas került elébe. Szerette volna elfogni ezt a szarvast. De ez szaladott, mint a sebes szél, még annál is sebesebben. Iván meg-eresztette a lova kantárát, vágatott utána, de hiába, nem tudta utólni a szarvast : egyszerre csak eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Vágtatás közben egy kicsiny patakhoz ért s hát látja, hogy abban két kacsza uszkál. Bosszankodott erősen s gondolta magában : ha már a szarvast utól nem érhettem, lelövi ezt a két kacsát. Fogta nyilát, megcélozta a kacsákat, s egy lövéssel meglőtte mind a kettőt. Azzal szépen kivette a vízből, a tarisznyájába tette, elindult tovább. Ment, mendegélt céltalanul a pusztaságban, addig ment, mendegélt, amíg egyszerre csak egy nagy fehér márványpalota elé ért. Sohasem látta

ezt a palotát. Nem tudta, kié lehet, miféle palota lehet. Bement az udvarra, ott a lovát megkötötte egy oszlophoz és felment a palotába. Ment az egyik szobából a másikba : egy élő lelket sem talált sehol. Olyan csöndesség volt a palotában, mint a temetőben. Aztán egyszerre csak egy olyan szobába ért, amelyikben kemence volt. Abban égett a tűz erősen. A tűz előtt volt egy lábas. Mit gondolt, mit nem, hirtelen megkoppasztotta a kacsákat, beletette a lábasba, megsütötte. Volt a szobában egy terített asztal is, tál, tányér, kés, villa. Leült melléje s elkezdett falatozni. A mint falatozott, a jó Isten tudja, honnét, honnét nem, egyszerre csak belépett egy szép leány. De olyan szép, hogy a napra lehetett nézni, de reá nem. Mosolygott a leány, amint belépett és ránézett Ivánra : köszönt szépen, kedvesen.

— No te szép leány, nem akarsz velem enni? — kérdezte Iván.

— Enném jó szívvel, — mondotta a leány, — de félek tőled, mert neked táltos lovad van.

— Ó, dehogy, te szép leány, — mondotta Iván, — otthon van a táltos lovam. Most csak közönséges lóval vagyok.

Ahogy ezt a leány hallotta, egyszerre csak elkezdte fújni magát, nőtt, nőtt, növekedett s hát Uram Teremtőm, egy szörnyű nagy oroszlán lett belőle. Akkor aztán rávetette magát Ivánra és bekapta a tor-kába. Volt Iván, nincs Iván!

Ki volt ez a leány, aki oroszlánná változott? Ez a leány bizony a három sárkánynak a testvére volt. Megboszulta magát most a testvérein. Amikor ez történt Ivánnal, a másik Iván történetesen ránézett a kardjára s hát látta, hogy ez csupa vér. Hej Istenem, hogy elszomorodott!

— Vajjon mi történhetett az én testvéremmel? Hogy lehet ez? Hiszen ő ment jobbra! Azt mondotta az az írás, hogy cár lesz belőle. Az én oszlopomon volt az az írás, hogy engem megölnek. S íme, úgylátszik, ő halt meg. — Elmondotta a feleségének, hogy bizonyosan nagy bajba került Iván, neki nincsen itthon maradása, elmegy, meglátja, hogy mi történt vele. Azzal elbúcsuzott a feleségétől, el az apósától, felpattant a táltos lovára, elvágatott szélnél sebesebben, még a gondolatnál is sebesebben s addig meg sem állott, amíg arra a pusztára nem ért, ahol a testvére vadászni járt. Ahogy a puszta közepére ért, hát ő előtte is csak felpattant az a csudaszép szarvas, ő neki is nagy kedve kerekedett, hogy elfogja. Vágatott utána, de a szarvas egyszerre csak eltűnt, mintha föld nyelte volna el. Aztán elért ahhoz a kicsi patakhoz, abban a kicsi patakban ő is látott két kacsát, nagy boszúságában lelőtte mind a kettőt, tarisznyájába tette s ment tovább. Egyszerre csak ott állott az előtt a szép, fehér márványpalota előtt. Bement a palotába, ment szobáról-szobára, egy élő lelket sem talált sehol. Aztán bement abba a szobába, amelyikben a kemence volt, ott a tűznél megsütötte a két kacsát, aztán kiment az udvarra, leült, elkezdett falatozni. Alig kezdett falatozni, jött egy szép leány.

— Jó napot, vitéz! Hát te miért hoztad az ételedet ki az udvarra?

— Azért, mert itt jobban esik nekem, — felelte Iván. Egyél velem, szép leány.

— Szívesen enném, de félek, mert neked táltos lovad van!

— Ugyan mit gondolsz! Hiszen közönséges lóval vagyok. Nincs is nekem táltos lovam!

Pedig dehogy közönséges lóval volt itt. A táltos lovával jött ide. De a szép leány ezt nem tudta. Azzal leült a leány Iván mellé, elkezdett ő is falatozni, de egyszerre csak fújta, fújta magát s ím szörnyű nagy oroszlán lett belőle. De Iván nem ijedt meg, kirántotta nagy, erős kardját s rákiáltott az oroszlánra : Megállj, átkozott ! Te megölted az én testvéremet, de vissza is adod, különben szörnyű halálnak halálával halsz meg !

Akár hiszitek, akár nem, egyszerre csak az oroszlán kitátotta a száját és kilökte magából a másik Ivánt. De meg volt halva szegény, a teste megmerevedett. Ám Ivánnál volt mindenféle gyógyító fű, azzal megkenegette testét a testvérenek. Volt vele élővíz is, azzal meglocsolta az arcát s ím egyszerre csak felnyitotta szemét a halott. Nagyot sóhajtott :

— Hej de sokáig aludtam !

— Bizony sokáig, testvér, s aludtál is volna az örökkévalóságig, hogyha én el nem jövök érted. Akkor aztán újra kirántotta a kardját, meg akarta ölni az oroszánt. De az ismét visszaváltozott leánnyá, oly csudaszép leánnyá, hogy azt emberi szó nem tudja elmondani. És sírt keservesen és könnyörgött alázatosan, hogy kegyelmezenek ifju életének. A testvérek összenéztek : mit tegyenek ? Megkegyelmezték a szép leánynak.

— Eredj Isten hírével, nem bántunk.

Erre aztán fölkerekedtek mind a ketten, elvágattak a cár palotájába, ott lett aztán nagy vígasság, dinom-dánom annak az öröme, hogy a fiatal cárevics megszabadult. Hét nap s éjjel állott a dinom-dánom, akkor a testvérek elbúcsúztak egymástól, az egyik ott maradt, a másik pedig elment a hazájába, s éltek még a világ s még két nap boldogan.

A »tíz forrás« története.

(Magyar rege.)

Tündérek laktak réges-régen a Kárpátok rengeteiben. Ebben az időben történt, amit most elregélek. A rengeteg nagy erdőben, hol addig tündéren kívül más nem járt, még csak madár sem, egyszerre csak nagy láрма verte fel a csendességet. Tíz deli legény törtetett be a sűrű rengetegbe: bölényt hajsztak életrehalálra s az a vadászok nyílvesszeje elől ide menekült. Hol felbukkant, hol eltűnt szemük elől a sebesült bölény, mígnem teljesen eltűnt. De a vadászok csak törtettek tovább a rengetegben, mígnem egyszerre, mintha a földbe gyökeredzett volna a lábuk, megálltak egy helyben, a szavuk is elállott, a lélekzetük is elállott, úgy elfogta a csudálkozás. Hej, mit láttak, Istenem, Teremtőm! Tíz tündérleány állott magas hegynek a tetején, állottak szépen körbe-karikába, gyémánt labdáikkal játszadoztak, közben meg, ha egyik a másikat eltalálta, felcsendült a nevetésük, hogy csak úgy zengett belé a rengeteg.

Nézték, nézték a vadászok nagy gyönyörűséggel a labdázó tündéreket, de egyszerre csak mi történt? Ráültek a labdájukra s huss! felröppentek a tündérek, a hegy tetejéről egy másik hegynek a tetejére szálltak,

Ráültek a labdájukra s huss! felröppentek a tündérek.

azután tovább játszottak, dobálták a gyémánt labdákat fel, fel a magas levegőégbe, a labdák meg szálltak, kerengtek, ragyogtak, mint megannyi ragyogó csillag. Nézték, nézték a vadászok ezt a gyönyörű játékot, aztán összenéztek, nem szóltak semmit, de egyet gondoltak: célba vették a tíz gyémánt labdát s a következő pillanatban ott hevert a lábuk előtt mind a tíz labda. Ahogy ezt látták a tündérek, hangos sikoltással rebbentek szét s egy pillanat alatt úgy eltűntek, mintha föld nyelte volna el őket.

Hej, megszomorodtak a vadászok! Most már sohasem fogják látni a tündérlányokat! Miért is lőtték le a gyémánt labdákat! Álltak, álltak egy darabig egy helyben, aztán nagy búsán elindultak, maguk sem tudták, hová, merre, csak mentek, mentek, bolyongtak a rengetegben. Ám amint mentek, mendégéltek, hirtelen megállott egyik vadász s felkiáltott:

— Nézzetek oda!

Mind arra tekintettek s szinte hogy meg nem vakultak a szertelen ragyogástól. Magas hegynek tetején egy gyémántvár tündöklött, ragyogott, fényesebb volt, ragyogóbb volt a napnál, s gyémántvárnak ablakából lemosolygott rájuk a tíz tündérlány. Nosza, fel a gyémántvárba, szaladva szaladtak fel a vadászok s mondta lelkes szóval mind a tíz a kiválasztott párjának:

— Te az enyém, én a tied!

Hiszen a tündérek nem is húzódoztak, merthogy tetszettek nekik a dali vadászok. Mindjárt megtartották a lakodalmat. Volt ott minden jó megenni való: láthatatlan kezek terítették meg az aranyasztalokat gyémántterítővel, láthatatlan kezek hordották a sok finom ételt, italt.

Telt, múlt az idő, boldogan éltek a fiatal párok, de a Gonosz Lélek megirigyelte boldogságukat, hírül vitte a tündérek édesanyjának, ki a csillagok királynője volt s ki akkoriban járta be országát — hogy a leányai férjhez mentek, még pediglen halandó emberekhez. Bezzeg, hogy mindjárt megtért útjából a csillagok királynője, repülve-repült haza és szörnyű haraggal támadt a leányaira :

— Tudjátok-e, hogy mit cselekedtetek ? ! Eddig halhatatlanok voltatok s most eljátszottátok a halhatatlanságot, merthogy halandó embereknek lettetek a felesége. Halandó emberekhez kötöttétek magatokat, akiknek a csillaga akkor hull le az égből, amikor én akarom !

— Anyám, édes anyám, — könyörögtek a leányok — irgalmazz, ne hullasd le az ők csillagukat !

— Az övékét is, a tiéteket is ! — kiáltott a csillagok királynője s ott hagyta síró-rívó leányait, vissza-repült a csillagok országába.

Haj, de nagy bánat borult a gyémántpalotára ! Akkor éjjel a tündérek szemére nem jött álom : nézték, folyton nézték, vajjon nem hullanak-e le a csillagok. Sokáig ébren virrasztottak a vadászok is, de egyszerre csak meglegyintette az álomszellő, leragadott szemük pillája : aludtak mélyen. Mind a tíz vadász egy álmot látott : mind a tíznek megjelent a Turul madár s szomorú hangon víjjogta : Talpra, talpra, magyar vitéz ! Ellenség tört az országba. Kard, ki hüvelyből !

Mind a tízen egyszerre szöktek talpra, nagy hirtelen összeszedték fegyvereiket, elbúcsúztak a tündérektől s rohantak a csatába, — a halálba.

Oda, oda, a halálba, mert a hetedik napon egyszerre tíz csillag hullott le az égből : a tíz ifju csillaga.

Es a tündérek látták, mikor a tíz csillag lehullott, mert éjjel-nappal az eget lesték. Keserves sírásuktól, jajgatásuktól zúgott a rengeteg, visszaverték az égnek meredő sziklák : még azok a hideg tekintetű csillagok is könnyeztek, mikor ezt látták, hallották ! Különösen a három kisebb tündér bánata volt nagy, olyan nagy, hogy még az ég is gyászba borult. Ők csak kedveseiket siratták, gyászolták. A hét idősebbik nemcsak a kedvesét siratta, hanem magát is. Aztán addig sírtak, mígnem elnyomta az álom. Akkor leszállott hozzájuk a csillagok királynője. Megindultan, könnyes szemmel nézte boldogtalan gyermekeit. Hiába, mégis csak anya volt ! Lehajolt hozzájuk, sorba csókolta őket, aztán szeliden megérintette varázsvesszejével. Abban a pillanatban forrássá változott mind a tíz tündér. A tíz forrásból hétnek hideg, háromnak forró meleg a vize . . .

Ez a tíz forrás története. Azé a tíz forrásé, mely ott bugyog ma is azon a helyen, ahol a Mátra- meg a Bükk-hegység ölelkezik. Az édesanya szíve mégis irgalmas volt a gyermekeihez : forrás képében halhatatlanok maradtak . . .

A szép Katarina története.

(Szicíliai mese.)

Volt egyszer egy igen-igen gazdag kereskedő, aki még a királynál is gazdagabb volt s annak egyetlen leánya, akinek Katarina volt a neve s ki szebb volt a napnál.

Egyszer, amint Katarina a szobájában ült, hirtelen felnyílt az ajtó s szép, magas asszony lépett be, kinek egy kis kerék volt a kezében.

— Katarina, — szólott a szép asszony — mikor akarod élvezni az életedet, ifju vagy öreg korodban?

Katarina csak nézte, nézte a szép asszonyt s úgy megdöbbsent a különös kérdésen, hogy nem tudott felelni rá, s az asszony ismét kérdezte:

— Katarina, mikor akarod élvezni az életedet, ifju vagy öreg korodban?

Ekkor már egy kissé magához tért Katarina s gondolta magában: ha azt mondom: fiatal koromban, akkor majd öreg koromban kell szenvednem. Már csak inkább öreg koromban legyen nyugodalmas életem, most meg legyen úgy, ahogy a jó Isten akarja. Azt mondta hát a szép asszonynak:

— Öreg koromban!

— Teljesedik a kívánságod, — mondta a szép asszony, azzal egyszer megfordította a kis kereket, s eltűnt, mintha föld nyelte volna el.

Vajjon ki volt ez a szép magas asszony? Nem volt az senki más, mint Katarinának a — sorsa.

Egy-két nap múlva a Katarina édesapjának hírül hozták, hogy a tengeren néhány hajója elsülyedt. Aztán ismét egy-két nap múlva jött a hír, hogy most még több hajója sülyedett el, s alig telt el egy hónap, minden vagyonát elvesztette. És még egy hónap sem telt el azután, Katarina apja meghalt nagy bánatában.

Egyedül maradott szegény Katarina a világon, csak egy fillérje sem volt, sem senki, aki magához fogadja. Gondolta magában, elmegy más városba, ott szolgálatot keres, s csakugyan el is ment. Amint ment az utcán nagy búsan, meglátta egy úriasszony, aki az ablakban könyökölt s megszólította:

— Hová mégy egyedül, te szép leány?

— Óh, nemes hölgy, — felelt Katarina — szolgálatot keresek. Nem fogadhatna fel?

Az úriasszony mindjárt felfogadta Katarinát s ahogy teltek-multak a napok, mind jobban megszerette, mert Katarina szorgalmas is volt, hűséges is volt.

Egyszer egy este azt mondja az asszonya Katarinának:

— Katarina, sétálni megyek s az ajtót rád zárom, nehogy valami bajod essen.

— Jól van, asszonyom, — mondotta Katarina s mikor elment az asszonya, leült s fonni kezdett. De alig perdült egyet-kettőt az orsó, hirtelen kinyílt az ajtó s belépett az a szép magas asszony, az ő sorsa.

— Úgy, — kiáltott rá — hát itt vagy? S azt hiszed, hogy békében hagylak?

Azzal nagy hirtelen feltörte az összes szekrényeket, kidobálta belőlük a drága szép ruhákat, azokat mind dirib-darabba szaggatta.

Szép, magas asszony lépett be, kinek egy kis kerék volt a kezében.

— Oh, Istenem, Istenem, — szólta Katarina, — mi lesz velem, ha haza jő az asszonyom! Megöl, bizonyosan megöl!

Szörnyű nagy félelmében világgá ment, ám az a szép magas asszony, amint Katarina elszaladt, szépen visszavarázsolta a széttépett holmikat s visszarakta a helyükre; bizony nem látszott meg azokon, hogy valaki még csak hozzájuk is ért volna. Mikor aztán hazajött az asszony, kereste Katarinát s nem tudta elgondolni, hová tűnhetett. Első pillanatban azt hitte, hogy tán ellopott egy s mást, de semmi sem hiányzott. Katarina pedig nem jött vissza, hanem meg sem állott, míg más városba nem ért. Amint ment nagy búsan az utcán, ismét megszólította egy úriasszony, ki az ablakban könyökölt:

— Hová mégy, te szép leány?

— Oh, nemes hölgy, szegény leány vagyok, szolgálatot keresek, nem fogadhatna-e fel?

Az asszony mindjárt felfogadta s szegény Katarina azt hitte, most már békében élhet itt, de hajh, alig telt el egy-két nap, mikor az asszonya sétálni ment, hirtelen kinyílt az ajtó s ott állott előtte a szép magas asszony s szörnyű haraggal kiáltott rá:

— Úgy? Most meg itt vagy? Talán bizony azt hiszed, hogy elrejtőzhetsz előlem?

Azzal feltörte itt is a szekrényeket, szétszaggatta a drága finom ruhákat, szegény Katarina meg nagy félelmében világgá szaladott. De a szép asszony itt is visszavarázsolta a széttépett ruhákat s visszarakott minden darabot a maga helyére.

Hét teljes esztendeig volt ilyen a Katarina élete: folyton menekült egyik városból a másikba, de akár-hová ment, az a szép magas asszony mindenütt megtalálta s elüldözte. Aztán, mikor a hét esztendő eltelt,

úgy látszott, mintha az a szép magas asszony békén hagyná. Akkor elszegődött egy úriasszonyhoz, ki előre megmondta, hogy igen terhes lesz a szolgálata, hát csak úgy vállalkozzék rá, ha bízik az erejében.

— Mindent vállalok én, — mondotta Katarina.
— Mi lesz a dolgom?

— Látod azt a magas hegyet? Ennek a hegynek a tetejére mindennap ki kell vinned egy targonca frissen sült kenyeret s ott hangosan kell kiáltanod háromszor egymásután: Óh, úrnőm sorsa! Óh, úrnőm sorsa! Óh, úrnőm sorsa! Akkor megjelenik az én sorsom egy szép asszony képében s te átadod neki a kenyereket.

— Szívesen vállalom, — mondotta Katarina.

Három esztendeig lakott Katarina ennél az úriasszonynál s minden áldott nap vitte targoncán a frissen sült kenyereket s kiáltott háromszor: Óh, úrnőm sorsa! — akkor megjelent egy szép magas asszony s átvette tőle a kenyereket. Haj, de közben sokat sírt szegény Katarina, hogyne sírt volna, mikor eszébe jutott, hogy ő milyen gazdag leány volt s most szegény szolgálnak kell lennie! Egyszer aztán megkérdezte az asszonya:

— Katarina, miért sírsz te oly sokat?

Katarina erre elmondotta az ő történetét, az asszonya meg mondta neki:

— Tudod mit, Katarina? Ha holnap felmégy a hegyre, kérd meg az én sorsomat, szóljon a te sorsodnak, beszéljen a szívére, hogy elégelje meg a te sok s nagy szenvedéseidet.

Katarina megfogadta az asszonya tanácsát s másnap, mikor felment a hegyre, elpanaszolta az asszonya sorsának az ő szomorú életét. Sírva kérte: óh, úrnőm sorsa, kérd meg az én sorsomat, ne üldözzön többé!

Felelt a Sors:

— Óh, te szegény leány, a te sorsod szívét hét fátyol fedi, nehezen hallja meg a kérést. De csak jőjj el holnap, aztán hozzá vezetlek.

Katarina hazament, az asszonya sorsa pedig tüstént felkereste a Katarina sorsát s mondta neki:

— Kedves testvér, miért üldözöd még mindig szegény Katarinát? Engedd meg már, hogy virradjon fel az ő napja is.

— Jól van, — mondotta Katarina sorsa — holnap vezesd hozzám, adok neki valamit, az majd segít rajta.

Másnap aztán Katarinát az asszonya sorsa elvezette az ő sorsához, az pedig adott neki egy gomolya selymet s mondta neki: Őrizd meg jól, ennek még hasznát veszed.

Azzal hazament Katarina s mondta az asszonynak:

— Ime, asszonyom, nézze, mit adott az én sorsom. Egy gomolya selyem. Mit csináljak ezzel? Hisz alig ér valamit.

— Csak őrizd meg, — mondta az asszony — ki tudja, mi hasznát veszed?

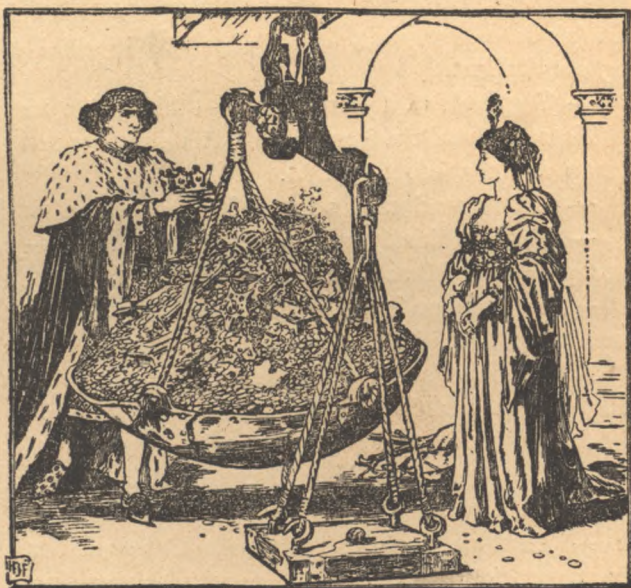
Telt, mult az idő s történt, hogy a fiatal király házasodni készült s mindenféle szebbnél-szebb, drágábbnál-drágább ruhákat varratott magának. Hanem, mikor a szabó belefogott egy gyönyörű selyemruhába, sehol sem talált ahhoz a selyemhez való selyemcérnát, ugyanolyan színűt. Jelentette ezt a szabó a királynak, az meg kihirdettette az egész országban, hogy akinek ilyen meg ilyen cérnája van, vigye az udvarába s megveszi jó áron.

— Katarina, — mondotta az asszonya — vidd a selyemcérnát a király udvarába, mert éppen olyat keres

a király, amilyen a tied. Majd meglátod, szép ajándékot kapsz te azért.

Fölvette Katarina a legjobb ruháját, ment a király udvarába, egyenesen a király színe elé, aki, amikor meglátta, ugyancsak ámult-bámult, mert már sok szép leányt látott, de Katarinához hasonlatos szépet soha.

A selyem serpenyője meg sem billent.

— Felséges királyom, — mondotta Katarina, — íhol, hoztam egy gomolya selyemcérnát, olyat, a melyet kerestet.

Hej, örült a király s mindjárt hívatta az udvar-mestert, kérdezte, mint fizessenek ezért a szép selyemért?

Mondta az udvarmester :

— Mérlegre kell tenni felség s annyi aranyat tenni az egyik serpenyőre, amennyi lehúzza a selymet.

Nosza, mindjárt hozták az aranymérőt, rátették egyik serpenyőjére a selymet, a másikra meg rakosgatták az aranyat, de bár raktak rá jó nagy halom aranyat, nem tudta lebillenteni a selymet. Akkor behoztak egy nagy-nagy mérőt s rárakták a mi aranya, ezüstje, gyémántja volt a királynak, de bizony a selyem serpenyője meg sem billent.

— Tegyétek rá a koronát is ! — kiáltott a király.

Nosza rátették a koronát s hát most éppen egyformán állott a két serpenyő.

— Hol kaptad ezt a selymet ? — kérdezte a király.

— Felséges királyom, — felelt Katarina — az asszonyom ajándékozta nekem.

— Nem, az nem lehet, — kiáltott a király. — Mondd a való igazságot, különben fejedet vétetem.

Mit tehetett szegény Katarina, megmondotta az igazat s elmondta élete történetét is.

Volt a király udvarában egy bölcs asszony, aki jelen volt, s hallotta Katarina elbeszélését. Ez azt mondta Katarinának :

— Katarina, te sokat szenvedtél, de most majd jó napokat fogsz látni. Mert hogy a selyemcérnádat csak a király koronája tudta lehuzni, meglásd, hogy királyné lesz belőled.

— Bizony királyné, — mondotta a király — mert Katarina lesz az én feleségem és senki más !

Bezzeg hogy úgy is lett : a király feleségül vette Katarinát s attól kezdve boldog volt. Még ma is él, ha meg nem halt.

Körolu.

(Török mese.)

Mikor még Kis-Ázsia tartományaiban derebejek uralkodtak, Bolu tartománynak volt egy derebeje, akinek messze földön rettegett volt a neve. Nemcsak a maga népét adóztatta, zsarolta ez a derebej, hanem az idegeneket is, akik az ő tartományán átutaztak. Különösen sok lócsiszár utazott által Bolu tartományán s minden lócsiszártól egy-egy lovat vett el adóba.

Egyszer egy nagy karaván utazott által Bolu tartományán s a derebejnek jelentették, hogy ebben a karavánban szebbnél szebb lovak vannak. Mindjárt küldötte a lovászmesterét, hogy válassza ki a legszebbik lovat. A lovászmester ment is azonnal, megnézte a ménest, kiválasztotta a legszebbik paripát, aztán felpattant rá s vágatott hazafelé, de amint vágatott és a jácint-kúthoz ért, a ló egyszerre megállott s hiába vágta, ütötte, szabdalta, egy lépést sem ment tovább. Nagy szégyenszemre vissza kellett fordulnia a lóval. Kiválasztott egy másikat, elvágatott vele, de a jácint-kútnál ez a ló is megállott. Ezzel is vissza kellett fordulnia. Harmadszor a lovászmester egy szörnyű sovány lovat választott ki. Olyan sovány volt, mint az őszi falevél. Bezzeg ez a ló nem állott meg a jácint-kútnál! Szép csendesén elügetett mellette, be a derebej

udvarába. A derebej ott állott a palota tornácán s ahogy meglátta a sovány gebét, szörnyű haragra gerjedt. Magán kívül kiáltotta :

— Fogjátok meg a gazfickót, szúrjátok ki mind a két szemét, aztán kötözzétek arra a gebére : hadd menjen rajta, ha olyan nagyon tetszett neki az a ló !

A szolgák megfogták a lovászmestert, kiszúrták a szemét, aztán felkötötték a lóra : eredj Isten hírével !

— Óh, hatalmas Allah, — imádkozott a szegény vak ember — mutasd meg nekem az utat, amely az én falumba visz, az én feleségemhez s az én egyetlen fiamhoz.

Mert a lovászmesternek volt felesége is és fia is, de már elmúlt tíz, vagy tizenöt esztendeje, hogy eljött a falujából s azóta nem látta sem feleségét, sem kicsi fiát. Azalatt pedig a gyermekből derék nagy szál legény lett, olyan erős, hogy híre járt messze földön. Olyan erős, hogy a fákat gyökerestől szaggatta ki. Allah meghallgatta a szegény, vak ember imádságát s szerencsésen megérkezett a falujába, a házához. Épen kint állott az udvaron a fia, a felesége s hogy megláták a vak embert, keserves sírásba tört ki mind a kettő. Lesegítették a lóról, leoldozták, aztán a vak ember megcsókolta a gyermekének a kezét, a szemét, bementek a házba, sírtak együtt keservesen sokáig . . .

Aztán telt, mult az idő. Egyszer azt mondja a lovászmester a fiának :

— Fiam, az istállónak a fedelét, a falát, még a hídlását is húzd be jó vastag bőrrrel, hogy még a szellő se tudjon bejutni, aztán egy esztendeig csak ápolod, kúrálod a lovat, ahogy csak tudod.

A fiú úgy tett, amint az apja parancsolta : behúzta jó vastag bőrrrel az istálló falát, aztán kúrálta a lovat,

adott neki mindenféle jó takarmányt, abrakot. Mikor aztán elmúlt az esztendő, mondotta az apja :

— No, most, fiam, három nap s három éjjel folyton öntözd az udvart vízzel, addig öntözd, amíg térdig érő sár lesz. Akkor aztán vezesd ki a lovat, ülj fel rá s háromszor váglass végig az udvaron.

A fiú három nap s három éjjel öntözte az udvart, lett rajta térdig érő sár ; akkor felült a lóra, háromszor körülvágatott az udvaron s megállott az ajtó előtt. A vak ember megtapogatta a lónak a patáját s mondotta :

— No, fiam, egy kicsit sáros a lónak a lába ; még egy esztendeig kúrálj csak jól.

A fiú visszavezette a lovat az istállóba, még egy esztendeig kúrálta ; akkor aztán, mikor a második esztendő is eltelt, mondotta az apja :

— Most, fiam, úgy öntözd meg az udvart, hogy ember ne tudjon járni rajta a nagy sár miatt.

A fiú három nap s három éjjel folyton öntözte az udvart s lett is akkora sár, hogy ember azon nem tudott járni : derékig ért az. Akkor aztán felpattant a lóra, háromszor körülnyargalt rajta, megállott az ajtó előtt. Az apja megtapogatta a lónak a lábát s íme, a sárnak nyoma sem volt rajta. Mondotta ekkor a vak ember :

— No, édes fiam, Allah legyen a te védelmeződ s Körolu legyen a te neved. Menj a világba, meg se állj addig, amíg el nem érsz Bolu városába, ottan boszuld meg az én szemem világát a derebejen. Ne kíméld a népet, ne kímélj senkit ; öljed, vágjad, pusztítsad az embereket, hogy ne legyen, akiket megadóztasson ; hogy ne legyen, akiket megraboljon, s ha a kezedre kaphatod őt, bánj el vele is kutyául.

A fiú felült a lóra, elbúcsuzott apjától, anyjától, s azzal elvágatott.

Meg sem állott, amíg Bolu tartományba nem ért. Ottan, szemben a derebej konakjával volt egy magas hegy, amelynek Csamlibel volt a neve: ott vert sátort Körolu. De bizony jaj volt Bolu tartomány népének, öregének, ifjának, férfának, asszonyának, mindazoknak, akik arra jártak, mert Körolu nem kegyelmezett, nem irgalmazott senkinek. Ölt, rabolt kegyetlenül s egyszerre csak nem mert senki az ő sátra felé járni: messze elkerülték a vidékét. Mikor aztán nem volt már semmi dolga Körolunak, akkor épített egy nagy várat a Csamlibel tetejére. Negyven arsin (rőf) volt a várnak a magassága s abban volt három terem. A falaknak három arsin volt a vastagsága. Aztán volt a várnak a tetején egy magas torony is. Annak a toronynak az ablakából nézte, leste Körolu, hogy ki vetődik arrafelé.

Egyszer aztán történt, hogy kurdok jöttek Bolu tartományába: egy sereg ember, férfiak, asszonyok, gyermekek. Ott telepedtek le épen a vár környékén, a végtelen nagy síkságon. Körolu lenézett a torony ablakából s amint nézte, nézte őket, meglátott közöttük egy leányt, de nagyon szépet, amilyent még világon való életében nem látott. Egyszeribe lovára pattant, levágtatott a kurdok táborába, ment egyenesen a leánynak az apjához s megkérte a leány kezét. Az öreg kurd jól ismerte már híréből Körolut, bizony nem adta volna jó szívvel a leányát neki. Hümmögött, beszélt erre, beszélt arra, hogy így, meg úgy, nem neked való az a leány, minek házasodol te, csak bajt viszel magaddal a váradba. Jobb volna ahelyett, ha egy jó cimborát tartanál magadnak, sokkal több hasznod lenne belőle.

— De hát ha nincs cimborám, — mondotta Körolu.

— Hallgass ide, — mondotta az öreg kurd — mondok valamit. Van Sztambulban egy mészáros, annak egy fia: Ajvász a neve. Az arca olyan szép, mint a holdé; szemöldöke fekete, mint a korom; haja olyan, mint a jácint; az anyajegye pedig hasonlatos a borsóvirághoz. Ezt a fiut rabold el. Adok neked egy sereg juhok, hajtsd el ezt az üszküdari vásárra. Ott lesz a mészáros is a fiával s amíg veled egyezkedik, alkudozik a juhokra, kapd fel a fiut a nyeregképébe s vágtsd el vele!

Körolunak tetszett a tanács, a juhokat elhajtotta az üszküdari vásárra s hát csakugyan találkozott is ott a mészárossal s a fiával. Nagyon megtetszett neki a fiú. Ilyen szép, derék szál fiut soha nem látott. A mészáros csakugyan odament hozzá, nézegette, vizsgálta a juhokat s ahogy nézte, nézte, se szó, se beszéd, Körolu megragadta a fiut, felkapta a nyergébe s elvágatott vele, mint a sebes szélvész.

Hej, sírt a szegény fiú! Mint a zápor, úgy szakadt szeméből a könny, de Körolu nemcsak a kardot tudta ám forgatni, értett ő a lant pengetéséhez is. Elévette a lantját, pengette s énekelt hozzá, úgy vigasztalta a az ifjút:

»Nekem hozott a világra
Az anyád,
Selyemkendőt, cifra sapkát
Adott rád!
Ne sírj, ne ríjj olyan nagyon,
Ne növeljed a bánatom!«

Eközben a mészáros észrevette, hogy mi történt. Szörnyen kétségbe esett, tépte a haját, szaladott erre,

szaladott arra, aztán felszaladott a város basájához, annak elpanaszolta a dolgot, hogy segítsen rajta. A basa csak ümgetett, csóválta a fejét, mondta neki:

— Hej, fiam, ez nagy baj. Csak egy embert ismerek, a ki letudná győzni Körolut, ez a Timur-Lenk fia, az arab Kenán, ezt majd utána küldöm.

Egyszeribe hívatta Kenánt a basa s mondta neki:

— No, fiam Kenán, most itt a jó alkalom, megmutathatod, hogy mit tudsz. Ennek az embernek a fiát elrabolta Körolu, a híres rabló, kapj a lovadra s nyargalj utána. Ha visszahozod a fiut, gazdagon megjutalmazlak.

Kenán nem mondatta magának kétszer, egyszeribe a lovára pattant, sebes szélnél sebesebben elvágtatott s nem messze a várostól még utól is érte Körolut. Ahogy a nyomába ért, Körolu megfordult, kirántotta a kardját. Kenán is. Nézték, nézték egymást, aztán Kenan is, Körolu is leeresztette a kardját. Körolu elévette a lantját, elkezdette pengetni s énekelt:

»Arab vitéz, légy pajtásom,
Ne támadj karddal nekem!
Karddal sírom' meg nem ásom:
Kíméld meg az életem!«

Kenan kezét adott Körolunak s mondta ének szóval:

»Hírem, nevem éigig ér el,
Bátor harcos vagyok én,
Nem festem ma kardom vérrel,
Nyujtsd a kezedet felém.«

Ezzel aztán megpecsételték a barátságot s hárman mentek vissza a csamlibeli várba. Most már hárman

csaptak ki a várból a vidékre : még nagyobb lett a rémület. A derebej ki sem mert mozdulni a konakjából. Dúlt-fúlt magában, de nem tudott semmit tenni a három híres vitéz ellen

»Lónyihogástól, halálhörgéstől
Megreszketett az ég s a föld,
A lovak habja, ellenség vére,
Patakot, folyót, mind betölt,
Lándzsasüivítés, dárदारöpítés
Hegybe' s a völgyben egyre ölt.«

Telt, múlt az idő. Történt egyszer aztán, hogy Körolu egyedül csatangolt az úton céltalanul. Maga sem tudta, hova, merre megy. Addig csatangolt, barangolt, hogy egyszer csak egy városba ért. Amint a városon lovagolt keresztül, egy forrás mellett megpillant egy leányt. Épen akkor merítette bele korsaját a vízbe. De ez a leány olyan szép volt, hogy Körolu egyszeribe megállította lovát. Nézte, nézte s nem tudta levenni róla a szemét. Mikor a leány megmerítette korsaját s visszafordult, ő is meglátta Körolut. Nagy hirtelen a fátyolával eltakarta az arcát, aztán futva futott haza. De ment utána Körolu, mindenütt a nyomában. A leány bement a házba, bezárta maga után az ajtót, Körolu meg megállott s kopogott. Kiszólt a leány :

— Ki az, ki kopogtat ?

Felelte Körolu :

— Fogadjatok Allah vendége gyanánt engem. Engedjétek meg, hogy átlépjem a küszöbötöket.

A leány beszaladt az apja szobájába, jelentette neki, hogy egy idegen bebocsáttatást kér, aztán hirtelen vissza is fordult s kinyitotta az ajtót. Körolu belépett

a szobába, ottan leült egy sarokba. A leánynak a szülei háttal ültek az ajtónak s nem látták őt. Süket volt mind a kettő, nem hallották, hogy mit beszél. Akkor aztán Körolu elévette a lantját s szép csendesen, halkan elkezdette pengetni s dalolt hozzá következőképen :

»Ne takard el szép testedet,
Hadd öleljem kebeledet,
Hadd csókoljam a szemedet,
Szívem elrablója, könnyörülj meg rajtam !
Hős Körolu az én nevem,
Eltartalak mézen, tejen,
Csak hős fiut szülj énnekem !
Szívem elrablója, könnyörülj meg rajtam !«

Mikor a dalnak vége volt, akkor Körolu odalépett a leány apjához, megcsókolta a kezét s hangos szóval kérte, olyan szépen kérte :

— Add nekem a leányodat !

Felelte az öreg ember :

— Ha Allahnak ez a parancsolatja : ám legyen tiéd a leányom.

Másnap a szomszédokat meghívták vendégségbe s megtartották a lakodalmat, de Körolu lakodalma után csak egy napig maradt ottan. Mikor ez az egy nap elmúlt, mondotta a feleségének :

— Feleségem, én most elmegyek. Ha a mindenható Allah fiuval áld meg, akkor add neki a Hasszán nevet s ha a kancátok, mely az én paripám mellett áll az istállóban, megcsikódzanék, annak a csikónak legyen Idis a neve.

Azzal általadott a feleségének egy kardot és egy övet s mondá :

— Ezt az övet pedig kösd majd fiadnak a derekára s ha akkorára nőtt, ültess fel a lovára, add a kezébe a kardot s küldjed, hogy keressen fel engemet.

Ennél többet nem mondott Körolu. Megcsókolta a feleségét, elbúcsuzott tőle, felpattant a lovára s úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Visszament a társaihoz. Megint együtt voltak hárman. Telt, múlt az idő. Egyszer Körolunak a két társa a derebej kertjének közelében járt, kelt s amint ott jártak-keltek, benéztek a kertbe s majd odagyökeredzett a lábuk a csudálkozástól: szebbnél szebb virágok voltak abban a kertben.

— Ezeket a virágokat leszedjük, — mondotta az egyik — gyerünk be.

Átugrottak a kerítésen, szedni kezdték a virágokat, de abban a pillanatban odarohantak a derebej emberei, lefogták őket, megkötözték s mély tömlöcnek a fenekére vetették. Meghallotta ezt Körolu, búsult erősen, tünődött, hogyan szabadítsa ki a társait. Oda ment a derebej kertjéhez s beüzent:

— Mondjátok meg a derebejnek, adja ki a társaimat.

A derebej visszaüzent:

— Mondjátok meg Körolunak, hogy kiadom a társait, ha nekem adja híres paripáját.

Fájt a szíve erősen Körolunak, de mit volt mit nem tennie, sajnálta nagyon a társait: híres paripáját odaadta a derebejnek. Erre a társait szabadon eresztették. Hanem bezzeg nem sokat ért a híres paripával a derebej, mert az a paripa, hacsak valaki közeledett hozzá, rúgott, harapott, nyerített szörnyen. Majd szét rúgta az istállót. Enni és inni sem tudtak neki más képen adni, csak úgy, hogy a padlásról eresztették le

az abrakot, meg a vizet. Ahogy ezt meghallotta Körolu, fogta magát, felöltözött lovászlegénynek, ment a derebej udvarába s jelentkezett nála, hogy ő majd megszeliíti ám azt a lovat. Örült a derebej, felfogadta mindjárt lovászlegényének Körolut s lám, ahogy Körolu bement az istállóba, a ló egyszeribe úgy megszeliült, mint egy bárány: meg sem mozdult. Ahogy ezt látta a derebej s látták az emberek, gyanut fogtak ám. Nem lehet ez az ember más, mint Körolu.

— Ki vagy, mi vagy? — kérdezte a derebej.

— Szegény lovászlegény, — felelte Körolu.

— Hazudsz, mert te az a híres rabló vagy, aki nekem annyi bosszúságot okozott. De most kezem között vagy, cudar!

Lefogatta Körolut, szíjat vágatott a hátából, aztán a sebes hátába gyertyát dugott, azt meggyújtotta, a gyertyát tövéig égette, úgy vallatta, hogy mondja meg a nevét, de Körolu mégsem mondotta meg. Egyszer aztán azt mondotta Körolu a derebejnek:

— Hallod-e, derebej, ne kínozz te engem tovább, mi hasznod van belőle? Látod, a lovad is elpusztul azalatt a sok állásban, mert nincs, aki jártassa. Engedd meg, hogy jártassam meg én.

— Ugyan, ugy-e? — mondotta a derebej — szeretnél megszökni rajta, ugyebár?

— Nem akarok én, — mondotta Körolu. Ha nem bízol bennem, zárasd be minden kapudat, kötözd össze kezemet, lábamat, úgy tegyetek a ló hátára.

Igy tetszett a dolog a derebejnek, összekötözték kezét-lábát Körolunak, úgy tették a ló hátára. Körolu egyszer-kétszer körülnyargalta az udvart s aztán fülébe súgta a lónak:

»Most mutasd meg, mit tudsz, én édes paripám !
 Ugorj át egyszerre a várnak kapuján ;
 Derbendi szorosig, szeretném, ha futnál,
 S meg sem is állanál, csak a jácint-kútnál.
 Lovam, örökségem, kincsem, büszkeségem,
 Hátam' hasogatták, megégették nékem.
 Rám néz szép homlokod, a fehér csillagu,
 Hé te bolui bej, — én vagyok Körolu!«

A ló egyet nagyot szökött, keresztül a kapu tetején
 s úgy eltűnt, hogy emberi szem többet nem látta.
 El a derbendi szorosba, ittak a jácint-kútból s estére
 már otthon volt Körolu a társainál, a csamlibeli várban.

Ám a Körolu feleségével mi történt ? Allah csudát
 mivelt s kilenc hónap s tiz nap mulva az asszonynak
 született egy fia, akinek az asszony Hasszán nevet
 adott. A kancának is lett egy csikaja, annak Idis lett
 a neve. Napok multak, hetek multak, hónap, hónap
 után, esztendő, esztendő után, nőtt, növekedett Hasz-
 szán, gyönyörű szép szál legény lett belőle. Akkor aztán
 egyszer éjjel álmában megjelent Hasszánnak egy pir
 (jó szellem) s mondá neki a következőket :

— Hasszán, hallgass rám. Kérd el az anyádtól a
 kardot s övet, amit a te apád, Körolu hagyott rád.
 Ül fel a te lovadra s keresd meg az apádat a csam-
 libeli várban, Bolu tartományban. Aztán az apádtól
 menj Kara vezír derebej istállajába, akinek van egy
 csudaszép leánya, Benli az ő neve. Ihol meg is mutatom
 neked. S a jó szellem az alvó fiunak megmutatta a
 csudaszép leányt. És ugyanazon éjjel álmodt látott
 Benli is, neki is megmutatta a jó szellem Hasszánt.
 Reggel, mikor felébredett az ifju, érezte, hogy tele van
 a szíve szerelemmel. Elmondotta az álmát az anyjának :

— Add ide a kardomat s a lovamat, édes anyám. Nekem nincs itthon maradásom, megyek az édes apámhoz, az édes apámtól ahhoz a leányhoz.

Sírt a szegény asszony, de hiába, Hasszánnak nem volt otthon maradása. Elbúcsúztak egymástól keserves könnyhullás között. Hasszán felpattant a lovára s meg sem állott, míg apjának a várához nem ért. Mikor a vár elé ért, épen akkor nézett ki az ablakon Ajvász.

— Gyertek, gyertek, — mondotta társainak — nézzetek ide, de gyönyörű lova van ennek a fickónak. Épen olyan, mint a te lovad, Körolu.

Körolu pedig meg sem mozdult a helyéből ; mondotta Ajváznak :

— Hátha olyan szép az a ló, vedd el tőle.

Ajvász kihajolt az ablakon s énekelve leszólt Hasszánnak :

»Gyerek, az útag' merre vezet ?
Milyen kalandon jár az eszed ?
A vándorlásod mire való ?
Enyém lesz még ma a barna ló !«

Szörnyű haragra gyulladt Hasszán s felelt a következőképen :

»Ne bánd, az útag' merre veszem,
Milyen kalandon jár az eszem,
S a vándorlásom mire való . .
Tied sosem lesz a barna ló !«

Akkor Ajvász szelídebb hangra fogta s dalolt a következőképen :

»Gyerek, vesztetre lesz a harc,
Maradj békén, ha jót akarsz,
Megtetszett nekem a lovad,
Vámképen tüstént ideadd !«

De Hasszán nem szelídült meg, szörnyű nagy volt
az ő haragja s visszaénekelt :

»Az én utam emerre van,
Nincsen már hozzád több szavam,
Élet-halálra vívj velem :
Idis-lovam, nem engedem !«

Most már Körolu is megmozdult.
— Micsoda vakmerő fickó lehet ez ? — mondotta.
Most ő kiáltott le az ablakból :

»Az én nevem : Hős Körolu,
Megiszom a véred', fiu ;
A tested' összemorzsolom :
Add a lovat, tanácsolom.«

Ahogy hallotta Hasszán az apja nevét, leugrott a
paripájáról s felkiáltott a várba :

»Oroszlánnak csak oroszlán
A fia,
A tigrisnek mindig tigris
A fia,
Ha te vagy a hős, a híres
Körolu :
Körolunak vagyok biz' én
A fia !«

Aztán felszaladott a várba. Volt ölelés, volt csókolás. Nézték hosszan, sokáig egymást. Alig tudták levenni a szemüket egymásról az apa és fiú, de amint elmúlt egy nap, két nap, Hasszán nyugtalankodni kezdett, az apja várában sem volt maradása.

— Mi bajod van, édes fiam? Mért vagy oly szomorú? Hasszán elbeszélte az álmát.

— Hát, édes fiam, — mondotta Körolu — ne menj te oda Kara vezír várába, mert Kara vezírnek megszámlálhatatlan sok a katonája s amellet van hat olyan fia, hogy mindegyik felér külön-külön ezer vitézzel.

De hiába beszélt Körolu, nem tudta eltéríteni szándékától Hasszánt. Mégis beleegyezett, aztán adott három szálat a hajából s mondotta a fiának:

— Ha nagy veszedelemben leszel, fiam, égess el egy szálat, abból megérezem, hogy hol vagy és segítségedre sietek.

Hasszán felült a lovára, elbúcsuzott apjától, el a társaitól s meg sem állott, míg Kara vezír városába nem ért. Ment egyenesen a vezír palotája mellé. Epen, amikor odaért, akkor nézett ki az ablakon Benli, a világszép leány. Mert annak sem volt nyugta, maradása, amióta azt az álmot látta. Folyton üzte, hajtotta, kergette a szerelem. Mindegyre kinézett az ablakon, vajjon nem jön-e az a deli szép vitéz, akit a jó szellem neki álmában mutatott. Ihol megjött, itt van, ő az, nem lehet más, — gondolta a leány és megszólalt halkán, csendesen.

»Ne nézz reám szerelmesen,
Nem lehetek tiéd sosem,
Megfognak, ha észrevesznek,
Börtön rácsa mögé tesznek«.

Elszomorodott az ifju s felelt a leánynak :

»A szerelem hozott engem,
Szerelmemet hogy feledjem ?
Egy életem, egy halálom :
Amért jöttem, megpróbálom.«

De a leány csak félt, félt erősen, mert féltette a
vitézt s mondá neki :

»Az én apám Kara vezír,
Jaj néked, hogyha itten ér !
Bajt látsz akkor, búbanatot,
Szerelmedet átkozhatod !«

De mondhatott akármit, Körolunak a fia nem
ijedt meg. Elmondotta a leánynak az álmát. A jó szellem
neki szánta őt, nem mehet el ő innét, amíg övé nem lesz.

»Nem magam eszétől jöttem,
Álomképed járt előttem,
Egy jó szellem megmutatta,
Szívem' azzal csalogatta.«

Most már a leány sem tudott ellenállni :

»Szerelmesem, oroszlánom,
Édesuram, hős szultánom,
Benli vagyok . . . álomképed
Engem rajzolt te elébed !«

Mikor a dal elhangzott, akkor aztán szépen meg-
beszélték, hogy este Hasszán jöjjön a várkertnek a

kapujához, ott majd várjon rá. A mondott időre ott is volt Hasszán, ott volt a leány is, hanem Hasszán szörnyen el volt fáradva a sok utazástól, ledült a lóva nyakára s mikor a leány kilépett a kapun, aludt mélyen.

— Ébredj, ébredj, Hasszán, — mondotta halkán, csendesen a leány — de Hasszán meg sem mozdult. Aztán dalolni kezdett. Hasszán arra sem mozdult meg. Akkor a paripája nagyot nyerített. Erre Hasszán hirtelen felébredt, meglátta a leányt, megfogta, a karjánál fogva szép gyengén felemelte a nyergébe s elvágatott, mint a gondolat, még annál is sebesebben. Három nap s három éjjel folyton vágatott, vissza sem nézett. Akkor aztán megállottak pihenni. Leszállottak a lóról, a leány leült a gyepre, Hasszán meg az ölébe hajtotta a fejét s elaludott. De alig aludott el Hasszán, egyszerre csak mit lát a leány! Rettenetes nagy porfelleg kerekedett, szállott a porfelleg, gomolygott arrafelé. Aztán egyszerre csak elkezdett oszladozni-foszladozni, lett világosság s abban a világosságban a leány meglátta az apját, a hat testvérét, utánuk kétezer vitézt. Sírt a leány keservesen, szakadott a könny a szeméből mint a zápor s ahogy lehullott a könnye Hasszánnak az arcára, Hasszán felnyitotta a szemét:

— Miért sírsz, édes mátkám?

— Óh nézd, óh nézd, — mondotta a leány olyan szomorúan, hogy szomorúsága a világ nagy tükrét gyászfeketével borította be. Abban a pillanatban felugrott Hasszán, hirtelen az erdőbe nyargalt a leánnyal, ottan elrejtette, aztán ismét visszafordult az erdőből, várta a leány apját, testvéreit, várta a vitézeket. Ime, jöttek is azok. Jött először a leánynak a legidősebb bátyja. Összecaptak keményen, láng csapott ki mindkettőnek kardjából, kettétörött mindkettőnek kardja.

Akkor láncsára kaptak, összecsaptak. A láncsából is láng csapott ki, kettétörött az is. Mostan leszállott a lóról mindakettő, derékon ragadták egymást, de Hasszán olyan keményen szorította meg a vitézt, hogy kiesett a kezéből a kettétörött láncsa, elterült a földön.

Aztán jött a második fiú, a második után a harmadik. Mind a hármat legyőzte Hasszán. De eltartott a viadal estig, az vetett véget a szörnyű viadalnak. Hét mély sebből vérzett Hasszánnak a teste, úgy ment vissza mátkájához. Ez bekötözte sebeit, aztán behúzódtak egy barlangba, ottan töltötték az éjszakát. Reggel, mikor felébredtek, már ott állottak a barlangszáda előtt mind a vitézek. És jött Hasszán, újra kezdődött a viadal. Eltartott estélig, de nem tudták legyőzni Hasszánt, hanem sebet, azt kapott tizenkettőt. Még a lováról sem tudott leszállani, a leány segítette le a lóról, aztán bevezette a barlangba, bekötötte a sebeit s ráborult és siratta keservesen. Reggel kelt volna fel szegény Hasszán: nem tudott. Mondta a leánynak:

— Adj ki engemet az édesapádnak, ne törődj velem, hadd mentse meg Allah a te életedet.

— Nem, azt nem teszem, — mondotta a leány, — azzal kardot ragadott a kezébe, kiment a barlang elé. S hiába kérte az apja, hiába csalogatta, hiába ígért neki minden szépet, minden jót, hogy csak hagyja ott a mátkáját.

— Nem, nem!

Kardot húztak a vitézek, rárohantak a leányra, de ez vágott jobbra-balra, estélig tartott a viadal, nem tudták legyőzni. Este a leány is sebektől borítva tá-molygott be a barlangba, lefeküdt a mátkája mellé, ráborult, siratta a mátkáját, siratta magát. Reggel, mikor felébredtek, sem Hasszánnak, sem Benlinek nem

volt ereje. Mi lesz most velük? Hasszán alig tudta felnyitni a szemét, alig tudott egy szót szólani. Csendesen, halkán mondotta:

— Van a zsebemben három hajsza, végy ki egyet, égesd el, majd eljön az én apám, ne sírj.

Ahogy a hajsza elégette Benli, abban a pillanatban szörnyű erős fájdalmat érzett Körolu egész testében, mintha tüzzel égették volna.

— Bajba van a fiam! — ordított Körolu — bajtársaim, lóra! Én előre vágatok, ti jöjjetek utánam s útközben szerezzetek annyi vitézt, amennyit tudtok.

Vágtatott Körolu sebes szélnél sebesebben, még a gondolatnál is sebesebben. Aztán egyszerre ott volt az erdőben, ott a barlang előtt, ahol az ő édes fia feküdt s a csudaszép leány. Bement a barlangba. Eszméletlenül feküdt a fia, de amint ő megszólalt, felnyitotta a szemét, aztán ismét lecsukódott szemepillája. Megkente a homlokát valami csudáírral, azután végig minden sebet a testén, szépen bekötözte a fiának a sebjeit, azután a leánynak is minden sebéit. Reggel megérkezett Ajvász és Kenán is, jött a nyomukban vagy ezer vitéz és ott voltak már a vezír vitézei is mind. Hej, lett szörnyű viadal! Összecsapott a két sereg, patakokban ömlött a vér, de mikor esteledett-alkonyodott, vége lett a viadalnak, Kara vezír esze nélkül menekült, utána sebekből borítva a fiai, mind a vitézek, akik még életben maradtak. Akkor Körolu visszament a barlangba, szépen fejér lepedőbe göngyölgette a fiát, leült melléje s hallgatott sokáig szomoruan. Aztán egyszer megszólalt: (gondolta magába, próbára teszi a leányt, vajjon igazán szereti-e fiát).

— Benli — mondotta Körolu — Hasszán nem él sokáig, ő meg fog halni, légy az én feleségem.

Mondotta Benli :

— En csak addig élek, amíg Hasszán él, — azzal sírva borult Hasszánnak a testére.

Elmosolyodott erre Körolu, arca, szeme ragyogott az örömtől s mondotta a leánynak :

— Ne sírj, édes leányom, én csak próbára akartalak tenni. Tíz nap múlva egészséges lesz újra Hasszán s élhettek boldogan.

Még aznap szép gyengén a lovára emelték Hasszánt, hazavitték az apja várába s ott csakugyan tíz nap múlva ismét talpraállott. Akkor aztán mind felkerekedtek, mind ahányan voltak, mentek abba a városba, ahol Hasszánnak az anyja lakott s ottan megtartották a vendégséget. Negyven nap s negyven éjjel szakadatlanul tartott a lakodalom. Akkor Körolu elbúcsuzott a fiától, menyétől, feleségétől, visszament ismét a Csamlibeli várba. Ott élt azután is s mikor már erősen leöregedett, még akkor is rettegték messze földön Körolu-nak a nevét. Körolu neve megmaradott, még ma is fel-felcsendül Kis-Ázsiának tartományaiban Körolu dala :

»Mint a hegytetőn
Hó van egyfelé,
Tél van másfelé,
Számban úgy remeg
Nyelvem egyfelé,
Fogam másfelé ;
Kardomtól repül
A fej egyfelé,
A test másfelé !«

Hófehérke.

(Német mese.)

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhétországon túl, volt egy királyné. Ez a királyné — halljatok csudát! — olyan királyné volt, hogy maga szabta, varrta a ruháját. Egész nap el tudott üldögelni az ablak mellett, ott szabott, varrogatott s sóhajtozott magában, mert nem volt gyermeke. Egyszer, amint varr, megszúrja a tű az ujját, s mit gondol, mit nem, kinyitja az ablakot, hogy frissen hullott hóval mossa le a vért. Mert éppen hullott a hó javában. Ahogy kihajolt az ablakon, három csepp vér lecseppent a hóba, s úgy megtetszett a királynénak a pirosság a fehér hóban, hogy elsóhajtotta magát: Hej, Istenem, ha megáldanál engem egy olyan gyermekkel, aki olyan fehér volna mint a hó, olyan piros mint a vér, s olyan fekete, mint az ablak ébenfa-rámája!

Isten meghallgatta a kérését, megáldotta egy leánnyal, kinek bőre fehér volt mint a hó, arcza piros, mint a vér, s a haja olyan ragyogó fekete, mint az ébenfa. Mert hogy fehér volt, mint a hó a kis leány, elnevezték Hófehérkének. De nem sokáig gyönyörködhetett a királyné Hófehérkében, attól kezdve, hogy kinyitotta az ablakot, elkezdett betegeskedni, lassanként elhervadt s meghalt.

Eltemették a királynét nagy pompával, de esztendőre telve a király újra megházasodott. Szép asszony volt az új királyné, de büszke, kevély, mindig cicomázta magát, folyton a tükör előtt állott, az ő csudatükre előtt, ki ha kérdezett tőle valamit, válaszolt rá. Egyszer, amint nézegette magát a tükörben a királyné, kérdi:

Tükröm, tükröm, felelj nyomban:
Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Könnyű arra válaszolnom:
Te vagy a legszebb, asszonyom!

Örült a királyné, nagyon örült, mert tudta, hogy a tükör csak a színgazat mondja.

Eközben telt, múlt az idő, nőtt, növekedett Hófehérke, napról-napra szépült, s mikor hét éves lett, szebb volt, sokkal szebb, mint a királyné. Látta ezt a királyné, de nem akart hinni a szemének, odaállott a tükör elé s megkérdezte:

Tükröm, tükröm, felelj nyomban:
Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál;
De a lányod szebb náladnál.

Haj! megijedt erre a királyné, kékült, zöldült az arca, majd felvetette a bosszúság! Mit! hogy nálánál szebb legyen Hófehérke! Ettől az órától fogvást nem nézhette Hófehérkét, mert, ha csak rápillantott, elsárgult az irigységtől. Nem volt többé nyugalma sem éjjel, sem nappal, s mind azon törte a fejét, hogy pusztítsa el Hófehérkét. Gondol ide, gondol oda, ő bizony behivatja az udvari vadászt, s megparancsolja neki:

— Hallod-e, vidd ki Hófehérkét az erdőbe, ott öld meg, a szívét s a máját vedd ki, hozd haza, hadd lássam, igazán megölted-e?

Megsajdult a szíve a vadásznak erre a gonosz beszédre, de nem szólhatott. Kiment nagy búsan a szobából, aztán ment Hófehérkéhez, jó kedvet mutatott előtte, s hívta az erdőbe. Ment Hófehérke, hogyne ment volna! Mikor aztán kiértek az erdőbe, erdőnek a sűrűjébe, megállott a vadász, hullani kezdett a könnye, mint a záporosó, s elmondta, hogy mi szörnyű ítéletet mondott Hófehérkére a királyné.

Hej, Istenem! sírt Hófehérke, könnyörgött a vadásznak, hogy annak majd megszakadt belé a szive:

— Ne öljön meg, édes vadász bácsi, eresszen engem, hadd bujdossam el, én szegény árva!

Gondolta magában a vadász:

— Hát minek is öljem meg én! Majd úgylis megölik a vadak szegényt. Én meg lelövök egy őzikét, annak a szivét s máját hazaviszem a királynénak.

Úgy tett a vadász, ahogy elgondolta. Hófehérkét útnak eresztette, aztán lelőtt egy őzikét, annak a szivét, máját kivette, hazavitte, a királyné még akkor este megsütötte, megette, s azzal lefeküdt adta gonosz lelke! Ezalatt meg Hófehérke ment az erdőben, mind beljebb, beljebb, félt szegény még a falevéltől is, hát még mikor medvék, farkasok s mindenféle erdei vadakkal találkozott! De lám, az erdei vadak nem bántották, szépen kitérték előle! Csak ment, mendegélt szegény Hófehérke, s mire esteledett, alkonyodott, egy kis házacskához ért. Gondolta magában, bemegy oda, hátha jó lelkekre talál s szállást adnak éjszakára. Bemegy a házikóba, körülnéz s hát, Uram, Teremtőm, ott minden olyan icike-picike, olyan csinos, olyan kedves, olyan tiszta, hogy azt emberi szó nem tudja elémondani! A szobácska közepén volt egy asztalka, meg volt szépen terítve, rajta hét tányérocшка, minden tányérocшка mellett egy kanalacska, aztán villácska, késecske, s hét poharacska. A fal mellett volt hét ágyacska, mind a héten hófehér terítő.

— Vajjon ki lakhatik itt? — kérdezte magában Hófehérke, mert egy lelket sem látott. Már akárki, gondolta magában, ő bizony itt marad. S mert éhes volt nagyon, mind a hét tányérkáról evett egy keveset s mind a hét poharacskából ivott egy csepp bort.

Aztán, mert fáradt volt, sorba próbálgatta az ágyacskákat, de az egyik hosszú volt, a másik nagyon rövid, na, a hetedik éppen neki való volt: abba belefeküdt s elaludt.

Már sötét este volt, mikor hazajöttek a házikó gazdái: hét törpe volt, mind a hét bányász, az erdő mellett, a hegyekben bányázkodtak, ásták az aranyat, ezüstöt. Belépnek a törpék a szobába, meggyujtanak hét lámpácskát, asztal mellé telepednek s hát, uramfia, látják, hogy valaki itt járt, mert mind a hét tányérról hiányzott egy kevés étel s a poharacskák sem voltak színültig tele, mint rendesen.

Megszólal az első:

— Hm, hm, vajjon ki ült az én székemen?

A második:

— Hát az én tányéromból vajjon ki evett?

A harmadik:

— Ki tört le az én kenyerecskémből?

A negyedik:

— Ki evett az én főzelékemből?

Az ötödik:

— Vajjon ki szurkált az én villámmal?

A hatodik:

— S ki vágott az én késecskémmel?

A hetedik:

— Hát az én poharacskámból ki ivott?

Akkor az első az ágyra tekintett s látta, hogy valaki feküdt azon.

— Hm, hm, vajjon ki feketett az én ágyamon?

Arra mind az ágyakra néztek s egyszerre kiáltották:

— Az enyémen is feküdt valaki!

A hetedik, mikor jó közélről megnézte az ágyát, megpillantotta benne Hófehérkét, szólítja a többie-

ket, azok odaszaladnak, összecsapják a kezüket, nem akarnak hinni a szemüknek, hozzák a lámpácskájukat, rávilágítanak Hófehérkére s egyszerre kiáltották el magukat: Jaj de szép gyermek, jaj de szép!

De tüstént elhallgattak, nehogy felébredjen Hófehérke, lábujjhegyen jártak, csendesen vetkeződtek s a hetedik törpe sorba járta a többiek ágát, hol ennél, hol annál aludt egy keveset ezen az éjszakán.

Reggel jókor felébredt Hófehérke, látja a hét törpét s megijed szegény, de nagyon. De a törpék mosolyogtak, körülállották s nyájasan kérdezték:

— Ki vagy te, szép leányka?

— Hófehérke az én nevem, — felelte a leányka. Aztán elbeszélte, hogy mi történt vele.

Mondották a törpék:

— Bizony, ha ez történt veled, maradj itt velünk, jó dolgod lesz itten. Tartsd rendben a házunkat, süss, főzz, mosogass, söpörgess, fódózgasd a ruhánkat s élhetsz velünk, míg a világ s még két nap!

Mondta Hófehérke:

— Itt maradok nálatok, kedves törpék, hogyne maradnék!

Ott is maradt Hófehérke, a házacskát rendben tartotta, a törpék reggel mentek, este jöttek s pompás vacsora várta őket mindig. De ahányszor elmentek a törpék, mindég a lelkére kötötték Hófehérkének, hogy vigyázzon magára, mert a királyné nemsokára megtudja, hogy itt van.

— Senkit be ne eressz! — ezzel búcsuztak tőle minden áldott reggel.

Hát a királyné mit csinált ezalatt? A királyné bizony boldog volt, mert azt hitte, hogy csakugyan a Hófehérke szívét, máját ette meg s most már ő a

legszebb az egész országban. Hanem, hogy telt, múlt az idő, egyszer mégis a tükör elé lépett s kérdezte:

Tükröm, tükröm, felelj nyomban:
Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál,
De a lányod szebb náladnál.

Megijedt a királyné, nem akart hinni a fülének, kérdezte újra:

Tükröm, tükröm, mit beszélsz te?
Hiszen meghalt Hófehérke!

Mondotta a tükör:

Dehogy halt meg Hófehérke!
Hét törpének a vendége.

Megint nem volt ez órától fogvást nyugalma a királynénak sem éjjel sem nappal s mindazon törte a fejét, hogy s mint tudná elpusztítani Hófehérkét.

Mit gondolt, mit nem, befestette az arcát, még pedig öregre festette, aztán felöltözött vén boltos-asszonynak, összeszedett mindenféle csillogó-villogó portékát s így indult az erdőbe, a hét törpe házához. Oda talált egyenesen, kopogtatott az ajtón s bekiáltott:

— Szép portéka, olcsó portéka, tessék, tessék!
Hófehérke kidugta a fejét az ablakon s kérdezte:
— Mit árul, néne?

— Szép portékát, jó portékát, — felelt a királyné, derékövet, mindenféle színűt, szebbnél-szebbet, tessék, szép kisasszony!

Elészedett egyet, a legszebbet, tiszta selyem volt az, mutatta Hófehérkének.

— Ugy-e, szép?

— Jaj de szép!

Gondolta magában Hófehérke: ezt a jó asszonyt bátran beereszthetem, ettől ugyan nem lesz bántódásom. Kinyitotta az ajtót, beeresztette az asszonyt s kiválasztotta magának a legszebb övet.

— Jaj, de szép vagy, lelkem, aranyom! — csapta össze a kezét az asszony. Várj csak, hadd csatolom én az övet karcsú derekadra!

Hófehérke engedte, hogyne engedte volna! De a gonoszlelkű asszony mind szorosabbra-szorosabbra húzta az övet, egyszerre csak elakadt Hófehérke lélekzete s holtan esett a földre. Azzal a királyné elsietett, szaladt haza nagy örömmel, hogy most megint ő a legszebb.

Jőnek haza este a törpék, látják, hogy Hófehérke a földön fekszik, nem mozdul, nem is lélekzik, mintha meghalt volna. Haj, édes jó Istenem, de megijedtek szegénykéik! Hirtelen fölvtették, ágyba fektették s nézték, vizsgálták, mi baja lehet. Egyszerre csak meglátják derekán a selyemövet, kettévágják s hát Hófehérke kezd ébredezni. Mikor aztán egészen magához tért, elmondta, hogy ki volt nála.

— Az az asszony a királyné volt, — mondták a törpék. Lám, lám, ugy-e, mondtuk, hogy senkit be ne eressz! Többet föl ne nyisd az ajtót, ha magadban vagy itthon!

Ezalatt a királyné haza érkezett s tüstént ment a tükör elé, kérdezte :

Tükröm, tükröm, felelj nyomban :
Ki a legszebb országomban ?

Felelt a tükör :

Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál,
De Hófehérke szebb náladnál !

Mondotta a királyné nagy haraggal :

Bolond tükör, mit beszélsz te ?
Hiszen meghalt Hófehérke !

Felelt a tükör :

Dehogy halt meg Hófehérke,
Hét törpének a vendége.

De bezzeg felfordult a világ a királynéval, mikor ezt hallotta ! Bizonyosan feleszénkedett, gondolta magában s megint azon törte a fejét, hogy s mint pusztítsa el Hófehérekét. Adta gonosz lelke értett a boszorkánysághoz, hókusz-pókusz, csinált egy mérges fésűt, aztán felöltözött vén asszonynak s ment a törpék házához, kopogtatott az ajtón, bekiáltott :

— Tessék, tessék, jó portéka, olyan olcsó, mint a répa !

Hófehérke kinézett az ablakon s rákiáltott :

— Csak tovább egy házzal ! Itt hiába házalsz.

De a királyné nem ment tovább, elévette a fésűt, arany volt az kívül, csillogott, ragyogott s Hófehér-

kének úgy megtetszett, hogy nyomban kinyitotta az ajtót. Nézte, csudálta a fésüt s megvette.

— No, most én majd megfésüllek, — mondotta a királyné, úgy sincs, aki rendesen megfésüljön.

Hófehérke nem gondolt rosszat, hogy gondolt volna. Hagyta, hogy fésülje meg a vén asszony, de alig ért fejéhez a fésü, elszédült s eszméletlen terült el a földön. A királyné jól a Hófehérke fejébe nyomta a fésüt, aztán — ill'a berek, nádak, erek! — elszaladt, hazáig meg sem állott.

Áldott szerencsére, esteledett, alkonyodott, a törpék hazajöttek s hogy látták Hófehérkét a földön, mindjárt a királynéra gondoltak. Hófehérkét felvették a földről, ágyba fektették, nézték, vizsgálták, a fésüt megtalálták, a fejéből kihúzták s im', Hófehérke egyszeribe feleszénkedett s elmondotta, hogy mi történt.

— Az az asszony a királyné volt, mondták a törpék. Minek nyitottad ki az ajtót? Többet ki ne nyisd, mert egyszer szörnyű halálnak halálával halsz meg!

Azalatt a királyné a tükör elé állott s kérdezte nagy büszkén:

No, tükröcském, felelj nyomban,
Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál,
De Hófehérke szebb náladnál!

Hej, nagyot toppantott a királyné, mondotta szörnyű haraggal:

Bolond tükör, mit beszélsz te?
Hiszen meghalt Hófehérke!

Mondta a tükör:

Dehogy halt meg Hófehérke,
Felébreszté hét törpécske.

Dúlt, fúlt a királyné, nem lelte helyét, aztán elbujt egy sötét kamarában, hol senki sem láthatta, ott kotyfolt, hókusz-pókuszolt s csinált egy szép kerek almát, pirosat, hogy a ki ránézett, megkívánta, de belül méreg volt a szép piros alma. Akkor bekente az arcát, felöltözött parasztasszonynak, úgy ment a hét törpe házához, kopogtatott az ajtón, Hófehérke pedig kinézett az ablakon.

— Tovább egy házzal, be nem eresztlek, — szólt Hófehérke.

— Nem is akarom, aranyos kisasszony, úgyis elfogyott az almám, csupán ez az egy van, azt is magának adom, ha elfogadja.

— Nem, nem, nem szabad elfogadnom.

— Talán bizony attól fél, hogy mérges? Ihol, ketté vágom, a piros felét megeszem én, a fehér felét egye meg maga, lelkem.

Az ám, úgy csinálta, adta gonosz lelke, hogy a fehér felében volt a méreg, a piros felében meg semmi sem volt.

Hófehérke, mikor látta, hogy az asszony milyen jóízűen eszi az almát, elfogadta a másik felét, de alig harapott belé, holtan terült el a földön.

— No, most ébresszenek fel a törpék! — kacagott a királyné s elszaladt, mint a szél, meg sem állott

hazáig. Ahogy hazaért, a tükör elé állott s kérdezte nagy kevélyen :

No tükröcském, felelj nyomban :
Ki a legszebb országomban ?

Felelt a tükör :

Könnyű erre válaszolnom :
Te vagy a legszebb, asszonyom !

Most már megnyugodott adta gonosz lelke, bizonyos volt abban, hogy meghalt Hófehérke.

Jönek este haza a törpék, látják, hogy megint a földön fekszik Hófehérke, felveszik, ágyba fektetik, nézik, vizsgálják, nem találnak rajta semmit, mosdatják vízzel, borral, ecettel, de Hófehérke nem ébredett fel.

— Meghalt ! Meghalt ! — sírtak, jajgattak a törpék s majd megszakadt a szívük. Nagy búval, bánattal, sűrű könnyhullatással koporsót faragtak, abba Hófehérkét belefektették, a koporsó körül leültek mind a heten s három napig folyton sírtak, mint a záporosó.

Akkor azt mondták :

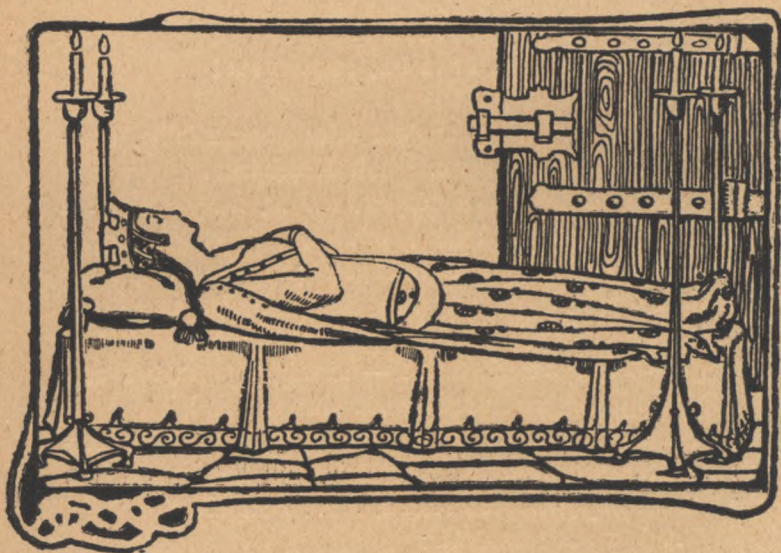
— Nem temetjük a fekete földbe a mi drága Hófehérkénket, csináltatunk neki üvegkoporsót, hadd lássuk mindég.

Csináltattak üvegkoporsót, abba fektették Hófehérkét, ráírták a nevét s azt is, hogy király lánya volt, úgy vitték ki magas hegynek tetejére, ott letették s egy közülök mindig ott ült a koporsó mellett, őrizte, nehogy valaki elvigye. És jöttek arra az erdei vadak s még azok is siratták a szép Hófehérkét.

Telt, múlt az idő s Hófehérke nem változott a koporsóban, úgy tetszett, hogy csak alszik. Fehér volt, mint a hó, piros, mint a vér s fekete a haja, mint az ébenfa.

Történt egyszer, hogy az erdőbe jött vadászni egy királyfi, a hegy tetején meglelte a koporsót, koporsóban Hófehérkét s olvasta, mi a koporsó oldalára volt írva.

Nem győzte nézni, csodálni a királyfi Hófehérkét s mondta a törpéknek :

— Adjátok nekem ezt a koporsót s azt adok cserébe, amit csak a szívetek kíván.

Mondották a törpék :

— Nem adjuk mi ezt az egész viláért !

— Hát ajándékozzátok nekem, — mondotta a királyfi, mert nem tudok élni, ha nem látom Hófehérkét.

A törpék megsajnálta a királyfit s neki ajándékozták a koporsót. Akkor a királyfi a szolgálival felvétette a koporsót, ezek elindultak, mentek, mendégéltek. Egyszer csak megbotlanak a szolgák; megrázódik a koporsó, s ím, halljatok csudát! a mérges álma kigurult Hófehérke torkából, aztán csak fölnyílik a szeme, mosolyog a szája: föltámadott Hófehérke!

— Hol vagytok? — kérdezte Hófehérke.

— Nálam! — felelt a királyfi s elbeszélte, hogy mi történt. Aztán mondta: — Jere velem az apám palotájába, légy a feleségem, szép Hófehérke!

— Veled megyek, veled, — felelt Hófehérke — tied leszek, tied.

Akkor a királyfi lovára ültette Hófehérkét, hazavitte s kihirdették ország-világ előtt, hogy házasodik a királyfi. Jöttek a vendégségre mindenünnen, meghívták arra a királynét is, az fel is öltözött legszebb ruhájába, de minekelőtte útnak indult, megkérdezte a tükört:

Tükröm, tükröm, felelj nyomban:

Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál,

De Hófehérke szebb náladnál!

Mérgesen toppantott a királyné:

Bolond tükör, mit beszélsz te!

Hiszen nem él Hófehérke.

Mondotta a tükör:

Dehogy nem él, Hófehérke!
Most öltözik hófehérbe.
Ő a királyfi mátkája,
A jöttödét nagyon várja!

Hiszen várhatta Hófehérke a gonoszlelkű királynét, nem jött el az a vendégségbe. Ahogy hallotta a tükör beszédjét, elkékült, elzöldült s csak elterült a földön. Többet fel sem is kelt soha.

Hófehérke ma is él, ha meg nem halt, de még a törpék is.

Holnap mind legyenek a ti vendégetek.

Az alamizsna.

(Angol mese.)

Öreg koldusasszony álldogált az országút szélén, majd megvette az Isten hidege. Fújt a szél, kavarogtak a hópelyhek, de ő csak állott, állott egy helyben s várta, ha valaki arra vetődne. Hát jött is gyalogosan egy úriember. Nehéz prémes bunda volt rajta, vastag meleg keztyű a kezén. Amint elhaladt a koldusasszony mellett, egy pillanatra megállott: alamizsnát akart adni, de meggondolta a dolgot. Félt lehúzni a keztyűjét, anélkül pedig nem adhatott alamizsnát, de részvétellel nézett a koldusasszonyra s mondta:

— Ó szegény öreg asszony, de szomorú a te sorsod, hogy ebben a rettentő időben kell itt alamizsnára várnod!

A koldusasszony semmit se szólt, de jól esett szívének az a néhány jó szó is, hálásan nézett az úriemberre, ki még jobban beburkolódzott bundájába s haza sietett.

Alig távozott el ez az úriember, pompás úri hintó közeledett a koldusasszony felé. Gazdag uraság ült a hintóban s ez ahogy meglátta a didergő asszonyt, megállította hintáját, előkereste kis pénzesztárcáját, kivett belőle egy pénzdarabot, aztán hirtelen kinyitotta

a hintó üveges ajtaját s merthogy besüvített a hideg szél, gyorsan kidobta a pénzdarabot a hóba. Amint a pénz kirepült az ablakon, akkor vette észre, hogy tévedésből aranyat dobott az asszonynak.

— Ejnye, ejnye, — mondta magában — kevesebb is elég lett volna. No de nem baj, elég gazdag vagyok, néhanapján aranyat is adhatok a koldusoknak.

Aztán mikor hazaért palotájába s ott ült a gazdagon terített asztal mellett, a jó meleg szobában, eszébe jutott a koldusasszony s megint csak hümmögött:

— Ejnye, ejnye, mégis csak igen sokat adtam annak a koldusasszonynak. No, mindegy, — vigasztalta magát, — Isten majd visszafizeti.

Közben hazaért a gyalogos úriember is, ő is ott ült gazdagon terített asztal mellett, de neki már sehogyszem izlett az ebéd. Folyton a koldusasszonyra gondolt s igen szégyellette, hogy semmit sem adott neki. Hirtelen felugrott az asztal mellől s becsöngette a szoba-leányt.

— Teríts még egy személyre, — szólt a szoba-leánynak s azzal elsietett, egyenest oda, hol a koldusasszonyt látta.

Az, szegény, most is ott volt. Kereste a hóban az aranyat, turkált mindenfelé, de bizony nem találta. Rongyos ruhájában csak úgy didergett szegény, szeméből folyt a könny.

— Mit csinálsz, szegény koldusasszony?

— Óh, ne is kérdezze uram. Egy jólelkű úr egy aranyat dobott nekem s nem találom.

— Ne is keresd, úgy sem találod meg, — mondotta az úriember. — Jere velem, az én házamba.

Karonfogta az öreg koldusasszonyt, elvezette a házába.

Azzal karonfogta az öreg koldus asszonyt, elvezette a házába, leültette maga mellé, gazdagon megvendégelte s ebéd után meg is ajándékozta.

Mikor aznap este az angyalok az égben az ő aranykönyvükbe beírták mindazt a jó cselekedetet, amit aznap láttak, nem jegyezték fel a hintós úriember aranyát, de első helyen írták be a gyalogos úriember nevét, ki megbánta s jóvátette hibáját.

Benedek Elek : Kék mesekönyv.

(192—193.)

... gyorsan kidobta a pénzdarabot a hóba.

A farkas khán leánya.

(Tatár mese.)

Egy régi, szénával fedett kalibában élt egy nyolc-esztendős fiú. Nagyon szegény volt, sem apja, sem anyja, egyedült élt a kalibában. Egyetlen vagyona egy három esztendős csikó volt. Ezzel foglalkozott egész nap. Ezt kúrálta, dajkálta, takarítgatta, kényeztette. Aztán napközben el-eljárt vadászni. Nyulat s más vadat fogott. Vermeket ásott, csapdákat állított fel : így fogta a nyulat s a mindenféle vadakat. Egyebet nem is evett vadhúsnál. Sokat éhezett a fiú, de annál többet evett a csikó. Annyit evett egymaga, mint egy egész ménes. Minden 24 órában lelegelt egy egész rétet.

Egy este, mikor már a csikó lelegelte a rétet, megkötötte egy fához, aztán hazament a kalibába. Lefeküdt, elaludott s reggel, mikor felkelt, kiment a rétre, hadd lássa el a csikáját. Az ám ! Volt csikó, nincs csikó ! Csupán a feje, a lába, a farka s a sörénye maradott meg, a többi mind egy falásig megeitte egy farkas. Szörnyű nagy bánatba borult a szegény fiú : elkezdett sírni keservesen. De aztán lassanként lecsendesedett, ment, mendegélt, s mit gondolt, mit nem : ásott egy nagy vermet. A veremnek a szélére letette,

ami a csikóból megmaradt : a fejét, a lábát, a farkát, a sörényét, aztán imádkozott az isteneknek :

— A farkas megette a csikómat, nyelje el hát ez a verem a farkast ! Ezt kívánom tőletek, istenek ! — Azzal visszament a kunyhájába, elészedte, ami maradék nyulhús volt, megette, lefeküdt, de egész éjjel nem jött álom a szemére, mindig csak a kedves csikájára gondolt.

Másnap aztán jókor reggel kiment a rétre, hogy még egyszer lássa csikájának a maradványát. S ím, amint kiment a verem felé, látja, hogy afelett úgy ragyog valami, mint a fényes nap. Nézi, nézi s hát egy fehér, aranyhajú farkas van a veremben. Vergelődött ide-oda a farkas a veremben, de megfogta a kelepce : nem tudott kijönni.

— Hát te etted meg az én csikómat ? — mondotta a fiú. — Pusztulj el itt, dögállatja ! — Azzal megragadta a farkánál fogva s az ostorával szabdalta, vágta, ahogy csak tőle kitelt. Ami szőr volt a farkasnak a hátán, szerteszét röpült, olyan kegyetlenül vágta, szabdalta. Hanem a farkas elkezdett könnyörögni :

— Ne bánts, te fiú ! Mindent adok, amit kívánsz, csak hagyd meg az életemet !

— Ugyan mi jót adhat egy farkas ? — mondotta a fiú. — A lovamat megetted, megérdemled, hogy gonosz lelkedet kikorbácsoljam a testedből !

De a farkas tovább könnyörgött :

— Hallgass ide ! Én a farkas khán vagyok, hatszáz farkas az én szolgám, azonkívül még egy földi khán s még ezen a földi khánon kívül hetven más khán, akik az alatt a khán alatt szolgálnak. Ha akarom, farkas vagyok, ha akarom, ember. Hogyha meghagyod az életemet, esküszöm neked az istenekre : annyi adok a ménesemből, amennyi csak tetszik !

A fiú gondolkozott, habozott egy ideig: vajjon meghagyja-e a farkasnak az életét. Aztán egyet gondolt: kihúzta a veremből. Mondotta neki:

— Na, indulj előre! Megyek utánad.

Elindult a farkas khán, ment előre, utána a fiú. Addig mentek, amíg egy rétre értek. Az a rét a farkas kháné volt. Rengeteg nagy ménes volt ezen a réten: kilenc csikós őrizte. Ez a kilenc csikós a farkas khán parancsára szépen meghajtotta magát a fiú előtt. Aztán elévezették a kilenc legszebbik paripát. Hoztak drága szép ruhákat s mondták neki: válasszon a lovakból is, a ruhákból is. A fiú nézte, nézte a paripákat, a ruhákat, melyik volna a szebb, melyik a pompásabb; de bizony nem tudott választani közülök.

Közbe a farkas khán félrekullogott, elment a rétről s amint a fiú nézte, nézte, válogatta a paripákat, oda ment egy őszhaju öreg ember s mondta neki:

— Hallod-e, fiam, hozzá ne nyulj sem a paripákhoz, sem a ruhákhoz, hanem csak eredj a farkas khán után. Majd egy másik rétre érsz; ott is ajánlanak paripákat, ruhákat, de azokhoz is hozzá ne nyulj, ha jót akarsz.

A fiú megfogadta az öreg ember tanácsát, utána ment a farkas khánnak, csakhamar elérkezett a második rétre is. Hát ott is rengeteg nagy ménes volt, szebbnél szebb paripák. Ezt a ménest is kilenc csikós őrizte s hogy meglátták a fiút, a farkas khán parancsára szépen meghajtották magukat. Aztán elővezettek kilenc paripát, hoztak szebbnél szebb, drágánál drágább ruhákat s kínálták erősen a fiút, hogy válasszon közülök. De a fiúnak eszébe jutott az ősz öreg ember tanácsa: bármennyire tetszettek neki a paripák, a ruhák, hozzájuk se nyult.

Közben, ahogy a paripákat s a ruhákat nézte, megint tovább kullogott a farkas khán, a fiú még utána. Nem kellett messzire mennie, csakhamar a harmadik rétre ért. Ott még nagyobb ménes volt. Azt is kilenc csikós őrizte, azok is mentek a fiú elé, szépen meghajtották magukat, aztán elévezettek kilenc paripát, hoztak szebbnél szebb, fényesnél fényesebb ruhákat s kínálták a fiút, hogy válasszon közülök. A fiú nézte, nézte, csudálta a paripákat, ruhákat, nagy kedve kerekedett, hogy válasszon közülök. Már-már épen választani is akart, de abban a pillanatban ott termett az őszhajú öreg ember. Mondta neki:

— Vigyázz, fiú, hozzá ne nyulj! Eredj csak tovább! Ne fogadj el te semmit a farkas khántól, még ha egész vagyonát igéri is. Hanem van neki egy macskája, ott van a sátrában. Mondjad neki: — Nem kell nekem semmi egyéb, csak a macska. — Ezt mondván, az öreg ember eltűnt, a fiú pedig ment a farkas khán után, egyenesen a sátrába.

Ez a sátor hegynek a tetején állott, a Fehértenger mellett. Felment a fiú a hegyre, belépett a sátorba. A farkas khán már ott hevert a selyem-divánon. Kezében volt egy aranypálca. Amikor belépett a fiú a sátorba, felkelt, fogadta illendően s leültette maga mellé. Aztán hozatott neki pompás ruhát, ételt, italt s úgy megvendégelte, mint csak valami fejedelmet. Három egész nap s három éjjel folytonosan vendégelte a farkas khán a fiút. A negyedik nap aztán kivette a sátorból s ami csak lova volt a három réten, mind a sátor elé hajtatta a szolgálival s monddta neki:

— Na, fiú, nézd ezt a rengeteg sok paripát: fele a tiéd!

— Jól van, jól van, — mondotta a fiú. — Majd még ráérünk az osztzkodásra. — Azzal megfogta a farkas khánt a kezénél fogva s visszavezette a sátorba.

— Hát nem kellenek a lovak? Ime, itt vannak a kincseim, — S mutatta kincseit a farkas khán.

Hej, mi szörnyű kincs volt ott! Nem győzte a szem belepni. Fényesnél fényesebb, drágánál drágább.

— Tiéd a fele kincseimnek, fiú, fogadd el!

— Mit csináljak én a kincseiddel? — mondotta a fiú. Nekem nincsen feleségem, nekem nincsenek szolgálaim, akik vigyázzanak reá. Jobb, ha nekem ajándékozod a macskádat. Ugy sincs senkim, semmim; lesz rá időm, hogy ápoljam ezt a macskát.

Ámult, bámult a farkas khán; nem tudta, hogy mit gondoljon. Szeme-szája tátva maradott. Aztán csak hullani kezdett a könnye. De hát hiába: Isten nevére fogadta meg, hogy teljesíti a fiú kívánságát, akármit kíván. Mit volt mit tenni: odaadta neki a macskát. Azzal a fiú vett egy kötelet, megkötötte a macskát, ismét felvette a régi ruháját, a macskát eldugta a kebelébe, elbúcsuzott a farkas khántól s indult vissza az ő kalibájába.

— Hallod-e, — mondotta a khán a búcsuzáskor, — hogyha hazamégy a te kalibádba, meg ne feledkezzél a macskádról! Ugy ápolod, mintha épen a testvéred volna. Amit te eszel, abból adj ő neki, amit te iszol, abból itasd őt is. Ugyanazzal a takaróval takard be éjszakára, amelyekkel te magadat.

A fiú ment egyenesen a kalibájába, meg sem állott hazáig. Ott, a kalibában, volt még egy kicsi szárított nyúlhusa, azt elévette, megfőzte, evett belőle; de valahányat falt, mindannyiszor adott a macskának is. Főzött levest, evett egy kanállal, a másik kanál

a macskáé volt. Így etette-itatta a fiú a macskát. Mikor pedig lefeküdt, lefektette szépen a macskát is s betakarta ruhájával. Ahogy ő aludott, elaludott a macska is s ha éjjel felébredett, felébredett a macska is.

Erősen megtetszett a fiúnak a macska. Mert annak a macskának annyi esze volt, mintha igazi ember lett volna. A fiú pedig mindig, mikor kiment, hogy nyulat meg más vadat fogjon, megkötötte a kaliba ajtajához a macskát. Egyszer aztán mi történt? Amint jött hazafelé a fiú, a kaliba felől gyönyörű szép éneket hall, mintha valami madár énekelt volna. Megállt, hallgatózott: vajjon csakugyan a kaliba felől jön-e a hang. Onnét jött bizony. Sietett haza a fiú, belépett a kalibába, körülnézett: azt hitte, hogy leányt talál ott, de bizony nem talált. A macska volt ott, úgy, ahogy megkötötte reggel, ott állott a kalibában.

Másnap este, mikor megvacsorázott a fiú a macskával, lefeküdt s elaludott. Egyszerre csak szörnyű nagy lármára ébredett fel. Felkel a fiú, körülnéz s hát nem a kalibájában van, hanem egy gyönyörű szép sátorban. Ép olyan sátorban, amilyen a farkas kháné. A sátorban egy sereg szolgál; künn a sátor körül pedig rengeteg paripa, rengeteg szarvasmarha. Kereste a macskát mindenfelé: nem látja. Az ám, eltűnt a macska, de a helyén ott volt egy leány. Annak a leánynak sok-sok ágba volt fonva a haja s az a sok-sok ág két-két vastag ágba fonva ismét, ami azt jelentette, hogy többé már nem leány, hanem asszony: az ő felesége. Vala pedig ez a leány a farkas khán leánya, aki, amikor a fiú megérkezett volt a farkas khán sátrába, akkor változott macskává s most ismét visszaváltozott leánnyá. Csudálkozott a fiú, szörnyen csudálkozott, de aztán megszólalt a leány:

— Ne csudálkozz! Íme, amit itt látsz, az mind a tied. Az apám utánam küldötte fele vagyonát. Ihol van egy öreg ember: Alten-Mirgén a neve. Ez lesz a mi vagyonunknak a felvigyázója, ezt is az apám küldötte ide.

Abban az időben, amikor ez történt, élt a földön egy hatalmas fejedelem: Jedajkán volt a neve. Annak egy fia: Jeebet-Mirgén volt a neve. Mind a kettő világhíres vitéz. Ez a Jeebet-Mirgén sokáig járt a farkas khán leánya után, akinek Alten-Byrtyk volt a neve. Mikor aztán meghallotta, hogy a szegény fickó vette feleségül, szörnyű haragra gerjedett s elhatározta, hogy megbosszúlja magát. Azt mondotta az apja Jeebet-Mirgénnek:

— Hallod-e, van még asszony s leány elég a világon. Felejtsd el te Alten-Byrtyket! Mert bizony mondom, halálnak halálával halsz meg.

De a fiú nem hallgatott az apja szavára. Nem, nem ő addig meg nem nyugszik, amíg azt a fickót meg nem bosszúlja! Végre is Jeebet-Mirgén elindult, hogy felkeresse a szegény fiut. Ment, meg sem állott, amíg a sátrába nem ért. Megkötötte a lovát a sátor aranyoszlopához s belépett. Szót se szólt, csak leült az ágyra s ahogy leült, Alten-Byrtyk vitt neki ételt-italt. Gazdagon megvendégelte. A szegény fiú ült szép csendesen a helyén, nem szólt egy szót sem. Kezdetben Jeebet-Mirgén nem akarta a bort inni, hanem ami bort adott neki az asszony, azt észrevétlenül mind a kebelébe öntözte. Észrevette ezt Alten-Byrtyk s merthogy ő is ivott a borból, vigyázni kezdett magára s valahányszor a poharat az ajakához vitte, szépen a bort beleöntötte a ruhája karjába.

Hanem az ura, az bezzeg ivott! Szörnyű sokat ivott! Mikor aztán meglátszott rajta a bor, mondotta neki Jeebet-Mirgén:

— Hallod-e, fickó! Akarsz-e velem versenyre kelni?

— Akarok ám! — mondotta a fiú

— Nohát, akkor hallgass ide. En majd elbújok, te pedig megkeresel engem. Ha megtalálasz, akkor a tied leszek, a te rabod. Ha pedig én talállak meg téged, akkor te leszel az én rabszolgám, enyém lesz a feleséged is, enyém minden vagyod.

— Jól van, — mondotta a fiú, — legyen kedved szerint. — Azzal Jeebet-Mirgén felkelt a helyéről, s elindult hazafelé.

Utána indult mindjárt a fiú is. De mielőtt elindult volna, Alten-Byrtyk mondotta neki:

— Hallgass ide! Hogyha belépsz Jeebet-Mirgén sátrába, látsz ott egy lánynak egy íjját meg egy nyílvesszőt. Vedd ezt a kezébe s ahogy csak bírod, úgy hajtogasd, tördeld, mert ebben az íjban s ebben a nyílvesszőben lesz Jeebet-Mirgén.

Elindult a fiú ment gyalogszerrel, aztán elért a Jeebet-Mirgén sátrába, aki már otthon volt. Otthon volt az apja is, Jedajkán, ült egy helyben nagy búsan, nagy szomorúan. Még minek előtte belépett a fiú a sátorba, mondotta az öreg a fiának:

— Hej, fiam, fiam! — hiába kezdesz te Alten-Byrtykkel, több esze van annak, mint mi nekünk. Vetélkedni kezdettél Alten-Byrtykkel? Meglásd: mindent elveszítünk, s hogyha nem hagysz fel ezzel a vitézkedéssel, végezetül még Alten-Byrtyk kővé is változtat minket!

Mikor a szavát befejezte az öreg, akkor lépett be a sátorba a fiú. Ahogy belépett, mindjárt meglátta a ládán az íjját, a nyílveesszőt: egyenesen odalépett, kezébe vette, megfogta egész erejével, kezdette hajtogatni, ropogtatni s ím, abban a pillanatban Jeebet-Mirgén elsápadott, jajgatott szörnyen, mintha valaki verte volna. Aztán elkezdett rimánkodni:

— Ne bánts, ne bánts! Inkább rabszolgád leszek!

— Várj csak, — mondotta a fiú, — még előbb nekem is el kell bújnom. Akkor válik el, hogy ki lesz a másiknak a rabszolgája. — Azzal otthagytá Jeebet-Mirgént, kilépett a sátorból s ment egyenesen haza.

Indult utána mindjárt Jeebet-Mirgén is. De sietett, ahogy csak bírta, nehogy egy pillanatra is elveszítse a szeme elől a fiut. Mikor a fiú belépett a sátorba, Jeebet-Mirgén ott állott a tulsó hegynek a tetején, onnan nézett a sátorba.

Ahogy belépett a fiú, a felesége egyszeribe tűvé változtatta s bedugta a bundájának a karjába. Jött Jeebet-Mirgén, kereste mindenfelé a fiut, de bizony nem tudta megtalálni. Egész nap kereste, hiába kereste; aztán estefelé, mikor már a nap lement, Jeebet-Mirgén is, meg a lova is kővé vált.

— Na, — mondotta az asszony az urának, — most ebben a pillanatban kővé változott Jedajkán is. Eredj, menj oda a sátrába, hozd el mindenét, amiye van. De figyelj jól ide: Jedajkán népének a fele harcban legyőzött ember. Azokat ide ne hozd, hanem telepítsd le innét jó messzire. Aztán találász a Jedajkán sátrában sok minden között egy elkerített ládát. Ebben a ládában egy ragyogó fényes kardot. Ezt a kardot vedd ki a ládából s hozd el. De vigyázz egész úton rá, ne hogy kiejtsd a kezedből! Ha szerencsésen haza-

hozod, te leszel a földnek legnagyobb vitéze. Hatalmad lesz még a halál fölött is.

Elment a fiú, meg sem állott Jedajkán sátráig. Hát amint odaért, látta, hogy ott áll Jedajkán lova a sátor előtt, kővé meredve, s ott ül a sátor ajtaja előtt Jedajkán szintén kővé meredve. És ott voltak a hét Istenek és örvendezének a fiú szerencséjén; örvendezének pedig azért, mert Jedajkán félig-meddig a gonoszok fajtájából való volt, s az Isteneknek sem volt felette hatalmuk.

Bement a sátorba a fiú, kinyitotta a ládát, meglátta benne a kardot. Ugy fénylett, mint az égő láng. Szépen kezébe vette a kardot, aztán parancsolta az atamán-nak és mind a szolgáltnak, hogy szedjék össze, ami kincse van Jedajkánnak és hozzák az ő sátrába. Összeszedték, ami kincse volt Jedajkánnak, aztán mentek, egész nap mentek, amíg az ő sátrába értek. Amikor megérkezett a fiú, kérdezte tőle a felesége:

— Hát hol van a csikódnak a feje, a sörénye, a lába s a farka, amelyet a farkas megevett volt?

Kiment a fiú ahhoz a veremhez, ahol letette volt a csikájának a maradványait s hát ott volt mind: a sörénye is, a farka is, a lába is, a feje is. Odament az asszony is, szépen összeszedte, bevitte a sátorba. Aztán lefeküdtek, aludtak mind a ketten.

Reggel, mikor felébredett a fiú s kiment a sátorból, szeme-szája elállott a csudálkozástól. Ime, egy arany-szőrű paripa volt kötve a sátor aranyoszlopához, fel volt nyergelve, kantározva; volt rajta nyíl, kard s mindenféle hadiszerszám. Ahogy meglátta az ő kedves lovát, mindjárt nevet is adott neki: Arany-Rókának nevezte. Aztán nevet adott magának is: Alten-Köök (aranykapu) lett az ő neve. Akkor aztán tartott nagy

vendégséget, arra meghívta az apósát, a farkas khánt, akinek másik neve vala Birtik khán és meghívott még sok-sok embert. És a vendégség alatt mondá Birtik khán :

— Most pedig én itt maradok veletek, együtt éljünk, együtt haljunk.

Ami vagyona volt, s ami marhája volt, mind elhozatta, mind a gyermekeinek adta. Annyi volt a paripa, annyi volt a szarvasmarha, hogy alig fértek el a tenger partján. Mikor Alten-Köök jól kigyönyörködte magát a rengeteg sok paripában, mondotta neki a felesége :

— Hallod-e, Jedajkánnak az országában él hetven bojár és négyszáz más férfi. Ez a hetven bojár s ez a négyszáz férfi háromszor huszonnégy óra alatt idejön a mi országunkba, hogy megöljön minket s elpusztítsa a mi országunkat, népünket. Ne várd, amíg idejönnek, előzd meg őket !

Egyéb sem kellett Alten-Kööknek, egyszeribe nekikészülődött, felpattant aranyszőrű paripájára, elbúcsuzott a feleségétől, apósától. Azt mondotta : három esztendeig vissza sem tér. Azzál elvágtatott, mint a sebes szél, még annál is sebesebben.

Hát elment Alten-Köök, telt, mult az idő, közben az asszonynak gyermeke született, egy gyönyörű szép fiú. Az a fiú nőtt, növekedett s egyszer mi történt, mi nem : eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Ugy történt pedig az, hogy a fiú kiment a rétre, aztán tovább bolyongott, elment a sziklás hegyek közé, azok közé a hegyek közé, ahol Jedajkánnak a legyőzött népei éltek, akiket Alten-Köök telepített ide. S amint ott járt-kelt a fiú, meglát hat embert, akik egy hetedik emberrel, akinek Köfejű volt a neve, tanácskoztak. Azon tanácskoztak pedig ezek az emberek, hogy öljék

meg Alten-Kööknek a fiát. De Kőfejű nem akarta megölni a fiut, s mert hogy nem akarta megölni, az a hat ember megfogta Kőfejűt meg a fiut is, mind a ketőt összekötötték, s a tengerbe dobták. Keresték a fiut mindenfelé, tűvé tették az egész országot, de bizony nem találták. Aztán keresték ott a sziklák között is, ahol Jedajkán legyőzött népei éltek s ím, megtalálták azt a hat embert, akik most is ott állottak egy helyben, tanakodtak, közbe-közbe rengeteg nagy köveket vettek fel s dobálták be a tengerbe.

Ahogy ezeket látta Alten-Byrtyk, mindjárt tudta, hogy senki más, csak ezek tüntették el az ő fiát. Visszaért a sátrába, leborult a földre s keservesen siratta a fiát. Sírt egész nap, aztán elaludott a sok sírástól.

Mikor aztán reggel felébredett s kiment a sátorból és átalnézett a tengeren, szeme-szája elállott a csudálkozástól. Mert a tengernek a túlsó partján látott egy szörnyű nagy épületet, mely addig nem volt ott. És összezsúdltek mind a népek a tengernek a partján és csudálkoztak azok is, mert ők sem látták azt a rengeteg nagy épületet s nem tudták elgondolni, hogy s mint kerülhetett ez ide. Hát még mikor látták, hogy ott, a tenger túlsó partján van annak a sok paripának, annak a sok szarvasmarhának a fele, amelyet a farkas khán Alten-Kööknek ajándékozott. Most már bizonyosan tudta Alten-Byrtyk, hogy ez annak a hat embernek a dolga. Csak azt várta, hogy este legyen s ahogy este lett, fecskévé változott. Általrepült a tengeren, egyenesen a felé a nagy épület felé. Amint repült, repült a tenger felett, jött szembe vele egy sólyommadár. Alten-Byrtyk megijedt szörnyen, tovább akart repülni, nehogy elfogja a sólyom, de a sólyom megszólította :

— Állj meg, állj meg, fecskemadár! Ne félj tőlem, javadat akarom.

Megállott Alten-Byrtyk, a sólyom meg szépen hozzárepült. Volt a csőrében egy acélkő, a karjában pedig egy aranyszelence. Mondta Alten-Byrtyknek a sólyom:

— Ihol van egy magas sziklahegy. Repülj oda. Szállj le ottan. Veled megyek.

Repült a fecske, azaz, hogy Alten Byrtyk, leszállt a sziklának a tetején, leszállott vele a sólyom is. S ahogy leszállott, ember lett belőle. A Kőfejű volt ez az ember; az, akivel a fiut a tengerbe dobták volt. Ahogy ültek a szikla tetején, megszólalt a Kőfejű s mondotta Alten-Byrtyknek:

— Ez az acélkő egykor a Jedajkáné volt s tőle ez a hat ember lopta el, aki engem a tengerbe dobott s velem a te fiadat. Ezzel az acélkővel uralkodott Jedajkán minden népek fölött. Mert valahányszor ezt az acélkövet sziklához ütötte, mindannyiszor száz vitéz jött a világra. Ezzel az acélkővel ő mindent meg tudott cselekedni, amit csak akart. Minden kívánsága teljesült, amit csak kívánt. Ezzel az acélkővel hidat lehet varázsolni a tenger fölé, sziklákat lehet szétrombolni; ezzel az acélkővel mindent lehet cselekedni. Hát én ezt az acélkövet újra elloptam attól a hat embertől s most már az ő hatalmuknak vége. Ebben az aranyszelencében a te fiadnak a szelleme vagyon. Ezt is attól a hat embertől loptam el.

Azzal vette Kőfejű az acélkövet, kétszer megütötte a sziklát s ím, abban a pillanatban kétszáz vitéz termett elé a földből.

— Egyszeribe megöljétek azt a hat embert! — parancsolta Kőfejű a vitézeknek, — égessetek meg

mindent, ami a tengeren túl van. — Abban a pillanatban elégették azt a rengeteg nagy épületet s mindent, ami abban volt s ím, egyszerre csak kipattant a földből Alten-Köök. Akkor meg kinyitotta a Kőfejű a szelencét, a szelencéből pedig előtoppant a fiú igazi valóságában. A Kőfejű s Alten-Köök testvérséget fogadtak. Alten-Köök nekiadta legszebb párját, aztán hazamentek s éltek együtt mind, a hányan voltak, s máig is élnek, ha meg nem haltak.

A hű szolga.

(Székely mese.)

Hol volt, hol nem volt, az óperenciás tengeren innét, hetedhétországon túl, volt egyszer egy király s annak egy növendék fia.

A király éppen azon járatta az esztét, hogy a fiát megházasítsa, mikor a szomszéd ország királya erősen megsértette, s mit volt mit tenni, abbahagyta a fia házasságát, s rettentő nagy sereggel elindult háborúba. Hanem a fiát otthon hagyta házőrzőnek s erősen a szívére kötötte, nehogy megházasodjék, míg ő a háborúból haza nem kerül.

Elment a király s a fia csakugyan honn maradt, s ahogy tudta, igazgatta az országot, de telt, mult az idő, esztendő esztendő után, s az apja csak nem került haza, még mindig háborúskodott a szomszéd királlyal,

Ő bizony — gondolta magában a királyfi — nem vár ítélet napjáig, talán öreg ember is lesz, mire hazakerül az apja, — elindul leánynézőbe. Nagy sereget gyűjtött s úgy indult világgá, hadd lássák idegen földön, hogy őt sem a gólya költötte. De még az országuk határáig sem érhettek, jó velök szembe a király, akarom mondani: szaladott, mert rútul megverték a seregét.

Bezzeg megörült a király, amikor meglátta, hogy jó a fia elejébe. Azt hitte, hogy híre ment a vereségé-

nek s most jó a segítségére. De meg is mérgelődött szörnyen, mikor megtudta, hogy a királyfinak eszé-ágában sem volt ez, hanem házasságon járt az esze.

— Meghagytam, ugy-e, hogy el ne mozdulj hazulról, míg vissza nem térek, — mondta a király. — Nem fogadtál szót, mehetsz, amerre a szemed lát, de a katonáimat el nem viszed, hallod-e!

Eleget kérlete a fiú az apját, hogy így s hogy úgy, egyszer csak meg kell hogy házasodjék, de a király nem engesztelődött meg, s elvette tőle az egész ármádiát. Egyes-egyedül egy vadász maradt a királyfi mellett. Ez olyan hűséges embere volt a királyfinak, hogy még a királlyal is szembeszállott, s azt mondta: — Felséges királyom, egy életem, egy halálom, de én a királyfit el nem hagyom!

Elváltak nagy haraggal s a király ment hazafelé, a királyúrfi pedig hűséges vadászával hetedhétország ellen. Búsult erősen, hogy az apja még csak egy jó szót sem adott útravalónak, de még egy hét sem telt belé, elmúlt a nagy búbanatja. El bizony, mert addig mentek s mendegéltek hegyeken, völgyeken, erdőn, mezőn által, hogy hetedik nap elérkeztek Aranyország aranyvárába, s ott találtak egy aranyvirágot, de olyant, hogy a napra lehetett nézni, de arra nem. (Közbe legyen mondva, s nehogy elfelejtsem, az aranyvárban a király lakott s az aranyvirág a király egyetlen leánya volt.) Éppen az ablakban ült Aranyvirág, mikor a királyfi megérkezett, s mondta magában:

— No, ez bizonyosan érettem jött, de ha jött, bizony el is megyek vele.

Mert szép volt Aranyvirág, de a királyúrfi sem volt ám olyan tedd el s elé se vedd legény: megakadt a szem rajta.

Fölmegy a királyfi a palotába, s nem sokat teke-
tóriázik, elémondja a királynak, hogy ő ki, s mi, s hogy
becsületes szándékkal jött. A királynak megtetszett a
legény, s azt mondta: — Jól van, fiam, legyen tiéd
a leányom, ásó, kapa, s a nagy harang válasszon el, ha
szeretitek egymást. Egybe hívatta Aranyvirágot s ez
is azt mondta: — Én bizony szívesen megyek a király-
fihoz, mert látom a szeméből, hogy igaz szeretettel
van hozzám.

Mindjárt papot hívtak, a fiatalokat össze-
eskették s csaptak olyan lakodalmat, hogy folyt a bor
s pálinka Hencidától Boncidáig s még azon is egy
sánta arasszal túl.

Mikor a nagy vendégségnek vége volt, befogattak
hat szép lovat egy aranyos, gyémántos hintóba, a
fiatalok beleültek s elindultak a királyfi hazájába.
Még az estére a királyfi országába értek s megszállottak
egy fogadóban. A fiatal pár egyszeribe le is feküdt,
de a királyfi vadásza kint maradt a fogadó udvarán
s le nem hűnyta a szemét, nehogy a gazdájának valami
bántódása essék. Hát úgy éjfél tájban hallja a vadász,
hogy a ház tetejére száll három varjú s ott csak elkezde-
nek diskurálni.

Azt mondja az első varjú: — No, halljátok, ilyen
szép egy pár ember sem hált még ebben a fogadóban.
Kár, kár, kár, hogy ilyen fiatalon el kell pusztulni
szegény fejőknek.

Mondja a második:

— Hogyne pusztulnának el, mikor holnap leszakad
alattuk az aranyhíd.

Mondja a harmadik varjú: — Hej, gonosz lelke
lehet a királyfi apjának! Azt hallottam, hogy a király
fűrészeltette be a hídlábat. Kár, kár, kár! De, hé,

halljátok-e, aki ezt a mi beszélgetésünket elárulja — térdig sóbálvánnyá változik, akár állat, akár ember légyen.

— Nem bánom én, hadd változzak, mégis elárulom mondta hangos szóval a vadász, hogy a varjak jól hallották.

— Kár ! kár ! kár ! — kárrogtak a varjak s elrepültek a ház tetejéről.

De még egy jó hajításnyira sem repülhettek három galamb szállott a ház tetejére, s halljatok csudát. ezek is beszélgetni kezdettek.

Azt mondja az első : — Hej, szegény fiatal pár Hiába menekedtek meg a hídnál, még is el kell pusztulnotok.

— El bizony, — mondá a második, — mert a király megboszorkányozott hintót küld elejökbe.

— Csak belé ne ülnének, — mondta a harmadik, — mert ha beléülnek, rettentő forgószél kerekedik, felkapja az égis hintóstól, lovastól, mindenestől s úgy lesuppannak a földre, hogy a hetvenhetedik porcikájuk is izzé-porrá törik. Csak aztán ezt a mi beszélgetésünket el ne árulja valaki, mert egyszeribe derékig sóbálvánnyá változik.

— Nem bánom én, mégis elárulom, — mondta a vadász fenszóval, hogy a galambok is jól hallották.

Tovább is rebbentek a ház tetejéről nagy ijedten.

De nézz csak oda ! Ahogy a galambok elröppentek, három sas szállott a ház tetejére. Bezzeg, hogy ezek is diskuráltak.

Mondja az első :

— Attól a hídtól s a hintótól még csak megmenekedhetnék ez a fiatal pár, de már azután nem tudom, mi lesz velük.

— No, azt én sem, — mondá a második sas, —
mert azt hallám a városban, hogy a király egy pár

arany- s ezüsthímes köntöst küld a fiának s a menyének
is, hogy vegyék fel mindjárt.

— Hiszen csak — mondá a harmadik — valahogy megsejdténék, hogy amint felveszik a köntöst, egyszeribe porrá égeti őket. De mi meg nem mondhatjuk s úgy árulja el a mi beszélgetésünket valaki, hogy merős-merejében sóbálvánnyá változik.

— Nem bánom én, akármi történjék velem, — mondta a vadász hangos szóval, — de nem hagyom elpusztulni a gazdámat.

Reggel, mikor indulóba voltak, megszólítja a vadász a királyfiat s mondja neki: — Az éjjel álmomban olyan álmot láttam, felséges királyfi, hogy ha rám nem hallgat, bizony elpusztulunk. Meginstálom, felséges királyfi, tegye mindig, amit én mondok, amíg haza érünk s nem bánja meg.

Kacagott a királyfi s a felesége is: ó te bolond, te, álom s esős idő.

— Már akár esős, akár napos, hallgasson rám, felséges királyfi, — esenkedett a vadász.

Nem hagyott békét addig a királyfinak, míg meg nem ígérte, hogy mindent úgy tesz, ahogy ő élmondja.

Na, elindulnak s megérkeznek az aranyhídhöz. Azt mondja a vadász: — Ezt a hintót hagyjuk itt!

— Hát ezt már hogy hagynók itt? — kérdezte a királyfi.

— Ezt bizony úgy, hogy egy szeg sem jó ebben a hintóban: letörik a hídon. Szégyen egy királyfinak ilyen hintóban vinni a feleségét.

Leszállottak a hintóról, körülnézték, vizsgálták, még a tengely alá is bebújt a királyfi, de még a felesége is utána, hanem csak úgy ragyogott még a kerékkenő is, mert hát folyó színarany volt az is.

— Hm, — mondá a királyfi, én nem látok ezen a hintón semmi hibát, de szavamat adtam, hogy hallga-

tok rád, hát hagyjuk itt. Ott hagyták a hintót, szépen átsétáltak a hídon, a vadász meg a lovakkal általusztatott a vízen. Gyalog mentek be a városba, ott hintót vettek s úgy mentek tovább.

Még a város határán túl sem voltak, hát jön eléjük a hopmester szép aranyos hintón s jelenti a királyfinak, hogy a felséges apjaura küldötte a hintót, hozzája illendőt.

Szímarany volt még a kerékszeg is, de a vadász úgy tett, mintha megvizsgálná alúl, felül, kívül, belül, s azt mondta a királyfinak: — Felséges királyfi, belé ne üljön ebbe a hintóba, mert amilyen cifra, éppen olyan rossz. S hogy rá ne ülhessenek, elérántotta a kardját s miszlikbe vágta a drága aranyhintót.

A királyfi csak csóváltgatta a fejét, csak hümmögött, de mit csináljon? Szavát adta, hogy engedelmeskedik.

Visszaültek a vett hintóba s úgy értek a király városának a határába. Ott is várta már egy követ, az egyiknek karján királyfinak való köntös, a másiknak karján a feleségének való köntös. Aranytól, ezüsttől ragyogott mind a kettő.

Megörült a királyfi, de még inkább a felesége s egyszeribe föl akarták venni a drága szép köntöst, de a vadász kikapta a követ kezéből s mind a két köntöst diribre-darabra szaggatta.

— Hát ezt ugyan miért tevéd? — békételenkedett a királyfi.

— Ezt azért tettem, hogy még inasnak sem volt való, nemhogy királyfinak.

— De így s de úgy, — mondta a királyfi s erősen haragudott a vadászra. A felesége meg sírt mérgében, hogy nem a királyfi parancsol, hanem a szolgálja.

Ezalatt pedig az öreg királyt csakhogy föl nem vetette a bosszúság, hogy nem tudta elpusztítani a fiát, aki dacolni mert vele. Hanem azért úgy tett, mintha erősen örülne, mikor a fia és a menyé megérkeztek. De nem volt nyugta, míg ki nem tudja, hogy mi csudálatos módon kerülték ki háromszor a halálos veszedelmet.

Mondta a fiának: — No édes fiam, nem hittem volna, hogy megvesd az apád ajándékát. Tőlem szebb nem telt.

— Ne haragudjék, édes apám, — mondá a királyfi, — tetszett nekünk minden, de a vadászomnak megígértem, hogy az úton mindenben ráhallgatok, s annak a bolondos legénynek sem a hintó, sem a köntös nem tetszett. Azt mondta, hogy elpusztulunk, ha nem hallgatunk a szavára.

— Na megállj, te vadász, — gondolta magában a király — ezt megkeserülöd. Különben is haragudott rá szörnyen, amiért a fiához jobban húzódott s elment vele leánynézőbe.

Egyszeribe összehívatta a törvénybírákat s ezek halált mondtak a vadász fejére. Másnap hajnalban akasztófát ástak az udvar közepére, s a vadászt alája állították. Felolvasták egy nagy lepedő papirosból az ítéletjét s azt is, hogy mivel szolgált az akasztófára.

— Jól van, — mondá a vadász — nem bánom, ha meg is halok, csakhogy a gazdámnak az életét megmentettem!

S elmondotta, hogy mit hallott a varjaktól.

Hát abban a szempillantásban sóbálvánnyá változott térdig.

A hű szolga sóbálvánnyá változott.

Mondta tovább, hogy mit hallott a galamboktól, s abban a szempillantásban sóbálvánnyá változott derékig.

Tovább mondotta, hogy mit hallott a sasoktól s hát Uram Jézus, ne hagyj el! — merős-merejében sóbálvánnyá változott.

Búsult a királyfi, helyét sem találta a nagy erős búbánattól. Istenem, istenem, hogy ilyen szomorú vége lett a vadászának miatta, mikor éppen az ő életét mentette meg. Föltette magában, hogy elmegy világgá, s addig vissza sem jön, míg szerit, módját nem találja annak, hogy az a sóbálvány miként változzék vissza lelkes emberi állattá.

Eleget kérte a felesége, hogy maradjon, ne induljon neki bolondjába, de nem tudta lebeszélni a szándékáról. Hallotta ezt egy öreg asszony, aki a királyfinak dajkája volt, az is mondta: — ne menj el, lelkem gyermekem, maradj a feleséged mellett, — de beszélhettek neki, azt mondta: egy életem, egy halálom, nem hagyom sóbálványnak a vadászomat!

— No, ha olyan erősen eltökélted magad, — mondá az öreg asszony, — keresd fel *Szerencsének Szerencsáját*, ez ha segít rajtad, senki más ezen a világon.

Elbúcsuzott a feleségétől keserves könnyhullatás közt s elindult világgá. Hét nap s hét álló éjjel mindég ment, sok emberrel találkozott, sokat elhagyott, de senki lélek nem tudta megmondani, hogy hol lakik Szerencsének Szerencséje.

Egyszer egy malomnál esteledett meg s bement a molnárhoz, szállást kért tőle.

— Istené a szállás, — mondá a molnár, s adott neki vacsorát s szállást. Vacsora közben elmondta a királyfi, hogy ki s mi ő, s miben jár. Azt mondja a

molnár: — Hej, felséges királyfi, ha megtalálod Szerencsének Szerencsáját, kérdezd meg tőle, mi az oka, hogy az én malmom két kőre jár, van neki posztóványolója, kásátörője is, s még sem tudok boldogulni.

Megígérte a királyfi, hogy megkérdezi, csak megtalálja Szerencsének Szerencsáját.

Tovább ment reggel s estére egy faluba ért, de már mindenütt lenyugodtak, csak egy kicsi házban látott gyertyavilágot. Bement oda s hát három lány ül a kemence előtt s fonnak nagy serényen. Ezek is adtak szállást szívesen, s mikor megtudták, hogy mi járatban van, a szívére kötötték, kérdezze meg Szerencsének Szerencsáját, hogy mért nem viszik őket férjhez, pedig minden este fölfonnak egy-egy guzsaly csepűt.

A királyfi megígérte, hogy szívesen megkérdezi, csak ráataláljon.

Tovább ment reggel a királyfi, ment hegyeken, völgyeken át, s egy nagy rengeteg erdőbe ért. Három nap s három éjjel kóborgott a rengetegben, s mikor egy kicsit rítkulni, nyiladozni kezdett, csak elejébe kanyarodik egy patak, megáll a folyásában s megszólítja: — Ugyan bizony, hol jársz itt, ahol a madár sem jár? Amióta a világ világ lett, még nem járt erre ember.

Mondja a királyfi, hogy mi járatban van.

— Ejnye, te királyfi, — szól a patak — kérdezd meg Szerencsének Szerencsáját, hogy mért nincs bennem sem hal, sem rák, pedig olyan tiszta a vizem, mint a kristály.

— Jól van, — mondta a királyfi, — megkérdzem, ha kétfelé nyílsz, s száraz lábbal átmehetek rajtad.

A patak egyszeribe kétfelé nyílt s a királyfi szépen, száraz lábbal átsétált rajta.

— Ne búsulj, — mondta a királyfi, — csak megtaláljam Szerencsének Szerencsáját, megkérdem tőle, amire kértél.

Kiért a rengeteg erdőből, s egy szép virágos földön folytatta az útját. Nem volt ennek sem széle, sem hossza. Ment, mendegélt s estére egy kicsi házacskához ért. Bement, hogy szállást kérjen.

Egy öreg asszony ült a góc alatt, de olyan öreg, hogy az orra a földet verte. Köszönt illendőképpen : — Adjon Isten jó estét, öreganyám !

— Adj' Isten, fiam ! Hát te mi jóban jársz erre mifelénk ?

Mondja a királyfi, hogy Szerencsének Szerencsáját keresi.

— No bizony, ha őt keresed, hát jó helyen jársz, mert én az anyja vagyok.

Hej, megörült a királyfi, s mindjárt elémondta, hogy mit akar tőle.

Mondta az öreg asszony : — Jól van, édes fiam, csakhogy az én leányom' most kint van a szőlőben, még éjjelre sem jó haza. Reggel menj ki hozzá, vígy magaddal egy kapát s ne szólj hozzá semmit, csak állj mellé s kapálj te is. De jegyezd meg jól, hogy, még ha kérdez, akkor se felelj neki déli tizenkét óráig. Délben én majd ebédet viszek nektek, s mikor leül az ebédhez, ülj le te is és egyél vele. Ebéd után megkérdi : mi bajod, akkor aztán mondd meg s majd segít rajtad.

Megköszönte a királyfi a jó tanácsot, s reggel kiment a szőlőbe. Úgy tett, ahogy az öreg asszony mondotta. Oda állott Szerencsének Szerencséje mellé, nem szólt egy szót sem, csak kapált hűségesen. Délbe kijött

az öreg asszony az ebéddel, leültek, ettek. Ebéd után megszólal Szerencsének Szerencséje:

— No, hallod-e, sok embert láttam, de még ilyenet nem, amilyen te vagy. Talán bizony néma vagy, hogy nem szóltál eddig?

— Nem vagyok én néma, — mondá a királyfi, — de nagy bánat van a szívemen.

S elmondta, hogy mi bánat nyomja a szívét.

— Ne búsulj, — mondá Szerencsének Szerencséje — segíték rajtad, mert megérdemeled te is, meg a vadászod is. Csak menj haza békességgel. Mire haza érsz, a feleségednek egy kicsi fia lesz, annak a kicsi újjából erressz egy pálinkás pohárba három csepp vért, azzal a vérrel kend meg a sóbálványinak a térdét, a derekát s a homlokát: egyszeribe az lesz belőle, ami volt.

— Ó, hogy az Isten áldjon s szenteljen meg! — hálálkodott a királyfi s indulni akart nagy örömmel hazafelé.

Az ám, de eszébe jutott, hogy még három dolgot meg kell kérdezni Szerencsének Szerencsájától.

— Ugyan bizony, ha meg nem haragudnál, megkérdeznék tőled még három dolgot.

— Csak kérdezd, — mondá Szerencsének Szerencséje, — válaszolok rá, ha tudok.

— Nem messze innét, a rengetegben, van egy patak. Mi az oka, hogy abban sohasem volt rák, sem hal?

— Mert még senki sem halt belé, — mondá Szerencsének Szerencséje. — Te se mondd meg ezt neki, míg által nem jöttél rajta, s akkor is, ha felmáasztál a legmagasabb fának a tetejére, mert különben halál fia vagy.

— Hát annak mi az oka, hogy van ebbe s ebbe a faluba három szép lány, mind a három szorgalmas, s még sem viszik férjhez?

— Mert a szemetet a nappal szembe öntik.

— Nem értem, — mondá a királyfi — hogy s mint lehet ez?

— Úgy, hogy későn kelnek s a nap már régen fenn van, amikor kisöprik a házokat.

— No még egyet. Mi az oka annak, hogy itt s itt ez a molnár nem boldogodik, pedig két köre jár a malma, van posztóványolója, kásaörlője?

— Mert a molnár nem jár a templomba s nem ad a szegényeknek Isten nevében. Neked is csak azért adott szállást, mert látta, hogy gazdag vagy, s remélt valamit tőled.

Megköszönte a királyfi a feleletet, elbúcsuzott szépen s elindult vissza azon az úton, amelyen jött.

Először a patakhoz ért.

— No, mit szólt Szerencsének Szerencséje? — kérdezte a patak.

— Eressz által s megmondom.

A patak kétfelé nyílt, a királyfi pedig hirtelen felmászott a legmagasabb fára, annak is a tetős-tetejébe. Onnan kiáltotta le, amit Szerencsének Szerencséje mondott.

Hej, láss csudát! Nekifortyan a patak, ahogy ezt hallja, elkezd dagadni, nőni, mind magasabbra, hogy már annak a fának is a derekát mosta, amelyiken a királyfi kucorgott. De hiába pezderkedett, erőlködött, a királyfinak csak a lábaszáráig loccsant fel s nagy mérgesen visszahúzódott a medrébe.

A királyfi leszállott a fáról s ment tovább békeséggel.

A királyfi megmondta a leányoknak, hogy miért nem mennek férjhez.

Útközben beszólt a leányokhoz is, a molnárhoz is, s elmondta nekik, amit hallott.

A leányok megfogadták a szót, többet nem öntötték a nappal szembe a szemetet s mind a háromnak szerencséje akadt.

A molnár is ezután hűségesen eljárta a templomba, adott a szegényeknek s szemlátomást gyarapodott.

A patakban is volt csakhamar hal is, rák is dögi-vel, mert egy lóköttő a lopott lóval át akart menni rajta, a patak pedig hirtelen megáradott s a lóköttő belefulladott.

Na, most már csak az ő hűséges vadásza volt hátra. Kérte az Istent, hogy csak legyen fiacskája, mire hazaér.

Volt is, de még milyen szép aranyhajú fiú! Fájta a szívének, de Isten neki, hirtelen megcsipentette a penecélus bicskájával a fiának a kicsi ujjacskáját, kibuggyant a három csepp vér, s azzal uccu, szaladt a sóbálványhoz, megkente térdét, derekát, homlokát — s hát csakugyan egyszeribe megelevenedett hűséges vadásza.

Az öreg király éppen az ablakban pipázott s mikor látta, hogy a vadász megelevenedik, úgy megijedt, hogy a pipa kiesett a szájából, miszlikbe törött. Ettől még jobban megijedt: hanyotég esett s azt sem mondta: szervusz, világ! — »elment Földvára deszkát árulni.«

No bizony, ha úgy, hát eltemették nagy pompával, ott volt a fia helyette. Ezt mindenki szerette, mert ez fáin ember volt. Még ma is él, ha meg nem halt.

A két kérő.

(Zsidó mese.)

Elt egyszer egy kis városkában egy öreg rabbi a feleségével s gyönyörű leányával. Olyan öregek voltak már mind a ketten, a rabbi is, meg a felesége is, hogy mindenképen azon törték a fejüket, hogy minél hamarabb férjhez adhassák a leányukat, nehogy aztán itt maradjon egyedül, szomorú árvaságra.

Volt a rabbinak egy öccse, gazdag, írástudó ember, s szerette volna, ha a fiatalokból egy pár lenne. Mondta is a feleségének, de bizony annak is volt egy öccse, igaz, hogy szegény legény volt az Istenadta, de olyan sokat tudott, hogy a másik elbujhatott volna mellette. Semmiképen sem tudott a két öreg meg egyezni abban, hogy melyikhez lenne jobb adni a leányt, a rabbi hát azt gondolta magában: ő bizony meghívja az ismerőseit s rokonait, meg a két legényt is, s tanácsot kér, hogy melyikhez adja a kettő közül.

Igy is tett az öreg rabbi. Másnap estére nagy vendégsereget hívott a házához. Ettek, ittak, vígan voltak. Vacsora végén a két legényt kiküldi a rabbi a szobából, s mondja a vendégeknek:

— Látjátok, kedves barátaim, hogy én, meg a feleségem megöszültünk, megöregedtünk már, s ideje, hogy gondoskodjunk egyetlen leányunkról halálunk

napja előtt. Sokat tanakodtunk a feleségemmel, hogy kihez adjuk feleségül. Én nekem az én öcsém tetszik legjobban, neki az övé, megegyezni sehogyse tudunk, ti most mind a kettőt szemtől szembe láttátok, ítéletek, melyikhez adjuk?

Sokáig törték a fejüket a vendégek, végre azt mondta egyik vendég:

— Mind a két ifju megérdemelné, hogy a te vőd lehessen, rabbi, dehát, hogy választhass kettejük közül, íme, a tanácsom: adj mind a kettőnek kétszáz forintot, s küld el őket, hogy vásároljanak rajta portékákat. Amelyik jobb s finomabb dolgokkal tér haza, az legyen a leányod férje.

Tetszett ez a tanács a rabbinak, be is hívta a két legényt, előadta a dolgot nekik, odaadta a pénzt, s azok másnap hajnalban el is indultak nagy örömmel, mert szó, ami szó, mind a kettőnek tetszett a leány. Mentek, mentek, mendegéltek, s nem sok idő múlva egy nagy kereskedővárosba értek, ott elváltak, s mind a kettő indult a maga dolgára, hogy mentől szebb dolgot vásárolhasson a kétszáz forinttal.

Még dél sem mult el, mind a ketten készen voltak a vásárral. A rabbi öccse ragyogó ruhákat s egyéb drága portékákat vett a pénzén, a másik fiú csupa drágakövet.

El is indultak mindjárt hazafelé, nem akartak egy perc időt is elvesztegetni, s éjszakára megháltak egy erdőben, óriási fa tövében.

No bizony, ha elaludtak, az erdei rablók sem voltak restek, előbujtak a sűrű bokrok mögül, s egy perc alatt elszedték az összes drágakövet az egyik fiútól, a ruhafélét s a többi portékát pedig ott hagyták, mert nem tudták elcipelni.

Hej, volt szomorúság, mikor reggel felébredtek! Hiába keresgélte mindenütt a szegény fiú a drágaköveket, bizony még magnak sem hagytak ott egy szemet sem a rablók! A másik fiú annál boldogabb volt, hogy neki semmiye sem vészett el, hamarosan felpakolódott, s hívta a másikat, hogy menjenek már haza. De bizony nem volt annak egy csepp kedve sem üres kézzel hazaállítani, hanem azt mondotta nagy szomorúsággal:

— Menj csak egyedül, én így üres kézzel nem állíthatok haza; megyek tovább, amerre a szemem lát.

Haza is ment a gazdag fiú, s mert a másíkról még hírt sem hallottak, elhatározták, hogy a kitűzött napig várnak rá, aztán megtartják a lakodalmat a visszatért legénnyel.

A szegény legény ezalatt ment, mendegélt, s elhatározta, hogy ismét a tanulásra adja a fejét, s meg sem áll Babylon városáig, ahol akkor a legbölcsebb emberek tanítottak.

A nagy útban szerterongyolódott a ruhája, azon rongyosan állított be Naszi rabbi iskolájába, ott behúzódott egy kuckóba s onnan hallgatta a rabbi tanításait. Egy nap olyan nehéz dolgot tanított a rabbi az ifjaknak, hogy egyetlen egy sem volt közöttük, aki meg tudta volna érteni, úgy mentek haza nagy gondolkozás, fejtörés között. Csak a szegény legény maradt ott a kuckóban, s mikor mindenki elment onnan, elvette a könyvet, s addig-addig gondolkozott, olvasgatótt, amíg csak megértette, hogy mit magyarázott a rabbi. Hamar fogta a krétát s felírta a táblára a magyarázatot, azzal elment haza.

Másnap reggel ott találta Naszi rabbi a táblán a magyarázatot, s igen elcsodálkozott, hogy ilyen bölcs

tanítványa van, aki ilyen szépen megértette a tegnapi nehéz leckét. Rögtön meg is kérdezte:

— Ki volt az, aki ezt a magyarázatot ide írta?

De senki sem szólott, a szegény legény még jobban behúzódtott a vackába, s meg sem mukkant, a többi pedig semmit sem tudott a dologról.

Másnap megint olyan nehéz leckét adott Naszi rabbi a tanítványainak, hogy azok ugyan törhették rajta a fejüket, nem tudtak semmi okosat kigondolni. Végre is nagy mérgesen hazamentek, csak a szegény legény kuporgott még ott a sarokban. Alig várta, hogy elmenjenek a tanulók, elővette megint a könyvet, s addig-addig törte a fejét, gondolkozott, amíg ezt a kérdést is megfejtette, s felírta szépen a táblára.

No, volt másnap megint csudálkozás! Hiába faggatta Naszi rabbi a fiukat, hogy melyik találta el a kérdést, azok csak néztek egymásra, de bizony egyik sem tudott semmit. Hát ez ennyiben maradt, de Naszi rabbi most egy olyan nehéz kérdést tett fel a tanítványainak, hogy azok szédültek még a hallatára is. Nem is gondolkoztak soká rajta, úgy is tudták, hogy megfejteni nem fogják, szépen hazamentek. Ezt várta csak a szegény legény, előbujt a sarokból, hozzákezdett a munkához, s egy-két perc múlva már meg is fejtette a nehéz kérdést, fel is írta a táblára.

De Naszi rabbit is ölte a kíváncsiság, hogy ki tudja az ő kérdéseit olyan ügyesen megfejteni, visszalopózkodott, mikor már mindenki elment, s leselkedett a kulcslyukon. Hát a szegény legény éppen akkor írta fel a kérdés megfejtését a táblára! A rabbinak sem kellett több, egy árva szót sem szólt, hazament olyan csendesen, ahogy jött.

Másnap megint olyan nehéz kérdést tett fel a tanítványainak, hogy azok bárhogya törték is a fejüket, semmit sem tudtak kisütni. Végre a rabbi eléhivatta a szegény legényt a sarokból, s tőle kérdezte meg. De ez csak azt mondta :

— Semmit sem értek én ebből, bölcs rabbi !

De addig faggatta, nógatta a rabbi a legényt, hogy végre is megfelelt a kérdésre, még pedig olyan okosan, hogy a többinek a szeme, szája elállott bámulatában. No, lám, ilyen rongyos koldustól mekkora bölcsesség telik !

Bezzeg lett becsülete ezután a tanítványok között. A rabbi még a leányát is odaigérte neki feleségül, ha ott marad örökre nála. De a legény megköszönte a jószágát, s hazaindult, mert nagyon vágyakozott már a szülei után, no meg a kitűzött napra ő is haza akart érkezni a bátyja házához. Hiába is marasztották, elindult hazafelé. A rabbi, meg a tanítványok elkísérték egy jó darabon, aztán elbúcsúztak nagy szomoruan tőle.

Ment, mendegélt a szegény legény, erdőkön, mezőkön át, s egyszerre csak úgy megszomjazott, hogy azt hitte, rögtön halálnak halálával hal meg. Azért csak ment tovább, s hát egyszerre csak egy gyönyörű almát talál az útjában. Hiszen ha talált, le is szakított egy almát róla, s megette.

Hej, szomorúságra fordult az öröme, mert olyan irtózatossá lett a teste, hogy láttára még a hideg is kirázta. Na, most mit csináljon ? Tovább indult nagy szomorúsággal, szakadt a könny a szeméből s majd felvetette a bánat, hogy őt Isten úgy meglátogatta ! Már három napja ment s akkor ismét úgy megszomjazott, hogy csak úgy vánszorgott elébb,

előbb szegény feje. S lám, megint egy olyan gyönyörű almafa áll előtte, mint az a másik! Gondolja magában, ő bizony eszik belőle, ennél már nagyobb nyomoruság úgy sem érheti, mint amilyenbe esett, legfeljebb elpusztul, úgysem ér így sokat az élete. Nem is töprenkedik sokat, hanem leszakít egy almát s nagy mohón megeszi. S halljátok csak, mi történt! Amint megette az almát, egyszerre csak látja, hogy úgy elmultak a testéről a sebek, mintha letörölték volna. Hej, azt a boldogságot ki nem lehet mondani, amit a szegény legény érzett akkor! Hamar visszament a másik almafához, jól megtöltötte a zsebét a gyümölcséből, s visszafelé pedig a másiktól is rakott egy jó csomót a másik zsebébe. Gondolta, jó hasznát veheti még valahol ennek is.

Nemsokára egy nagy városba érkezett, s hát gyászfeketében vannak mind az emberek, s olyan szomorúan járnak-kelnek, mintha mindenkinek halottja lett volna. Megállít egy embert a legény s kérdi, ugyan bizony miért borult ilyen gyászba ez a város?

— Hogyne borult volna, — mondja neki az ember, — mikor a király halálán van, mert olyan irtózatossá sebekkel van tele a teste, hogy egy doktor sem tud segíteni rajta.

— No, ha egy sem tud, mondjátok meg a királynak, hogy én kigyógyítom, — mondotta a legény.

Szaladtak is az emberek, ahogy a lábuk birta a fő-fő doktorokhoz, s vitték a legényt is nagy örvendezéssel. Be is engedték a királyhoz, aki ott feküdt aranyos nyoszolyájában s úgy kínlódott, jajgatott, hogy a legénynek megesett a szíve rajta.

— Hát ha te vagy az, aki meg tudsz gyógyítani engem, kezdj hozzá, mondotta a király. Nem hiszem

ugyan, hogy segíteni tudnál rajtam, s nagy kínjaimon. De nem bánod meg, ha jobban leszek, mert azt adok neked, amit csak a szíved kíván!

Nem is sokat teketóriázott a legény, hanem meg-etetett a királlyal egy almát, amit az első fáról szakasztott. Hát még borzasztóbban szenvedett a király, átkozta a legényt, hogy halálát okozta, de az nem igen bánta, csak annyit szólott a királynak:

— Felséges uram, csak tegye meg azt, amit mondok, s ne féljen, mindjárt jobban lesz. Evvel odaadta a másik fáról szedett almát, s hát amint lenyelte az utolsó falatot, mintha letörülték volna róla azokat a rettenetes sebeket, úgy megtisztult a király teste!

Nem győzött eleget hálálkodni a szegény legénynek a király, s kérdezte tőle, hogy mivel jutalmazza meg a bölcsességét.

— Nem kívánok én egyebet, felséges királyom, csak azt, hogy add nekem a szülővárosomat, hogy ott én legyek a legfőbb úr, ameddig élek.

Hiszen odaadta szívesen a király, még többet is adott volna, s mikor a legény hazakészült, még egy nagy csomó pénzt is adott neki, aztán katonákat rendelt melléje s úgy bocsátotta haza.

Bezzeg hogy hire ment ennek jó előre s nagy pompával várta már a város a szegény legényt. A legelső urak jöttek elébe a város végére, vittek neki mindenféle drága ajándékot, s úgy fogadták nagy hódolattal. Kijöttek a zsidók is külön csapatban. A szegény legénynek a bátyja vezette őket, s azok is pártfogást kértek tőle, s gazdag ajándékot nyújtottak át neki. A legény azt felelte a bátyja beszédére:

— Mindegyiteknek jó dolga lesz az én uralkodásom alatt, csak azt kívánom tőletek, hogyha vala-

melyiteknek a házában esküvő lesz, arról tudósítsatok engem!

— Felséges uram, — felelte az öreg rabbi, — az én házamnál épen a jövő héten lesz, majd megmondom később a napját is.

El is üzent a lakzi napján a rabbi a nagyurnak, s meghívta, hogy legyen jelen, mikor esketik az ifju párt. Az pedig felöltözött gyönyörű selyemruhába, elment a rabbi házához, s elfoglalta az első helyet az asztalnál. Mikor épen kezdődött volna az esküvő, felállott s így szóllott a rabbihoz:

— Nem emlékszel, bölcs rabbi, hogy két öcsédet küldted el portékát vásárolni, s az egyik még mai napig sem érkezett vissza? Ugy-e, azt mondtad, hogy azé lesz a leányod, aki értékesebb holmival fog hazatérni a házadhoz? Nohát, ítéljetek, ki tért drágább portékával haza, én vagy ő? Mert én vagyok a kettő közül az egyik!

Lett erre olyan csudálkozás, zavarodás, senki se tudta, hol a feje, csak amikor még egyszer megkérdezte őket, hogy ki legyen hát a leány vőlegénye, akkor tudtak csak nagynehezen feleletet adni. Persze, őt választották, a lakodalmat mindjárt megtartották, s a fiatal pár sokáig élt nagy boldogságban.

Az élet vize.

(Spanyol mese.)

Messze-messze, túl az Óperenciákon, élt négy testvér, akik igen nagyon szerették egymást. Egyszer csak mi jutott, mi nem a legidősebb fiú eszébe, így szólt a két öccséhez, meg a húgához:

— No halljátok-e, én meguntam már ezt a sok lustálkodást, henyélést, azt mondom én nektek, hogy fogjunk neki, amilyen kemény munkának csak tudunk. Egy-két év alatt meggazdagodunk, építsünk magunknak egy gyönyörű palotát s nem kell ebben a rongyos házikóban lagnunk!

— Igazad van, édes bátyám, — mondották a testvérei, — belefogunk akármilyen munkába is, csak hogy szép palotában lakhassunk!

Úgy is tettek, ahogy mondták, s nem telt bele egy esztendő, olyan hatalmas palotát építettek, hogy messze földről csodájára jártak az emberek. Nem akadt egy sem a tenger nagy sokaságban, aki valami hibát talált volna a palotában, míg egyszer csak jött egy töpörödött anyóka s az nézte végig a rengeteg sok szobát.

— Szép, szép ez a palota, de valami mégis hiányzik belőle, — mondotta.

— Mi hiányzik? — kérdezték a testvérek.

— Egy templom, — felelte az öreg asszony.

Ahogy meghallották a testvérek az asszony választ, kora reggeltől késő estig ismét munkában álltak, s addig dolgoztak, amíg éppen olyan szép templomot nem építettek, mint a milyen szép a palota volt.

Persze hogy csak úgy özlöttek az emberek a templom nézésére s dícsérték, hogy ez még szebb, mint a palota. De jött egyszer egy öreg ember, s így szólt, mikor meglátta a templomot:

— Szép, szép ez a templom is, de valami mégis hiányzik belőle.

— Mi hiányozhatik még innen? — kérdezték csodálkozva a testvérek.

— Hát bizony hiányzik egy korsó víz az élet vizéből, egy ág az örök szépséget adó bűvös fából, s a beszélő madár! — mondotta az öreg ember.

— S hol találhatjuk meg ezeket?

— Menjetek az alá a nagy hegy alá, — mutatott egy hegyre az ember — s majd meglátjátok, mit tegyetek.

Azzal szépen meghajolt az öreg ember a négy testvér előtt és elment.

— No, én megyek, egy perc nyugtom sem lesz, amíg meg nem találom az élet vizét, a szépség fáját s a beszélő madarat! — mondotta a legidősebb testvér s mindjárt fel is készülődött a nagy útra.

— De mi lesz veled, édes bátyám, ha valami baj ér, hiszen még az sem lesz, akitől megüzenjed nekünk? — kérdezte szomorúan a húga.

— Igazad van, édes húgom, nem is gondoltam biz' én erre!

No, a leány hamar elszaladt az öreg ember után, hogy megkérdezze tőle, mit csináljanak, s utól is érte nemsokára.

— Kérlek szívesen, te öreg ember, mondd meg, hogy tudjuk meg, ha a bátyánkat valami baj érné, mialatt keresi az élet vizét, meg a szépség fáját s a beszélő madarat?

Az öreg ember elővett a zsebéből egy kést, oda-nyujtotta a leánynak s így szólt:

— Őrizzétek meg jól ezt a kést, leányom. Ha az éle ilyen szép fényes lesz, mint most, semmi-baja sincs a bátyátoknak, de ha azt látjátok, hogy véres lett, akkor menjetek segítségére, mert nagy bajba jutott.

Megköszönte a leány a kést, hazafutott vele s hát a bátyja már búcsuzóban volt s indult is a nagy hegy felé.

Ment, ment a legény s hát egyszerre csak a hegy lábánál egy nagy óriást lát. Köszönt neki illendően s megkérdezte tőle:

— Ugyan bizony, bátyámuram, hogy juthatnék fel ennek a hegynek a tetejére?

— Mit keresel te ezen a hegyen?

— Az élet vizét, a szépség fáját s a beszélő madarat, édes bátyám!

— Hej, sokan keresték azt már, édes fiam, de még egyet sem láttam onnan visszafordulni s te is ott maradsz, ha nem fogadod meg a tanácsomat. Indulj el ezen az ösvényen s menj egyenesen fel a hegyre. Jobbra és balra tőled rengeteg kő fog heverni, de te semerre se nézz, csak előre. Egyszer csak azt hallod, hogy gúnyolódznak, csúfolódnak veled, de te ne törődj semmit se velük, hanem menj s vissza se fordulj, mert különben te is éppen olyan kővé válsz, mint a többi!

A legény megköszönte a tanácsot, s ment, ment felfelé a hegyen. Hát csakugyan egyszerre olyan láрма, nevetgélés, gúnyolódás hallatszott mindenfelől, hogy azt

sem tudta nagy mérgében, mit csináljon, Egy ideig csak ment, ment előre, sem jobbra, sem balra nem nézett, de a gúnyolódás, nevetgélés egyre nőtt s ő bizony elfeledte az óriás tanácsát, felkapott egy nagy követ s arrafelé hajította, ahonnan a legnagyobb lármát hallotta. No, ha odahajította, úgy is maradt a keze kinyújtva s ő is olyan kő volt, akár csak a többi.

Ezalatt a leány azt gondolja, hogy ő bizony megnézi a kést, nem látszik-e vér rajta, mert már nagyon rég oda volt a bátyja, s ideje lett volna, hogy hazatérjen. Eléveszi a kést s hát csak úgy vereslik a vér rajta! Nagy sírva, sikoltva kiszalad a második bátyjához, mutatja a véres kést s bezzeg hogy az indult egyszeribe a bátyja után.

Ment, mendegélt s ő is találkozott az óriással. Illendően köszönt neki s megkérdezte:

— Ugyan bizony, bátyámuram, nem látott erre menni egy fiatal legényt?

— Láttam biz' én, de vissza bizony nem tért, úgy látszik, nem fogadta meg a tanácsomat s elvarázsolták őt is!

— Hát mit tehetnék, hogy megszabadítsam őt s megtaláljam az élet vizét, a szépség fáját és a beszélő madarat? — kérdezte a legény.

— Menj egyenesen ezen az ösvényen, édes fiam, — mondotta az óriás — s amint mégy, melletted jobbra-balra a sok heverő kő közül szitkozódást, csúfolódást fogsz egész útadon hallani. De ne ügyelj semmire, csak menj, menj egész a hegy tetejére, ott aztán meglátod, hogy mi a dolgod!

Ment, ment a legény, s neki ugyan mondhattak akármit, ő bizony meg nem fordult. Nemsokára elérte a bátyját is, elhagyta s hát egyszerre a nagy ordítózás

között, mintha a bátyja hangját hallotta volna. Megfordult hamar — s hát ő is ott maradt kővé válva.

Telt, mult az idő, a leány százszor is elévette a kést, hogy nincs-e valami baja a bátyjának s hát este felé, mikor már gondolta, hogy szerencsésen hazajőnek, elkezd pirosodni a kés éle s egy szempillantás alatt égő pirossá lesz a vértől. Hej, megijedt a szegény leány, mutatja nagy sírva a kést a legkisebb bátyjának, az is vette hamar a tarisznyáját s útnak indult, hogy segítsen a testvérein.

Ő is ugyanazon az úton haladt, ahol a testvérei s ő is találkozott az óriással.

— Ugyan bizony, bátyámuram, nem látott-e erre felé menni két fiatal legényt? — kérdezte tőle.

— Láttam biz' én, de vissza egyik sem jött közülök. Úgy látszik, nem fogadták meg az én tanácsomat s elvarázsolták őket.

— Nem tudná-e megmondani, édes bátyámuram, hogy s mint szabadíthatnám meg őket s hozhatnám el az élet vizét, a szépségfáját s a beszélő madarat?

— Menj, fiam, ezen az ösvényen egyenesen, — mondotta az óriás a legénynek — s amint a hegyen mégy mind feljebb, feljebb, folyton gúnyolódást, nevetgélést hallassz magad körül. De te ne ügyelj semmire, ne fordulj semerre, hanem menj fel a hegy tetejére, ott aztán meglátod, mit tégy!

Megköszönte a legény is a jó tanácsot s ment, ment felfelé a hegyen, nem nézett semerre, elment mind a két bátyja mellett, azokra sem tekintett, de mikor már alig egy-két lépésnyire volt tőle a hegytető, a nagy zajban úgy hallotta, mintha a két bátyja szólana hozzá. Hirtelen megfordult s bezzeg hogy ő is kővé változott, akárcsak a bátyjai.

A leány ezalatt folyton járt-kelt nagy búsan a palotában, vette elé, s megint eltette a kést, s hát amint úgy estefelé kiveszi, csak úgy csorog a vér a hegyéről. No, nem kellett neki egyéb, felöltözött s ment a bátyjai után. Ment, mendegélt s ő is találkozott az óriással, köszönt neki szép hangosan s kérdezte tőle :

— Édes bátyámuram, nem látott-e erre felé menni három fiatal legényt ?

— Láttam biz' én, édes húgom, — felelte az óriás, — erre ment mind a három, de vissza bizony egy sem tért közülök. Ugy látom, hogy nem fogadták meg az én szavamat, s elvarázsolták őket !

— Jaj Istenem, hát vajjon én megmenthetném-e őket, édes bátyámuram, s el tudnám-e hozni az élet vizét, a szépségfáját s a beszélő madarat ?

— Ha megfogadod a tanácsomat, mindent jól elvégezhetsz, de ha nem, te is ott maradsz, mint a bátyáid, — mondotta az óriás, s elmondta a leánynak azt, amit a bátyjainak is szívükre kötött. A leány megköszönte a tanácsot, s elindult nagy bátran a hegy felé.

Ment, ment felfelé, s hát a heverő kövek vele még jobban gúnyolódtak, csúfolódtak, mint a bátyjaival, de ő sem látott, sem hallott, ment csak előre, egymásután hagyta el kővé vált bátyjait, s mikor majdnem a tetőn volt már, a többi hang közül kihallatszott a három bátyja bús kiáltozása. Még erre sem fordult vissza, eszébe jutott az óriás szava, hamar fel-futott a tetőre, s hát ott rögtön egy nagy barlangot lát : tele volt az az élet vízával. Boldogan merítette meg színültig a korsaját, aztán feltekintett, s hát épp a forrás felett látja a szépség fáját s annak az egyik ágán himbálózott a beszélő madár. Letört egy ágat

a fáról, a madarat szép gyengéden beletette egy kalitkába, a karjára vette s indult azonnal visszafelé. Amint ment nagynehezen lefelé, a korsajára nem tudott jól vigyázni s az élet vize csurgott-csöpögött utána. Hát lássatok csudát, amint egy-egy csepp lehullott a kövekre, mind feléledtek s fiatal leányok,

legények lettek belőlük. De hálálkodtak is ám a szép leánynak, hogy megmentette őket a varázslattól! Örült a leány is, hogyne örült volna, szaladt a bátyjaihoz, lelccsintotta őket, s abban a percben ezek is megelevenedtek. Aztán mentek nagy boldogan haza, vitték a kincsüket, s amint hazaértek, elültette a leány

a szépség fájáról törött ágat, öntözgette az élet vízé-
vel, abból egyszeribe óriás fa lett, a beszélő madár
meg vidám csicssergéssel felrepült az ágára s ott csinált
fészket magának.

No, jártak is csudájára az emberek a testvérek
kincsének, s nem győzték dicsérni, magasztalni az
ügyes leányt. A király fia is meghallotta a hírét, hogy
mi minden van a négy testvér palotájában, felkereked-
ett, s elment, hogy megnézze. Hát mikor meglátta
a sok kincs mellett a szép leányt is, aki megszerezte,
úgy rajta feledte a szemét, hogy le sem tudta venni
többet róla. Abban a helyben megkérte a kezét, a
templomban meg is tartották mindjárt az esküvőt,
s még talán ma is élnek, ha meg nem haltak.

A tréfacsináló Dzsuha.

(Arab mese.)

Réges-régen, sok száz, talán ezer esztendővel is ennek előtte, élt egy szegény arab ember, akinek Dzsuha volt a neve. Hej, nagy huncut volt ez a Dzsuha! Éjjel-nappal azon járt az esze, hogy s mint tréfáljon meg másokat. Csinált is annyi tréfát, hogy esztendeig sem tudnám elbeszélni valamennyit. Csak egy-két tréfáját mondom el, hallgassatok ide.

Amint mondtam, Dzsuha szegény ember volt, az atyafiainak a teheneit őrizte, így tengett-lengett szegény feje. No de őt is megsegítette Isten: valahonnét szerzett egy borjat. Mit csinált, mit nem Dzsuha, elég az, hogy a tehének olyan soványak voltak, mint a hét sovány esztendő, az ő borja meg majd kihasadt a kövérségtől. Látták ezt az atyafiak, mérgelődtek, bosszankodtak, egyszer aztán összesugtak-búgtak s azt határozták, hogy megölik a Dzsuha borját. Amit határoztak, meg is cselekedték az atyafiak: éjjel, míg Dzsuha aludott, megütötték a borjat, s mikor reggel Dzsuha ki akarta hajtani a csordát, hát volt borjú, nincs borjú!

— Hm, gondolja magában Dzsuha, ennek fele sem tréfa. Hova lett a borjam?

Elindul a falú között, benéz ehhez az atyafiához is, be ahhoz is s hát az egyiknek az udvarán össze-
csődültek mind az atyafiak s épen akkor nyúzzák az
ő borját.

— Mi dolog ez, atyafiak? — kérdi Dzsuha. Miért
nyúztátok meg a borjamat?

— Ezt biz azért, mert a magad borját kövérré
hizlaltad, a mi drága teheneinket pedig úgy eléhez-
tetted, hogy zörög a csontjuk!

Azzal sem szó, sem beszéd, a borju húsát egymás
közt elosztották s még csak egy falat húst sem vetet-
tek oda szegény Dzsuhának.

— Legalább a bőrét visszaadhatnátok, mondotta
Dzsuha.

— No, nesze itt van, s odalökték a borjubőrt.

Dzsuha elvitte a bőrt, s mikor az megszáradott,
vitte a vásárra, ott eladta egy ezüsttallérért. Ennél
többet nem adtak érte.

— Már most ezzel az egy tallérral mit kezdjek?
— kérdezte magában Dzsuha. Akár van, akár nincs.

Mit gondolt, mit nem, a tallért kilyukasztotta,
egy szál veres cérnát húzott át rajta, annál fogva
lógatta a tallért s úgy ment hazafelé. Amint menne,
mendégélne, látja, hogy két ember kuporog a földön
s nagy igyekezettel osztnak kétfelé egy halom ara-
nyat. Dzsuha szépen a hátuk mögé sompolygott s
tallérját olyan ügyesen dobta az aranyak közé, hogy
az osztozkodó emberek észre sem vették. Akkor aztán
köszönt nekik: áldjon isten, atyafiak.

A két ember hirtelen megfordult, látszott rajtuk,
hogy megijedtek erősen, merthogy, nem jártak igaz
uton.

— Mit akarsz? — kérdezték Dzsuhát.

— Azt én kérdem tőletek, hogy ti mit akartok? Miféle pénzen osztokdottok? — kérdezte Dzsuha keményen.

— Isten ajándékozta nekünk, feleltek az emberek, igaz uton jutottunk hozzá.

— Hazudtok! rivalt rájuk Dzsuha, ez mind az enyém!

— Hogy volna a tied?

— Majd mindjárt bebizonyítom: enyém-e, nem-e. Ha van az aranyak közt egy veres cérnával megjegyzett tallér, akkor az enyém, ha nincs, mehettek Isten hírével.

Bezzeg hogy ott volt az aranyak közt a veres-cérnás tallér.

— Igazad van, — mondták az emberek. — De lásd, szegények vagyunk, juttass ebből a tenger kincsből valamit.

— No, jó, legyen a fele tiétek, — mondotta Dzsuha nagylelkűen — s kétfelé osztotta az aranyat.

Annyi volt a fele is, hogy alig birta haza.

Hiszen egy óra sem telt belé, megtudták az atyafiak, hogy mi tenger aranyat hozott Dzsuha. Egyszerre összecsdültek s százan is kérdezték tőle egyszerre, hogy hol kapta azt a sok aranyat.

— Hol? Hát hol kaptam volna? Eladtam a borjú bőrét s ezt mind azért adták.

— Az lehetetlen! — kiabáltak össze-vissza az atyafiak, — s majd felvetette a csudálkozás.

— Nem hiszitek? Próbáljátok meg. Vágjátok le a teheneket, vigyétek vásárra a bőrt, tudom, annyi pénzetek lesz, hogy holtig sem költitek el.

Összedugták a fejüket az atyafiak, vajjon nem csinál-e bolondot belőlük Dzsuha, de addig hányták-

vetették a dolgot, hogy a vége mégis az lett: mind levágták a teheneket. Hej, bezzeg hogy volt tehénhús annyi, hogy egy hétig a kutyák is azt ettek! Hanem Dzsuha nem elégedett meg azzal, hogy levágatta a sok tehenet, még egyéb tanácsot is adott az atyafiainak:

— Halljátok-e, a bőroket be ne sózzátok s addig tartsátok, míg jól megszagosodik. Akkor fizetik meg csak igazán a timárok meg a csizmadiák. Én is úgy tettem s lám, meg sem is bántam.

Úgy tettek az atyafiak, ahogy Dzsuha tanácsolta, hagyták a bőroket, míg jól megszagosodtak s a nyüvek csak úgy nyüzsögtek rajtuk. Akkor aztán mentek a vásárra, nagy büszkén kiteregették a bőroket a piacon. Hát hiszen jöttek is a timárok, a csizmadiák; de csak úgy szédelegtek, támolyogtak a rettenetes bűztől. A hányan voltak, mind befogták az orrukat, mintha csak komandó szóra fogták volna be.

No, ez még csak így megjárta volna, de szörnyen felbőszültek azon, hogy ilyen bűzös bőrokkal rontják a levegőt, nosza, nekiestek az atyafiaknak, supp-supp! ütötték, verték számolatlan, azok meg szaladtak haza, mintha szemüket vették volna.

— Megcsalt a tolvaj Dzsuha! — kiabálták az atyafiak hazafelé szaladtukban. — Koldussá tett! Megöljük még ma éjjel!

Mentek egyenest a Dzsuha házához, kihuzták az utcára, kezét, lábát összekötözték, beledugták egy zsákba, annak a száját jó erősen bekötötték, aztán fellódították egy taligára s vitték a tenger partjára. Az volt a határozat, hogy beledobják a tengerbe.

Na, el is indultak mind a hányan voltak, vitték Dzsuhát, de messze volt a tenger, alkonyodott, esteledett, mire odaértek. Majd leverte lábukról a szom-

juság s az éhség, no meg a fáradság. Áldott szerencsésekre, éppen a tenger partja felé legeltette a juhait egy juhász. Mondja az egyik:

— Hagyjuk itt egy kicsit a taligát, kérjünk tejet a juhásztól, vacsoráljunk, pihenjünk s azután megszibbre tudjuk bedobni Dzsuhát.

Helybehagyták mind a tanácsot, mentek a juháshoz, tejet kértek tőle, s az adott is annyit, amennyi beléjük fért.

Az ám, de közben elálmosodtak, ott szépen lehevredtek, s elaludtak. A juhász azonban tovább eregelt a juhaival meglátta a zsákot s megbökte a botjával hadd lám, mi lehet benne.

— Hagyj békében! — szólalt meg Dzsuha.

Megijedt a juhász szörnyen, s kérdi:

— Ki vagy, mi vagy te? Ember-e vagy ördög? Hogy kerültél a zsákba?

Felelt Dzsuha:

— Hej, barátom, nagy oka van annak. Van valahol egy világhíres bölcs ember. Ahhoz akarnak vinni engem az atyámfiái, hogy kitanuljam nála a bölcsességet. Aki ennél a bölcs embernél tanul, annak mindig nyitva a sors könyve, kiolvashatja belőle magának s az embereknek a jövőndőt s abból aztán annyi pénzt szerez, amennyi a szultánnak sincs!

— Hej, de szeretnék a helyedben lenni! sóhajtott a juhász.

— Meghiszem azt, — mondotta Dzsuha.

Szóból szó kerekedett, a juhász addig s addig kunyorált, könyörgött, hogy így meg úgy, addig fogadkozott, hogy ha ő kitanulja a bölcsességet, megosztja vele becsületesen a vagyonát — no, minek szaporítsam

a szót: Dzsuha nagy nehezen ráállott, megengedte, hogy a juhász bújjon be a zsákba.

Nosza, egy szempillantás alatt kioldotta a juhász a zsákot, aztán nagy hirtelen még gunyát is cseréltek, azzal a juhász bebújt a zsákba, Dzsuha jó erősen bekötötte a száját, s ugyancsak lelkére kötötte a juhásznak, hogy meg se mukkanjon, mert ha az ő atyafiai megtudják, hogy más van a zsákban, bizonyosan a tengerbe dobják.

Mire az atyafiak ébredezni kezdtek, Dzsuha már rég túl járt árkon-bokron, de nem egyedül ment ám: hajtotta a juhokat, terelgette hazafelé. Közben az atyafiak felébredtek, mentek egyenest a zsákhoz, felkapták s jó messzire behajították a tengerbe.

— No, végre megszabadultunk a tolvaj Dzsuhától, — mondták az atyafiak nagy meglepedetten — s ők is elindultak hazafelé, de mert hogy egy ösvényen utat rövidítettek, jóval hamarább értek haza, mint Dzsuha. Már messziről kiabálták: meghalt Dzsuha! Többet senkit sem csal meg!

Az asszonyok, a gyermekek mind kiszaladtak a nagy kiabálásra s bezzeg volt öröm!

No, nem sokáig tartott a nagy öröm. Mikor éppen legjavában örvendeznek, hát jön Dzsuha, előtte meg egy rengeteg nagy juhnyáj.

— Ne te ne! Dzsuha él! — kiabálták az asszonyok.

— Dehogy él, mit beszéltek, — mondták a férfiak. Hiszen a tengerbe dobtuk.

— De bizony él, itt jó ni! S mennyi juha van!

Mind ahányan voltak, szörnyű álmélkodással vették közre Dzsuhát, kérdezték, faggatták:

— Hol szerezted ezeket a juhokat, Dzsuha?

— Hol? Hát a tengerben! Mert úgy van az, tudjátok-e, hogy a tenger függ az égen s a juhok alatta szépen legelésznek.

— Ugyan bizony?

— Úgy van bizony! — erősítette Dzsuha.

— S van-e még ott sok juh?

— Haj, haj! Több mint amennyi csillag az égen, fűszál a réten.

— Ugyan bizony?

— Úgy van bizony, ha mondom.

— Ejnye, ejnye, kedves Dzsuha, hát mi hogy kaphatnánk azokból a juhokból?

— Azokból bizony igen könnyen. Kinek ami juha van, kösse zsákba, dobja a tengerbe s mire esteledik, minden juhra kijő száz juh a tengerből, ha nem ezer.

— Ugyan bizony?

— Úgy van bizony.

Nosza, szaladtak mind. Kinek ami juha volt, zsákba dugta, vitték, hordták a tenger partjára, hajigálták egymásután a tengerbe. Ott volt egy szegény özvegy asszony is, akinek nem volt juha, s kesergett emiatt szegény feje.

— Hát én mit csináljak? — kérdezte Dzsuhát. — Nekem nincs juhom.

— Van-e kutyája? — kérdezte Dzsuha.

— Az van egy.

— No hát dobja belé, az majd annyi juhot hajt ki a tengerből, hogy esztendeig sem számolja meg.

— Ugyan bizony?

— Ugy van bizony!

Epen ott farkalt a kutya az özvegy asszony mellett, ez megfogta s belélódította a tengerbe. De a

kutya nem értette a tréfát, egyszeribe visszaúszott a tenger partjára.

— Kössön kend követ a nyakára, — tanácsolta Dzsuha.

Kötött követ a nyakára, úgy dobta be a kutyát, bezzeg hogy az is alámerült.

Na, most aztán csak álltak, álltak az atyafiak, várták a juhokat. Eltelt egy óra, el kettő, elmúlt dél, szállott a nap alább, alább, egyszer csak elbujt, lefeküdt — setétedni kezdett, de a juhok csak nem jöttek a tengerből.

— Mi dolog ez, Dzsuha? — kérdezték az atyafiak. Nem jönnek a juhok.

Nagyot kacagott erre Dzsuha, de akkorát, hogy a föld ekhót vetett a kacagásától.

— Hát ti azt hittétek, hogy van juh a tengerben? Eddig a tieteket is megették a halak!

Hej, Uram, Teremtőm, lett erre szörnyű sírás, kiabálás, ordítózás, aztán lefülelték Dzsuhát, ismét megkötözték, de most nem dobták a tengerbe (minek dobnák, mikor onnét úgy is kijön az ebadta), hanem vitték egy végtelen nagy pusztaságnak a közepére, ahol állott egy olajfa, ahhoz kötözték s ott hagyták, hadd szaggassák szét az oroszlánok.

No, szegény Dzsuha, volt eddig, ahogy volt, de most, tudom, nem kerülöd el a halált.

Hát jó, ott maradt Dzsuha, készült is szegény feje a halálra, nézett erre, nézett arra, mikor jön feléje oroszlán. Most már csakugyan hitte, hogy meghal szörnyű halálnak halálával. Hanem oroszlán az csak nem jött, de jött helyette lóháton egy öreg ember, valami gazdag nagy úr. Ez ahogy meglátta Dzsuhát, megállította a lovát s köszönt neki:

— Béke veled.

— Béke veled is, — fogadta Dzsuha, de csak úgy foghegyről.

— Miért kötöztek meg? — kérdezte az öreg ember.

— Hagyj engem békében, ne alkalmatlankodjál, — vetette oda kurtán Dzsuha.

— No, no, de hát mégis. Bünt követtél el s azért kötöztek meg? Vagy igazságtalanság történt veled?

— Hát ha épen tudni akarod, — felelt Dzsuha — sem bünt nem követtem el, sem igazságtalanság nem történt velem, hanem az történt, amit kívántam. Tudod-e, mi voltam én néhány nappal elébb? Öreg ember, sokkal öregebb, mint te. Kerek száz esztendő. Most pedig idekötöttek ehhez a fához, amely Sidi Abd-El-káder fája, s egyszerre hetven esztendőt fiatalodtam: kerek harminc esztendő vagyok most.

Ámult, bámult az öreg, szeme-szája tátva maradt a csudálkozástól. Aztán mégis megszólalt, hitetlenül rázta a fejét:

— Ugyan bizony?

— Úgy van bizony!

— Engedd meg, hogy foglaljam el a helyedet, — kérte Dzsuhát az öreg.

— Jó szívvel, — mondta Dzsuha — miért ne fiatalodjék meg más is. Oldd el hát a kezemet.

Az öreg eloldotta.

— Most meg vesd le a ruhádat, épen csak az ing maradjon rajtad, — mondta Dzsuha.

Az öreg szót fogadott, hogyne fogadott volna, mikor meg akart fiatalodni?

Akkor aztán Dzsuha a fához kötötte az öreget, magára húzta a szép selyemruhát, melynek minden zsebbe tele volt arannyal, felpattant a paripára, isten-

nek ajánlotta az öreget s úgy elvágatott, mint a sebes szél: meg sem állott hazáig.

Bezzeg, hogy az atyafiai mind kicsődültek az utcára csudalátni.

— Ne te, ni! Megint nem halt meg Dzsuha! — kiabáltak az atyafiak.

— Hát ezt a szép paripát hol szerezted? — kérdezték, faggatták.

— Hol találtam? Hát a pusztán! Annyi van ott, hogy verik le egymást. Csak úgy szaladgálnak gazdátlanul. Eredjetek, fogdossátok össze.

— Hej, Dzsuha, Dzsuha, tolvaj Dzsuha! Kít csaptál be megint?

— Azt, akit, — vetette oda foghegyről Dzsuha — s úgy elvágatott, hogy többet soha színét sem látták az atyafiak.

A juhász és a sárkány.

(Szerb mese.)

Hol volt, hol nem volt, volt egy magas hegy, magas hegynek a tetején lakott egy szegény juhász, aki télen-nyáron ott legeltette a nyáját. Egyszer, mikor már erősen őszre járt az idő, a juhász ott hevert a földön, a nyája közepén, mellette a kutya, s hol az eget, hol a tengert nézegette, majd meg a nyáját számolgatta, aztán közben erősen elúnta magát. Eszébe jutott, hogy vele egész életében semmi különös nem történt, egész nap itt ül a hegyen, délben kihozza a felesége az ebédet, aztán megint nincs egyéb dolga, csak nézi, nézi az eget, meg a tengert. Amint így ezen tépelődik, megakad a szeme valami csúszó-mászó, csillogó holmin, kíváncsian közelébe megy, hát egy nagy-nagy, ragyogó testű kígyó csúszik ott, a szájában hagymát tart, s egy szempillantás alatt eltűnik a szeme elől egy sziklahasadékon. Alig, hogy ez a kígyó bebújt, rögtön csúszott utána a második, utána megint egy, sok, sok egymásután. Mind hagymát vittek a szájukban, s mind azon a lyukon bújtak be. Kíváncsi lett a juhász, hogy ugyan, hova is mennek ezek olyan szépen egymásután. Utánuk sompolygott, s azon a nyíláson, ahol a kígyók bebújtak, ő is szépen

bebújt. Hej, de szeme-szája elállott nagy csodálkozásában, amint a kígyók után egy széles, mély barlangba jutott! Óriás oszlopok voltak a barlangban, a barlang talpától a tetejéig, s ezek az oszlopok végéig ki voltak rakva arannyal s mindenféle drágakövekkel. Az oszlopok alján ott tekeregtek a kígyók, a barlang közepén pedig egy gyönyörű aranytrónuson ült a kígyók királya.

Amint a juhász rápillantott a kígyókirályra, az behunyta a szemét, utána a többi kígyó is csendesen összetekekedett, behunyta a szemét, s egy perc múlva aludtak mind, a hányan voltak. A juhász szép lassan sétálgatott közöttük, s próbálta mindenképpen, hogy az oszlopokról valami drágakövet letörjön, de bárhogy erőlködött is, még csak egy szemetnyit sem bírt letörni. Na, gondolta magában, ha egyet sem tudok letörni, megyek vissza a juhaimhoz, mert eddig vár rám a feleségem az ebéddel. Megy is ahhoz a nyíláshoz, amelyiken bejött, de azt bizony egy nagy ajtó zárta el, akkora, hogy még csak meg sem tudta mozdítani. Nagy mérgében mit tehetett egyebet? Ő is lefeküdt a kígyók mellé, s gondolta magában, majd ha azok felkelnek s kimennek, ő is megy majd utánuk. Csakhamar mély álomba is merült. Egyszer csak nagy sürgés-forgásra ébred fel, hát a kígyók mind ott tekeregnek, sziszegnek körülötte. Mikor kinyitotta a szemét, odafordult a trónon ülő királyhoz, s azt kérdezte tőle.

— Itt van-e már az ideje, felséges királyunk?

A király letekerődött a trónról, s szörnyű haragosan sziszegte:

— Itt. — Azzal kinyitotta a rettentő nagy ajtót. A kígyók egymásután csúsztak, tekeröztek kifelé,

a juhász is iparkodott előre, hogy kijusson, de mikor az ajtóhoz ért, megszólította a király:

— Hová akarsz menni?

— Engedj ki engem, kegyelmes királyom, — könyörgött a kígyónak a juhász, — ott hagytam őrizetlen a juhaimat, s a feleségem is rég kivitte már nekem az ebédet.

— Ohó! te betörtél a mi alvóhelyünkre, ezért meg kell halnod! — mondta haraggal a kígyókirály.

De a juhász olyan szívéből könyörgött neki, hogy a kígyókirály azt mondta neki:

— No, nem öllek meg ez egyszer, de fogadd meg, hogy senkinek el nem árulod, hogy hol lakunk, mert akkor nem menekedel előlem!

Igérte, fogadta a juhász, hogy belőle ugyan senki ki nem veszi, hogy hol járt, s a király kieresztette az ajtón. Aztán futott lélekszakadva a nyája felé. Az ám, nem volt ott a nyájból egy sem, még csak egy bárány sem! Néz erre, néz arra, s egyszerre csak majd a földbe gyökerezik a lába a nagy csodálkozástól: az a tölgyfa, a mely éppen hullatta a makkját, amikor bement a kígyók barlangjába, most duzzadó rügyekkel volt tele, a többi bokrok is rügyedzettek, lombosodtak is. Szalad hamar haza a feleségéhez, hát amikor odaér az ajtóhoz, éppen egy idegen ember áll ott, s kopogtat rajta.

— Itthon van-e a férjed? — kérdezte az idegen.

Az asszony ijedten nyitotta ki az ajtót az idegennek és sírva felelte:

— Dehogy van itthon, dehogy, már ősz óta nem láttam szegény uramat. Bizonyosan megölték a farkasok.

De bezzeg előbújt a juhász az idegen mellől s odafutott a feleségéhez.

— Itt vagyok, édes feleségem, bizony nem ettek meg engem a farkasok.

Na, örült az asszony, de hamar elmúlt az öröme, s az jutott az eszébe, hogy ugyan, hol is lehetett az ő ura egész télen át.

— Hát te gézengúz, — támadott az urára — hol töltötted az egész telet? Míg én itthon sanyarogtam, te bizonyosan jól éltél!

Szegény juhász csak hümmögött, huzakodott, de semmiképpen sem akarta elmondani a feleségének, hogy hol járt, nehogy a Kígyókirály bosszút álljon rajta. De az asszonynak nem állott meg a szája, szidta, mint a bokrot, meg az idegen ember is, aki nem volt más, mint afféle varázsló, szintén faggatta, hogy ugyan hol is alhatott az egész télen át? Végre egy zacskó aranyat ígért neki, ha megmondja a titkot. Nagyot fohászkodott a juhász, félt ugyan a Kígyókirálytól erősen, de a pénz is csábította, hát végre is kibökkentette:

— En bizony a kígyók barlangjában aludtam egész télen át.

Az öreg varázsló nagyot kacagott erre a beszédre, s gúnyosan mondta neki:

— Azt hiszed, olyan könnyű bolonddá tenni engem? Ha ott voltál, hát mutasd is meg, hogy hol laknak?

Megmérgeződött a szegény juhász, hogy nem hisz az idegen neki, s indult a kígyók barlangja felé, hogy lesz, ami lesz, mégis megmutatja neki, hogy ott volt, s nem egyebütt. Amint a barlanghoz érnek, egy hagyományt találtak, avval megkoppintotta a varázsló a kaput, s egyszeribe bent termettek a kígyók birodalmában.

Hej, csodálkozott ám a varázsló! Szeme-szája elállott nagy gyönyörködésében, mikor a rengeteg

A sárkány szédítő sebességgel repült feljebb, feljebb.

drágakövet ragyogni, csillogni látta az oszlopokon. Le akart ő is törni belőlük, de bizony ő neki sem sikerült, de bűját sem mondta, hamar elévette a varázskönyvet, abban lapozgatni kezdett, s nemsokára nagy örömmel kiáltott fel:

— Meg van, amit kerestem! Egy embernek a szívére van szükségem, hogy minden kincset elvihessek innét, s veled, te jó ember, megosztom majd igazságosan.

Alig mondta ki a varázsló ezeket a szavakat, hirtelen, nagy sziszegéssel, ott termett mögöttük a kígyók királya, aki csak megrázta magát, s egy pillanat alatt óriás zöld sárkánnyá változott. Rettenetes haraggal fordult a remegő juhászhoz:

— Hát így tartottad meg a szavadat, te emberizink!? Nem megmondtam, hogy halállal fizetsz ezért?

A varázsló, mialatt a sárkány ordított, hirtelen egy kötelet csúsztatott a juhász kezébe, s azt súgta neki:

— Dobd a fejére!

Dobta volna szegény juhász jó szívvel, de úgy remegett, reszketett a keze nagy félelmében, hogy csak a nyakára dobta a sárkánynak, s ő maga úgy belegombolyodott, hogy egyszerre csak azon vette észre magát, ott ül a sárkány hátán. Hamar emelkedni kezdett a sárkány vele, s szédítő sebességgel repült mind feljebb, feljebb a levegőégbe. Szegény juhász alig pihegett, a szél olyan erősen fújt oda fent, s ha letekintett a földre, amelyen hegyeket, völgyeket, tengereket hagytak el egy szempillantás alatt, a haja égnek állt a rémülettől. Aztán nagy síkság felett repültek el, ahol kis patakok csörgedeztek, s e felett oly magasra emelkedett a sárkány, hogy a juhász behúnyta szemét, s várta, hogy mikor bukik már le a hátáról.

Egyszerre csak madárdalt hall, kinyitni nem tudta már a szemét, de halkán, hogy csak a madárka hallhatta, így szólt :

— Édes madárkám, röppenj fel az Égbe a jó Istenhez, s kérd meg, hogy segítsen meg nagy szorongatásomban !

A kis madár igen megsajnálta a halálra vált juhászt, felröppent az égbe, s csakugyan, a jó Isten küldött vele a Paradicsomból egy zöld levelet. A madárka ráejtette a levelet a sárkány fejére, s abban a pillanatban leereszkedett a sárkány a földre, s kicsi, gyenge kígyócska lett belőle.

Mikor a juhász magához tért, ott feküdt juhai mellett a földön, lábánál hű kutyája hevert. A fák sárga levelekkel voltak borítva, őszi szél fúj, s zörgette az ágakat. A juhász felesége jött az ebéddel, s jókedvűen ült le az ura mellé. Az meg csodálkozva nézett szerteszét, s azt motyogta magában :

— Hát biz én álmodtam az egészet !

Sokáig élt boldogságban és nyugalomban a juhász, és sohasem jutott többet eszébe, hogy valami különös tapasztaljon az életében.

Jankó.

(Tót mese.)

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer két testvér. Az egyiket Jankónak, a másikat Jóskának hívták. Úgy különbözött egymástól ez a két fiú, mint az éccaka a nappaltól. Jankó ügyes, jólelkű, derék fiú volt, aki mindig szívesen segített másokon, Jóska irigy, önző, senkivel sem törődött a világon saját magán kívül. Egyszer csak azt mondja az édesapja Jóskának:

— No, fiam, én eleget tartottalak már, maholnap nekem s anyádnak sem lesz betévő falatunk, menj, próbálj szerencsét, láss valami dolog után.

Bezzeg hogy Jóska örömmel készülődött az útnak, gondolta magában, most legalább nem kell annyit dolgoznia, mint máskor, hideg télben fagyoskodnia, meleg nyárban izzadnia. Az anyja süített neki egy csomó pogácsát, az apja megáldotta, s Jóska nagy vidáman útnak indult.

Ment, mendegélt, s egyszer csak egy hatalmas fa alá ért. El is fáradott, meg is éhezett, leült hát, elévette az elemózsiát, s nagy jókedvvel falni kezdett. Hát amint eddegélne, két kis hangya settenkedik közelebe, s megszólítják nagy félénken:

— Ugyan bizony, te legény, nem adnál egy kis morzsát nekünk? Olyan régen éhezünk.

— Egy szemet se adok én, bár nekem legyen elég! — felelte mérgesen Jóska, s még hozzá is rúgott a hangyákhoz haragjában.

— Megállj csak, te rosszlelkű legény, nem tudtál adni egy kis morzsát nekünk, de hadd el, mi sem segítünk rajtad, ha valami baj ér! — mondták a hangyák.

— Csak arra várjatok, amíg nekem szükségem lesz rátok! — mondotta Jóska nagy nevetve, s ette-falta a pogácsát, mintha semmi sem történt volna.

Na, ahogy jóllakott, megy tovább, s nemsokára egy folyó partjára ér. Hát ott a fővényen egy kis halacska vergelődik, kínlódik nagy keservesen, de sehogyse tud odajutni a patakhoz. Megszólítja a kis hal Jóskát:

— Tégy be engem a vízbe, te legény, mert elpusztulok a homokban!

Jóska még csak nem is válaszolt a kérésre, jól oldalba rúgta a szegény halat, s azzal tovább ment.

— Megállj, te gonosz lélek, sohasem lesz szerencséd az életben, mert ilyen gonoszul bántál velem! — kiáltott utána a szegény halacska. De Jóska nem is hederített a halacska beszédére, ment tovább, mintha semmi sem történt volna. Nemsokára keresztúthoz ért, ahol négyfelé szakadott az út, s hát az útjelző aljában egy csomó kis manót vett észre, akik szidták, püfölték egymást. Persze, ott termett Jóska rögtön, s anélkül, hogy megkérdezte volna, min pörlekednek, ő is közéjük állt, megfogta őket, jól össze-visszaverte, mind ahányan voltak, s avval nagy büszkén tovább állt. De bezzeg, azok is kiabáltak utána torkuk szakadtából:

— No, megállj, te gonosz fajzat, legyen csak szükséged miránk, tudom, egy sem segít rajtad! Mehetsz akármerre, nem jársz szerencsével!

S úgy is történt, ahogy a kis manók nagy mérgükben mondták. Akármerre járt-kelt Jóska, férfival, asszonnyal, gyerekekkel volt dolga, mindenki csak meggyűlölte, soha semmi dolgában szerencsével nem járt, végre is egy árva krajcár nélkül kellett szégyenszemre hazatérnie. Szegény anyja még csak nem is szidta, csak kesergett, búslakodott magában, de bizony az apja nagy haragjában el akarta kergetni, hogy hiába ne töltsen otthon az időt. De Jóskának most már nem volt kedve a világljárásra, otthon maradt, a kuckó mellett. Most már Jankón volt a sor, hogy ő menjen országot-világot látni, fel is tarisznyálta az édes anyja egy kis száraz kenyérrel, mert egyebük bizony már nem volt szegényeknek.

— Ne búslakodjanak, édes szüleim, — vigasztalta Jankó, mikor búcsuzódott, ha magamnak nem is szerzek semmit, de anélkül nem jövök haza, hogy annyit ne hozzak, amiből maguk holtuk napjáig urasan megélnek.

Örvendett a szegény ember, hogy ilyen jószívű legalább az egyik fia, s mikor elindult Jankó, egy kis üveg életvizet tett a tarisznyájába, hátha valamikor még hasznát veheti annak is. Aztán elindult Jankó, ment, mendegélt jó darabon, s mikor megéhezett, leült egy nagy fa alá, elészede az elemózsiát, s falatozni kezdett a száraz kenyérből. Alig evett néhány falatot, egy csomó hangya fogta körül, s szörnyen rimáinkodtak:

— Te jó legény, éhesek vagyunk, nem adnál-e egy keveset a kenyeredből?

— Hogyne adnék, — felelte Jankó jószívűen és leszórta mind a morzsát az öléből.

— Köszönjük a jóságodat, — kiáltották boldogan a hangyák, — ha bármire lesz szükséged, csak fordulj

Hát ti ugyan min vesztetek így össze? — kérdezte Jankó.

hozzánk, a hányan vagyunk, mind segítségre leszünk, s örökké barátaid maradunk!

Jankó majd elmosolyodott erre a beszédre, mert eszébe jutott, hogy neki ugyan mi szüksége is lehetne ilyen apró állatkákra? De sokkal jobbszívú volt, semhogy kikacagja őket, szíves szóval megköszönte a felajánlott segítséget, elbúcsuzott tőlük, s szaporán ment tovább. Alkonyodott már, mikor egy szép, csendes, kék tóhoz ért. Hát annak a tónak a partján, az aranyos fűvényben egy kis halacska vergelődik, fuldoklik. Nem is várta, hogy az megszólítsa, megfogta, s beledobta a vízbe. Hej, hogy ficánkolt, ugrándozott örömében a kis hal!

— Köszönöm, te jó fiú, — kiáltott Jankónak, — hogy segítettél rajtam! Jótét helyébe jót várj. Bárhol érjen veszedelem, ahány hal tengerben, tóban, folyóban, patakban, mind segítségedre leszünk.

Jankó mosolygott magában a kis hal beszédén, s ment hamar tovább, hogy estére a városba érjen. Éppen esteledett, alkonyodott, mikor Jankó ahhoz a keresztúthoz ért, ahol négyfelé szakad az út. Nagy lármá, verekedés zaját hallotta már messziről s hát, amint az útjelző közelébe ér, látja, hogy egy csomó kis manó tépi egymás haját, ütik-verik egymást. Jankó rögtön ott termett s nyájasan szólította meg őket:

— Hát ti ugyan min vesztetek így össze? Csak nem váltok el háraggal egymástól ezen a gyönyörű szép napon? Hamar, amíg itt vagyok, fogjatok kezét, s egy hangos szót se halljak többet!

Erre a nyájas beszédre a mérges, durcás arcok egyszerre mosolyra derültek, megrázták egymás kezét a kis emberek, s hálásan így kiáltottak Jankó után:

— No, te jó legény, ha valaha szükséged lesz ránk, ne félj, mind ott leszünk.

Mikor Jankó estére a városba ért, nagy-nagy szomorúságban találta az egész várost, mert a jóságos öreg király egyetlen leánya halálos betegen feküdt. Az udvari orvos nagy búbánattal jelentette a királynak, hogy ő már semmiképpen sem tud segíteni rajta. No, alig hallotta meg ezt Jankó, besietett egy házba, s a gazdával elvezettette magát a királyi palotába. Ott a hoppmester fogadta, s megkérdezte, mi járatban van.

— En vagyok a világ legelső orvosa, s meggyógyítanám a királykisasszonyt, — felelte Jankó nagy bátran.

A hoppmester csodálkozva nézegette jobbról-balról Jankót, de végre mégis bevezette a királyhoz, ahol Jankó újra előadta mondókáját.

A király bezzeg nem nézte, úr-e, paraszt-e, micsoda, aki a leányát meg akarja gyógyítani, nagy örömmel fogadta Jankót s azt mondta neki:

— No, fiam, ha meggyógyítod a leányomat, tiéd lesz ő is, meg amit a szemed-szád csak kíván.

Avval bevezették Jankót a beteg királyleány szobájába. Mikor meglátta, bezzeg nem bánta, hogy neki ígérte a király, olyan gyönyörű volt a királykisasszony. Aranyszőke haja mint egy óriás palást, úgy omlott a hófehér párnákra, szeme oly kék volt, mint az ibolya, ajka oly szelid, mint egy angyalé. Ott feküdt, szép fehér karján nyugtatva a fejét, s mikor Jankó egy cseppet az ajkára cseppentett az élet vizéből, rögtön megmozdult, a másik pillanatban elmosolyodott, aztán kinyitotta ragyogó szép szemét. Amint meglátta, hogy idegen legény áll a szobájában, rögtön megkérdezte, hogy hát az mit akar?

Mondták neki, hogy ez a legény gyógyította meg őt, s hogy ennek ígérte feleségül az édes apja.

Hej, de megmérgeződött erre a királyleány! Hogy ő egy jött-ment, sehonnai felesége legyen! Szaladt az apjához, hogy igaz-e, amit a szolgáló-lányai mondtak.

— Igaz biz' az, édes leányom! — felelte a király.

— No pedig én nem megyek hozzá!

— Már pedig édes leányom, én megígértem, s én a szavamat meg nem szeghetem, még a te kedvedért sem, mert ugyan mit gondolna rólam az én népem? Menj csak hozzá, úgy látom, hogy jóra való, derék legény, s jól bánik majd veled.

Addig-addig beszélt a király a leánynak, hogy az nagynehezen belenyugodott, de annyit kikötött, hogy csak akkor lesz a Jankó felesége, ha három kívánságát teljesíti.

Mindjárt oda is hívatta Jankót s mondta neki:

— Egy zsák búzát, s árpát öntök ki az udvarra, s ha alkonyat előtt különválasztod őket, a feleséged leszek! — s avval faképnél hagyta Jankót.

Amint meglátta Jankó a rengeteg búzát, meg árpát az udvaron, rögtön látta, hogy ő ugyan soha azt ki nem tudja szemelni, elment hát nagy bújában az erdőbe, ott járt-kelt fel s alá, azt sem tudta, merre. Mikor aztán elfáradott, leült egy nagy tölgyfa alá. Hát amint ott üldögélt, egyszerre egy csomó hangya veszi körül s mondják neki:

— Miért búsulsz, Jankó? Mikor éhesek voltunk, segítettél rajtunk, azt hiszed, hogy most, mikor bajba jutottál, nem segítünk néked? — Avval szépen mind elmentek a palota elé, egy óra alatt kiválogatták a búzát is a maga zsákjába, az árpát is a magáéba s mentek vissza az erdőbe. Mire Jankó nagy búsán

hazaballagott, ott állott a két zsák, egyikben a búza, másikon az árpa. Ment persze, s jelentette nagy örömmel a királyleánynak, hogy az első kívánságát teljesítette már. Úgy tett a leány, mintha szomorzkodna, de valójában örült, hogy ilyen ügyes legény Jankó, s azt mondta neki:

— Hát látom, az első kívánságomat teljesítetted, te legény, de ne hidd, hogy a második, meg a harmadik is ilyen könnyű lesz, mint ez!

— Mi a második kívánságod? — kérdezte Jankó.

— Hozd el nekem a világ legnagyobb gyöngyét!

Hej, a világ legnagyobb gyöngyét! Hát azt ő hogy hozza el? Nagy búsán kifordult a palotából, s ment, mendegélt, maga sem tudta, merre, s hát egyszer csak ott van a kék tónál. Ahogy odaért, kidugja a vízből egy halacska a fejét, s megszólítja:

— Miért búsulsz, te jó legény?

Mondja neki Jankó, hogy mi a baja.

— Egyet se búsulj emiatt, — mondotta a halacska.

— Te is segítettél rajtam, most majd én segítek a bajodon.

Avval lebukkant a víz alá, s alig egy perc múlva felbukkant: egy óriási, ragyogó gyöngyszemet tartott a szájában.

Na, volt öröm. Nem győzte köszönni Jankó, hogy ilyen nagy hirtelen segített rajta a halacska, s boldogan sietett vissza a királyi palotába. Mikor odaadta a gyöngyöt a királyleánynak, az elmosolyodott nagy örömeiben, s rögtön a hajába tűzte.

— Igazán gyönyörű ez a gyöngy, amit hoztál nekem, s ha még a harmadik kívánságomat is teljesíted, a feleséged leszek, — mondotta neki kedvesen.

— Hát mi a harmadik kívánságod?

— Hozz nekem egy rózsát a pokolból, — mondotta a királyné.

Jankó rögtön útnak indult, hogy akárhogy is megkerítse azt a rózsát, olyan erősen megszerette a gyönyörű királykisasszonyt. Estére kelve elért ahhoz az útjelzőhöz, ahol a kis manókat szétválasztotta, most is ott ültek a kis emberkék, de csendesen, barátságosan beszélgettek. Amint Jankó odaérkezett, nem is várták, hogy megszólaljon, azt mondták neki:

— Tudjuk, hogy mi a te bajod, Jankó! De egyet se búsulj, éjjél után lemegyünk a pokolba, s olyan rózsát hozunk onnan, hogy a szemed-szájad eláll a csodálkozástól.

Úgy is volt, ahogy a manók mondták: mire hajnalodott, a legöregebb manó megjelent egy gyönyörű rózsával, s azt mondta Jankónak:

— Ez a pokol legszebb rózsája. Egy öreg-öreg ember adta nekem, Úgy hívják, hogy a Reménység rózsája.

Jankó megköszönte szíves szóval a manónak, s futott egyenest a királynéhoz. Bezzeg szívesen a felesége lett most már Jankónak, mikor látta, hogy ~~mi~~ mindent megszerzett az ő kedvéért. Nagy lakodalmat csaptak, a Jankó szüleit is, Jósát is meghívták a vendégségbe, s ott is tartották életük fogytáig őket.

A vén halász meg a felesége.

(Német mese.)

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon túl, volt egyszer egy vén halászember s annak felesége. Ott laktak a tenger partján, egy kicsi viskóban s bizony nem vetette fel a gazdagság, mert sokszor ment haza üres tarisznyával a vén halász.

Igy telt, múlt az idő, éltek, ahogy éltek. Hanem egyszer, halljátok csak, mi történt! Az történt, hogy a vén halász horgára egy szörnyű nagy cápa akadott! Húzta, húzta a vén halász a cápát, de az egyszerre csak megszólalt:

— Eressz vissza a tengerbe, vén halász, az én húsom úgy sem jó.

— Hogyhogy? kérdezte a vén halász.

— Ugy, hogy én elátkozott királyfi vagyok.

— Bizony, ha az vagy, eredj isten hírével, mondotta a vén halász s visszaeresztette a cápát. Aztán tovább üldögélt a tenger partján, de ülhetett, egyetlen hal sem akadt a horgára: üres tarisznyával tért haza.

— No, támadt rá a vén asszony, hát ma sem fogott kend halat?

— Fogni fogtam, de el is eresztettem. Hallgass csak ide: egy nagy cápa akadt a horgomra, de nem cápa volt az valójában, hanem elátkozott királyfi.

Könyörgött, hogy eresszem vissza, — hát vissza eresztettem.

Hej, szörnyű haragra lobbant a vén asszony !

— No, hallja kend, hova tette az esztét ? Legalább kívánt volna tőle valamit !

— Ugyan mit kívánhattam volna ?

— Mit ? Teszem azt, hogy e helyett a rozoga viskó helyett építsen egy szép kőházat. Hát csak menjen vissza kend, keresse meg azt az elátkozott királyfit s kérjen kőházat tőle.

Mit tehetett szegény vén ember, visszament a tenger partjára, nézte, kereste a cápát, de bizony nem látta. S mert hogy a horgát is hiába eresztette a tengerbe, torka szakadtából kiabált :

Hallod-e, hallod-e, elátkozott királyfi,
Tengernek partjára pillanatra szállj ki !

Hát abban a pillanatban nagyot csobbant a tenger vize, kidugta a fejét a cápa s kérdezte, hogy mit akar. Szégyellette a vén halász a dolgot, de mégis csak kinyögte :

Királyfi, királyfi,
A tengerből szállj ki,
Azt kívánja feleségem,
Viskó helyett háza legyen !

A cápa megcsóválta a fejét, mosolygott s mondta :

Jól van, jól van, vén halász,
Meg lesz reggelre a ház.

Hazament a vén halász, lefeküdt, elaludt a viskóban, s hát Uram, teremtöm, reggel egy gyönyörűséges

szép kőházban ébredett fel ! Örült a vén halász, hogyne örült volna, de bezzeg a felesége fintorgatta az orrát :

— Hiszen szép, szép ez a kőház, de csak menjen kend vissza s kíváncson egy olyan palotát, hogy a királynak se legyen különbség.

— Ejne, ejnye, feleség, méltatlankodott a vén halász, ugyan minek nekünk a palota ? Meg sem találunk benne egymást. Elégedjünk meg ezzel a házzal.

De így, s de úgy, beszélt össze-vissza a vén asszony, neki palota kell, s hiába ellenkezett a vén halász, hogy így meg úgy, majd megharagszik az elátkozott királyfi, — mégis csak elment a tenger partjára, elékiabálta a cápát, márhogy a királyfit. Hát jött is az s kérdezte :

No, mit akarsz, vén halász ?

Felelt a halász szégyenkedve, pironkodva :

Hej, kicsi nekünk ez a ház !

Feleségem azt kívánja,

Legyen neki palotája.

A cápa-királyfi megcsóválta fejét, mosolygott, de azért csak mondta :

Hát csak eredj haza szépen,

A palota is meglészen.

Bezzeg hogy megvolt reggelre a palota. De milyen palota ! Volt annak hetvenhét szobája, minden szobáján hét ablaka, a szobában arany lócák, arany asztalok, arany ágyak. Még az ablak is mind tiszta színarany volt, s a garádics — az is volt hetvenhét — tiszta csupa színarany. A sok cifra inas, szolgáló csak úgy szaladgált, nyüzsgött a hetvenhét szobában. Isten csudája, hogy

egymást le nem verték. Palota, palota, de volt ám egy rengeteg nagy istálló is, az a nagy istálló tele arany-szőrű paripákkal, s éppen mikor oda is benézett a vén halász meg a felesége, a lovászlegények akkor vakarták a paripákat arany vakaróval, kefélték arany kefével.

— No látod-e, mondotta a vén asszony, hogy jó volt palotát kívánnom.

— Ami igaz, igaz, adta meg magát a vén halász, most már csakugyan jól lesz dolgunk, sóra, fára nem lesz gondunk.

De a vén asszonyt szurkálta, piszkálta az ördög, gondolt ide, gondolt oda, s egyszerre csak azt mondta az urának :

— Há'szen szép ez a palota, szép ez a sok minden, de ha már úgy van, ahogy van, — most már király szeretnék lenni !

Hej, megijedt a vén halász ! No, gondolta, ez az asszony bizonyosan megbolondult.

— Ugy-e, tréfálsz, asszony ?

— Dehogy tréfálok, pattogott a vén asszony. Csak menjen kend Isten hírével s mondja meg az elátkozott királyfinak a kívánságomat.

— Ó, asszony, asszony, ne bolondozz. Hogy merjem én azt megmondani ?

— No, förmedt rá az asszony, sok gyáva embert láttam, de kigyelmedhez hasonlatost soha. Indul vagy nem ?

Bezzeg hogy indult a vén halász, hogyne indult volna, merthogy félt az asszonytól. De félt ám az elátkozott királyfitól is : no, most bizonyosan úgy megharagszik rá, hogy amit eddig adott, azt is elveszi. Hát csakugyan, a tenger színe nem volt olyan tiszta, mint annak előtte. Kavargott, zúgott, morgott, hullám-

zott, — de hiába, a feleségétől jobban félt, mint a tengertől, jobban, mint az elátkozott királyfitól, s csak belekiabált a tengerbe :

Királyfi, királyfi,
A tengerből szállj ki !

Egyszeribe nagyot loccsant, nagyot csobbant a tenger, elébukkant az elátkozott királyfi s kérdezte :

No, mi a baj, vén halász ?
Tán nem elég nagy a ház ?

Mondotta a vén halász nagy szégyenkezve :

Dehogy nem elég nagy, nagyobb az a nagynál,
Kerek e világon nincsen nagyobb annál.
Baj sem volna semmi, de a feleségem
Azt akarja mostan, hogy királlyá legyen !

Az elátkozott királyfi csak csóválta a fejét, mosolygott, habár haragudott magában a vén asszony telhetetlenségén, aztán mondta :

Csak ennyi a kívánsága ?
Meglesz ám a királysága !

Hát csakugyan, mire hazaért a vén halász, a palota még nagyobbra kerekedett, de még az udvar is, a palota előtt fegyveres istrázsák állottak, az udvaron generálisok sétáltak fel s alá nagy kényesen, nagy begyesen, muzsikált a katonabanda, hogy csakúgy zengett-zúgott belé az udvar, a palota, a vén halászné pedig már ott is ült aranyos trónuson, korona volt a fején, s mindeféle gála udvari népek, urak, asszonyok

ott állottak körbe előtte, hajladoztak, alázatosan pisolyogtak, mosolyogtak s várták, lesték a felséges királyparancsolatját.

Bezzeg hogy szeme-szája elállott a vén halásznak, mikor ezt látta. Összecsapta a kezét:

— Ó Jézusom, Szűz Máriám, hát csakugyan király lett belőled?

— Az hát, felelt kurtán az asszony. Nem látja kend a koronát a fejemen?

— No, ez igazán csuda dolog.

— Csuda, csuda, de nem olyan nagy csuda, hogy nagyobb csuda nem lehetne ennél, mondotta az asszony. Tüstént forduljon kend s mondja annak az elátkozott királyfinak, hogy pápa akarok lenni!

— Pápa!? — szörnyülködött a vén halász. Asszony, te megbolondultál. Hiszen pápa csak egy van a világon.

— Szót se többet! — rikkantott az asszony, — takarodjék kend, különben fejét vétetem.

Mit tehetett szegény vén halász, fordult, indult, ment nagy búsan a tenger partjára s belekiáltott a tengerbe:

Királyfi, királyfi,
A tengerből szállj ki!

Hiszen jött a királyfi, de a tenger most még sokkal zavarosabb volt: látszott, hogy haragszik szörnyen a királyfi is, a tenger is. Most már nem is titkolta haragját a királyfi, ráfordult a vén halászra:

No, vén halász, mi kéne még?
Tán a királyság sem elég?

Felelt a vén halász s közben reszketett, mint a nyárfalevél:

Ó, nem elég, jaj, nem elég,
Most meg pápaság kellenék.

De már erre nagyot kacagott az elátkozott királyfi,
mikor aztán jól kikacagta magát, mondta a vén halásznak:

En csak cápa,
Ő meg pápa?...
Hát teljék a kívánsága,
Legyen meg a pápasága!

Hej, de megkönnyebbedett a vén halász szíve!
Szaladt haza nagy örömmel, hogy vigye a jó hírt,
de mire haza ért, a királyi palota mellett rengeteg nagy
templom állott. Volt annak legalább száz tornya, ha
nem több, az mind úgy csillogott, villogott, hogy a
napra lehetett nézni, de rájuk nem, s hát amikor
belépett a templomba, már ott is ült a vén asszony
arany trónuson, tenger nép hemzsegett körülötte, azok
mind csókolták a lábát, ő meg nagykegyesen osztogatta
az áldást. Bezzeg hogy a vén halász is térdre esett
előtte, s csókolta a lábát, közben meg félénken fel-
nézett az asszonyra s kérdezte:

— No, asszony, meg vagy-e most elégedve?

— Meg is, nem is, mondotta az asszony.

S hát csakugyan egész éjjel nem húnyta le a szemét,
folyton izgelődött, mozgolódott, fírgelődött, forgolódott
s mind azon gondolkozott, hogy mi lehetne még belőle.

— Hopp! megvan! — kiáltott fel az asszony. —
Isten lesz belőlem!

Mindjárt felköltötte az urát, hogy szaladjon, de tüstént, az egyik lába a tenger partján, a másik itt legyen s mondja meg az elátkozott királyfinak, hogy a pápaság nem elég, Isten akar ő lenni.

De vagy rőkönnyödött meg eddig a vén halász, vagy nem, most már azt sem tudta, ébren van-e, álmodik-e.

— Ó, asszony, asszony, te megháborodtál az elmédben. Ugyan bizony mit gondoltál? Nem: félsz az Istentől?

— Ne kuruttyoljon kend, rivalt a vén halászra, — mondtam már, hogy Isten akarok lenni!

Hej, szegény halász, még a foga is vacogott, úgy kirázta a hideg, de mit tehetett, mégis csak elindult a tenger partjára. Hát még mikor látta a tengert, hogy mit csinál az, akkor rázta csak ki isten igazában a hideg. Mert a tenger zúgott, bőgött, hánykolódott, mintha szörnyű haragjában el akarta volna nyelni az egész világot. Csak állt, állt egy helyben a vén halász, meg sem mert mukkanni. No de nem is kellett, mert jött az elátkozott királyfi magától s kérdezte rettentő haraggal:

Nohát még mi kellenék?

A pápaság sem elég?!

Hej, szegény vén halász, alig tudta kinyögni a feleletet:

Ó jaj, nem elég,

Már több kellenék.

Ő, a senki, ő, a semmi

Most már Isten akar lenni!

Benedek Elek : Kék mesekönyv.

(272—273.)

„Királyfi, királyfi, a tengerből szállj ki!”

Hej, Uram, Teremtőm, rettentő haragra gerjedett az elátkozott királyfi! Szikrát hányt a szeme s akkorát ordított, hogy a vén halász hanyatt vágódott ijedtében.

Isten akar lenni az a vén liba!?

Mars vissza, de tüstént, rongyos putriba!

Ahogy ezt kiáltotta az elátkozott királyfi, a tenger elborította a palotát, a templomot, mindent, s mikor másnap visszazállott a medrébe, nem volt egyéb a tenger partján, csak a nyomorult kis viskó: ott ült előtte nagy búsan a vén halász meg a felesége. Vége volt a királyságnak, a pápaságnak, vége a nagy uraságnak, vége a mesemondásnak.

Az ezüst fog.

(Albán mese.)

Volt egyszer egy herceg s annak három eladó leánya. Fia nem volt, pedig bizony jó lett volna, ha van legalább egy, mert éppen jött a staféta a királytól, hogy a szomszéd ország királya háborút üzent s csak készüljön a herceg is minden emberével a háboruba. Erősen elszomorodott a herceg erre az üzenetre, mert amióta a felesége meghalt, soha ki nem mozdult a palotájából: mindig vigyázta, őrizte, gondozta a leányait. Nagy bújában-bánatában behúzódott a szobájába, ott ült, üldögélt magában s három napig ki sem mozdult. A leányok nem tudták, hogy mi történhetett az édesapjukkal, mert ők nem tudták, hogy ott járt nála a király stafétája. Mikor aztán harmadnap sem jött ki a szobájából a herceg, a legidősebb leánya bement hozzá s megkérdezte:

— Édes apám, miért vagy olyan szomorú?

— Ó, leányom, ne is kérdezd, — felelt a herceg — a szomszéd király háborút üzent a mi királyunknak s nekem is el kell mennem a háboruba.

Mondotta a leány nagy nyersen:

— Eredj és vissza se jöjj többet! No lám azt hittem, azon gondolkozol, hogy kinek adj feleségül

engem s te meg azon szomorkodol, hogy háboruba kell menned.

Azzal sarkonfordult a leány, kiment a szobából, becsapta maga után az ajtót nagy mérgesen. Egy kevés idő múlva jött a középső leány is. Az is megkérdezte :

— Ugyan bizony, édes apám, miért vagy olyan szomorú ?

— Minek kérde, — mondotta a herceg — a nénéd is megkérdezte, feleltem is neki s ő még kicsúfolt, nem-hogy megvigasztalt volna. Hagyj békében ! Eredj !

— Nem, édesapám, nekem tudnom kell, hogy miért vagy olyan szomorú. Csak mondd meg bátran. Ne félj, én nem gúnyollak ki.

— Azt mondotta a nénéd is, hogy nem gúnyol ki és mégis kigúnyolt.

— Nem, édesapám, ne félj, csak mondd.

— Hát jó, halljad, hogy miért vagyok olyan szomorú. A királyunknak háborut üzent a szomszéd király s üzent nekem, hogy menjek én is háboruba s most nem tudom, hogy kire bízzalak titeket. Mi lesz veletek; amíg én távol leszek ?

Mondotta a leány :

— Hát csak eredj s vissza se fordulj. Na, lám; azt hittem, azért vagy olyan szomorú, hogy nem találsz férjet nekem.

Azzal sarkonfordult, nagy dérrrel-dúrral kiszaladt a szobából. Otthagyt a apját nagy szomorúságban. Alig ment ki, bejött a harmadik leány is. Az is megkérdezte :

— Miért vagy olyan szomorú, édesapám ?

— Eredj, — kiáltott rá a herceg mordul — elég ostoba voltam, hogy megmondottam a nénédnek.

Ki is gúnyoltak a gyalázatosak! Neked már nem mondom meg a szomorúságom okát.

— Ó, édesapácskám, csak beszélj, ne félj, én nem gúnyollak ki.

— Hiszen a másik kettő is azt mondotta, mégis kigúnyolt.

— Ugyan mit gondolsz rólam, édesapám, hogyan gúnyolnálak én ki téged? Hát nem vagy te az én apám s nem vagyok én a te édes leányod?

— Jól van, hát elmondom neked is. Királyunknak a szomszéd ország királya háborút üzent s nekem el kell mennem a háboruba. Mi lesz veletek, amíg én távol leszek tőletek?

Mondotta a leány:

— Egyet se búsulj, édesapám! Add rám áldásodat, majd elmegyek én helyetted a háboruba.

— Mit gondolsz? — mondotta a herceg. — Hogy mennél te leány létedre háboruba?

— Te csak azzal ne törődj, édesapám. Adj nekem övet, három férfiruhát, a többit bízd rám.

Addig beszélt, addig könyörgött, hogy az apja beleegyezett. Csináltatott neki három szép vitézi ruhát, odaadta legszebb paripáját, aztán a leány felöltözött vitéznek, felült a lovára, elbúcsúzott az édesapjától s elvágtatott a király városába. De, hogy szavamat össze ne keverjem, volt a leánynak, akinek Teodorula volt a neve, egy kis kutyácskája is. Táltozott ez a kutyácska. Ez is velement. Utánaszaladott. Mikor Teodorula a király palotája elé ért, a kapu előtt állott egy öreg asszony s ahogy meglátta Teodorulát, szaladott egyenesen a király fiához.

— Gyere, gyere, királyfi, nézd meg ezt a vitézt. Ilyen szép legényt nem láttál még világeletemben.

Hanem úgy tudd meg, hogy nem férfi ám, hanem leány. Én mondom ezt neked. Ha nem igaz, amit mondok, nem bánom, vedd a fejemet.

Odaszaladott a királyfi, nézte a vitézt, ámult-bámult: csakugyan nem látott világeletében ilyen szép legényt. Aközben Teodorula felment a királyhoz s je-lente te:

— Felséges királyom, eljöttem a te parancsolatodra, hogy én is menjek a te seregeddel a háboruba.

— Jól van, fiam, — mondotta a király — de hát hallom a nevedet. Hogy hívnak?

Felelt a leány:

— Az én nevem Tódor.

A király legyintett a kezével s mondotta:

— Mehetsz, fiam. Majd meglátjuk a háboruban; mit érsz.

Azzal Teodorula kiment a palotából, de ahogy kiment, nyomában belépett a királyfi s mondotta az apjának:

— Édesapám, ez a vitéz, ki nálad járt, nem Tódor, hanem Teodorula. Nem férfi az, hanem leány. S úgy tudd meg, hogy amint ránéztem, megszerettem; soha el sem is felejttem s addig nem nyugszom, míg ez a leány feleségem nem lesz.

— Ugyan mit beszélsz? — mondotta a király. — Nem leány az.

De mondhatott akármit, a fia váltig erősítette, hogy bizony leány az.

— Jól van fiam, hiszen próbát tehetsz. Megtudhatod, hogy fiu-e vagy leány. Eredj, szólj neki, hívd el egy boltba, ahol mindenféle fegyvereket árulnak. Nemcsak fegyvereket, hanem gyűrűket, fülönfüggőket s mindenféle ékszereket. Abban a boltban a

fegyverek a jobboldalon vannak felaggatva, az ékszerek a baloldalon. Majd csak figyeld meg azt a vitézt. Ha, amikor beléptek a boltba, az ékszereket nézi, akkor bizonyosan leány; ha pedig a fegyvereket, akkor bizonyosan fiú.

Az ám, csak hogy a kutyácska valahogyan ott maradt a szobában, jól hallotta, hogy mit beszélt a király meg a királyfi. Uccu, kiosont a szobából s meg sem állott, amíg a gazdájához nem ért s el nem mondta neki, hogy mit hallott.

Másnap reggel a királyfi elment a leányhoz s mondta neki:

— Hallod-e, Tódor, jer velem ebbe s ebbe a boltba; van ott fegyver szebbnél-szebb, különbnél-különb; válogassunk belőlük.

Elmentek a boltba, de ahogy beléptek, a leány egyszeribe arra a falra nézett, ahol a fegyverek lógtak.

— Hát a másik falra mért nem nézel? — kérdezte a királyfi. — Bizony megérdemelné, hogy odanézz. Drágábbnál-drágább ékszerek vannak ottan.

— Mi közöm nekem az ékszerekhez, — mondotta a leány fitymálva — nem vitéznek való az!

Nem is nézett arra. Megvett két ezüstveretű pisztolyt. Vett kettőt a királyfi is s azzal szépen kimentek a boltból. Ottkint elváltak. A királyfi visszament az apjához s elmondotta neki, mi történt a boltban.

— Látod, látod, — nevetett a király — úgy-e; megmondottam, hogy nem leány?!

— Már pedig én mégis azt állítom, — mondotta a királyfi — hogy leány az s most is azt mondom, hogy szeretem, soha, míg a világ világ el sem is felejttem s addig meg nem nyugszom, míg feleségem nem lesz.

— Jól van, — mondotta a király — hát tégy még egy próbát. Eredj el vele s vezesd fel abba a palotába, amelyiknek hétszáz lépcsője van. Ha leány, akkor, amíg felmegy azon a hétszáz lépcsőn, három vércsepp fog cseppenni a testéből. Ha pedig fiú, akkor egy csepp sem fog cseppenni.

De ott volt a kis kutyácska. Most is hallotta, hogy mit beszélt a király. Uccu, gyorsan szaladott a gazdájához s elmondotta neki, hogy mire készülődik a királyfi. Másnap reggel mondta a királyfi a leánynak:

— Hallod-e, Tódor, gyere, nézzük meg azt a palotát, tudom, nem jártál még ottan! Csak lépcsője hétszáz van. — El is indultak mindjárt. Mentek fel a lépcsőn, de a leány előrebecsájtotta a férfit. Azt mondotta:

— Neked előre kell menned, mert te királyfi vagy.

Ment is a királyfi elől, a leány meg utána s ím; csakugyan, amíg haladtak a hétszáz lépcsőn, három csepp vér kicseppent a testéből. De ott volt a kis kutyácska; rögtön fel is nyalta, aztán nézhetett a fiú, vizsgálódhatott erre, arra, mindenfelé. A vérnek még csak a nyomát sem látta a lépcsőkön. Mikor lefelé jöttek a lépcsőn, akkor is előrebecsájtotta a királyfit. Akkor is kicseppent három csepp a testéből, de a kutyácska ezt is felnyalta s hiába nézett vissza újra meg újra a királyfi, hiába vizsgálta a lépcsőket, nyoma sem volt a vérnek. Ment a királyfi az apjához s jelentette:

— Na, édesapám, felmentünk a hétszáz lépcsőn, de bizony vérnek én nyomát sem láttam.

— Hát bizony, ha nem láttad, édes fiam, — nevetett a király — akkor a te bajtársad mégis csak fiú s nem leány!

— Már pedig én azt mondom, most is azt állítom, — mondotta a királyfi — hogy leány ő s nem fiú.

Most is csak azt mondom, hogy szeretem őt és el sem is felejttem s meghalok, ha nem lesz az én feleségem.

Na, de most már elszomorodott a király! Látta, hogy fele sem tréfa ennek. Mondotta a fiának:

— Hátha csakugyan azt hiszed, hogy leány, próbálj szerencsét harmadszor is. Hívd el holnap magaddal fürdőbe, ottan majd megtudod, fiu-e vagy leány.

De a kutyácska ezt a beszédet is hallotta s egyszerbe szaladott a gazdájához, mondotta neki, hogy mi készül. Ahogy ezt hallotta a leány, ment egyenesen egy szabóhoz s mondotta neki:

— Hallod-e, szabó, csinálj nekem egy kabátot, de olyan kabátot, hogy azon kétféle gomb legyen, hogy, amikor az egyik sor gombot kigombolom, a másik magától begombolódjék.

El is hozta másnap a szabó a kabátot, aztán csakhamar jött a királyfi is. Híttá a leányt:

— Hallod-e, Tódor, nem jönnél-e velem fürdeni?

— Hogyne mennék, — mondotta a leány.

Azzal felpattant a lovára s a királyfival elvágatott a tenger partjára. Ott a tenger partján leszállottak a lóról s ahogy leszállottak, mondotta a királyfi:

— Na, most vetközz le, Tódor.

— Csak vetközz, — mondotta a leány — mindjárt én is készen leszek. — És kezdette gombolni a kabátját, de míg egy sor gombot kigombolt, a másik sor gomb rá begombolódott. Azalatt, amíg ő a gombokkal kínlódott, a királyfi levetközött, bele is ugrott a tengerbe. A leány pedig fogta magát, felpattant a lovára s elvágatott. Ám a királyfi hirtelen lehúzta ujjáról a gyűrűjét s a leány után dobta. Úgy találta dobni a gyűrűt,

hogy a leánynak éppen a fogát találta, kitörött belőle egy darabocsk, ami pedig megmaradt a fogából, azt a gyűrű egy kicsit megezüstözte. Aztán megfürdött a királyfi, felöltözött, hazament az apjához s elbeszélte neki mindent úgy, amint történt.

— Most már hiszed-e, édesapám, hogy leány s nem fiú?

— Én elhiszem, — nevetett az apja — de hát mit tudjak csinálni? Ha szereted, eredj s keresd fel s vedd feleségül.

Hiszen nem is sokáig gondolkozott a királyfi. Elinult abba a városba, ahol a leány lakott. Amint ment, mendegélt, útközben találkozott egy juhásszal s monddta neki:

— Hallod-e, juhász, add nekem a gúnyádat, én meg neked adom az enyémet.

Ámult, bámult a juhász, monddta a királyfinak:

— Hát te ugyan mit gondoltál? Mért adnád nekem a te drága, fényes ruhádat? S mit csinálnál az én ruhámmal?

— Ahhoz neked semmi közöd, — monddta a királyfi — hamar cseréljünk ruhát.

— Hát jól van, — monddta a juhász — csere: csere.

Hamarosan ruhát cseréltek, aztán tovább ment a királyfi. Ment, mendegélt, ért egy faluba, ott vásárolt egy csomó orsót, úgy ment Teodorula városába. Mikor aztán Teodorula palotája elé ért, torkaszakadtából elkezdett kiabálni:

— Orsót vegyenek, orsót!

Egyszeribe kiszaladott az utcára mind a három leány, hogy orsót vegyenek.

— Hogy adod az orsót? — kérdezték a leányok.

— Nem adom pénzért, — mondotta a juhász — adjatok kölest érte, azért szívesen adom, pénzért nem.

— Jól van, bolond juhász, — nevettek a leányok — hiszen ha köles kell, van az nekünk elég.

Mindjárt hozattak egy zsák kölest s odaadták neki. De hiszen a királyfinak csak az kellett, hogy nevensenek a leányok, egyszeribe tudta, hogy a három leány közül melyik az, akit ő úgy megszeretett. Megismerte a fogáról, amelyikről hiányzott egy darabocskas amelyiket az ő gyűrűje egy kicsit megezüstözött. Na; de nem szólt semmit, hanem szépen letelepedett a földre s mintha csak véletlenségből történt volna, a zsák kölest kiöntötte a földre, aztán elkezdette szemenként; egyenként szemelgetni a kölest.

— Hát te, mit csinálsz, te juhászlegény? — kérdezték a leányok. — Minek szemelgeted egyenként; hiszen mi egy pillanatra összeseperjük.

— Ó, azt nem lehet, — mondotta a juhász — a sors azt úgy rendelte, hogy egyenként számoljam össze. Nem szabad ezt összeseperni.

Hát jól van. A leányok bementek a palotába, a juhász meg ott maradott, számolgatta, szemelgette egyenként a kölest s addig számolgatta, addig szemelgette, amíg szépen beesteledett. Hiszen csak azt akarta; hogy beesteledjék, akkor aztán felment a palotába; körülnézett. Megtudta, hogy melyik szobában alszik a legkisebb leány. Szépen besompolygott a szobájába, a subájával betakarta, szép gyengén a karjába emelte s kisompolygott vele a palotából. Aztán ment egész éjjel s meg sem állott addig, amíg az apjának a palotájához nem ért. A leány még mindig aludott, akkor kezdett ébredezni.

— Haj, de szépen kukorékolnak a kakasok! —
mondotta félálmosan a leány. — Ezek bizonyosan a
király kakasai!

— Eltaláltad, — mondotta a királyfi — ezek a
király kakasai. Ez a palota a királyé, én pedig a király
fia vagyok, te pedig mától fogva az én feleségem.

Azzal szépen felvitte a palotába, még aznap meg-
tartották a lakodalmat.

Máig is élnek, ha meg nem haltak.

Minon-Minette.

(Francia mese.)

Réges-régen élt egy ifju király, úgy hívták, hogy Szuszi. Ezt a szegény királyt, még mikor ici-pici baba volt, az Állhatatlanság tündére vitte ajándékba a szüleinek s bizony nem igen találták örömüket benne. Olyan rendetlen volt, hogy a ruhája csak úgy lógott le róla s olyan lusta volt, hogy még az uralkodást is, mikor reászakadt, a minisztereire bízta, s ő egész nap egyebet sem csinált, csak állt, állt a palota kapujában, s egykedvűen nézegette a dolgozó embereket. De bizony, a minisztereknek is volt jobb dolguk, semhogy ott üljenek egész nap, s dolgozzanak. Gondolták, ha a király nem törődik az országgal, miért törődnének ők? S addig-addig nem törődött senki semmivel, amíg egyszerre csak a népek felzúdultak, elégedetlenkedtek, s egy nap karddal, lándzsával állottak a palota kapuja előtt.

No, de erre már a miniszterek is megijedtek, hamar gyűlést hívtak össze, de bizony egy sem tudott valami okosat kitalálni. Egyszerre csak megjelent az ajtóban egy tündér s így szólt:

— Hát én megmondom, hogy mit tegyetek, nagy okosak! Házasítsátok meg a királyotokat. Majd megjön annak is az esze, ha okos feleséget kap!

»Ó, szép hercegnő, csak nem akarsz elrepülni előlem?«

Na, megörültek ennek a tanácsnak a miniszterek is, s csakugyan elhatározták, hogy megházasítják a királyukat. A tündér ajánlott is mindjárt egy neki-
való feleséget, Diafana hercegnőt. Rögtön küldtek is követeket a Diafana udvarába, hadd nézzék meg előre, jó lenne-e feleségnek? Nemsokára vissza is jöttek a követek, dicsérték a szépségét, szelídségét, csak egy dolog nem fért a fejükbe sehogysem. Mikor a hercegnő kilovagolt velük, s egy kis szelecske kerekedett valahonnan, abban a szempillantásban leesett a földre, vagy lebegett tovább a levegőben. Az a lovasz, a ki mellette lovagolt, nem győzte eleget felkapdosni a földről, meg utána szaladozni örökké, végre is abban egyeztek meg, hogy követek tettek a hercegnő zsebeibe, s a bokájánál jó erősen a lóhoz kötötték. Így meg az volt a baj, hogy hamar elfáradt szegényke. Ismét mást gondoltak hát, a derekára hosszú kötelet kötöttek, s úgy őrizte meg a lovasz, hogy ne repjen el.

Igy ezt eléadták a királyfinak is, az hamar felpakkolt, s nagy kísérettel ment a szép Diafana udvarába. Alig ért el a palota kertjébe, beüzent a hercegnőnek, hogy itt a kertben találkozzanak, mert ő nem szereti a hosszú ceremóniákat. A hercegnő gondolkodott odabenn egy darabig, de mikor látta, hogy egy csöpp szellő sem lengeti a fákat, kiment ő is a királyfi fogadására. Alig jutott közelükbe, egyszerre csak gyenge szél fuvintott végig a kerten, s a király még mélyen bókolt előtte, mikor a lány emelkedni kezdett lassan, s mind messzebbre, messzebbre távolodott előle. Rémülten kiáltott fel a király a távozó lány után:

— Ó szép hercegnő, csak nem akarsz elrepülni előlem?

— Ha egy kissé jobban tudna sietni felséged, meg tudna fogni, s én örökre hálás lennék érte, — mondotta a hercegnő. Ó milyen gondolat is volt, itt a kertben rendezni ezt a találkozást! Hát nem jobb lett volna bent a jó nagy teremben, ahol semmi baj nem ért volna?

Amíg így beszélt, mind repült, repült tovább, a királyfi meg csetlett-botlott utána, nem tudta elérni. Egyszerre odaértek a kert végéhez, ahol egy kis patak folydogált, ott eltűnt a hercegnő a levegőben, s a királyfi még a nyomát sem látta sehol.

Hej, az egész udvar rohant a hercegnő után, mintha a szemüket vették volna, ki gyalog, ki lóháton, kiabáltak utána, hogy csak úgy zengett belé a kert! A király nézett, nézett egy ideig az ide-odaszaladgálók után, de aztán visszafordult a kíséretéhez. Elhatározták, hogy amint megtalálják a hercegnőt, egy percig sem maradnak tovább, hanem itt hagyják az udvart. Csak nem visznek olyan aszszonyt haza, — mondották — akit könnyebben felkap a szél, mint a papiros-sárkányt!

Hozták is nemsokára a hercegnőt, szerencsére, megakadt egy szénaboglyában, s úgy tudták elfogni. A király be sem várta, amíg odaértek hozzá, beült a kocsijába és haza hajtatott.

Otthon még szomorúbb és bosszúsabb volt, mint azelőtt s jó ideig senkit sem eresztett magához. Az egész udvar suttogott, nevetgélt a háta mögött, hogy milyen csúfosan szökött meg a hercegnőtől. Végre úgy meguntta magát otthon, hogy egyetlen egy lovászszal útnak indult, hátat fordított az országnak.

Mentek, mendegéltek, egyszerre csak egy nagy erdőbe értek. Leugrottak a lovaikról, elcsapták, hadd

legeljenek, s ők meg szépen lefeküdtek egy fa alá. Amint elaludt a király, egyszerre csak kilépett a fa mögül a tündér, aki Szuszi királyt szerette volna megházasítani. Szép lassan odalopózkodott a lovászhoz s azt súgta neki:

— Menj, fiam, vidd haza a gazdád lovát is, meg a magadét is, de még egy szál kardot se hagyj itt. Majd én szerzek mindent, ami kell a királyodnak.

Amint ezt mondta, el is tűnt ismét.

No, a legény sem mondatta kétszer magának, hogy haza menjen, egy-kettőre otthagyta a királyt s vágatott haza. Mikor aztán jó sok idő múltán felébredt a király, keresi a lovását, keresi a lovát, a fegyverét s hát híre-pora sincs sem lovásznak, sem lónak, sem fegyvernek. Hej, megrémült Szuszi, hogy most már mi lesz vele! Ehes is volt, hát igyekezett előre, ki az erdőből, hogy valami házat találjon. Ment, mendegélt, s egyszerre csak meglátja a tündért öreg asszony képében, amint egy nagy nyáláb rózsával kínlódik. Vitte, vitte egy darabig a vénasszony, de mire Szuszihoz ért, leejtette a lábához s ahány fadarab, annyi felé esett. Szuszi összeszedte, odarakta a vénasszony lába elé, de az bosszúsan kiáltott rá:

— Hát csak ennyit tudsz, te legény, hogy a lábam elé rakod a fát? Szép udvariasság, mondhatom. Mit gondolsz, hát így kell viselkedni egy öreg asszonnyal?

— Nem gondolok én semmit! — mormogta Szuszi magában, mert szentül hitte, hogy ennél udvariasabb nem is lehetett volna.

— No, azt elhiszem, hogy nem gondolsz semmit, te nagy okos! Gyere csak közelebb, majd megmuta-

A hercegnő megakadt egy szénaboglyában.

tom én neked, hogy kell felemelni ezt a fát s a hátamra tenni!

Szuszi megszégyelte erre magát, odament, fel-emelte a fát és felsegítette a hátára. Most már nyájassabban mosolygott reá a tündér, s elkezdett sántikálva tovább baktatni. Szuszi ment mindég utána, s csak mikor egy jó darabon mentek már, akkor kérdezte meg tőle:

— Hová is megyünk mi errefelé, jó öreg asszony?

— Mi bizony a Fehér Sátán palotájába megyünk, fiam. Ha munkát akarsz, ott kaphatsz annyi, amennyit csak akarsz!

— De hiszen én semmihez sem értek, legföljebb fát tudnék csomókba rakosgatni, s azzal ugyan nem tudnék pénzt szerezni! — mondotta szomorúan Szuszi.

— Majd megtanulod, fiam, a magad kárán, — mondotta a tündér.

De Szuszi nem is igen hallgatott már reá, szomorúan és fáradtan ballagott előre. Amint így ment, mendegélt, egyszerre csak szembe jő velük egy leány, olyan szép, mint a kelő nap maga. Drágakövek ragyogtak rajta, de olyan fényes drágakövek, hogy a királyfi hirtelen lehunyta a szemét, nehogy megvakuljon a szertelen ragyogástól. A szép leány oda-futott az öreg tündérhez s mondta neki:

— Ó, te szegény öreg asszony, annyi szaladtam utánad, hogy valahogy segítségedre lehessek!

— Itt van egy derék legény, — mondta a tündér, — majd az felsegíti a hátadra a fát!

— Kérem, uram, tegye hát fel, — kérte a szép leány, de bizony Szuszi úgy megrestelte magát, hogy inkább a saját hátára vette fel, s úgy mentek aztán

tovább. Mentek, mentek, mendegéltek, s egyszerre csak egy szép kastély elé értek.

— Na, — mondta az öreg asszony — itt volnánk a Fehér Sátán udvarában, menjünk be!

A fiatal leány, akit Minon-Minette hercegnőnek hívtak, nem is kérette sokáig magát, hanem bement. Nem úgy Szuszi, aki úgy félt az idegen emberektől, mint a tüztől. Ott kóborgott, lézengett sokáig egymagában az udvaron, végre egy inast küldtek le utána s azzal aztán felment. Hát tele volt a kastély emberekkel, azok hangosan beszélgettek, muzsikáltak, énekeltek, s nagy jókedvben voltak. Szuszi is megbátorodott lassankint, beszélgetni kezdett Minon-Minette-el s addig beszélgetett, hogy olyan szerelmes lett belé, azt se tudta, mit csináljon. Minon-Minette kedves volt hozzája, de a többihez is az volt, amiért szegény Szuszi nagy elkeseredéssel kiment a szobából, úgy megfájdult a szive.

Ment egyik szobából a másikba, egyszerre csak egy kis szobában ott találta a vén tündért, amint font egy kis széken. Nagy szomorúan így szólt a tün-dérhez Szuszi:

— Te vénasszony, — szólt nagy búsan Szuszi — mondd meg nekem, szeret-e engem ez a szépséges hercegnő? Úgy mosolyog mindenkire, olyan kedves mindenkire, hogy a szívem majd meghasad!

Felelt a tündér:

— Ne hidd azt, te király, hogy elég Minon-Minette-nek, hogy királynak született. Annak, akinek ő a felesége lesz, olyan embernek kell lennie, akinek a hűségét kipróbálta, s akit az egész népe szeret. Úgy ám!

— Nem bánom, akárhogy is, akármint is, de a hercegnőt feleségül akarom venni, — mondotta a

király. Ugyan bizony, nem tudnál segíteni rajtam valahogy? Meglátod, én se leszek hálátlan hozzád, ha segítesz, akár örökké hordom helyetted a rőzse-csomókat!

A tündér kihúzott egy fonalat az orsóról, odaadta Szuszinak s mondta:

— Tedd el ezt a fonalat, tudom, nagy hasznát veszed még.

— Talán az életem fonala ez?

— Nem, hanem azt hiszem, a szerelmed fonala, — mondta a tündér.

Ezzel a tündér magára hagyta Szuszit, aki gondosan elrejtette a zsebében a fonalat. Mikor leért az udvarra, ott találta a lovát is, meg a kardját is, amelyeket a jó tündér szerzett meg neki, de bizony ez sem vigasztalta meg nagyon, mert nem tudott egyébire gondolni, csak arra, hogy el kell hagynia Minon-Minette-et, hogy valamiképen megmutathassa neki, milyen hűségesen szereti. Fel is kapott a lovára és ment, ment sokáig előre.

Míg Szuszi messze járt Minon-Minettől, egy másik tündér, Fintarka hozta el Fekete ország hercegét, hogy próbálkozzék, s szerezze meg Szuszi elől a hercegnőt, mert boszantotta erősen a gonosz lelkét, hogy a Szuszi tündére miért akarja megszerezni azt a hercegnőt, akit ő Fekete ország hercegének választott. Szép volt, ügyes volt a Fekete herceg, de Minon-Minette nem sokat törődött vele, mert úgy vette észre, hogy nem áll erős lábon a bátorsága. Meg is üzent Fintarkával, mikor az megkérte a herceg számára a kezét, hogy csak annak lesz a felesége, aki talál egy tollatlan madarat s megszerzi neki. No, a hercegnek sem kellett több, rögtön hazaszaladt.

Szuszi meg ment, ment szomorúan, s ím, ahogy harmadnap egy nagy országba ér, alig ért oda, abban a pillanatban megragadta négy markos legény, kezét-lábát láncra fűzték, s vitték szó nélkül előre.

— Hát legalább azt mondjátok meg, mit vétettem, hogy így megtámadtok? — kérdezte Szuszi.

De azok csak ennyit válaszoltak:

— Hát nem tudod, hogy a keményszivű király országába kerültél?

Nem tudta bizony szegény Szuszi, honnan is tudta volna?

Nemsokára beértek a palotába, hát egy fekete teremben, fekete trónuson ült a keményszivű király. Kegyetlen hangon rivalt Szuszira:

— Hogy mertél belépni az én országomba?

— Véletlenül jöttem ide, de ha ki tudtam volna szabadítani magam a katonáid keze közül, bizony mondom, megmutattam volna neked, hogy ki a külön ember kettőnk közül?

— Feleselni mersz velem a saját országomban? — kiáltott nagy haraggal a király, — hát hurcoljátok el a Kis Szigetre, ott majd megtanulja a tisztességet!

El is vitték szegény Szuszt, s egy olyan kis börtönbe zárták, hogy sem állni, sem ülni, sem feküdni nem lehetett benne. Százszoros zárral volt lelakatolva, ott aztán gondolkodhatott eleget szomorú sorsa felett. De nem azért volt a jóságos tündér a világon, hogy elhagyja csútosan veszni Szuszt. Egyszer, mikor szomorúan üldögélt a helyén, suttogást hall, s ezt vette ki a suttogásból:

— Hát a fonál mire való?

Szuszi engedelmesen elővette a fonalat, de fogalma sem volt, arról, hogy mit csináljon vele, csak

úgy szórakozásból rá-rátekergette a börtön zárára. Hát egyszer csak mi történt?

Amint a fonalat egészen rátekerkte az ajtó zárára, csirr-csörr, egyszerre ezer darabban hullott a lába elé. Hej, boldog volt most Szuszi! Ismét szabad volt, s hálálkodott csendesen a tündérnek, hogy ilyen könnyen megszabadulhatott. De nem tartott soká a boldogsága, mert amint kiért az udvarra, óriás falat látott maga előtt. Hát ezen hogy tudjon keresztül menni, édes Istenem? Fohászkodott ismét a tündér segítségéért, s az megsajnálta ismét Szuszit, láttatlanul oda rebbent, kezébe nyomta a fonalszálat s nagyot lökött rajta. S ím emelkedni kezdett lassan s amint emelkedett, boldogan sóhajtott fel:

— Mégis csak jobb ezen a vékony fonalon függeni, mint a keményszivű király börtönében ülni! Lebegett, emelkedett mind feljebb és feljebb Szuszi, s egyszerre csak a fal másik oldalán ereszkedett le. Gondosan feltekerte a fonalat ismét s belédugta a zsebébe.

Minon-Minette is meghallotta a jó tündértől, hogy mi történt Szuszival, megharagudott borzasztóan a Keményszivű királyra, hogy így bánt vele, s szép csendben, hogy nesztét ne vegyék a dolognak, felkészülődött, összeszedte katonáit, s ő maga is felült hófehér lovára, s ment a sereg élén. Mentek, mentek a Keményszivű király országa felé, s hát egyszer csak egy csúnya kis házikó elé értek. Minon-Minette szeretett volna bemenni, de nem mert, mert a Szuszi jó tündére előre figyelmeztette, hogy sehova, senki hívására be ne menjen, mert Fintarka, a gonosz tündér mindenütt leselkedik reá, mióta a Fekete hercegnek ajtót mutatott. Minon-Minette erősen elfáradt,

Leröppentek a Minon-Minette országába.

leszállott hát lováról, s leült a ház elé, egy nagy fa alá. Abban a percben kilépett az ajtón Fintarka, nagy hirtelen megragadta a hercegnő kezét, s húzta be maga után a házba. Szegény Minon-Minette próbálta kirántani a karját, de hiába, becsapódott az ajtó, s ő ott volt Fintarka hatalmában. Akkor Fintarka gonoszul rámosolygott s mondta neki:

— Hát végre nálam vagy, Minon-Minette kis-asszony! Majd megismeresz engem jobban is, amíg a szolgálóm leszel! Tudod-e? Mert az én szolgálóm leszel ezután! Fogsz te még térden állva könyörögni a Fekete hercegnek, hogy vegyen el feleségül, de már nem kellesz neki!

Ettől a naptól kezdve Minon-Minette a legdurvább, legkeményebb munkát végezte és semmit sem kapott egyebet fekete kenyéرنél. Mikor a nap legjobban sütött, akkor küldte ki libát őrzeni a mezőre Fintarka, hadd süsse a nap feketére gyenge, finom arcát. Minon-Minette pedig amint ment, mendegélt a libák után, szedte össze az elhullott tollakat, szép fehér legyezőt csinált magának belőle, azzal védte magát a nap erős sugarától, s legyezte magát, ha nagy meleg volt. Fintarka nem győzött eleget csudálkozni rajta, hogy Minon-Minette nap-nap után kint ült a mezőn, mégis olyan hófehér maradt az arca, mint azelőtt. Egyszer, mikor ismét elküldte, ő is utána lopózkodott, s majd elájult mérgében, amikor meglátta, hogy a hercegnő legyezőt tart a kezében. Nagy mérgesen előugrott, s kapott a legyező után:

— Add ide ezt a legyezőt!

— Amíg élek, ezt el nem veszed! — felelte nagy bátran Minon-Minette, nem gondolván arra, hogy Fintarka hogy meg fogja büntetni az engedetlenségéért.

Kapkodott Fintarka a legyező után nagy haraggal, de egyszer mi s mi nem jut eszébe a hercegnőnek, a talpa alá csapta a legyezőt. Hát lássatok csudát! Egyszerre csak megmozdult a legyező, emelkedni, röpködni kezdett! Fintarkának még a szava is elállott bámulatában, aztán úgy megijedt, hogy mindjárt kirázta a hideg.

Ezalatt Szuszi ment, vándorolt mindenfelé, hűségesen keresve Minon-Minettet. Egyszer-egyszer úgy érezte, hogy már nemsokára megtalálja, aztán ismét elcsüggedett. Amint ment nagy búsán egy erdőn keresztül, így gondolkodott magában:

— En soha, míg a világ s még két nap, meg nem találok az én elveszett hercegnőmet itt a földön, szerencsét próbálok, hátha a levegőben lesz. Elévette a fonalat, magára kötötte s fellibbent a levegőbe. Sok, sok napig repkedett ott, amikor messziről meglát egy repülő leányt. Hát amint közelébe ér, ezt mondja a leány:

— Itt van a tollatlan madár!

Feltekingtett Szuszi, hát kit látnak szemei? Ott volt az ő szépséges hercegnője! No, volt boldogság. Mindjárt leröppentek a Minon-Minette országába, s megtartották az esküvőt. Míg Minon-Minette a gonosz Fintarka házában volt, a katonái elfoglalták a Keményszivű király országát, s ott volt a király is a foglyok között. Szuszi felhozatta, szabadon eresztette, de az országából örökre kitiltotta. Boldogan uralkodtak ezután a három országon Szuszi és Minon-Minette, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

János király és az apát.

(Angol monda.)

Híres lovas volt János király s ha csak az ország dolga, gondja engedte, felkapott legjobb paripájára s lovagolt hegyen-völgyön, erdőn, mezőn átal, céltalan. Ebben tellett a legnagyobb kedve, aztán közbe-közbe meg is állapodott itt-ott, falun, városon, tanyán : hadd lássa, mi ujság az országában. Hogy megy a sora a szegény népnek. Hát a gazdagok, az urak mit csinálnak? Nem sanyargatják-e a népet?

Egy alkalommal éppen a canterbury-i apátság mellett lovagolt el. Gyönyörű nagy kert vette körül az apátság palotáját, s ahogy bepillantott a kertbe, megpillantotta az apátot. EGYMAGÁBAN sétálgatott az apát s gömbölyű, jóságos arcán látszott, hogy mennyire meg van elégedve a sorsával. Ragyogott az arca, mosolygott a szeme.

— Ej, de boldog ember ez az apát, — mondotta magában a király. — Sokkal jobb dolga van, mint nekem. Az ország dolgára nincs gondja, csak sétál fel s alá ebten a szép kertben. No várj csak, majd adok én neked gondot!

Leszállott a lováról, rábízta egy ott őgyelgő legényre s bement a kertbe, egyenest az apáthoz, nyájasan üdvözölte, aztán beszédbe elegyedett vele. De most már

csakugyan boldog volt az apát! Álmodni se mertte volna, hogy ekkora szerencse érje. Ime, leereszkedett hozzá a király s mily nyájasan, mily kegyesen beszélget vele. Beszéltek erről, beszéltek arról, ország dolgáról, sok mindenféléről s látva látta a beszélgetés során a király, hogy nincs ember a világon, kinek még ilyen könnyű élete volna, mint ennek az apátnak. Mi tagadás benne, a király szörnyen megirigyelte az apátot s egyszerre csak fordított egyet a beszéd fonalán és mondta neki, amint következik:

— Na látom, hogy igen jó dolgod van, nincs semmi gondod. Már pedig gond nélkül nem élet az élet. Azért hát, hogy neked is legyen gondod, három kérdést adok fel. Ha mind a háromra megfelelsz, továbbra is apát maradsz, de ha nem, számárháton kell körüljárnod a várost, még pedig háttal ülsz a számár fejének s a számár farkát fogod kantár szára helyett.

Hej, édes jó Istenem, hogy elfehéredett szegény apát! Reszketett, mint a falevél, hideg verejték gyöngyözött gömbölyű, jóságos arcán, hát még mikor a király szép sorjába fel is adta neki a három kérdést!

— Hát csak figyelj jól ide, — mondotta a király. — Első kérdésem az, hogy mennyi idő alatt kerülhetem meg a világot? Második kérdés: hány penny az értékem koronástul, királyi pálcástul és ruhástul? Harmadik kérdés: nemcsak azt kell megmondanod, mire gondolok abban a pillanatban, mikor a következő alkalommal újra felteszem a kérdéseket, hanem azt is ki kell találnod, hogy milyen hibát követek el. Adok pedig neked a három kérdésre három hónapot, — akkor jelentkezzél királyi palotámban.

Elment a király, ott maradt az apát, de, haj, e pillanattól kezdve nem volt sem éjele, sem nappala.

Nem evett, nem ivott, nem aludott, folyton gondolkozott, törte a fejét, de hiába törte, nem talált feleletet a király kérdéseire. Fordult ehhez, fordult ahhoz a soktudó emberhez, de hiába fordult, egy sem tudott megfelelni. Mikor aztán eltelt két hónap, nem volt otthon maradása, bolyongott erdőn, mezőn, nem találta helyét sehol. Egyszer aztán, amint egy réten bolyongott, találkozott egy pásztoremberrel, aki jól ismerte az apátot. Köszönt a pásztor illendően s merthogy látta az apát arcának színeváltozását, kérdezte:

— Ugyan bizony mi baja van, apát úr, hogy a színében úgy megváltozott?

— Óh, ne is kérdezd, fiam, — felelt az apát. — Nagy az én gondom s bánatom.

— Hátha tudnék segíteni rajta? Az apát úr is sokszor megsegített engem az én szegénységemben, hátha én is meg tudnám segíteni nagy gondjában, bánatjában. Volt már arra eset, hogy a kis egér segített a hatalmas oroszlánon.

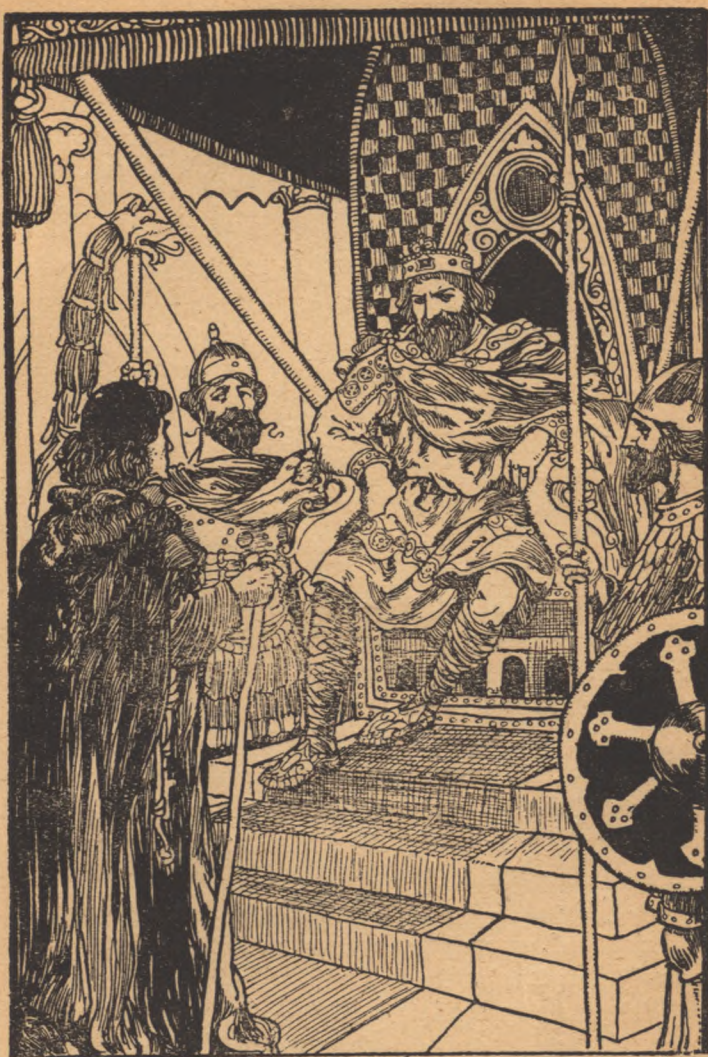
— Igazad van, fiam, — mondotta az apát. — Hát halljad az én bajomat.

És elmondotta, hogy micsoda három kérdést adott fel neki a király.

— Hát csak ennyi az egész? — mondotta a pásztor. Adja ide a ruháját, apát úr, hadd öltsem magamra. Majd én elmegyek a királyhoz s válaszolok kigyelmed helyett a kérdésekre.

Az apát — mit tehetett szegény feje? — odaadta a ruháját, a pásztor meg ment egyenest a király palotájába. Ott mindjárt a király színe elé vezették s az, ahogy ránézett a pásztorra, mosolyogva mondta: Ej, de megfogytál, apát úr! No de hadd hallom a feleletet az én három kérdésemre.

Mindjárt a király színe elé vezették.

— Hány nap alatt utazom körül a világot?

Felelt a pásztor:

— Ha felséged oly gyorsan jár, mint a Nap, 24 óra alatt.

— Jól van, apát úr. Meg vagyok elégedve ezzel a felelettel. Most arra felelj: hány pennyt érek én koronástul, királyi pálcástul, ruhástul?

Felelt a pásztor:

— A Megváltót 30 ezüst pénzért adták el, felséged egy ezüst pénzzel kevesebbet ér.

— Nagyon jó! Hát most azt mondd meg, hogy mit gondolok én e pillanatban?

Felelt a pásztor:

— Felséged azt gondolja, hogy a canterbury-i apáttal beszél...

— Persze, hogy azt gondolom!

— Már pedig nem jól gondolja, mert én szegény pásztorember vagyok.

— Bizony ha az vagy, nem leszel az többet, — mondotta a király. — Ez órától folyvást te vagy a canterbury-i apát, az pedig, aki helyett megfeleltél a kérdésekre, számárháton járja körül a várost.

— Óh, ne tegye azt felséged, — könyörgött a pásztor. — Nem vagyok én apátnak való, hadd maradjak továbbra is a nyájam mellett. Az apát úr pedig csak maradjon a helyén. Megérdemli: sok jót tett a szegény emberekkel.

— Jól van, — mondá a király — hát teljesüljön a kívánságod, maradj te a nyájad mellett, az apát meg maradjon apátnak.

Annyi aranyat adott a juhásznak, hogy alig bírta el, az apát pedig megmaradott apátnak s ezután még jobban istápolta a szegényeket.

Az ostoba Tempó.*

(Japán mese.)

Elt egy faluban egy fiatal házaspár. Az asszony nagyon okos volt, tudott olvasni, írni. A férfi azonban szörnyű ostoba volt s azért az emberek Tempónak hívták. Azt mondja egyszer az asszony az urának:

— Hallod-e, Tempó, már te is dolgozhatnál valamit. Nézd, majd holnap elmegyek a vásárra, veszek neked két kosarat s egy pálcát. A kosárba veszek halat; azzal aztán elmégy s eladod.

— Biz a' jó lesz, — mondotta Tempó — csakugyan szeretnék valamit dolgozni — s nagyon örült annak, hogy egyszer már reá is bíz valamit a felesége.

Az asszony csakugyan el is ment másnap a vásárba, vett két kosarat, vett egy pálcát; a kosarat televásárolta hallal, aztán a nyakába kötötte az urának s mondotta:

— Eredj Isten hírével, add el a halat!

Jókor reggel elindult Tempó, járt-kelt egész nap, de mind olyan helyeken járt, hegyeken, völgyeken,

* Tempo pénzdarab, amely 30 esztendővel ezelőtt forgalomban volt és $\frac{1}{8}$ -ét tette a jen pénznek, tehát $\frac{1}{8}$ -rész hiányzott a jemből. Olyan embert, aki nem egészen épeszű, Tempónak nevezték el a japánok.

ahol egy emberrel sem találkozott. Bezzeg, hogy nem is adott el egy halat se. Este a halat mind egy szálíg hazavitte.

— Hát te hol, merre jártál? — kérdezte az asszony.

Tempó elmondotta tövéről hegyére, hol, merre járt, hogy egy élő lélek nem sok, annyival sem találkozott.

— Ej, ej, — mondotta az asszony — hát menj olyan helyre, ahol emberek laknak. Menj faluba, meg városba.

— Jól van, — mondotta Tempó — úgy lesz.

Másnap csakugyan el is ment s addig ment, men-degélt, amíg egy faluba nem ért. Egy halat, kettőt el is adott, aztán ment tovább. Ért egy másik faluba, ott is eladott egy halat, hettőt, de már a nap lefelé járt s még mindig sok hala volt Tempónak. Nagy szomoruan visszafordult. Amint hazafelé ment s egy falun keresztül haladott, látja, hogy az emberek összecsdültek egy ház körül. Ugyan mi történhetett itt? — gondolta magában Tempó. — Ott bizony az történt, hogy egy ház égett javában, az emberek meg körülvették, hordották a vizet, öntözték a tüzet, de Tempó, a boldogtalan nem tudta, hogy mire való a tűz tulajdonképen s mintha semmi se történt volna, kiabált torkaszakadtából:

— Szakana, Szakana! (Halat, halat!).

Hej, megbotránkoztak az emberek! Hát ez miféle hitvány ember lehet, — gondolták magukban — hogy ilyenkor halat árul, mikor ég a ház? Ahányan voltak, mind nekiestek, ütötték, pofozták, verték, szegény Tempó alig tudott kiszabadulni a kezük közül. Hazament nagy búsan, elpanaszolta a feleségének, hogy mi történt vele.

— Óh, te boldogtalan, te, — mondotta az asszony — máskor hogyha ilyen helyre találsz vetődni, ne kiabáld, hogy halat, halat, — hanem kiáltsd azt, hogy : én is segítek ! Menj oda és segíts, majd meglátod, hogy másként bánnak veled az emberek.

Másnap ismét elindult Tempó, vitte a hátán a maga kosár halát s amerre ment, mindenfelé kiabálta : Halat, halat ! Aztán befordult egy kovácsműhelybe. A kovács épen javába verte a vasat, a kemencében égett a tűz. Ahogy ezt látta Tempó, egyszeribe eszébe jutott, hogy mit tanácsolt neki a felesége. Volt a sarokban egy nagy dézsa víz, fogta a dézsát s a vizet beleöntötte a kemencébe. Bezzeg, hogy egyszeribe elaludott a tűz. A kovács ránéz, nem tudja, mit gondoljon. Hát miféle bolond ember lehet ez, hogy eloltja az ő tűzét ? Szörnyen megmérgeződik s úgy felpofozza Tempót, hogy szikrát hányt a szeme. Nagyon elszomorodott Tempó, feje, füle lekonyult, úgy mendegélt haza s elpanaszolta a feleségének, hogy már megint hogy megjárta. Lám, ő azt tette, amit a felesége tanácsolt s mégis megverték.

— Ejnye, Tempó, ejnye, — mondotta az asszony — bolondot cselekedtél, nem lett volna szabad vizet öntened a kemencébe. Ha megint ilyen házba találsz bevetődni, akkor inkább segíts te is ütni.

Na, ezt jól megjegyezte magának Tempó s másnap nagy örömmel nekiindult, vitte a két kosár halat. Ment, mendegélt, hegyeken-völgyeken által s amint ment az úton, látja, hogy egy ház előtt rengeteg sok ember csődült össze. Vajjon mit csinálnak ezek itt, — gondolta magában Tempó. — Odafurakodott az emberek közé, aztán bekukkintott a házba. Ott bizony az volt,

hogy egy ember meg a felesége szörnyen ütötték, verték egymást.

— Ahá, — gondolta magában Tempó, — most már tudom, hogy mit csináljak. Azt mondotta a feleségem, hogyha valahol ütni látok valakit, akkor üssek én is. Odaszaladott a verekedő házaspárhoz, a halaskosarat letette s ahogy csak győzte, ütötte őket. Közbe mindazt kiabálta:

— Segíték kendteknek, ütök én is!

Na, 'iszen, egyéb sem kellett a verekedőknek! Egyszeribe nekiestek Tempónak, ketten közrefogták s úgy elagyabugyálták szegény Tempót, hogy alig tudott kivánszorogni a házból. Nagy nehezen hazavánszorgott szegény feje s keservesen elpanaszolta a feleségének:

— Látod, látod, feleség, a tanácsodat megfogadtam. Láttam, egy ember meg a felesége hogy ütötték egymást; odamentem, én is ütöttem őket, úgy ahogy te mondtad s mi lett a vége? Az lett a vége, hogy jól megverték.

— Óh te boldogtalan, te, — mondotta az asszony — nem azt kellett volna neked tenned, hanem nyájas szavakkal békítened kellett volna őket. El kellett volna választanod szépen.

— Na, jó, — mondotta az ember — majd ezután úgy csinállok.

Másnap reggel ismét elment Tempó. Ment, mendegélt s amint ment az úton, látja, hogy két ökör ott áll az út közepén, nekimennek egymásnak az ökrök, öklelőznek szörnyen.

— Ohó, ezek valami verekedő házastársak, — gondolta magában Tempó. Na majd mindjárt odamegyek, közéjük állok, szép, nyájas szavakkal kibékítem őket.

Ahogy a két ökör egy kissé visszahőkölt azzal a szándékkal, hogy ismét összeöklelőzzenek, Tempó közéjük szaladott s kiáltotta nekik :

— Ne verekedjete, béküljete ki ! Hát mire való ez ? Eljete békességben, amint jó házastársakhoz illik !

Abban a pillanatban a két ökör egymásnak szaladt s szegény Tempót úgy keresztülszúrták a szarvukkal, hogy egyszeribe kiadta a lelkét. Így lett vége a szegény, ostoba Tempónak.

Koranda.

(Cseh mese.)

Prága város közelében élt egy igen-igen gazdag bérlő s annak volt egy szépséges szép leánya : Teréza volt a neve. Merthogy szép is volt, gazdag is volt a leány, a kérők egymásnak adták az ajtót, de adhatták, mert a bérlő nagyralátó ember volt, szóba sem állott akárki fiával. Egyszer aztán mit gondoltak, mit nem a prágai diákok, elég az, hogy a nyári vakáción beállítottak a bérlőhöz s felajánlkoztak cselédnek. Úgy okoskodtak a hamis diákok : hátha az a szép lány valamelyikre ráveti a szemét ! De hiszen a bérlő sem esett a feje lágyára, tudta, honnét fuj a szél.

— Jól van, — mondotta a diákoknak — de én bért nem fizetek ám. Hajnaltól késő estig kell dolgoznotok, mikor kaptok enni, mikor nem (többször nem, mint igen) s azt is kikötöm, hogy aki csak egyszer is rossz kedvet mutat, annak az orrát levágom. Viszont én sem bánom, vágjátok le az orromat, ha meg tudtok haragítani.

Tetszett a diákoknak ez az egyesség, hogyne tetszett volna. Gondolták, majd túljárnak az öreg eszén : dolgoznak is, nem is, enni azonban esznek, amennyi beléjük fér, ők ugyan rossz kedvet nem mutatnak, akármi

történjék, de már arra lesz gondjuk, hogy a kapzsi bérlő orra nélkül maradjon.

Hiszen ezt így elég jól elgondolták, de egy hét sem telt belé, a szemük zöldet, vereset látott a sok éhezéstől s egy éjjel a hányan voltak, mind visszaszöktek Prágába.

— Ej, ej, hát már visszajöttetek, — mondotta egy diák, kinek Koranda volt a neve s ki híres volt az ő huncfutságairól. — No, majd én próbálok szerencsét. Rajtam ugyan ki nem fog a vén pénzeszsák.

Azzal többet se szó, se beszéd, beállított a bérlőhöz s mondta, amint következik:

— Adj Isten, gazduram. Hallom, hogy a diákpajtásaim megugrottak. No hát én mégis idejöttem: fogadjon fel szógálatba.

— Jól van, fiam, felfogadlak, de nem ám úgy, hogy csak a vakációra. Itt maradsz jövő tavaszig; éppen addig, amíg a kakuk megszólal. Akkor aztán mehetsz Isten hírével, viheted a nagy semmit. Mert bért nem fizetek ám. Ellenben csak egyszer lássam rossz kedvedet, lenyisszentem az orrodát.

— Hát én a kendét lenyisszenthetem-e? — kérdezte Koranda.

— Le, fiam, le, ha meg tudsz haragítani. De azt várhatod ítéletnapig.

Kezet csaptak, Koranda beállott s várta, hogy enni adjanak, mert hát étlen csak nem kezdhet munkába. Hiszen várhatta, sem a gazda, sem a lánya nem törődött vele, azaz hogy mit mondok: a leány úgy nevetett, hogy csengett belé a ház, az udvar. Az ám, nevetett Korandán, ki egész nap étlen dolgozott. De Koranda, oda se neki, jókedvű volt, dolgozott serényen, közben jól körülnézett a ház tájékán, aztán mikor

senki sem látta, hirtelen beosont a kamarába, ott levágott egy nagy darab szalonnát, a kenyérkosárból kivett egy kenyeret egészen, szép nyugodtan leült a ház elé s jóízűen falatozott.

Hát egyszer csak jó a gazda, látja, hogy Koranda csak úgy nyeli a jó puha kenyeret s a füstölt szalonnát.

— Ki adta neked a kenyeret s a szalonnát? — förmedt Korandára.

— Magad, uram, ha szolgád nincs, — felelt Koranda nevetve. — Nem adtak, hát gondoskodtam magamról.

— Ej, ilyen, olyan!

— Nini! Talán bizony haragszik kend? Ide az orrát!

Bezzeg hogy megszeppent a bérlő. Jó képet vágott s mondta:

— Ó, dehogy haragszom, kedves fiam, dehogy haragszom, csak egyél, igyál, amennyi beléd fér.

— No azért!

Telt, múlt az idő, hét, hét után, Koranda csak lógott előre, hátra, dolgozni nem dolgozott, a bérlőt ette a méreg, de valahányszor ráförmedt Korandára, ez csak annyit kérdezett: talán bizony haragszik kend? — s bezzeg hogy mindjárt elmúlt a haragos kedve.

Történt egyszer, egy vasárnap, hogy a bérlő a feleségével meg a leányával templomba ment s megparancsolta Korandának, hogy maradjon a konyhán, készítse el az ebédet, de ugyan jól elkészítse, a levesből ki ne felejtse a zellert, sárgarépát, petrezselymet, s aztán, ha jó lesz az ebéd, megengedi, hogy egy asztalnál ebédeljen vele.

Hej, hogy örült Koranda! Egy asztalnál ebédelhet a szép Terézával! Na, ugyancsak utána nézett az ebédnek. Kiszaladott a kertbe, egy szempillantás alatt

összeszedte a zellert, a sárgarépát s a — — az ám, hiába tette tűvé a veteményest, egy szál petrezselyem nem sok, annyit sem talált. Amint ott keresgélt, folyton mellette lábatlankodott egy kis kutya, a gazdájának a kutyája.

— Hopp! megvan! — kiáltott fel nagy örömmel. — Óh, én bolond, még keresem a petrezselymet, mikor itt van mellettem.

Az ám, Petrezselyem volt a kis kutya neve. Nosza fülöncsipte a kis kutyát, a nyakát elnyisszentette s úgy ahogy volt, beletette a fazékba. No most van petrezselyem is!

Mire hazajöttek, szépen kitálalta az ebédet, de haj Istenem, lett ne mulass, mikor kisült, hogy megfőzte a Petrezselyem kutyát!

— Ki a házamból, te cudar! — ordított a bérlő s előrántott egy husángot, hogy elnászpágolja Korandát.

De Koranda a szeme közé nevetett a gazdájának s kérdezte nagy szemtelenül:

— Mi baj, gazduram? Talán csak nem haragszik?

Elé is vette a bicskáját, hogy lenyisszentse a gazdája orrát.

— No, no, fiam, nono, — hőkölt meg a bérlő — mit gondolsz rólam. Dehogy haragszom! Sohasem volt ilyen virágos jókedvem!

— Úgy legyen!

Telt, múlt az idő, jó dolga volt Korandának, de milyen jó, a gazdája meg dúlt, fúlt magában, ám a haragját nem merte mutatni, s ha mutatta is, mindjárt lecsöndesült, mert féltette ám az orrát.

Egyszer aztán bement a bérlő a városba, de magával vitte a feleségét is, a leányát is, merthogy gyanakodott már a leányára, hogy jó szemmel nézi a huncfut

diákat. Mielőtt azonban útnak indult volna, megkérdezte Koranda :

— Mit dolgozzak ma, gazduram ?

— Tudsz is te dolgozni — legyintett kicsinylően a gazda. — Eredj különben, nézd meg, mit csinálnak a többi cselédek, csináld azt te is.

Na, elment a gazda, Koranda pedig kiment a tanyára, ott őgyelgett egész nap s nézte, mit csinálnak a többiek. Hát egyszer látja, hogy a cselédek egy régi csürnek a fedeléről szedik le a zsindelyt. Nosza, Koranda se rest, visszafordul a gazdája házához, felmászik létrán a fedelére s a drága szép új cserepeket ledobálja róla, hogy mind ahány volt, darabokra törött.

Hej, Uram, Teremtőm, mi volt, mikor este hazajött a gazda s meglátta a nagy pusztulást ! Szaladt fel s alá az udvaron, haját tépte, ordított : hol az a gazember, hogy ölöm meg ! — de bezzeg, hogy megjuhászodott, amint Koranda eléje perdült s megmutatta élesre fent bicskáját.

— Nini, mintha haragudnék kend ?

— En ! ? Eszembe sincs, édes fiam. Jól tetted, hogy ledobáltad a cserepeket. Úgyis s ebbet, jobbat akartam tétetni a házamra.

— Az már más.

No de a szegény bérlőnek nem volt sem éjjele, sem nappala. Hej de szerette volna, ha már megszólalna a kakuk ! De szép meleg nyár volt, hol van a tavasz ? Hiszen lehet ezen segíteni, okoskodott a gazda. Hopp ! megvan ! ütött a fejére. Behívta a szobájába a szép Terézát s mondta neki :

— Hallgass ide, lányom. Ez a gaz Koranda elevenen sírba visz engem, ha valahogy meg nem szabadulok tőle. Mondok neked valamit. Eredj ki a kertbe,

Koranda jól megrázta az a'mafát.

mássz fel ott egy fára s utánozd a kakuk hangját. Azzal kitelik Koranda esztendeje, mehet Isten hírével.

Mit volt, mit nem tenni, bár nem szívesen tette, Teréza kiment a kertbe, ott felmászott egy almafára s egyszerre csak elkezdett kakukolni: Kakukk! kakukk!

— Hé, Koranda! — kiáltott a gazda. — Hallod? Megszólalt a kakuk! Kített az esztendő.

Nagyot nevetett Koranda:

— Ej, gazduram, gazduram, nem szól ilyenkor az igazi kakuk. Rosszbá sántikál kend.

— Hát nem hallod?

Es csakugyan újra megszólalt Teréza, s olyan ügyesen kakukolt, akárcsak egy igazi kakuk.

— De már ezt a kakukot megnézem, — mondta Koranda s szaladt a kertbe, mint a szél. Hát csakugyan ott volt a kakuk, már mint hogy Teréza. Nosza, jól megrázta az almát, hullott az alma, mint a záporosó, de bizony lehullott Teréza is.

— Te az enyém, én a tiéd! — mondotta Koranda lelkes szóval.

Éppen ebben a percben ért oda a gazda s ahogy ezt hallotta, elfutotta a méreg:

— Mit! Az én lányomra mered vetni a szemedet, te sehonnai! Mindjárt elereszted!

— Jól van, — mondta Koranda — eleresztem, de akkor meg ide az orral. Vagy a lányát vagy az orrát.

— Ejnye, ilyen olyan, hamis diákja, — morgolódott a gazda, de most már nem merte mutatni a haragját — hát akkor csak inkább a lányom.

S merthogy látta, hogy a lánya is szereti a hamis diákat, egészen megjuhászodott s még aznap megtartották a lakodalmat.

A tigris és a nyúl.

(A felső-Indus vidékéről.)

Elt egyszer egy erdőben egy tigris. Ettől a tigristől a többi állatoknak nem volt nyugalma. Akár volt éhes, akár nem, ami állatot előtalált, azt mind megölte. A szegény állatok nem tudták, mit csináljanak. Gyűlést híttak, hogy tanácskozzanak az ő szomorú állapotjukról. Össze is gyűltek mind, beszéltek erre, beszéltek arra, hogy mit tegyenek azzal a kegyetlen tigrissel. Végre aztán a sakál azt javasolta :

— Határozzuk el, hogy minden nap sorsot húzunk s akit a sors talál, az menjen el a tigrishez s azt egye meg. Minden nap kap egy állatot s ezzel megelégedhetnek.

Valamennyien helyeselték ezt, de kérdés, hogy vajjon elfogadja-e majd a tigris? Irtak egy szép instanciát, azt elvitték a tigrishez. Nagy alázatosan előadták, hogy miben járnak. Felolvasták az instanciát. Az volt pedig az instanciában, hogy nem is kell fáradnia érette, minden délben pontosan ott lesz az az állat, akit a sors jelöl.

— Ohó, nem addig a! — mondotta a tigris. — Hát mit csináljak én a fogaimmal meg a körmeimmel, ha kedvem szerint nem ölhetek, nem marcangolhatok,

amikor nekem tetszik!? Isten is azt parancsolta, hogy az ember is maga szerezze meg a kenyerét.

De az állatok addig könyörögtek, hogy végre is engedett a tigris. Szavát adta, hogy többet a barlangjából nem jön ki, élhetnek tőle békében, csak minden nap délben egy állat ott legyen az ő barlangjában. Hát csakugyan úgy is lett. Minden nap délben az az állat, amelyiket a sorshúzás talált, megjelent pontosan s azt a tigris meg is ette alaposan. Egyszer aztán a nyúlra került a sor. Hanem a nyúl elkezdett gondolkozni magában:

— Mégis csak szebb az élet a halálnál: nem megyek én a tigris barlangjába! — Hiába beszéltek neki a többiek, hiába mondták neki, hogy így, meg úgy, mit határozott a gyűlés, a nyúl nem akart kötélnek állani. Elkövetkezett a dél, a nyúl csak nem indult. Eltelt egy óra, eltelt kettő, el három óra, akkor aztán egyszerre elindult.

— Na, most megyek, — mondotta a többieknek.

Hiszen épen jókor érkezett! A tigris már kijött a barlangjából. Szörnyű nagy haragjában bögött, ordított, hányta, kaparta, túrta a földet s mikor aztán meglátta a nyulat, még szörnyűbb haragra gerjedett:

— Mit, hát erre a nyomorú, kicsi nyúlra várattak engem?

A nyúl nagy félénken, alázatosan meglapult s úgy mondotta:

— Bocsáss meg nekem, óh, tigris, én nem vagyok hibás. Nem én rajtam volt a sor, hanem a testvéremem. Látod, én sovány vagyok, nyomorú vagyok, hanem a testvérem, az vastag, kövér, zsíros. El is indult a barlangodba, hanem útközben, mi történt? Az történt, hogy a körme közé került egy másik tigrisnek és se szó,

se beszéd: elszaladott vele. Ott voltam én is, mondtam is neki: »Megállj, tigris, ez az állat nem a te állatod, ez egy másik tigrisé. Majd meglakolsz te ezért!« Ám az a tigris nagy hetykén ezt válaszolta: »Eredj csak hát a tigrisedhez s mondd meg neki, ha van rá mersze, jöjjön el az én barlangomba s majd meglátjuk, hogy melyik erősebb kettőnk közül«. Hát én, óh, hatalmas tigris, csak azért jöttem tehozzád, hogy ezt az üzenetet tenéked megmondjam. Gyere és öld meg a cudart.

Haj, még csak most gerjedt igazi haragra a tigris, mikor ezt az üzenetet hallotta!

— Előre! Vezess! — kiáltotta a nyúlnek.

A nyúl elindult; a tigris utána. Mentek, mendégéltek a rengeteg sűrű erdőn át, de amint törtettek előre, a nyúl mindegyre-mindegyre visszahökkent. Meg-megállott, körülnézett, szimatolt s úgy tett, mint aki fél erősen.

— Hát te mit félsz? — ordított rá a tigris.

— Óh, hogyne félnék, — mondotta a nyúl — mikor itt van mindjárt a másik tigrisnek a barlangja?

— Hol van? Hol van? — kiáltott a tigris s vérben forgott a szeme. Nézett körül, jobbra-balra, mindenfelé.

— Itt van, itt, szepegett a nyúl.

— Nem látok én itt semmiféle barlangot.

— Pedig itt van, — felelte a nyúl.

Mondotta a tigris:

— Gyere ide s mutasd nekem!

— Jól van: megmutatom — mondotta a nyúl — hogyha hátadra veszel.

A tigris a ravasz nyulat szépen hátára vette s úgy vitte tovább. Egyszerre csak egy rengeteg mély hasadéknak a szélére értek.

— Itt van a barlang, — mondotta a nyúl — nézz csak be : ott van a rabló. Nem látod ?

Lent, a sziklának az aljában volt egy tó. Amint lepillantott a tigris, egyszeribe meglátta magát benne s látta a nyúlnak is a képét. Azt hitte, hogy az a másik tigris s az a nyúl : a kövér nyúl, amelyikről emez beszélt. Egyszeribe ledobta magáról a nyulat s abban a pillanatban leugrott a mélységbe.

Hiszen ha leugrott, ott épen jó helyen volt.
Szörnyű halálnak halálával halt meg.

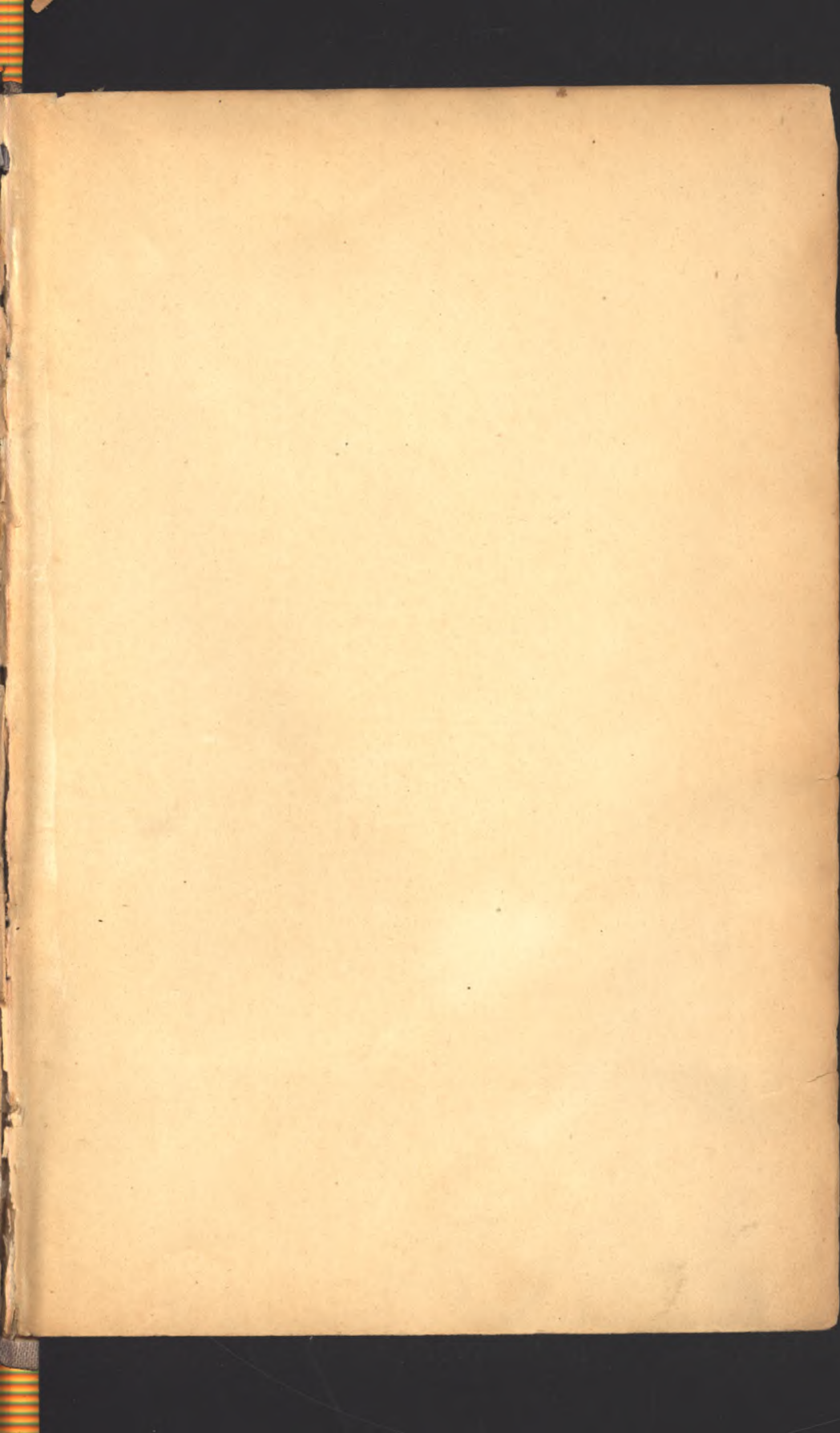
TARTALOM.

	Oldal
Mi a Pancsatantra?	5
Varjak és baglyok (A Pancsatantra 3-ik könyve.)	8
Első mese: A madarak királyválasztása	9
Második mese: A nyúl és az elefánt	10
Harmadik mese: A gyöngytyúk, a nyúl, meg a róka	14
Negyedik mese: A megcsalt pap	17
Ötödik mese: A pap meg a kígyó	21
Hatodik mese: A vadgalamb	23
Hetedik mese: A pap, a tolvaj, meg a rossz szellem	27
Nyolcadik mese: A királyleány meg a testében kígyót hordó királyfi	29
Kilencedik mese: Az egérből lett leány	31
Tizedik mese: Az aranytojó madár	34
Tizenegyedik mese: A beszélő barlang	35
A halhatatlanságra vágyó királyfi. (Székely mese)	38
A kereskedő és a gonosz szellem. (Az <i>Ezeregyéj</i> meséiből)	49
Az első öreg és a szarvas története	55
A második öreg ember és a fekete kutyák története	63
A harmadik öreg és az öszvér története	69
A három citrom. (Török mese)	72
Dzsúder ben Ómár. (Ezeregyéj-ből)	84
A fekete bika. (Skót mese)	110
A két Iván. (Orosz mese)	124
A »tíz forrás« története. (Magyar rege)	142
A szép Katarina története. (Szicíliai mese)	147
Körolu. (Török mese)	155
Hófehérke. (Német mese)	174
Az alamizsna. (Angol mese)	189
A farkas khán leánya. (Tatár mese)	193

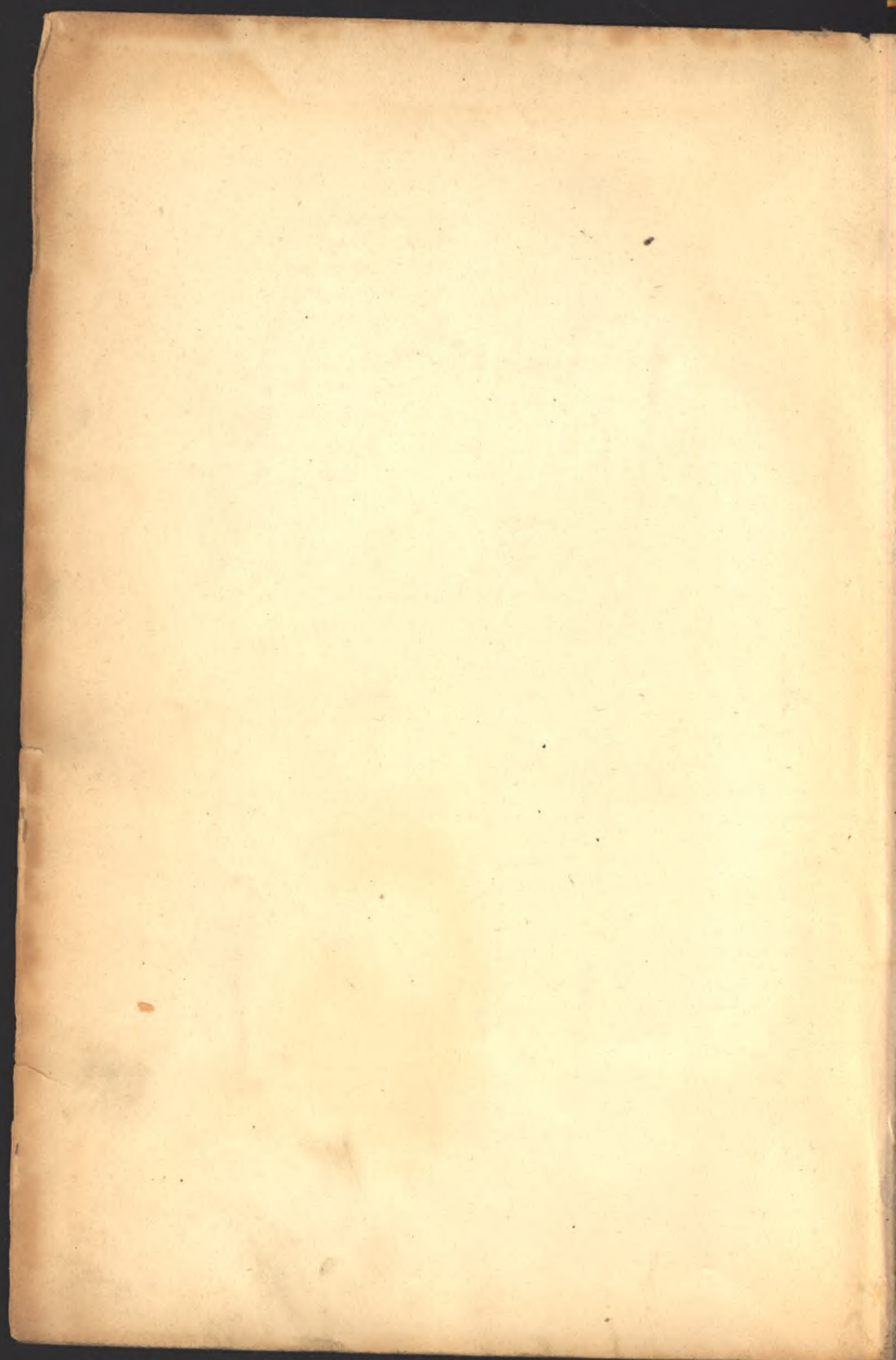

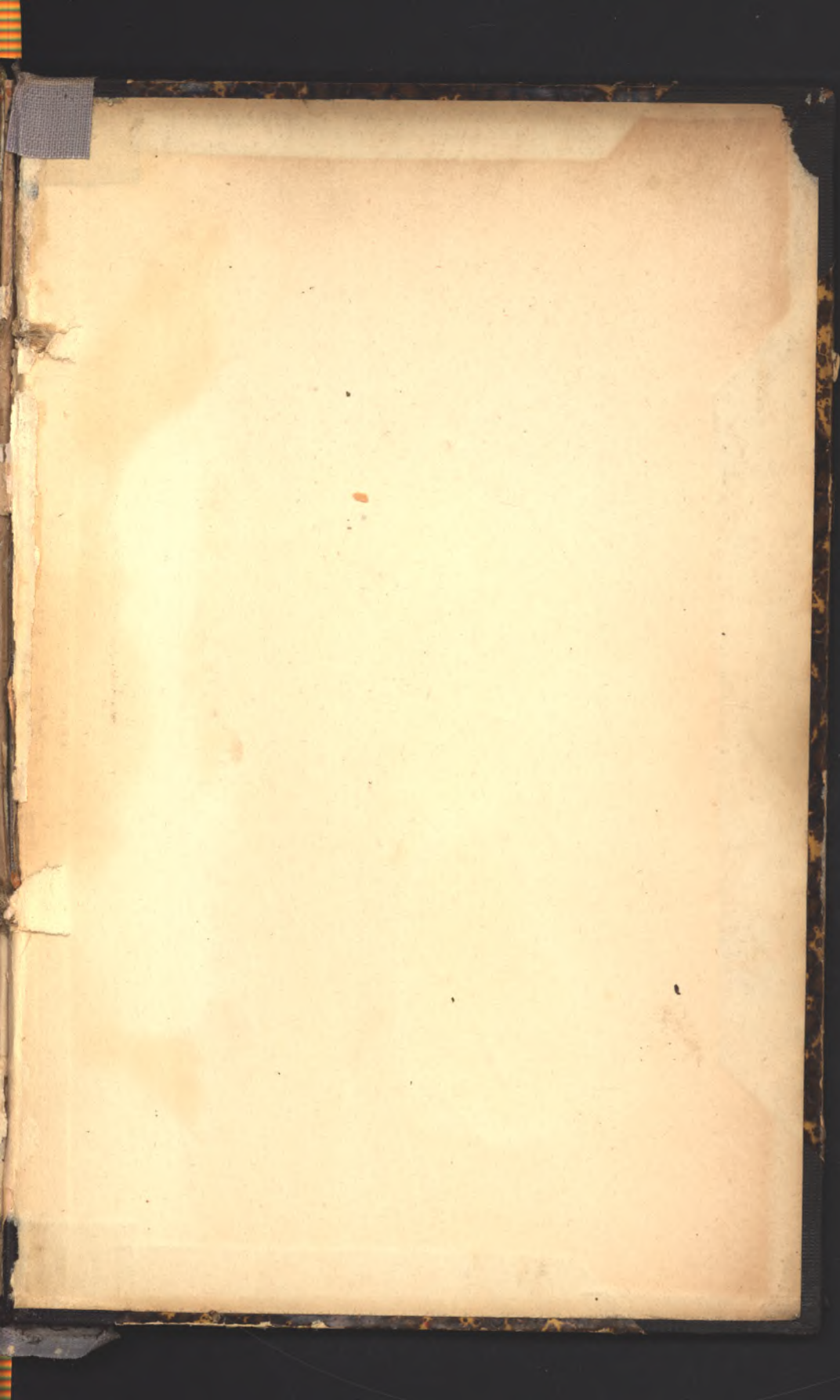
	Oldal
A hű szolga. (Székely mese)	207
A két kérő. (Zsidó mese)	223
Az élet vize. (Spanyol mese)	231
A tréfacsináló Dzsuh. (Arab mese)	239
A juhász és a sárkány. (Szerb mese)	249
Jankó. (Tót mese)	256
A vén halász meg a felesége. (Német mese)	265
Az ezüst fog. (Albán mese)	274
Minon-Minette. (Francia mese)	284
János király és az apát. (Angol monda)	298
Az ostoba Tempó. (Japán mese)	301
Koranda. (Cseh mese)	308
A tigris és a nyúl. (A felső-Indus vidékéről)	315

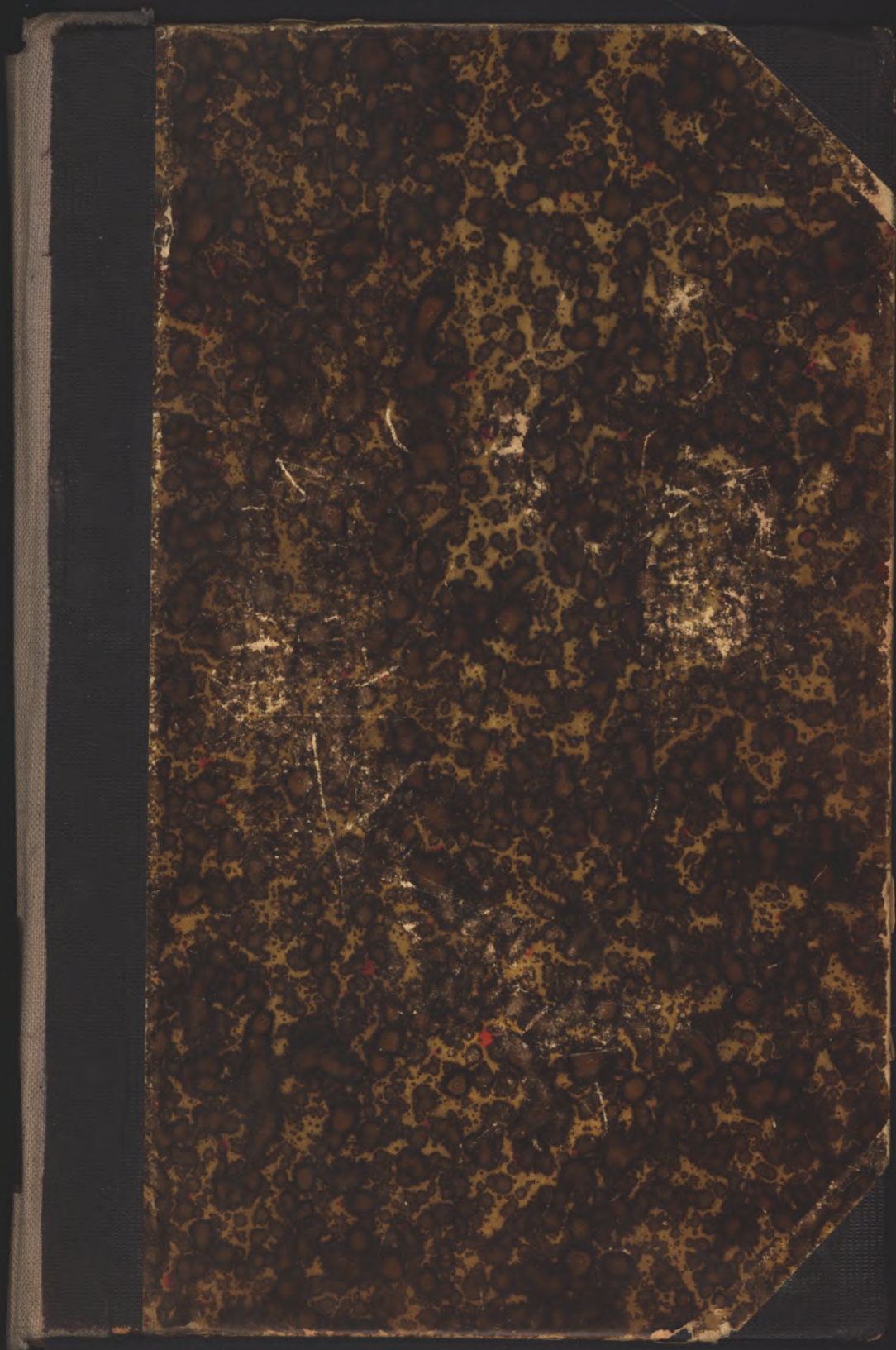

36.312/

14

BENEDEK

Kék
mesekönyv